

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
CUMHURİYET MECLİSİ
TUTANAK DERGİSİ

23'üncü Birleşim
10 Aralık 1990 PAZARTESİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A. BİLGİYE SUNULACAKLAR

- Gazi Mağusa Milletvekili Seyin İsmet Kotak'ın yurtdışı izin istemine ilişkin Tezkeresi.

1852

II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALAN İŞLER

- 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı ile Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plan Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu.

1630

- BİRİNCİ OTURUM -

Açılış saati: 10.13

BAŞKAN : Hakkı ATUN

KÂTİP : Muharrem SÖYLEMEZ

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin 2'nci Dönem, 1'inci Yasama Yılı'nın 23'üncü Birleşimini açıyorum.

Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır. Gündem gereği görüşmelere geçiyoruz. I. Başkanlığın Genel Kurula Sunuşları olup, bugün sunuş yoktur.

Sayın milletvekilleri; böylece 1'inci maddeyi geçmiş oluyoruz.

Şimdi Özel Gündem'e geçiyoruz. Bu kısımda 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı ile Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesinin Tasarıya ilişkin Raporu program çerçevesinde görüşülecektir.

Sayın Komite Başkanı Salih Coşar. Lütfen Raporunuzu sunar mısınız?

EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLAN KOMİTESİ BAŞKANI
SALİH COŞAR - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri;
CUMHURİYET MECLİSİ EKONOMİ, MALİYE, BÜTÇE VE PLAN
KOMİTESİNİN 1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISINA
(Y.T.NO: 28/1/90) İLİŞKİN RAPORUDUR.

Komitemiz 8 Kasım 1990 ve 26 Kasım 1990 tarihleri arasında yapmış olduğu, sekiz birleşimde toplam 48 saat çalışarak 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısını ivedilikle görüşmüş ve çalışmalarını tamamlamıştır.

Tasarıyı Ek'te sunulan sunuş gerekçesi ile Ekonomi ve Maliye Bakanının vermiş olduğu bilgiler ışığında, ayrıca diğer bakanlıklarla bağlı ve bağımsız daire ve kuruluş temsilcilerinin görüşlerini de alarak değerlendiren Komitemiz, Tasarıyı yapmış olduğu esasa ve şekle ilişkin düzenlemelerle birlikte 13.030.000.000.-'lik artışla 1.013.030.000.000.-'ne bağlamıştır.

Komitemizin Tasarıya ilişkin olarak yapmış olduğu değişiklik ve düzenlemeler şunlardır:

I. YASA METNİNDE:

- (1) Tasarının "Kısa İsim" yan başlıklı 1'inci maddesi aynen ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.
- (2) Tasarının 2'nci maddesini maddeye bağlı C,D ve E (Kadro, Gider ve Araç) Cetvelleri ile birlikte değerlendiren Komitemiz, maddeye ilişkin cetvelerde esasa ilişkin olarak Raporun "Giderler" bölümünde belirtilen değişiklik ve düzenlemeleri yaparak Devlet hizmet ve faaliyetlerinin yürütülmesi için öngörülen ödeneği, ortaya çıkan artış yönünde düzenlemiş ve 2'nci maddeyi maddeye bağlı cetvelleri ile birlikte oyçokluğuyla kabul etmiştir.
- (3) Bütçenin Finansmanına ilişkin 3'üncü maddeyi, maddeye ekli B (Gelirler) Cetveli ile birlikte değerlendiren komitemiz, maddeye bağlı "Gelirler" bölümünde belirtilen düzenlemeleri yapmış ve maddeyi yapmış olduğu değişiklik yönünde düzenleyerek oyçokluğuyla kabul etmiştir.

- (4) Komitemiz, Tasarının 10'uncu maddesini, maddeye bağlı "A" (Harcamalara ilişkin Formül) Cetveli ile birlikte değerlendirmiş ve oyçokluğuyla kabul etmiştir.
- (5) Komitemiz, Tasarının 41'inci maddesini maddeye bağlı "A" (Maaş Arremleri) Cetveli ile birlikte değerlendirmiş ve oyçokluğuyla kabul etmiştir.
- (6) Komitemiz, Tasarının 42'nci maddesini maddeye bağlı "I" ve "H" (İta Amirleri ile Tahsil Amirleri) Cetvelleri ile birlikte değerlendirmiş ve oyçokluğuyla kabul etmiştir.
- (7) Komitemiz, tasarının diğer maddelerini ve "Yürürlüğe Geliş" maddesi olan 44'üncü maddeyi oyçokluğuyla kabul etmiştir.

II. GİDERLERDE

(1) Program 01 Cumhurbaşkanlığı Bütçesi:

Cumhurbaşkanlığı Bütçesi toplam 4.713.979.000.-TL olarak aynen ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(2) Program 02 Cumhuriyet Meclisi Bütçesi:

(A) Alt Program 01, Odenek Türü 2. Yatırımlar, Madde-Proje 71/1 "Meclis binası tadil ve ilave projesi" kalemi ödeneği inşaatın yıl içinde devamının aksamaması nedeniyle 500.000.000.-TL artırılarak 1.000.000.000.-TL'ne çıkarılmıştır.

(B) Cumhuriyet Meclisi Bütçesi yukarıda belirtilen artışla birlikte 3.681.866.000.-TL olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(3) Program 03 Başbakanlık Bütçesi:

Başbakanlık Bütçesi 18.545.022.000.-TL olarak aynen ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(4) Program 04 Dışişleri ve Savunma Bakanlığı Bütçesi

( ) Alt Program 08, Odenek Türü 1. Özlük Hakları ve Cari Giderler, madde-proje 29."Diğer Hizmet Alınları" kaliminde öngörülen ödenek, bu miktarın yıl içinde yetersiz kalacağı nedeniyle 15.000.000.-TL artırılarak 25.000.000.-TL'ye

- (B) Alt Program 08, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Yapı, Tesis Büyük Onarımları başlığı altında "Yeni açılan madde-proje 71/1" ikametgah Alım Projesi" kalemine, İstanbul Başkonsolosluğu için ikametgah olarak kullanılmak üzere duplex tipi bir daire satın alınması amacıyla 400.000.000.-TL ödenek kaydedilmiştir.
- (C) Dışişleri ve Savunma Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen toplam 465.000.000.-TL'lik artışla 1.702.075.000.-TL olarak o çokluğuyla kabul edilmiştir.

(5) Program 05 Ekonomi ve Maliye Bakanlığı:

- (A) Alt Program 16, Ödenek Türü 1, Madde-Proje 54 "Eklenmedik giderler ve diğer ödemeler" kalemi altında yer alan ödenek 400.000.-TL artırılarak 4.436.561.000.-TL'ne çıkarılmıştır.
- (B) Alt Program 39, Ödenek Türü 3 transferler, madde-proje 85 "Geçmiş Yıl Borçları" kalemi ödenegi KKTC Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığının maaş, ücret ve diğer harcamaları ile Sivil Savunma Teşkilatı Başkanlığı Hizmetlerinin aksatılmadan yürütülebilmesi için 9.939.000.000.-TL eklenerek 18.939.000.000.-TL'ne çıkarılmıştır.
- (C) Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen toplam 9.939.400.000.-TL'lik bir artışla 469.287.176.000.-TL olarak o çokluğuyla kabul edilmiştir.

(6) Program 06 İçişleri Köyişleri ve Çevre Bakanlığı:

- (A) Alt Program 01, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, madde-proje 75/2 "Haşerelerle Mücadele Projesi" kalemine haşerelerle mücadelenin 1991 yılı içerisinde de devam edebilmesi amacıyla 300.000.000.-TL ödenek kaydedilmiştir.
- (B) Alt Program 09, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Yapı, Tesis, Büyük Onarımları altında madde-proje 72/3'ten sonra yeni açılan madde-proje 72/4 "Dağyolu içme suyu sondaj projesi" kalemine 100.000.000.-TL ödenek kaydedilmiştir.
- (C) İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen 400.000.000.-TL'lik bir

- (B) Alt Program 08, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Yapı, Tesis Büyük Onarımları başlığı altında "Yeni açılan madde-proje 71/1" ikametgah Alım Projesi" kalemine, İstanbul Başkonsolosluğu için ikametgah olarak kullanılmak üzere duplex tipi bir daire satın alınması amacıyla 400.000.000.-₺ ödenek kaydedilmiştir.
- (C) Dışişleri ve Savunma Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen toplam 465.000.000.-₺'lik artışla 1.702.075.000.-₺ olarak o çokluğuyla kabul edilmiştir.
- (5) Program 05 Ekonomi ve Maliye Bakanlığı:
- (A) Alt Program 16, Ödenek Türü 1, Madde-Proje 54 "Beklenmedik giderler ve diğer ödemeler" kalemi altında yer alan ödenek 400.000.-₺ artırılarak 4.436.561.000.-₺'ne çıkarılmıştır.
- (B) Alt Program 39, Ödenek Türü 3 transferler, madde-proje 85 "Geçmiş Yıl Borçları" kalemi ödenegi KKTC Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı'nın maaş, ücret ve diğer harcamaları ile Sivil Savunma Teşkilatı Başkanlığı Hizmetleri'nin aksatılmadan yürütülebilmesi için 9.939.000.000.-₺ eklenerek 18.939.000.000.-₺'ne çıkarılmıştır.
- (C) Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen toplam 9.939.400.000.-₺'lik bir artışla 469.287.176.000.-₺ olarak o çokluğuyla kabul edilmiştir.
- (6) Program 06 İçişleri Köyişleri ve Çevre Bakanlığı:
- (A) Alt Program 01, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, madde-proje 75/2 "Haşerelerle Mücadele Projesi" kalemine haşerelerle mücadelenin 1991 yılı içerisinde de devam edebilmesi amacıyla 300.000.000.-₺ ödenek kaydedilmiştir.
- (B) Alt Program 09, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Yapı, Tesis, Büyük Onarımları altında madde-proje 72/3'ten sonra yeni açılan madde-proje 72/4 "Dağyolu içme suyu sondaj projesi" kalemine 100.000.000.-₺ ödenek kaydedilmiştir.
- (C) İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen 400.000.000.-₺'lik bir

(7) Program 07, Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı:

Ulaştırma, Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı Bütçesi
92.602.897.000.-'li olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(8) Program 08, Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı:

(A) Alt Program 02, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Madde-Proje 75/18'den hemen sonra özgürlük Ortaokulu ile Lefkoşa Haydarpaşa Ticaret Lisesi ve Bayraktar Ortaokulunun inşaatlarının tamamlanması amacıyla yeni açılan Madde Proje 75/19 "Özgürlük Ortaokulu, Lefkoşa Haydarpaşa Ticaret Lisesi ile Bayraktar Ortaokulu Ek İnşaatı Projesi"ne 500.000.000.-'li ödenek kaydedilmiştir.

(B) Millî Eğitim ve Kültür Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen 500.000.000.-'lik bir artışla 84.328.898.000.-'li olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(9) Program 09, Tarım ve Orman Bakanlığı:

Tarım ve Orman Bakanlığı Bütçesi 71.528.055 000.-'li olarak aynen ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(10) Program 10, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı:

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Bütçesi 3.993.298.000.-'li olarak aynen ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(11) Program 11, Çalışma ve Sağlık Bakanlığı:

(A) Alt Program 01, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Yapı Tesis ve Büyük Onarımları altında Madde-Proje 71/7 "Yeni Girne Hastanesi İnşaatı Projesi" kalemi ödeneği 350.000.000.-'li artırılarak 500.000.000.-'li'na yükseltilmiştir.

(B) Alt Program 06, Ödenek Türü 1 Özlük Hakları ve Cari Giderler, Tüketim Malları ve Malzeme Alımları başlığı altında yer alan Madde-Proje 33 "Teknik Malzeme Alımları" kalemi ödeneği 50.000.000.-'li artırılarak 300.000.000.-'li'na yükseltilmiştir.

(C) Alt Program 06, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları ve Cari Giderler, Demirbaş Alımları başlığı altında yer alan "Teknik Alet ve Cihaz Alımları" kalemi ödeneği 150.000.000.-'l artırılarak 500.000.000.-'l'na çıkarılmıştır.

(Ç) Çalışma ve Sağlık Bakanlığı Bütçesi, yukarıda belirtilen 550.000.000.-'l'lık bir artışla toplam 91.409.347.000.-'l olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(12) Program 12, İskân Bakanlığı:

İskân Bakanlığı Bütçesi 14.327.819.000.-'l olarak aynen ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(13) Program 13, Gençlik ve Spor Bakanlığı:

(A) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları ve Cari Giderler, Madde-Proje 04'den hemen sonra yeni açılan Madde-Proje 09, "Diğer Personel Giderleri" kalemine Gençlik Dairesine bağlı etkinliklerde amatör olarak görev alan folklör ekibi elemanlarına teşvik primi verilmesi amacıyla 21.600.000.-'l ödenek kaydedilmiştir.

(B) Gençlik ve Spor Bakanlığı Bütçesi yukarıda belirtilen artışla birlikte 4.459.433.000.-'l olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(14) Program 14, Mahkemeler Bütçesi:

(A) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları ve Cari Giderler Madde-Proje 03, "İşçi Ücretleri" kalemi ödeneği dört işçinin daha ücretlerinin karşılanması amacıyla 30.000.000.-'l artırılarak 85.090.000.-'l'na çıkarılmış, işçi kadro sayıları da dört'ten sekize çıkarılarak toplam personel sayısı bu artışa göre yeniden düzenlenmiştir.

- (B) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları ve Cari Giderler, Hizmet Alımları başlığı altında yer alan Madde-Proje 21, "Posta-Telefon-Telgraf" kalemi ödeneği makam arabasına telefon alınması amacıyla 8.000.000.-'l artırılarak 30.000.000.-'l'na çıkarılmıştır.
- (C) Mahkemeler Bütçesi yukarıda belirtilen toplam 38.000.000.-'l'lık artışla ve yapılan personel sayısı düzenlemesiyle birlikte toplam 4.459.352.000.-'l olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.
- (15) Program 15, Hukuk Dairesi:
- (A) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları ve Cari Giderler, Hizmet Alımları başlığı altında yer alan Madde-Proje 21, "Posta-Telefon-Telgraf" kalemi ödeneği makam arabasına telefon alınması amacıyla 8.000.000.-'l artırılarak 17.000.000.-'l'na çıkarılmıştır.
- (B) Hukuk Dairesi Bütçesi yukarıda belirtilen 8.000.000.-'l'lık artışla toplam 1.892.222.000.-'l olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.
- (16) Program 16, Sayıştay:
- Sayıştay Bütçesi 1.234.607.000.-'l olarak aynen ve oybirliğiyle kabul edilmiştir.
- (17) Program 17, Kamu Hizmeti Komisyonu:
- (A) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları ve Cari Giderler, Hizmet Alımları başlığı altında yer alan Madde-Proje 21, "Posta-Telefon-Telgraf" kalemi ödeneği makam arabasına telefon alınması amacıyla 8.000.000.-'l artırılarak 24.000.000.-'l'na çıkarılmıştır.
- (B) Kamu Hizmeti Komisyonu Bütçesi yukarıda belirtilen 8.000.000.-'l'lık artışla birlikte 647.078.000.-'l olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(18) Program 18, Polis Genel Müdürlüğü:

- (A) Alt Program 01, Ödenek Türü 1, Özlük Hakları Cari Giderler, Diğer Ödemeler başlığı altında yer alan Madde-Proje 52 "Staj ve Eğitim Giderleri" kalemi ödeneği staj ve eğitimin daha iyi yapılabilmesi amacıyla 100.000.000.-TL artırılarak 700.000.000.-TL'na çıkarılmıştır.
- (B) Alt Program 02, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Makine, Techizat ve Taşıt Alımları başlığı altındaki;
- (a) Madde-Proje 61/1 "Araç Alımları Projesi" kalemi ödeneği hizmet için gerekli araçların alınmasını sağlamak amacıyla 200.000.000.-TL artırılarak 400.000.000.-TL'na çıkarılmıştır.
- (b) Madde-Proje 61/12 "İtfaiye Araçları ve Teknik Techizat Alımı Projesi" kalemi ödeneği itfaiyenin çağın koşullarına göre uydurulması amacıyla 150.000.000.-TL artırılarak 450.000.000.-TL'na çıkarılmıştır.
- (C) Alt Program 02, Ödenek Türü 2 Yatırımlar, Yapı Tesis Büyük Onarımları başlığı altında yer alan Madde-Proje 71/7 "Polis Müdürlük, Şube, Karakol Tamirata Projesi" kalemi ödeneği 150.000.000.-TL artırılarak 225.000.000.-TL'na çıkarılmıştır.
- (Ç) Polis Genel Müdürlüğü Bütçesi yukarıda belirtilen 600.000.000.-TL'lık artışla birlikte toplam 39.199.416.000.-TL olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

(19) Program 19, Savunma:

Savunma Bütçesi 35.000.000.000.-TL olarak aynen ve oybirliğiyle kabul edilmiştir.

III. GELİRLERDE

(1) Program 03 Alt Program 02 Hizmet Karşılığı Ücretler ve Sair Gelirler başlığı altında yeralan madde 06 "Sayıştay Başkanlığı Murakabe Ücretleri" karşısındaki açıklama sütununa aşağıdaki açıklama eklenmiştir.

"(06) Denetimi yapılacak kurumun bir önceki yılın gerçekleşmiş gelirlerinin binde iki oranında denetim harcı olarak öngörülmüştür."

(2) Program 09, Alt Program 01 Borçlanmalar Kalemi, Bütçenin Giderler bölümünde yapılan artışlara paralel olarak 13,030,000,000.- TL artırılarak 88,266,300,000.- TL'ine çıkarılmıştır.

(3) Bütçenin Finansmanı için öngörülen Gelirler Toplamı 13,030,000,000.- TL artırılarak 1,013,030,000,000.- TL. olarak oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

SONUÇ

10 Ocak 1991 - 31 Aralık 1991 tarihleri arasındaki yıllık devre içindeki gelir ve giderleri içeren "1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı" Komitemizce yapılan toplam 13,030,000,000.- TL'lik artışla 1,013,030,000,000.- TL'ine bağlanmış ve oyçokluğuyla kabul edilmiştir.

Tasarının Gelirler ve Giderler itibarıyla fonksiyonel ayırımı aşağıda öngörülmekte; hükümetçe sunulan Tasarıda yeralan Gelir ve Giderler ile Komitede kabul edilen Gelir ve Giderleri karşılaştırmalı olarak gösteren tablo sunuş gerekçesi ile birlikte Rapora ekli olarak sunulmaktadır.

...

<u>GİDERLER</u>	<u>ARTIŞ TL.</u>	<u>GENEL TOPLAM TL.</u>
-- Personel Giderleri	51,600,000.-	336,976,100,000.-
-- Cari Giderler	339,400,000.-	60,164,500,000.-
-- Yatırımlar	2,700,000,000.-	241,986,000,000.-
-- Transferler	9,939,000,000.-	338,903,400,000.-
-- Savunma	-----	35,000,000,000.-
TOPLAM	13,030,000,000.-	1,013,030,000,000.-

<u>GELİRLER</u>	<u>ARTIŞ TL.</u>	<u>GENEL TOPLAM TL.</u>
-- Mahalli Gelirler	-----	674,763,700,000.-
-- T.C. Yardımları	-----	200,000,000,000.-
-- Borçlanmalar	13,030,000,000.-	88,266,300,000.-
-- T.C. İkazları	-----	50,000,000,000.-
TOPLAM	13,030,000,000.-	1,013,030,000,000.-

Komite üyelerinden Sayın Ergün Vehbi Tasarının tümüne red oyu kullanmış ve gerekçesini aşağıda belirtmiştir.

Aşağıda sıraladığım ve Genel Kurul görüşmeleri sırasında daha geniş olarak açıklayacağım nedenlerle bu Bütçe Tasarısı ile, belirlenen hedeflere ulaşılamayacağı inancındayım:

1. Bu Bütçe çok büyük açıklarla bağlandığı için enflasyon ve pahalılığı azaltıcı değil, azdırıcı yapıdadır.

2. Yatırım için ayrılan tahsislerin çok büyük bir bölümü alt yapıya, araç-gereç ve teçhizat alımına gidecektir. Üretici yatırımlara hemen hiç pay ayrılmayan bu Bütçe ile %7.2 gibi bir kalkınma hızı belirlemek hayaldir.

3. Yerel gelirleri artırmak amacıyla halâ dolaylı vergilerden medet umulmaktadır. Bu yılda da gümrük vergileri, araç ruhsatları, diğer harçlar misliyle artacak; yeni bir tüketim vergisi olarak KDV gelecektir. Bu olgu ise yine dar ve sabit gelirlinin ezileceği anlamındadır.

4. Bu yıl, KİT'lerin canlandırılmasına piyasa ekonomisi içinde özel sektörle rekabet edebilecek duruma getirilmesine yönelik hiçbir tedbir yoktur.

5. Tarım ve Hayvancılığın geliştirileceği söylenmesine karşın, bunun başarılabilmesi amacıyla Bütçede yeterli tedbir yoktur. Bu nedenle bu sektörlerin 1991 Yılı içinde de gerilemeye devam edeceğini söylemek Kehanet değildir.

6. Üretici yatırımlara kaynak ayrılmazken Bakanlıkların izzet-ikram tahsisleri misliyle artırılmakta, bina yapımlarına, araçlara portatif telefon takılmasına büyük paralar verilmektedir.

7. Eğitim ve Sağlık Bakanlıklarına Bütçeden ayrılan tahsisler, gelişmiş, uygar ülkelerin ayırdığı oranın çok çok altındadır. Bu nedenle, ülkemizde, 1991 yılında da Eğitim ve Sağlık hizmetlerinde gerilemenin süreceği açıktır.

8. 1991 yılının tanınma yolunda atılım yılı olacağı, yetkili ağızlardan sürekli tekrarlandığı halde, Bütçede bir daireye verilen tahsis dışında, böyle bir atılımı destekleyecek tedbirler olmadığı görülmektedir.

Oyleyse, bu yılda, KKTC'nin tanınma tanıtma faaliyetleri ve Kıbrıs Türk halkının ulusal davasının anlatılması çalışmaları yine yetersiz kalacaktır.

9. Önümüzdeki yılda da ücret ve maaşla çalışan kesimin fakirleşmesi devam edecektir. Getirilen tahsislerle bu kesime enflasyon oranının üstünde artış sağlamak olanaksızdır.

10. Devlet, Sosyal Sigortalara olan ve her geçen gün büyüyen borcunu bu kez yine ödemeyecektir. Bunun sıkıntısını ise sigorta emeklileri çekecektir. Tek sosyal güvenlik sistemi getirilmesi de yine ertelenmektedir.

Bu ve benzeri gerekçelerle 1991 Mali Yılı Bütçesi'nin halkımıza esenlik getirmesi, kalkınmayı hızlandırması mümkün değildir. Bütçe'nin tümüne red oyu kullanacağımı bildiririm.

Komite Üyelerinden Sayın İsmet Koçak Tasarının tümüne red oyu kullanmış gerekçesini aşağıda belirtmiştir.

"1991 yılı Bütçesini aşağıda belirttiğim ve Genel Kurulda da daha geniş olarak açıklayacağım nedenle reddettim. Gerekçeler:

1. Bu Bütçe, enflasyonla mücadele getirmemektedir. Hedefsiz bir yapıdadır. Halkı ve genelde çalışan kesimi ferahlatamaz.

2. Üretime dönük yatırımlar ve sektörler desteklenmemektedir. Tarım -Sanayi darbelenecektir. Teşvik sözkonusu değildir. Bu sektörlerde gerileme beklenmelidir. Esasen bazı Bakanlar bunu ifade ettiler.

3. Eğitim bu Bütçe ile ilerlemeyecek gerileyecektir. KKTC gençlerine bu alanla hizmet verememek acıdır. Kabul edilemez. Çağ dışı kalma bu yolun bedeli olmamalıdır.

4. Yatırımlar, yeterince üretime dönük değildir. Anevatan Türkiye'nin finanse ettiği alt-yapı yatırımlarını ise Türkiye'de ihale edilmesi hatalıdır. Kaldı ki bu müteahhitlerin araç gereç ve çalışanları ile KKTC'ye gelmeleri; yerel istihdam yapmamaları hatadır. Bu hata bu yılda sürecektir.

5. Bütçede büyük çapta israf kalemleri vardır. Bunlar içinde her makam arabasına telefon takılması gibi gereksiz yetkiler vardır. Okulların tamirine para bulamayan; okullara bilgisayar alamayan bir iktidarın makam arabalarına milyonlar harcayarak telefon takmaları utanç vericidir.

6. Bu Bütçe çalışanlara; Sosyal Sigortalılara, Şehit Ailelerine, Muhtaçlara ferahleme getirmemektedir. Bu haksızlığı onaylamak olanağı yoktur.

7. Gelirler, partizan uygulamaların aynasıdır. Halkın KDV ile ek vergi getirilirken, Sigorta Şirketlerinin, Bankalarının, kâr şirketlerinin vergileri düşük tutulmaktadır. Bir işçinin vergi ödediği bir ortamda, kazananların bunun dışında tutulmaları haksızlıkların en büyüğüdür.

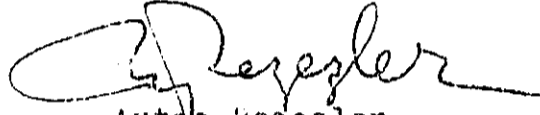
1991 Bütçesi, KKTC Ekonomisini düzluğe çıkarmayacak, refah getirmeyecek bir israf Bütçesidir. "

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Komitemiz takdim edilen Rapor ışığında değerlendirilerek kabulünü oyçokluğu ile Genel Kurula salık vermektedir.

Saygılar sunarım, teşekkür ederim.

Salih Coşar
(Başkan)

Aytac Beşerler
(Başkan Vekili)

Kenan Akın
(Üye)

(Üye)

Günay Ceymaz
(Üye)

İsmet Kotak
(Üye)

Taşkent Atasayan
(Üye)

Mustafa Hacıahmetoğlu
(Üye)

Süha Türköz
(Üye)

Ergün Vehbi
(Üye)

30 Kasım 1990

1643/...

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions and activities. It emphasizes that this is crucial for ensuring transparency and accountability in the organization's operations.

2.

3.

-1643-Ek

GEREKÇE

GİRİŞ

1991 Yılı Programına uygun olarak hazırlanan 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı 1.000.000.000.000.-'li olarak bağlanmıştır. Şöyle ki:

GİDER

Cari Harcamalar.....	396.749.600.000
Yatırım Projeleri.....	239.286.000.000
Transfer Harcamaları.....	328.964.400.000
Savunma Harcamaları.....	35.000.000.000

1.000.000.000.000

FINANSMAN

Mahalli Gelirler.....	674.763.700.000
T.C.Yardımları.....	200.000.000.000
Borçlanmalar.....	125.236.300.000

1.000.000.000.000

Bütçe Gerekçesinde sırasıyla aşağıdaki konular hakkında özet bilgi arz edilmiştir.

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Genel Ekonomik Durumu
- Dış Ticaret Ödemeler Dengesi
- Kamu Maliyesi
- 1991 Bütçe Yasa Tasarısı Hakkında İstatistik Bilgiler
- 1990 Mali Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları

1644/...

GENEL EKONOMİK DURUM

- Ekonomik büyümede 1987 - 1989 döneminde gerçekleştirilen performansın ve büyüme sürecinin 1991 yılı programı döneminde de sürdürülebilmesi amacıyla büyüme hızı %7.2 olarak belirlenmiştir. Böylece G.S.M.H. 1990 yılı fiyatları ile 1.526.710.5 Milyon Türk Lirası'ndan 1.635.870.4 Milyon Türk Lirası'na ulaşması hedef olarak alınmıştır.
- 1991 yılında beklenen fiyat artışları sonucu program yılında G.S.M.H.'la 2.617.392.5 Milyon Türk Lirası olacaktır.
- 1991 yılı programı döneminde, 1990 yılı fiyatları ile Tarım Sektörünün büyüme hedefi %5.5 olarak belirlenmiştir. Tarım Sektörü hedefleri doğrultusunda bitkisel üretim sektöründe %6 ve Hayvancılık Sektöründe %4.7 oranında artış sağlanacaktır. 1991 yılında Sanayi Sektörünün büyüme hedefi %9.8 olarak belirlenmiştir. Böylece toplam sanayi sektörünün katma değeri 1990 yılı fiyatları ile 208.628.3 Milyon Türk Lirası olacaktır.
- Hizmetler Sektörünün 1991 yılında %6.5 oranında büyümesi hedef olarak alınmıştır. Buna göre bu sektörde önemli yeri olan Ticaret %6.9, İnşaat %7.5, Ulaştırma %7.8, Haberleşme %4.5, Mali Müesseseler %7.3 oranında büyümüş olacaktır.
- 1987 yılından itibaren yürürlüğe konan Yeni Kalkınma Stratejisinde ekonominin lokomotifini olarak belirlenen Turizm Sektörünün 1991 yılı programı döneminde %10.1 olarak büyümesi hedef olarak alınmıştır.
- 1991 yılında 1990 yılı fiyatlarıyla 234.578.4 Milyon Lira tutarında öngörülen toplam sabit sermaye yatırımlarının %28.3'ünün Devlet %4.9'un Yerel Yönetimler, KİT ve Sermayeli Kuruluşların yer aldığı, diğer Kamu Kuruluşları ve %66.8'inin de Özel Sektör tarafı gerçekleştirilmesi hedef alınmıştır.

ÖDEMELER DENGESİ

Son yıllarda etkin bir biçimde uygulanmakta olan ihracatı ve diğer döviz kazandırıcı işlemleri teşvik eden politikalar olumlu sonuçlarını vermekte ve her geçen yıl ödemeler dengesi açıklarının azalmasına ve ödemeler dengesinin giderek daha sağlıklı bir yapıya

kavuşmasına neden olmaktadır. Böylece ekonominin daha istikrarlı büyüme ortamı, giderek gelişmektedir. Bu ortamın devamı ve daha da gelişmesi için 1991 yılında, ihracat, turizm ve görünmeyen işlemler gelirlerinin artırılması, ihracatın çeşitlendirilmesi ve sanayi ürünlerine ağırlık verilmesi, ticaret ilişkilerinin ülkeler bazında daha da yaygınlaştırılması ve ihracatı kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemelerin yapılması gözönünde bulundurulacak olan temel ilkeler olacaktır :

1991 Ödemeler Dengesi

<u>I. Cari İşlemler</u>	<u>Milyon Dolar</u>
A: Dış Ticaret	
1. Dış Satım	53.8
2. Dış Alım	402.5
DIŞ TİCARET DENGESİ	(-) 338.7
B: Görünmeyen İşlemler	
1. Turizm (Net)	268.0
2. Diğer (Net)	53.4
GÖRÜNMEYEN İŞLEMLER DENGESİ	335.4
CARI İŞLEMLER DENGESİ	(-) 2.3
<u>II. Sermaye Hareketleri</u>	
1. T.C.Yardım ve Kredileri	24.0
2. Diğer Dış Yardımlar	4.8
3. Bedelsiz Dış Alım	187.6
4. Kısa Vadeli Diğer Sermaye Hareketleri	(-) 165.6
SERMAYE HAREKETLERİ DENGESİ	49.8
GENEL DENGE	47.5

DIŞ TİCARET

İHRACAT

İhracat gelirlerinin artırılması, ödemeler dengesinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasında ve döviz gelirlerinin yükseltilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu husus dikkate alınarak 1991 yılında ihracat gelirlerinin %7.6 oranında artırılarak 59.3 Milyon Dolar'dan 63.8 Milyon Dolar'a yükseltilmesi hedef alınmıştır. 1991 Yılında uygulanmaya konacak yeni ve Rasyonel Teşvik Sistemi öngörülen ihracat hedefinin gerçekleşmesinde belirleyici rol oynayacaktır.

İTHALAT

Ülkemizde başta tarım, sanayi ve turizm olmak üzere ekonomik faaliyetler çok büyük ölçüde ithalâta dayanmaktadır. 1991 yılı için öngörülen G.S.M.H. ve sektörel büyüme hedeflerine ulaşılabilmesi gerekli ithalâtın gerçekleştirilmesine büyük ölçüde bağlıdır. 1991 yılında ekonominin gereklerini karşılayabilmek için ithalâtın %18.2 oranında artması ve 340.5 Milyon Dolar'dan 402.5 Milyon Dolar'a yükseltilmesi hedef alınmıştır.

KAMU MALİYESİ

Kamu Maliyesinde, sağlıklı gelir-gider bütçe dengesinin sağlanması esas olarak benimsenmektedir. Bu amaca ulaşabilmek için bir yandan cari nitelik taşıyan ödeneklerde azami tasarruf ilkesine riayet edilirken diğer taraftan da yerel gelirlerimizi artırıcı her türlü yasal ve idari önlemler alınacaktır. Bu suretle kamu gelirlerinin programda öngörülen oranda arttırılması ve kalkınmadaki önceliklere yönlendirilmesi, gelir dağılımının iyileştirilmesi ve bütçe açıklarının azaltılması maliye politikamızın temelini oluşturmaktadır.

Ayrıca Yatırımların seçiminde Alt Yapı, Ulaşım, Haberleşme, Elektrik Enerjisi, İçme ve Sulama Suyu projelerinin tamamlanması ile dışarıya yönelik, üretimi artırıcı dış alım ikamesi yaratan, ara malları üreten ve istihdam olanakları sağlayan yatırım alanları ile yerel hammadde işleyen sanayi yatırımlarına öncelik verilmiş olup, üretken ve döviz kazandırıcı yatırımların teşvik edilmesi öngörülmüştür.

1991 Mali Yılı Bütçe Tasarısında, Kalkınma ve İstikrar ile yakından ilgisi olan Tarım, Eğitim, Sağlık Hizmetleri ve Sosyal Hizmetler alanlarındaki giderlerin karşılanmasına öncelik verilmiştir. Ayrıca bu Tasarı Bütçe Gelişmelerini öncelikli sektörlerle tahsis etmekte Devletin sosyal ve ekonomik kalkınmasını geliştirecek önlemler ile tüm sektörlerin dengeli bir şekilde gelişmesini imkan kılacak düzenlemeleri bünyesinde taşımaktadır.

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI

1991 Yılı Programına uyumlu olarak hazırlanan 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı, 1991 yılı için toplam 1.000.000.000.000.- Türk Lirası'na ulaşmıştır. Şöyle ki:

GİDERLER

Personel Giderleri ve Diğer Özlük Hakları için.....	336.924.500.000
Diğer Cari Giderler için.....	59.825.100.000
Yatırım Projeleri için.....	239.286.000.000
Transfer Harcamaları için.....	328.964.400.000
Savunma Giderleri için.....	35.000.000.000

İNANSMAN

Mahalli Kaynaklardan Sağlanacak Öz gelirler.....	674.763.700.000
Türkiye Cumhuriyeti Yardımları.....	200.000.000.000
Borçlanmalar.....	125.236.300.000

PERSONEL MAAŞLARI İLE DİĞER ÖZLÜK HAKLARI

1990 Mali Yılı Bütçesinde öngörülen 183.141.850.000.-'lik ödeneye karşılık 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında Personel maaşları ile Diğer Özlük Hakları için 336.924.500.000.-'lik bir artışla bu rakam 336.924.500.000.-'ye yükselmiş olup, artış nedenleri aşağıda arz edilmiştir.

- a) 1991 Mali Yılında Kamu Görevlilerine ödenecek Hayat Pahalılığı Tahsisatları;
- b) Devlet'ten Aylık ve Yardım alanlara yıl içinde yapılacak maaş, Bcret ve Yardımlarla ilgili düzenleme gereği mükellefiyet;
- c) 1991 Mali Yılında Personele ödenmesi gerekli Barem İçi Artışlar için ödenek öngörülmesi;

DIĞER CARİ GİDERLER

1990 Mali Yılı Bütçesinde bu maksat için öngörülen 41.012.104.492.-'lik ödenek 18.812.995.508.-'lik artışla 59.825.100.000.-'y ulaşmıştır.

YATIRIM PROJELERİ

1991 Mali Yılı Bütçe Tasarısında öngörülen Yatırım Projeleri toplamı 239.286.000.000.-'li olup, Projelerin ana Proje grupları itibarıyla dökümü aşağıda gösterilmiştir.

- Taşıt Aracı Alımları için.....	672.000.000
- Makine ve Techizat Alımları için.....	55.000.000.000
- Makine, Araç, Gereç Büyük Onarımları için.....	700.000.000
- İnşaat Yapı, Büyük Onarımları için.....	7.074.000.000
- Su Tesisleri ve Gölet Yapı ve Onarımları için.....	30.950.000.000
- Alt Yapı, Ulaşım ve Haberleşme için.....	71.300.000.000
- Tarım ve Ormancılık Projeleri için.....	24.190.000.000
- Sosyal Hizmetler için.....	18.000.000.000
- Turizm Yatırımları için.....	6.100.000.000
- Sanayi Yatırım Projeleri için.....	25.300.000.000

ANSFERLER

1990 Mali Yılı Bütçesinde öngörülen 166.670.668.545.-TL Transfer Ödeneğine karşılık 1991 Mali Yılı Bütçe Tasarısında öngörülen ödenek toplamı 328.964.400.000.-TL'dir.

Mali Transferler

1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında öngörülen Mali Transferler Toplamı 38.783.817.000.-TL olup başlıca Mali Transferler aşağıda gösterilmiştir.

Din İşleri Dairesine Katkı	1.000.000.000
Arbakçı Maaşlarına Yardım	240.000.000
Spor Federasyonlarına Yardım	750.000.000
Türk Ajansı Kıbrıs'a Yardım	926.000.000
Siyasal Partilere Yardım	2.025.000.000
Yayrak Radyo-Televizyon Kurumu'na Mali Katkı	5.232.000.000
Bütçeden Yardım Alan Zümrelere Yıl içinde Gerçekleşmesi Muhtemel Hayat Pahalılığı Artışı	27.867.517.000

Sosyal Transferler

1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında öngörülen Sosyal Transferler Toplamı 223.749.648.000.-TL olup, başlıca Sosyal Transferler aşağıda gösterilmiştir.

Emekli Maaşları	110.000.000.000
Şehit ve Hadise Kurbanı Aileleri ile Malûl Gazi Ödenekleri	16.147.972.000
Mücadehlik Tazmin Yasası uyarınca öngörülen ödenekler	7.000.000.000
Burslar ve Nakdi Yardımlar	4.421.200.000
Sosyal Sigorta Fonu'na Ödenti	34.000.000.000
Emekli İkramiyeleri	20.000.000.000

-Türkiye ve Türkiye Dışında Tedavi Görenlere Yardım.....	4.000.000.000
-Muhtaç Yoksullara Yardım.....	16.776.000.000

İktisadi Transferler

1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısında öngörülen İktisadi Transferler Toplamı aşağıda dökümü gösterildiği üzere 2.722.000.000.-'dir.

-Toprak Ürünleri Kurumu'na Yardım.....	2.722.000.000
--	---------------

1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'nın 1990 Mali Yılı Bütçesi ile mukayeseli durumlarını gösteren tablolar müteakip sayfalarda gösterilmiştir.

1991 BÜTÇE TASARISININ BAKANLIKLAR VE MÜSTAKİL DAİRELER İTİBARIYLA ÖDENEK DURUMU

DAİRE/BAŞKANLIK	PERSONEL GİDERLERİ	CARİ GİDERLER	YATIRIMLAR	TRANSFERLER	TOPLAM
Brş Türk Cumhuriyeti Şkânlığı	1.258.879.000	3.910.100.000	70.000.000	75.000.000	4.713.979.000
Brş Türk Cumhuriyeti Meclisi	1.813.366.000	836.500.000	500.000.000	30.000.000	3.181.866.000
Brş Türk Cumhuriyeti lığı	11.499.512.000	3.545.510.000	3.500.000.000	-	18.545.022.000
İ ve Savunma Bakanlığı	7.142.511.000	4.954.262.000	122.800.000	18.302.000	12.237.875.000
ve Maliye Bakanlığı	17.070.935.000	820.700.000	14.250.000.000	110.500.000	32.252.135.000
derler ve Sübvansiyonlar	84.772.978.000	13.728.161.000	49.750.000.000	278.844.502.000	427.095.641.000
,Köyşleri ve Çevre	16.982.468.000	4.570.482.000	33.720.000.000	3.264.500.000	58.537.450.000
a, Bayındırlık ve Turizm	32.783.072.000	3.139.575.000	56.760.000.000	250.000	92.682.897.000
itim ve Kültür Bakanlığı	64.440.310.000	2.624.188.000	9.299.000.000	7.465.400.000	83.828.898.000
Orman Bakanlığı	10.261.461.000	1.076.604.000	60.190.000.000	-	71.528.065.000
ve Sanayi Bakanlığı	1.951.508.000	391.790.000	1.650.000.000	-	3.993.298.000
ve Sağlık Bakanlığı	35.584.855.000	13.768.546.000	3.100.000.000	38.405.946.000	90.859.347.000
kanlığı	9.388.749.000	239.070.000	4.700.000.000	-	14.327.819.000
ve Spor Bakanlığı	2.045.069.000	1.242.764.000	400.000.000	750.000.000	4.437.833.000
er	4.128.504.000	292.848.000	-	-	4.421.352.000
iresi	1.802.722.000	81.500.000	-	-	1.884.222.000
Başkanlığı	1.046.307.000	188.300.000	-	-	1.234.607.000
meti Komisyonu Başkanlığı	484.878.000	154.200.000	-	-	639.078.000
Genel Müdürlüğü	32.466.416.000	4.850.000.000	1.275.000.000	-	38.599.416.000
	336.924.500.000	59.825.100.000	239.286.000.000	328.964.400.000	965.000.000.000
					35.000.000.000
TOPLAM					1.000.000.000.000

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISININ 1990 MALİ YILI BÜTÇESİ İLE
ÖZET MUKAYESELİ TABLOSU

ÖZET

GİDER	1990 Milyon İL	1991 Milyon İL	Fark Milyon İL	1990'a Nisbetle Artış %'si	Bütçe Hacmine Göre Oranı
I- Sivil Bütçe	509.009.6	965.000.0	+ 455.990.4	+ % 96.5	% 96.5
II- Savunma Bütçesi	20.000.0	35.000.0	+ 15.000.0	+ % 3.5	% 3.5
	529.009.6	1.000.000.0	+ 470.990.4	+ % 89.0	%100.0
FINANSMAN					
I- Mahalli Gelirler	313.259.0	674.763.7	+ 351.504.7	+ %115.4	% 67.5
II- Türkiye Cumhuriyeti Yardımları	110.000.0	200.000.0	+ 90.000.0	+ % 81.8	% 20.0
III-Borçlanmalar	89.442.0	75.236.3	- 14.205.7	- % 15.9	% 7.5
IV- T.C.İkrazları	15.000.0	50.000.0	+ 35.000.0	+ %233.3	% 5.0
V- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkeler- den Sağlanan İnsan- cıl Yardımlar	1.308.6	-	- 1.308.6	- %100.0	-
Toplam :	529.009.6	1.000.000.0	+ 470.990.4	+ % 89.0	%100.0

**1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISININ 1990 MALİ YILI BÜTÇESİ PERSONEL - DİĞER CARİ GİDERLER
YATIRIMLAR VE TRANSFERLER İTİBARIYLA MUKAYESELİ ÖZET TABLOSU**

<u>R</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>FARK</u>
<u>BÜTÇE GİDERLERİ</u>			
İ Giderleri	183.141.850.000	336.924.500.000	+ 153.782.650.000
Cari Giderler	41.012.104.492	59.825.100.000	+ 18.812.995.508
mlar	118.185.000.000	239.286.000.000	+ 121.101.000.000
rlar	166.670.668.545	328.964.400.000	+ 162.293.731.455
	509.009.623.037	965.000.000.000	+ 455.990.376.963
<u>A BÜTÇE GİDERLERİ</u>	20.000.000.000	35.000.000.000	+ 15.000.000.000
Toplam :	529.009.623.037	1.000.000.000.000	+ 470.990.376.963
<u>MAN</u>			
Gelirler	313.259.089.332	674.763.700.000	+ 361.504.610.668
e Cumhuriyeti ları	110.000.000.000	200.000.000.000	+ 90.000.000.000
nmalar	89.442.003.144	75.236.300.000	- 14.205.703.144
razları	15.000.000.000	50.000.000.000	+ 35.000.000.000
niş Milletler ve Ülkelerden Sağ- nsancıl Yardımlar	1.308.530.561	-	- 1.308.530.561
Toplam	529.009.623.037	1.000.000.000.000	+ 470.990.376.963

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISININ EKONOMİK AYIRIMI

	1990	1991	FARK	1990'a Nispetle Artış %'si	1991 Bütçe Hacmine Oranı
Cari Giderler	224.153.954.492	396.749.600.000	+ 172.595.645.508	+ % 77.0	% 39.7
Yatırımlar	118.185.000.000	239.286.000.000	+ 121.101.000.000	+ %102.5	% 23.9
Transferler	166.670.668.545	328.964.400.000	+ 162.293.731.455	+ % 97.4	% 32.9
Savunma	20.000.000.000	35.000.000.000	+ 15.000.000.000	+ % 75.0	% 3.5
TOPLAM	529.009.623.037	1.000.000.000.000	+ 470.990.376.963	+ % 89.0	%100.0

1991 BÜTÇE YASA TASARISININ 1990 BÜTÇESİYLE MUKAYESELİ DURUMUNU GÖSTERİR FONKSİYONEL AYIRIMI

	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>FARK</u>
1. Savunma	48.629.346.000	85.836.491.000	+ 37.207.145.000
2. Mali, Yargı, Yasama ve Genel İdari Hizmetler	61.712.776.046	106.885.737.000	+ 45.172.960.954
3. Ekonomik Hizmetler	112.995.224.542	250.206.395.000	+ 137.211.170.458
4. Sosyal Hizmetler	<u>305.672.276.449</u>	<u>557.071.377.000</u>	<u>+ 251.399.100.551</u>
TOPLAM	<u>529.009.623.037</u>	<u>1.000.000.000.000</u>	<u>+ 470.990.376.963</u>

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISINDA YER ALAN TRANSFERLERİN 1990 MALİ YILI BÜTÇESİ İLE MUKAYESELİ TABLOSU

	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>FARK</u>
- Mali Transferler	26.632.516.000	38.783.817.000	+ 12.151.301.000
- Sosyal Transferler	105.279.605.840	223.749.648.000	+ 118.470.042.160
- İktisadi Transferler	1.426.843.000	2.722.000.000	+ 1.295.157.000
- Sermaye Teşkilî ve Transferler	2.000.000.000	4.000.000.000	+ 2.000.000.000
- Borçlar	10.998.263.144	13.970.750.000	+ 2.972.486.856
- İstimlak Giderleri	2.000.000.000	9.000.000.000	+ 7.000.000.000
- Yerel Kuruluşlara Yardımlar	17.024.910.000	36.738.185.000	+ 19.713.275.000
- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	1.308.530.561	-	- 1.308.530.561
TOPLAM	166.670.668.545	328.964.400.000	+ 162.293.731.455

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI GELİRLERİNİN 1990 GELİRLERİYLE MUKAYESELİ HAZİRAN AYI TABLOSU

Gelirin Nevi	1990 Mali Yılı Tahminleri	1991 Mali Yılı Tahminleri	Artış Veya Azalış
<u>DOLAYSIZ VERGİLER</u>	133.595.900.000	290.530.600.000	+ 156.934.700.000
<u>DOLAYLI VERGİLER</u>	121.611.800.000	280.060.900.000	+ 158.449.100.000
<u>VERGİ DIŞI BÜTÇE GELİRLERİ</u>	44.085.815.000	85.892.217.000	+ 41.806.402.000
<u>CEZALAR VE MÜSADERELER</u>	1.630.000.000	2.370.000.000	+ 740.000.000
<u>KAMU KURULUŞLARI GELİRLERİ</u>	2.190.879.000	3.379.983.000	+ 1.189.104.000
<u>HAZİNE MALLARI KİRA GELİRLERİ</u>	1.900.000.000	4.800.000.000	+ 2.900.000.000
<u>MUHTELİF GELİRLER</u>	8.244.695.332	7.730.000.000	- 514.695.332
Mahalli Gelirler Toplamı	313.259.089.332	674.763.700.000	+ 361.504.610.668
T.C.Yardımları	110.000.000.000	200.000.000.000	+ 90.000.000.000
Borçlanmalar	89.442.003.144	75.236.300.000	- 14.205.703.144
T.C.İkrazları	15.000.000.000	50.000.000.000	+ 35.000.000.000
Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	1.308.530.561	-	- 1.308.530.561
Toplam Gelirler	529.009.623.037	1.000.000.000.000	+ 470.990.376.963

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KADROLARININ MESLEK GURUBLARINA GÖRE TASNIFI

	1990	1991
(i) Memur	8.268	8.266
(ii) 22/84 sayılı Geçici Personelin Kadrolanması (Özel Kurallar) Yasası ile ihdas edilen Ek Kadro	4.492	1.311
(iii) Öğretmenler	2.553	2.553
(iv) Polis	2.000	2.000
(v) Sözleşmeli	98	106
Toplam	14.411	14.236
(vi) İşçi	2.346	2.325
Toplam	16.757	16.561

BAKANLIK VE MÜSTAKİL DAİRELERİN İTİBARIYLA KOMİTELERE GELEN VE KOMİTELERE ÖZELLENEN ÖZELLENENLER TABLOSU

Bakanlık / Kurum	- Personel -		- Cihazlar -		- Katılımlar -		TOPLAM	
	Personel	Cihazlar	Katılımlar	Personel	Cihazlar	Personel	Cihazlar	
BAKANLIK VE MÜSTAKİL DAİRELERİN İTİBARIYLA	1,258,875,000	1,258,875,000	3,310,100,000	3,310,100,000	70,000,000	70,000,000	4,713,975,000	
KRİTİK ÖNEMLİK MİLLİ İHTİSAP	1,813,366,000	1,813,366,000	938,500,000	938,500,000	1,000,000,000	1,000,000,000	3,691,866,000	
KRİTİK ÖNEMLİK MİLLİ İHTİSAP	11,499,512,000	11,499,512,000	3,545,516,000	3,545,516,000	3,500,000,000	3,500,000,000	18,575,022,000	
DISIŞİLER VE SAVUNMA BAK.	7,142,511,000	7,142,511,000	4,954,262,000	4,954,262,000	124,000,000	124,000,000	12,270,075,000	
EKONOMİ VE MALİYE BAK.	101,843,913,000	101,843,913,000	14,589,861,000	14,589,861,000	64,000,000,000	64,000,000,000	181,493,776,000	
İÇİŞİLERİ, KÜLTÜR VE TURİZM BAK.	16,932,468,000	16,932,468,000	4,570,482,000	4,570,482,000	33,700,000,000	33,700,000,000	58,937,450,000	
ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE DİPLOMATİ BAK.	22,783,072,000	22,783,072,000	3,139,575,000	3,139,575,000	56,700,000,000	56,700,000,000	82,692,347,000	
MİLLİ EĞİTİM VE KÜLTÜR BAK.	64,440,310,000	64,440,310,000	2,624,183,000	2,624,183,000	9,293,000,000	9,293,000,000	84,357,496,000	
TARIM VE ORMAN BAK.	10,261,461,000	10,261,461,000	1,076,604,000	1,076,604,000	60,100,000,000	60,100,000,000	71,438,065,000	
TİCARET VE SANAYİ BAK.	1,551,508,000	1,551,508,000	391,793,000	391,793,000	1,650,000,000	1,650,000,000	3,593,301,000	
YATIRIM VE SAGLIK BAK.	35,584,855,000	35,584,855,000	13,263,546,000	13,263,546,000	3,400,000,000	3,400,000,000	52,248,401,000	
İŞYAN BAKANLIĞI	5,488,749,000	5,488,749,000	239,070,000	239,070,000	4,700,000,000	4,700,000,000	10,427,819,000	
GENÇLİK VE SPOR BAK.	2,045,069,000	2,045,069,000	1,242,764,000	1,242,764,000	400,000,000	400,000,000	4,487,833,000	
MANKEMELER	4,128,504,000	4,128,504,000	254,848,000	254,848,000	-	-	4,383,352,000	
HUKUK DAİRESİ	1,802,722,000	1,802,722,000	85,500,000	85,500,000	-	-	1,888,222,000	
SANİTASYON BAKANLIĞI	1,046,307,000	1,046,307,000	188,300,000	188,300,000	-	-	1,234,607,000	
İçişleri Bakanlığı	484,878,000	484,878,000	154,000,000	154,000,000	-	-	638,878,000	
Polis Genel Müdürlüğü	32,466,416,000	32,466,416,000	4,938,000,000	4,938,000,000	1,770,000,000	1,770,000,000	39,174,416,000	
TOPLAM	33,925,000,000	33,925,000,000	60,100,000,000	60,100,000,000	32,864,400,000	32,864,400,000	166,000,000,000	
SAVUNMA								
GENEL TOPLAM							166,000,000,000	

_____

100

100

100

100

EKONOMİ VE MALİYE BAKANİ NAZİF BORMAN-Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'nın genel hacmi, ödenek tasnifleri, gerekçesi ve hedefleri ile Devletimizin genel ekonomik durumu hakkında aydınlatıcı bilgi vermek üzere söz almış bulunuyorum.

Az önce Meclisimizin Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi Başkanı Sayın Salih Coşar, Komite'nin 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı'na ilişkin raporunu Yüce Meclise sunmuşlardır. Hemen ifade etmek isterim ki, Hükümetimizce hazırlanarak, Yasalarımızın belirlediği süre içinde Yüce Meclis'e sunulan 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi'nde her yönü ile incelenmiş, Komisyonun değerli katkıları, ilâve ve değişiklikleri ile daha olgun hale getirilerek tetkik ve tasviplerinize sunulmuştur. Bu vesile ile Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi'nin saygıdeğer Başkan ve Üyelerine değerli hizmetleri için Hükümetim adına teşekkür ederim.

Sayın Başkan;

Sayın Milletvekilleri.

Devlet Bütçeleri, Ekonomik ve Toplumsal beklendişlere cevap vermek üzere hazırlanır ve özellikle Ekonomi Politikasının etkili bir aracı durumundadır. Vergi gelirlerinin toplanması, Bütçe giderlerinin yapılması, plân ve programlar çerçevesinde Bütçelerin dengeye sokulması, ekonominin bütün göstergelerinde olumlu veya olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Bütçeler, ekonomik göstergeleri etkilediği gibi, Toplumun beklentilerini de dikkate almak zorundadır. Çünkü günümüzde ekonomik göstergelerdeki bozuklukların giderilmesinde, sosyal Devlet anlayışının benimsenmesinde, Bütçelere çok önemli, yapıcı, düzeltici ve düzenleyici görevler verilmektedir.

Bütçeler Hükümetlerin bir yıllık mali ve iktisadi tasarruflarına yetki ve imkân veren kanunlardır. Yine bilindiği gibi Bütçeler, siyasi sistemimizin de temel taşlarından birini oluşturmaktadır. Parleментар Demokrası "Bütçe Hakkı" ile doğmuştur. Devlet Bütçeleri, Yasama Organının Hükümetlere olan güvenini her yıl yeniden teyit etme özelliği dolayısıyla siyasi bakımdan da büyük ehemmiyet arz ederler.

Devlet Bütçeleri bir yönleri ile politik, diğeri bir yönleriyle ekonomik nitelik taşıyan belgelerdir. Ayrıca Bütçeler, bir Ülkenin gelecek bir yıl boyunca ekonomik, sosyal ve kültürel yönden gelişmesini öngören karar ve politikaları içeren dökümanlar olmaları nedeniyle fevkalâde özel bir anlam taşırlar. Hem ekonomik hem de politik yönden önem arzeden Bütçenin görüşülmesine başlamadan önce Ülkemizin genel ekonomik durumu hakkında kısaca bilgi vermekte yarar görmekteyim.

EKONOMİK DURUMU :

GENEL :

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulması sonucu siyasal ve ekonomik alanda meydana gelen gelişmelere paralel olarak gerekli önlemler Hükümetimizce alınmaktadır. Alınan tedbirler uyarınca ekonomik faaliyetler, serbest ekonomik sisteme uygun olarak yürütülmektedir. Bu sisteme göre, Kamu ve Özel Kesim serbest rekabet şartlarına uygun olarak çalışmakta, dolayısıyla ekonominin çarkları belli bir ahenk ve uyum içinde serbest piyasa koşulları çerçevesinde faaliyet göstermektedir. Primler ve teşvikler açısından Özel Sektörle Kamu Sektörü ayırımı mevcut değildir.

Ayrıca Ülkemizde liberal ticaret rejimi ve döviz terakkümünü artırıcı serbest piyasa kuralları uygulanmaktadır. Ekonomik yapı içinde Turizm, ve hizmetler öncelikli sektörler olarak belirlenmiş, ancak başta tarım ve sanayi olmak üzere diğeri sektörlerle de önem verilmek sureti ile gerekli teşvikler uygulanmıştır. Bu uygulama devam ettirilecektir.

Ekonomik alanda uyguladığımız sağlıklı ve tutarlı politikalar ile sağlanan teşvikler sonucu Ülkemizde yatırımlar hızla artmıştır. Ekonomik alanda meydana gelen hızlı gelişmede, sektörel bazda gerçekleştirilen Sabit Sermaye Yatırımları ile Temel Alt Yapı Yatırımlarının büyük rolü olmuştur. 1977 - 1989 döneminde gerçekleştirilen toplam Sabit Sermaye Yatırımlarında reel olarak %78.7 oranında artış sağlanmıştır. Bu dönemde Özel Sektörün gerçekleştirdiği Sabit Sermaye Yatırımları %108.1 oranında gelişme göstermiş ve özel sektör yatırımlarının toplam Sabit Sermaye Yatırımları içindeki payı %60.6'dan %70.6'ya yükselmiştir. Bu veriler, ekonomik düzeyde gerçekleşen liberalleşmeye paralel olarak Özel Sektörün ekonomideki ağırlığını giderek arttırdığını göstermektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, serbest piyasa koşullarında ekonominin yönlendirilmesinde teşvik politikası etkili bir araç olarak kullanılmaktadır. Uygulanan teşvik politikasının temel amacı ekonomik büyüme hedeflerini gerçekleştirmek, ekonomik ve sosyal ihtiyaçları karşılamak, dışa açılmayı hızlandırmak, özel teşebbüsün ekonomide daha yoğun görev almasını sağlamaktır. Ekonominin itici ve tercihli sektörü olarak belirlenen turizm sektörüne 1987 yılında yürürlüğe giren Turizm Endüstrisi Teşvik Yasası ile önemli teşvikler sağlanmıştır.

Ülkemizde, Ada oluşumuzun özelliklerine göre ve ekonomik, sosyal yapımıza uygun, gelişmeye açık bir sanayi faaliyeti mevcuttur. Sanayinin daha da geliştirilmesi, sağlıklı ve güçlü bir yapıya kavuşturulması, sanayi yatırımlarının ülke ihtiyaçlarını karşılayıcı, ihracata yönelik, rekabet edebilir, verimli ve ekonomiye en üst düzeyde katkı sağlayabilir duruma getirilmesi öncelikli hedeflerimizdendir. Belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için sanayi yatırımlarını ve sanayii teşvik edici politikalar uygulanmaktadır. Bu politika çerçevesinde Sanayi Yatırımlarını Teşvik Yasası uygulamaya konmuştur. Ayrıca kırsal kesimde yaşayan ve tarım ile geçimini sağlayan Vatandaşlarımız ile Tüketicilerin fiyat artışlarından doğabilecek mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla uygulanan sübvansiyonlar sonucu önemli teşvikler sağlanmaktadır.

Gelişmekte olan Ülkeler arasında yer alan Devletimiz ekonomisinin istikrar içinde büyüme hedefi şüphesiz büyük önem arz etmektedir. Genç Devletimizin süratle ekonomik yönden kalkınması şarttır. Çünkü Kıbrıs'ta Türk Halkının benimseyebileceği bir siyasal çözümün, ekonomik yönden güçlü bir yapıya sahip olmamıza bağlı olduğuna inanmaktayım.

Hükümetimiz bu hedefe ulaşmak için ekonomide gelişme dinamiğini korumaya özen göstermektedir. Bu bakımdan, ekonomide, üretken sektörlerde daha yüksek oranda ve dengeli bir büyüme sağlanması, üretimde verimliliğin arttırılması, dış satım gelirleri ile turizm gelirlerinin yükseltilmesi sonucu cari işlemler açığının giderek kapatılması, bilhassa Merkez Bankası yolu ile parasal yönetimde etkinlik sağlamak suretiyle ekonomik istikrar önlemleri ile tasarrufların arttırılması ve dengeli büyüme için yatırımların öncelikleri dikkate alınarak ve belli bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

EKONOMİK SİSTEM VE EKONOMİK BÜYÜME :

Hızlı ve sağlıklı ekonomik ve sosyal kalkınmanın, serbest piyasa koşullarına dayalı bir ekonomik sistemde gerçekleşebileceğine inanmaktayız. Bu nedendir ki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ekonomik gelişme ve dışa açılma süreci içinde serbest piyasa koşullarını geliştiren, liberasyonu esas alan bir büyüme stratejisini benimsemiş ve sosyal adalet ilkesine dayalı rekabetçi serbest piyasa ekonomisini kabul etmiştir. Bu sistemde Devlet müdahaleci değil, özel sektöre yol gösterici, teşvik edici ve yardımcı bir rol üstlenmiştir. Uygulanan ekonomi politikalarında, özel sektörün gelişmesine, ulusal kaynakların en rasyonel bir biçimde değerlendirilmesi için gereken önem verilmekte, yabancı sermayenin ülke koşullarına uygun olarak yatırım alanlarına yönlendirilmesi teşvik edilmektedir. Benimsenen ve uygulamaya konan bu ekonomik sistem sonucu ekonomide hızlı bir büyüme süreci başlamış ve ekonominin tarıma dayalı geleneksel yapısı, sanayi ve hizmetler sektörü lehine değişmiştir.

Ekonomide sağlanan hızlı gelişmeyi ve yapısal değişmeyi, gerçekleşen ekonomik göstergelerden çok açık bir şekilde görmek mümkündür. Şöyle ki; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Ekonomisi 1975 - 1989 döneminde reel bazda yılda ortalama %6.5 oranında olmak üzere toplam %140.8 oranında büyümüştür. Türkiye Cumhuriyeti - Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanları düzeyinde imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolü'nün 1987 yılında yürürlüğe girmesi ile Kuzey Kıbrıs'ta daha hızlı ve dinamik bir büyüme sürecine girilmiştir. 1975 - 1986 Döneminde yıllık ortalama reel büyüme hızı %6.2 oranında gerçekleşmişken, 1987, 1988 ve 1989 yıllarını kapsayan dönemde yıllık ortalama reel büyüme hızı %7.4 oranında gerçekleşmiştir. Bu dönemde ekonominin toplam reel büyüme hızı ise %24 oranında olmuştur. Bu üç yıllık dönemde Kuzey Kıbrıs ekonomisinin temel sektörleri olan inşaat sektörü %36.8; ticaret sektörü %23.1; sanayi sektörü %52.1; tarım sektörü %8.2; ulaştırma-haberleşme sektörü %31.1 ve ekonominin itici sektörü olarak belirlenen turizm sektörü %51.5 oranında reel olarak büyümüştür.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde uygulanan kalkınma stratejisinin temel amacı, ekonomik yönden kendi kendine yeterli ve rekabet gücü gelişmiş güçlü bir ekonomik yapıyı kurmak ve halkın refah düzeyini çağdaş gelişmiş toplumlar düzeyine yükseltmektir. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için ekonomide yapısal değişiklikler öngörülmüştür. Nitekim 1975 - 1989 Döneminde ekonomik gelişme süreci içinde ülke, tarıma dayalı geleneksel yapıdan, sanayi ve hizmetlere dayanan çağdaş bir ekonomik yapıya dönüşmüştür. Ekonomik gelişme sürecinde Gayri Safi Yurt İçi Hasılda tarım sektörünün payı %17.3'den %10.9'a inmiş, buna karşılık sanayi sektörünün payı %8.3'den %14'e, hizmetler sektörünün payı ise %74.4'den %75.1'e yükselmiştir.

Sanayi sektörünün ekonomideki payında meydana gelen artışta, sektöre sağlanan yasal teşvikler sonucu gerçekleşen hızlı gelişme etkili olmuştur. 1975 - 1989 döneminde sanayi sektörü, reel olarak yılda ortalama %10.6 oranında olmak üzere toplam %309.7 oranında büyümüş ve on dört yıllık dönemde dört kat gelişmiştir.

Ülkemiz, milli gelirin arttırılması yönünde 1984 yılından itibaren istikrar içinde sağlıklı bir büyüme takip etmektedir. 1984 yılında %6.4 oranında büyüme kaydeden Gayri Safi Milli Hasıla, 1985 yılında %7.5; 1986 yılında %4.8; 1987 yılında %6.8; 1988 yılında %7.0 ve 1989 yılında ise %8.5 oranında büyüme gerçekleştirilmiştir. 1990 yılı tahminlerine göre %7.0 oranında büyümesi hedeflenen Gayri Safi Milli Hasıla, yapılan gerçekleştirme ön tahminlerine göre %5 oranında büyüyecektir.

Bu durum ışığında Milli Gelirin 1990 yılı ön tahminine göre, sektörlerin büyüme hedeflerinde belirli sapmalar meydana gelecektir. Tarım sektörü için %5.7'lik büyüme hedeflenirken, geçici ön tahmine göre gerçekleştirme bunun altında kalacaktır. Tarım sektöründe öngörülen hedefin altında kalınması; iklim koşullarının elverişsizliği nedeniyle meydana gelen kuraklıktan kaynaklanmaktadır. 1990 yılı ön tahminine göre ithalât vergilerinde belirlenen hedefin üzerinde reel büyüme beklenmektedir. İthalât vergileri için programda %8.5 büyüme öngörülmüşken, 5 aylık verilere göre gümrük oranları yüksek malların 1990 yılında dışalımının önemli ölçüde artması nedeniyle, ön tahmine göre gerçekleştirme %43.5 oranında olacaktır. Ulaştırma alt sektöründe ise öngörülenle aynı düzeyde, %6.5 reel büyüme beklenmektedir.

1989 yılında cari fiyatlarla 910.058.6 Milyon Türk Lirası, 1977 sabit fiyatlarıyla 6.603.0 Milyon Türk Lirası olarak gerçekleşen Gayri Safi Milli Hasıla 1990 yılında cari fiyatlarla %67.8 oranında büyüyerek 1.526.710.5 Milyon Türk Lirası'na, reel olarak da %5 büyüyerek 6.930.5 Milyon Türk Lirası'na yükselecektir.

Sayın Başkan;

Sayın Milletvekilleri.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti - Türkiye Cumhuriyeti Hükümetleri arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolü'nün öngördüğü serbest piyasa ekonomi modeline dayalı kalkınma stratejisine bağlı olarak belirlenen ekonomi politikalarının kapsamlı ve etkin bir şekilde uygulandığı 1987 yılında ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın ilk üç yıllık uygulama döneminde hızlı bir büyüme süreci yaşanmıştır. 1987 - 1990

döneminde Ekonomik İşbirliği Protokolü'nde ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma plânı'nda ortaya konan amaçlar açısından büyük bir mesafe kazanılmış, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinde büyük aşamalar kaydedilmiş ve önemli yapısal değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Belirlenen amaçlara tam olarak ulaşılabilmesi için gösterilmekte olan ciddi ve kararlı çabaların 1991 yılında da sürdürülmesi şarttır. Bu bakımdan görülen aksaklıkların giderilmesi, ortaya çıkan sorunların ivedilikle çözümü, kamu hizmetlerinin etkinleştirilmesi ve ileriye dönük yeni hedeflerin saptanması gerekmektedir. Bu amaçla gerekli düzenlemelerin yapılması çalışmaları başlatılmıştır.

1991 yılı yatırım hedefleri, öngörülen büyüme hedeflerini, üretimi ve üretim yapısını realize edecek şekilde saptanmıştır. Bu amaçla 1991 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının reel olarak %9.6 oranında artması hedef alınmıştır.

Kamu kesiminde enerji, tarım, ulaştırma, haberleşme projeleri ile ekonomik ve sosyal gelişmeyi destekleyici alt yapı yatırımlarına öncelik verilmiştir.

Ekonominin kazandığı dinamizmi devam ettirmek, hızlı kalkınmayı istikrar içinde sürdürmek, belirlenecek yeni hedeflere ulaşabilmek amacıyla gerekli sektörel master plânlama çalışmaları 1991 yılı programı döneminde tamamlanacak ve uygulamaya konacaktır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti dış ticaretinin daha da geliştirilmesi, dış ticaret açığının azaltılması ve dışa açılmanın hızlandırılması, sanayiinin geliştirilmesi ve sanayi ürünleri ihracatının arttırılması, turizm ve turizm gelirlerini bugünkü düzeyinin çok üstüne çıkarılması amacı ile yeni ve rasyonel bir teşvik sistemi program yılında uygulamaya konacaktır.

Kaynakların serbest rekabet ortamında, kalkınma hedeflerine uygun olarak en etkin bir şekilde kullanılması için, özel teşebbüsün ekonomide daha yoğun görev alması teşvik edilecektir.

Ekonomik kalkımda öncelikli sektörlere ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nın temel stratejisine bağılı olarak 1991 yılı program hedefleri tutarlılık ve hızlı kalkınma ilkelerine uygun olarak belirlenmiştir. Ülkenin temel ihtiyaçları ve gelişme potansiyeli dikkate alınarak belirlenen büyüme hedefine paralel olarak ekonomide başlatılan yapısal değişimi sürdürecektir hedefler de programda öngörülmüştür.

Ekonomik büyümede 1987 - 1989 döneminde gerçekleştirilen performansın ve büyüme sürecinin 1991 yılı programı döneminde de sürdürülebilmesi amacıyla büyüme hızı hedefi %7.2 oranında belirlenmiştir. Gerçekleştirilebilir bir hedef olarak ortaya konan %7.2 oranındaki büyüme hedefi ile 1991 yılında alıcı fiyatlarıyla Gayri Safi Yurt İçi Hasıla 1990 yılı fiyatları itibarıyla 1.508.650.5 Milyon Türk Lirası'ndan; 1.617.273.3 Milyon Türk Lirası'na yükselecektir. 1991 yılında alınacak önlemlerle, son yıllarda bir azalma eğilimi gösteren net dış alem faktör gelirlerinin 1990 yılı fiyatları bazında reel olarak %3 oranında artması ve 1990 yılı gerçekleşme tahmini olan 18.0 Milyon Türk Lirası'ndan 18.6 Milyon Türk Lirası'na ulaşması hedef alınmıştır. Böylece Gayri Safi Milli Hasıla, 1990 yılı fiyatlarıyla %7.2 oranında büyüyecek ve 1.635.870.4 Milyon Türk Lirası olacaktır.

1991 yılı programı döneminde 1990 yılı fiyatlarıyla tarım sektörü büyüme hedefi %5.5 oranında belirlenmiştir. Tarım sektöründe öngörülen büyüme ile sektörün katma değeri 132.192.6 Milyon Türk Lirası'ndan 139.463.2 Milyon Türk Lirası'na yükselecektir. Tarım sektörü hedefleri doğrultusunda bitkisel üretim sektöründe %6 ve hayvancılık sektöründe de %4.7 oranında reel artış sağlanması öngörülmektedir.

1991 yılında toplam sanayi sektörünün %9.8, imalat sanayiinin %9.3 oranında büyümesi hedef alınmıştır. Bu hedefler ışığında 1991 yılı sonunda toplam sanayi sektörünün katma değeri 1990 yılı fiyatlarıyla 208.628.3 Milyon Türk Lirası, imalat sanayii katma değeri de 189.221 Milyon Türk Lirası olacaktır.

Enerji sorununa köklü bir çözüm getirecek olan elektrik santrallerinin yapımının 1991 yılında hızla sürdürülmesi öngörülmektedir. Elektrik ve su alanlarında gerçekleştirilecek ekonomik faaliyetlerin boyutları dikkate alınarak, sanayi

sektörünün bir alt sektörü olan elektrik-su faaliyet kolunda %15.9 oranında reel büyüme öngörülmüştür. Böylece 1991 yılında, 1990 yılı fiyatlarıyla elektrik-su sektörünün katma değeri 16.750.4 Milyon Türk Lirası'ndan 19.407.3 Milyon Türk Lirası'na yükselecektir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinde önemli bir yeri olan hizmetler sektörünün 1991 yılı program döneminde %6.5 oranında büyümesi hedef alınmıştır.

Ekonominin öncelikli ve itici sektörü olarak belirlenen turizm sektörüne verilen teşviklerin devamı ve sektörün hızlı büyümesi öngörülmektedir. Buna göre 1991 yılında turizm sektörü katma değerinin reel olarak %10.1 oranında artması ve 1990 yılı üretici fiyatlarıyla 69.032.4 Milyon Türk Lirası'ndan 76.011.8 Milyon Türk Lirası'na yükselmesi hedef alınmıştır.

Hizmetler sektöründe ve ekonomik gelişmemizde ağırlıklı yeri olan ticaret, inşaat, ulaştırma, haberleşme ve mali müesseseler alt sektörlerinde büyüme hızı, sırasıyla, %6.9; %7.5; %7.8; %4.5; ve %7.3 oranında öngörülmüştür.

Kamu hizmetlerinin ekonomideki payının gidercek azaltılması ilkesi gereğince 1991 yılında bu sektörün Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki payının önemli ölçüde azaltılması öngörülmüştür.

Böylece programın temel amaçları arasında yer alan üretimi ve ihracatı artırma hedefi gereğince 1991 yılında fiziksel üretimi sağlayan sektörlerin Gayri Safi Yurt İçi Hasıladaki toplam paylarını artırıcı bir yapısal değişiklik sağlanmış olacaktır.

Hemen ifade etmek isterim ki Gayri Safi Milli Hasılda meydana gelen olumlu gelişmeler yanında sektörler arasındaki dengeli büyüme ile birlikte fert başına düşen milli gelirin her geçen yıl daha iyiye doğru bir seyir takip etmiş olması memnuniyet verici gelişmeler olarak görülmektedir. Şöyle ki; 1977 yılında 1444 Dolar olan fert başına düşen gelir, 1989 yılında 2513 Dolar'a yükselmiştir. 1990

başına düşen gelirin 1991 yılında 4255 Dolar'a yükseleceği tahmin edilmektedir.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER VE GELİŞMELER :

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomik gelişme sürecine paralel olarak dışa açılmış ve dış ekonomik ilişkilerini geliştirmiştir. Ülkemizin küçük Ada ekonomisi koşullarına sahip olması ve doğal kaynaklarının yok denecek kadar sınırlı olması nedeniyle ihtiyaçların büyük bir kısmının ithalât yolu ile karşılanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bakımdan ekonomik büyüme hızı ve milli geliri arttıkça ithalât da artmaktadır. Ekonomik kalkınmanın bir gereği olarak yatırım malları, hammadde, yarı mamül madde ve nihayi tüketim malları ithal eden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başlıca ihrac maddeleri tarımsal ürünler, işlenmiş tarım ve gıda maddeleri ile hafif sanayi ürünleri oluşturmaktadır.

Devletimizde ithalât-ihracat işlemleri serbest, formaliteleri asgari düzeyde tutulmuş, kota rejimi olmayan bir dış ticaret rejimi mevcuttur. Bu rejim içinde her türlü malın ithali mümkün olduğu gibi, toplum ihtiyacı dışında her türü malın ihracı teşvik edilmektedir.

İthalâta Devletçe döviz tahsisi yapılan mallar listesi belirlenmiştir. Buna göre özellikle tarım, sağlık, gıda, eğitim ve sanayi sektörlerinin ihtiyacı olan hammadde, mamül, yatırım ve benzeri malların tümüne Devletçe döviz tahsisi yapılmaktadır.

İhracat, döviz temini için Üçüncü Ülkelere yönlendirilmiştir. Yürürlüğe konulan yeni Kambiyo Rejimine göre ihracatçılara ihrac ettikleri mal bedellerinin %90'ını bankalaştırma zorunluluğu getirilmiştir. Yasa'da öngörülen süre içinde Ülkeye getirilen dövizler Ülkeye getirildiği günkü kurlardan işlem görmektedir. Devletçe döviz girdisi sağlanmayan sanayi ürünlerinin ihracatından elde edilen dövizlerin %70'i ihracatçının kullanımına bırakılmıştır. Bu dövizleri ihracatçı kendi ihtiyaçlarında kullanabileceği gibi, bir başkasına devir hakkı da mevcuttur. Tarımsal ürünlerin ihracından sağlanan dövizlerin %90'ı ise Devlet pozisyonuna alınmaktadır. Turizm sektörü döviz gelirlerinin ise %50'si döviz temin eden

Bu tedbirlerle geçmişte döviz darboğazına giren ekonominin kurtarılması ve döviz girdilerinin çoğaltılması için alınan Kambiyo ve Ticaret tedbirleri olumlu bir gelişme yaratmış ve bugünkü döviz imkânlarının oluşmasında önemli katkıda bulunmuştur.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, liberal ve serbest rekabet esasına dayalı bir dış ticaret politikasını benimsemiş ve kuruluşundan günümüze kadar bu politikayı geliştirerek uygulamıştır. Bu uygulamaların sonucu olarak dış ticaret ilişkileri yoğunlaşmış, ülkeler bazında çeşitlilik göstermiş ve dışa açılma hızlanmıştır. 1977 - 1989 döneminde dış ticaret hacminin Gayri Safi Milli Hasılaya oranı %51.1'den %74.1'e yükselmiştir. Halen 70'i aşkın ülke ile dış ticaret ilişkilerimiz devam etmektedir.

Dış ticaret hacmi 1977 - 1989 döneminde %208.8 oranında artmış ve 102.2 Milyon Dolar'dan 315.6 Milyon Dolar'a yükselmiştir. 1977 - 1989 döneminde ithalât 76.6 Milyon Dolar'dan 260.8 Milyon Dolar'a, ihracat ise 25.6 Milyon Dolar'dan 54.8 Milyon Dolar'a ulaşmıştır. Bu dönemde ithalâta sağlanan reel artış %240.5; ihracatta sağlanan artış ise %114.1 oranında olmuştur. Uygulanmakta olan politika sonucu ihracatta geleneksel tarım ürünlerinin ağırlığı giderek azalmakta buna karşılık sanayi ürünlerinin ağırlığı artmaktadır. Toplam ihracatta 1985 - 1989 döneminde tarım ürünleri ihracatının payı %77.6'dan %54.7'ye düşerken, sanayi ürünleri ihracatının payı %22.2'den %44.6'ya yükselmiştir.

Temmuz, 1990 itibarıyla dış ticaret hacmi 645.3 Milyar Türk Lirası veya Dolar olarak ifade edildiğinde 278.4 Milyon Dolar olarak gerçekleşmiştir.

1990 yılı Ocak-Temmuz Döneminin geçmiş yılın aynı dönemi ile mukayese edildiğinde Türk Lirası olarak %74.7; Dolar olarak ise %53.5 artış kaydedilmiştir.

Daha fazla zamanınızı almak için 1977 - 1989 yılları ile 1990 yılı Temmuz ayı itibarıyla gerçekleştirilen Dış Ticaret Hacmi ve Dengesi Ek IX'da; 1982 - 1989 yılları ile 1990 yılı Temmuz ayı itibarıyla Türkiye ve Üçüncü Ükelere

Döviz gelirlerinin artmasında, ekonominin üretim hacminin gelişmesinde ve ödemeler dengesinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasında önemli bir rolü olan ihracatın, 1991 yılında %7.6 oranında arttırılması ve ihracat gelirlerinin 59.3 Milyon Dolar'dan 63.8 Milyon Dolar'a yükseltilmesi hedef alınmıştır. 1991 yılında uygulamaya konacak yeni ve rasyonel teşvik sistemi, öngörülen ihracat hedefinin gerçekleşmesinde belirleyici rol oynayacaktır.

Ekonominin yapısal nitelikleri nedeniyle ithalât hızla artmaktadır. Ülkenin temel sektörleri olan tarım, sanayi, turizm ve inşaat sektörleri ve diğer ekonomik faaliyet kollarının önemli bir bölümü çok büyük ölçüde ithalâta bağımlıdır. İthalâtın devamlılığı ve ithalât ihtiyacının karşılanması sözkonusu sektörlerde üretimin ve dolayısıyla ekonominin gelişmesini sağlayan önemli bir unsurdur. Bu nedenle 1991 yılı için öngörülen Gayri Safi Milli Hasıla ve sektörel büyüme hedeflerinin gerçekleştirilmesi, gerekli ithalâtın yapılmasıyla çok yakından ilgilidir. 1991 yılında ekonomik ve sosyal yaşamın gereklerini karşılamak ve öngörülen hedefleri realize etmek için ithalâtın %18.2 oranında artması ve 340.5 Milyon Dolar'dan 402.5 Milyon Dolar'a yükseltilmesi hedef alınmıştır.

PARA - BANKA - KREDİ

1987 yılına kadar Türk Lirası'na uygulanan düşük mevduat faizleri dolayısıyla Türk Lirası mevduatında yeterli bir birikim sağlanamamıştır. Şubat, 1987 ve Mart, 1988 tarihlerinde uygulamaya konan yeni faiz hadleri sonucu mevduatlarda önemli ölçüde artış olmuştur.

Hüküm süren enflasyon ile Türkiye Cumhuriyeti'ndeki faiz uygulamaları dikkate alındığında Mart, 1988 tarihine kadar düşük denebilecek oranlarda olan Türk Lirası mevduat ve kredi faiz oranları bu tarihten itibaren Türkiye Cumhuriyeti'nde uygulanan Türk Lirası faiz oranlarına paralel olarak yeniden tesbit edilerek yürürlüğe konmuştur. Yeni faiz oranlarının yürürlüğe girmesi ile mevduatlarda

Aralık, 1987'de 111.4 Milyar Türk Lirası olan mevduatlar toplamı Aralık, 1988'de %53.4 artış göstermiş ve 170.9 Milyar Türk Lirası'na ulaşmıştır. Aralık, 1989'da 344.8 Milyar Türk Lirası'na ulaşan mevduatlarda bir önceki yıla oranla gerçekleştirilen artış %101.7'dir. 1989 yılında tesbit edilen enflasyonun %51.8 olduğu dikkate alındığında 1989 yılında toplam mevduatlarda önemli bir artış olduğu görülmektedir. Ekim, 1990 itibarıyla 463.7 Milyar Türk Lirası'na yükselen toplam mevduatlar, Aralık, 1989 bazına göre % 34.5 oranında artış göstermiştir.

Ekim, 1990 itibarıyla sağlanan 463.7 Milyar Türk Lira'lık mevduata karşılık aynı tarih itibarıyla sağlanan plâsmanlar toplamı 288.7 Milyar Türk Lirası'dır.

1991 yılında ekonomik kaynakların gelişmesini sağlayacak ve tasarrufları artıracak politikalara ağırlık verilecektir. Bu çerçevede özel sektörün finansman ihtiyacının zamanında ve gerektiği düzeyde sağlanabilmesi amacıyla banka sistemine yönelik teşvik önlemleri alınacak ve bankaların sundukları hizmetlerin geliştirilmesi için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Merkez Bankası'nın para ve döviz piyasalarındaki etkinliğinin arttırılması esastır. Bu bakımdan uygulanacak kredi politikası, özel kesim kredileri içinde tarım, sanayi, turizm yatırımlarına ve ihracata yönelik kredilerin payının yükseltilmesi şeklinde olacaktır.

Program yılında sosyal güvenlik fonları, ekonominin öncelikleri bazında üretken yatırım alanlarına yönlendirilecektir. Böylece bir yandan sosyal güvenlik fonlarının reel olarak gelişmesi sağlanacak, bir yandan da bu fonlar ekonominin finansman ihtiyacının karşılanmasında önemli bir kaynak olarak kullanılacaktır.

Kaynak tahsislerini ekonomik önceliklere ve tercihli sektörlerle yönlendirici, ekonomideki kaynakları harekete geçiren tasarrufları arttırıcı bir faiz politikası izlenecektir. Faiz politikası kaynakların etkin dağılımını ve kullanımını sağlayıcı yönde uygulanacak ve faiz oranları ekonomideki gelişmelere paralel olarak genel ekonomik duruma uygun bir şekilde değişim

Döviz cinsinden mevduatların artması ve döviz rezervlerinin gelişmesi amacıyla yürürlüğe konan Kambiyo Rejimine 1991 yılında da devam edilecektir.

Ülkede yaşanan enflasyonist baskıları azaltmak, enflasyonun olumsuz etkilerini bir ölçüde hafifletebilmek, üretim ve yatırımları olumsuz yönde etkileyen finansman sıkıntılarını azaltmak amacıyla reel faiz politikasının sürdürülmesi yanında üretime dönük, tarım, sanayi ve turizm gibi sektörlerle yönelik, selektif kredi uygulamaları 1991 yılında etkinleştirilerek sürdürülecektir.

Ortaya konan politika ve ilkeler çerçevesinde 1991 yılına ait plâsman hedefleri belirlenmiştir. Özel Sektörün finansman ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve tasarrufların özendirilebilmesi için uygulanacak politikalarla banka plâsmanları artırılacaktır. Üretim ve büyüme hedefleri dikkate alınarak 1991 yılında banka plâsmanlarının, 1990 yılı gerçekleşme tahminine göre reel olarak % 6.7 oranında artması hedef alınmıştır.

Yürürlükte bulunan Kambiyo Rejimine göre ülkemizde döviz mevduat hesapları serbestçe açılmaktadır. 1980 yılına kadar döviz pozisyonumuz eksi bakiye verirken aynı yılda alınan tedbirler sonucu döviz pozisyonumuz her yıl sistemli bir şekilde gelişerek tatminkâr bir seviyeye ulaşmıştır. Nitekim Ekim, 1990 itibarıyla döviz rezervimiz 191.3 Milyon Dolar seviyesine yükselmiştir. Bu miktarın 55.2 Milyon Dolar'lık kısmı Devlet döviz pozisyonunda; 47.4 Milyon Dolarlık kısmı Bankaların kendi nam ve hesaplarına aldıkları dövizler; geriye kalan 88.7 Milyon Dolarlık kısmı ise halkımızın mevduatlarıdır.

ÖDEMELER DENGESİ :

Ada ekonomisi özelliklerini taşıyan bir yapıya sahip oluşumuz nedeniyle, ihtiyaçlarımızın büyük bir bölümünün ithal yolu ile karşılandığı bilinen bir gerçektir. Konuya bu açıdan bakıldığı zaman ekonomik yapımız içinde ödemeler dengesinin çok önemli bir yeri olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Ekonomide giderek etkinleşen yatırımları, ihracatı ve diğer döviz kazandırıcı işlemleri teşvik eden politikalar ve uygulamalar olumlu sonuçlarını vermekte ve her geçen yıl cari işlemler dengesi açığı azalmakta, ödemeler dengesi giderek daha sağlıklı bir yapıya kavuşmaktadır. Dolayısıyla ekonomide hızlı ve istikrarlı büyüme süreci koşulları gelişmektedir.

Ödemeler dengesinin ekonomiye katkılarının devamı ve daha da gelişmesi için 1991 yılında ihracat, turizm ve diğer döviz kazandırıcı faaliyetlerden sağlanan gelirlerin arttırılması, sanayi ürünleri ihracatının çeşitlendirilmesi ve sanayi ürünlerine ağırlık verilmesi, özellikle birkaç ülke üzerinde yoğunlaşan ihracatın ülkeler bazında daha çok yaygınlaştırılması, ihracatı kolaylaştırıcı ve özendirici düzenlemelerin yapılması, program yılında dikkate alınacak temel ilkeler olacaktır. Bu ilkeler çerçevesinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleneksel ihraç ürünleri yanında son yıllarda giderek artan ve yeni bir potansiyel olarak ortaya çıkan sanayi ürünleri ihracatını daha çok geliştirmek, ihracatta yüksek olan maliyet unsurlarını asgariye indirmek, ihracatçılara gerekli destekler sağlanarak ihraç mallarımızın rekabet gücünü yükseltmek, potansiyel ihracat gücü olan mallar üzerinde teşvikleri yoğunlaştırmak ve yeni potansiyel ihraç pazarları bulmak, ana hedefimiz olacaktır.

Döviz gelirlerinin artmasında, ekonominin üretim hacminin gelişmesinde ve ödemeler dengesinin sağlıklı bir yapıya kavuşturulmasında önemli bir rolü olan ihracatın, 1991 yılında % 7.6 oranında arttırılması ve ihracat gelirinin 59.3 Milyon Dolar'dan 63.8 Milyon Dolar'a yükseltilmesi amaçlanmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin gerekli doğal kaynaklara sahip olmaması ve ekonominin yapısal nitelikleri nedeniyle ithalât ihtiyacı hızla artmaktadır. Ülkenin temel sektörleri olan tarım, sanayi, turizm ve inşaat sektörleri ile diğer ekonomik faaliyet kollarının önemli bir bölümü çok büyük ölçüde ithalâta bağımlıdır. İthalâtın devamlılığı ve ithalât ihtiyacının karşılanması sözkonusu

yakından ilgilidir. 1991 yılında ekonomik ve sosyal yaşamın gereklerini karşılamak ve öngörülen hedefleri realize etmek için ithalâtın % 18.2 oranında artarak 402.5 Milyon Dolar'a yükseltilmesi hedef alınmıştır.

Bu gelişmelerin sonucu olarak 1990 yılında 281.2 Milyon Dolar olarak gerçekleşmesi beklenen dış ticaret açığı 1991 yılında 338.7 Milyon Dolar'a ulaşmış olacaktır.

Böylece 1991 yılında 338.7 Milyon Dolar olarak gerçekleşmesi beklenen dış ticaret açığının 268.0 Milyon Doları'nın net turizm gelirlerinden; 68.4 Milyon Doları'nın ise diğer görünmeyen kalemlerden karşılanması öngörülmektedir. Böylece 1991 yılında cari işlemler açığının 2.3 Milyon Dolar olarak gerçekleşmesi hedeflenmiştir. 1991 yılında gerçekleşmesi hedeflenen 2.3 Milyon Dolar'lık cari işlemler açığının, büyük oranda Türkiye Cumhuriyeti yardımları ve daha az oranda diğer ülke yardımları ile kapatılması amaçlanmaktadır.

Sermaye hareketleri kaleminde meydana gelecek gelişmeler sonucu, sermaye hareketleri dengesi 49.8 Milyon Dolar artı bakiye verecektir. Sermaye hareketleri dengesinin fazla vermesi ile cari işlemler açığı kapatılacak ve genel denge 47.5 Milyon Dolar fazla verecektir.

FİYAT HAREKETLERİ VE ÜCRETLER :

Ekonomimize yansiyacak fiyatların etkisiyle 1990 yılında enflasyon hızının yıl sonu itibarıyla %55 olması hedef alınmıştır. Aylık olarak yayınlanan hayat pahalılığı endeksinin, on bir aylık gerçekleşme durumuna göre; 1989 yılında enflasyon hızı % 47.93; 1990 yılında ise % 65.63 oranında gerçekleşmiştir.

1983 yılından itibaren, ücret ve maaşlardaki reel gerilemenin önlenmesi amacıyla uygulanan Eşel Mobil Sistemi'ne göre Devlet Plânlama Örgütü'nce her üç ayın sonunda hesaplanan hayat pahalılığı endeks değeri dikkate alınarak maaşlarda otomatik olarak artış yapılmıştır. Ancak bu uygulama 1.4.1990 tarihinden itibaren her iki ayda bir saptanacak hayat pahalılığı endeksindeki artışın, otomatik olarak maaşlara yansıtılması

1990 yılında, 1989 yılına göre Asgari Ücret % 66.1 oranında artışla 340.500 Türk Lirası olmuştur. 1991 yılında ise 1990 yılına göre % 52.7 oranında artışla Asgari Ücretin 520.000.-Türk Lirası'na bağlanması Asgari Ücret Komisyonu tarafından önerilmiştir.

1991 yılında ekonomide yüksek verimin gerçekleştirilmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iş barışına yönelik olarak Devlet, İşçi ve İşveren kesiminin devamlı diyalogunun sağlanması ve sosyal barışın güçlenerek devamı temel ilkemiz olacaktır. Bu temel ilke çerçevesinde, fiyat ve ücret politikaları gelir dağılımını iyileştirici yönde uygulanacaktır.

Ülkemizde yaşanan enflasyonun büyük ölçüde dıştan ithal edildiği gerçeği dikkate alınarak, enflasyonun ekonomik ve sosyal etkilerini asgari düzeye indirecek önlemler alınacak ve politikalar uygulanacaktır.

Ayrıca, 1991 yılında alınacak önlemler sonucu, çalışanların reel ücretlerinin korunmasına büyük titizlik gösterilecek ve yaşam standardının korunmasına yönelik olarak benimsenen Eşel Mobil Sistemi'nin uygulanmasına devam edilecektir.

KÖRFEZ KRİZİ

Konumu itibarıyla stratejik bir noktada bulunan Adamız hiç şüphesiz Ortadoğu'da cereyan eden olaylardan etkilenmektedir. Körfez Krizi dolayısıyla petrol fiyatlarında meydana gelen artışlar dolayısıyla tüm Dünya ülkelerinde olduğu gibi Ülkemiz de büyük oranda etkilenmiştir. Bu durumun sonucu olarak üretimi petrole bağımlı sektörler önemli boyutlarda sıkıntıya girmiştir. Ayrıca, ulaşım ve turizm sektörünü de olumsuz yönde etkileyen Körfez Krizinin özellikle ticaret sektöründe önemli oranda bir daralma meydana getirmesi, kuvvetle muhtemeldir. Hükümetimiz ortaya çıkan sorunların ortadan kaldırılması için anında gerekli kararlar almakta ve gerekli mali imkânları tahsis etmektedir. Özellikle Ortadoğu Ülkelerine yapılan süt ürünleri ihracatını da olumsuz yönde etkileyen Körfez Krizi dolayısıyla, hayvancılık sektöründe doğabilecek sorunların gide-

Ayrıca Güney Kıbrıs'tan verilen elektrik akımında yapılan kesintiler dolayısıyla uzun sürelerle elektrik üretmek zorunda kalan Dikmen ve Teknecik Santrallerine son zamanlardaki maliyet artışları dolayısı ile ayda 2 ilâ 3 Milyar Türk Liralık mazot alımı imkânı Devlet tarafından sağlanmakta olup, bu durum Devletimizin mali bünyesini olumsuz yönde etkilemektedir. 1990 yılında 11 aylık devrede ödenen mazot tutarı 13.500.0 Milyon Türk Lirası'na baliğ olmuştur.

Temennimiz; Körfez Krizinin kısa sürede ve barışçı bir şekilde sonuçlanmasıdır. Aksi takdirde Dünya Devletleri ile birlikte Devletimiz ekonomisinde de olumsuz sonuçlar doğurması kaçınılmaz olacaktır.

BÜTÇE

Sayın Başkan;

Sayın Milletvekilleri.

Konuşmamın bu bölümünde 1990 yılı Bütçe Uygulamaları ile ilgili bilgiler sunduktan sonra 1991 yılı Bütçesi büyüklükleri ve içeriği hakkında açıklamalarda bulunacağım.

1990 Mali Yılı Bütçesi Uygulaması

Bilindiği üzere 1990 yılı Bütçesi başlangıç ödeneği 513 Milyar 722 Milyon 690 Bin Türk Lirası olarak kanunlaşmıştır. Bu miktarın;

- 219 Milyar 410 Milyon 90 Bin Türk Lirası Personel Ödemeleri ve Diğer Cari Giderler;
- 118 Milyar 237 Milyon Türk Lirası Yatırım projeleri;
- 156 Milyar 75 Milyon 600 Bin Türk Lirası Transferler;
- 20 Milyar Türk Lirası ise Savunma;

ödenekleri olarak ayrılmıştır.

Yıl içinde yapılan ek ödenek artışları sonucu 594 Milyar 335 Milyon 385 Bin Türk Lirası'na yükseltile 1990 Mali Yılı Bütçesinin Ocak-Kasım, 1990 onbir aylık uygulamaları sonucu itibarıyla harcamalar; 419 Milyar 948 Milyon, Gelirler ise

Ocak-Kasım, 1990 dönemi onbir aylık Bütçe Uygulama Sonuçları itibarıyla gerçekleştirilen 377 Milyar 282 Milyon Liralık fiili tahsilâtın ana gelir kalemleri itibarıyla dökümü şöyledir ;

- Dolaysız Vergiler 144 Milyar 596 Milyon Türk Lirası;
- Dolaylı Vergiler 146 Milyar 154 Milyon Türk Lirası;
- Vergi Dışı Bütçe Gelirleri 34 Milyar 383 Milyon Türk Lirası;
- Cezalar ve Müsadereler 1 Milyar 909 Milyon Türk Lirası;
- Kamu Kuruluşları Gelirleri 271 Milyon Türk Lirası;
- Hazine Malları Kira Gelirleri 1 Milyar 871 Milyon Türk Lirası;
- Muhtelif Gelirler 9 Milyar 251 Milyon Türk Lirası;
- Türkiye Cumhuriyeti Yardımları 37 Milyar 490 Milyon Türk Lirası;
- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar
1 Milyar 357 Milyon Türk Lirası;

Aynı dönem itibarıyla yapılan 419 Milyar 948 Milyon Türk Liralık harcamaların dökümü ise şöyledir ;

- Cari Harcamalar için 370 Milyar 233 Milyon Türk Lirası;
- Yatırım Projeleri için 27 Milyar 909 Milyon Türk Lirası;
- Savunma Harcamaları için 21 Milyar 806 Milyon Türk Lirası'dır.

Mevcut trendlere göre yıl sonu itibarıyla yerel gelir tahsilâtının 380 Milyar Türk Lirası'na ulaşacağı tahmin edilmektedir. Yerel Bütçe Gelirleri, 1990 Kasım ayı itibarıyla fiili tahsilât sonuçlarının bir önceki yılın aynı dönemine göre mukayesesi yapıldığında, 1989 yılı onbir aylık mahalli gelir tahsilâtlarının 163 Milyar 332 Milyon Türk Lirası olarak gerçekleşmesine karşın 1990 yılı onbir aylık Mahalli Gelir Tahsilâtlarının geçen yılın aynı dönemi esas alındığında % 107 oranında artış göstererek 338 Milyar 436 Milyon Türk Lirası'na ulaştığı görül-

Maliye literatüründe adil vergi olarak bilinen Dolaysız Vergiler için Bütçede öngörülen 134 Milyar Türk Liralık gelir onbir aylık uygulamada 145 Milyar olarak gerçekleşmiştir. Geçmiş yılın aynı dönemi dikkate alındığında sağlanan artış % 105'dir.

1990 Bütçe yılı, ilk defa Kurumlar vergisi için öngörülen gelirin tahsil edildiği bir yıl olmuştur. 1991 Mali Yılında bilhassa Kurumlar Vergisi ile Gelir Vergisi tahsilâtında azami verimi almak üzere gerekli önlemler alınacak ve mali mekanizmaların adil ve rasyonel çalıştırılmasına özen gösterilecektir.

Dolaylı Vergiler için Bütçede öngörülen 122 Milyar Türk Liralık gelir, onbir aylık uygulamada aşılmış ve 146 Milyar Türk Lirası'na ulaşmıştır. Geçen yılın aynı dönemi dikkate alındığında sağlanan artış % 124 olmuştur.

Önümüzdeki yılda alınacak tedbirlerle mahalli gelirin artırılması çalışmalarına hız verilecek, bilhassa maaş ve cari bütçe giderlerinin mevcut mahalli kaynaklarımızla karşılanması için gereken çabanın sarfedilmesine devam edilecektir.

1991 MALİ YILI BÜTÇESİ

1991 yılında ekonomik ve sosyal gelişmeyi artan oranlarda iç tasarruflara dayandırmak, kaynakların en etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve Bütçe finansmanını sağlıklı gelir kaynaklarına dayandırmak, maliye politikasının temel amaçları olacaktır. Bu amaçlar çerçevesinde yürütülecek olan maliye politikası, kamu harcamalarında verimliliğin artırılarak tasarruf sağlanması, kamu gelirlerinde ise vergi kayıp ve sızıntılarını önleyerek vergi gelirlerinin artırılması yönünde uygulanacaktır.

1991 yılı Bütçesi; 1991 yılı programı ile belirlenen hedefleri gerçekleştirecek nitelikte ve büyüklükte hazırlanmış olup, üretken sektörlerde daha yüksek ve dengeli bir büyüme sağlanması, üretimde verimliliğin artırılması, dış satım gelirleri ile turizm gelirlerinin artırılması sonucu cari işlemler açığının giderek kapatılması, tasarrufların artırılması ve sektörler arası dengeli büyüme için gerekli yatırımların sağlıklı kaynaklara devandırılması ile ilgili tedbirleri

Bakanlar Kurulu'nca Bir Trilyon Türk Lirası olarak onaylanan ve Anayasa'nın öngördüğü süre içinde Meclis'e sunulan 1991 Bütçe Tasarısı Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi'nde yapılan 13 Milyar 30 Milyon Türk Liralık ödenek ilâvesi sonucu 1 Trilyon 13 Milyar 30 Milyon Türk Lirası olarak düzenlenmiş ve tasviplerinize sunulmuştur. Bu vesile ile Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesi'nin Başkan ve Üyelerine yapmış oldukları yapıcı eleştiri ve çalışmalarından dolayı huzurunuzda teşekkür ederim.

Yüce Meclis'in onayına sunulan 1.013.030.000.000 Türk Liralık ödeneğin ekonomik bazda dağılımı şöyledir ;

1- Cari Hizmet Ödenekleri	397.140.600.000
a) Personel Ödenekleri	336.976.100.000
b) Diğer Cari Giderler	60.164.500.000
2- Yatırım Projeleri	241.986.000.000
3- Transfer Ödenekleri	338.903.400.000
4- Savunma	35.000.000.000
	<hr/>
	1.013.030.000.000
	=====

Bu ödenek tasnifi dikkate alındığında ödenek türlerinin Bütçe'de alacakları paylar şöyledir ;

1- Cari Hizmet Ödenekleri	% 39.2
a) Personel Ödenekleri	% 33.3
b) Diğer Cari Ödenekler	% 5.9
2- Yatırım Projeleri	% 23.9
3- Transfer Ödenekleri	% 33.4
4- Savunma	% 3.5'dir.

Şu anda görülmekte olan Bütçe Tasarısı ile 1991 yılında yapılacakları mal ve hizmet

- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı	% 0.47
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi	% 0.36
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanlığı	% 1.83
- Dışişleri ve Savunma Bakanlığı	% 1.25
-Ekonomi ve Maliye Bakanlığı	% 3.18
- Genel Giderler ve Sübvansiyonlar	%43.14
- İçişleri,Köyüşleri ve Çevre Bakanlığı	% 5.83
- Ulaştırma,Bayındırlık ve Turizm Bakanlığı	% 9.15
- Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı	% 8.33
- Tarım ve Orman Bakanlığı	% 7.06
- Ticaret ve Sanayi Bakanlığı	% 0.39
- Çalışma ve Sağlık Bakanlığı	% 9.03
- İskân Bakanlığı	% 1.41
- Gençlik ve Spor Bakanlığı	% 0.44
- Emniyet Genel Müdürlüğü	% 3.87
- Milli Savunma	% 3.45

1991 Bütçe büyüklüğü geçen yılın tadil edilmiş bütçe ödenekleri dikkate alınarak kıyaslandığında % 91.5 oranında artışlı olarak öngörülmüştür. Geçmiş yıl bütçesine oranla; Transferlerde % 103.3; Yatırım Projelerinde % 104.7 ; Savunmada % 75 ve Cari Giderlerde % 77.2 artışlı olarak düzenlenen 1991 Mali Yılı Bütçesi yatırımlara ağırlık veren; Devlet'in en zaruri ihtiyaçlarını karşılayacak büyüklükte tutarlı bir Bütçedir.

1991 Bütçesi geçen yılın Bütçesi ile mukayeseli şekilde incelendiğinde Cari Giderlerde % 77.2 oranında artış görülmektedir. 1990 yılında öngörülen 183 Milyar 141 Milyon 850 Bin Türk Liralık Personel Maaşları ile Diğer Özlük Hakları ödeneğine karşılık 1991 Bütçesinde 336 Milyar 976 Milyon 100 Bin Türk Liralık ödenek öngörülmüştür. Personel Giderlerinde öngörülen % 84'lük artışın bir bölümü 1990 yılında uygulanan Eşel Mobil Sistemi'nin 1991 yılına getirdiği mükellefiyet, diğer bir kısmı ise 1991 yılında Kamu Görevlilerine ödenecek

Diğer Cari Giderler için öngörülen ödeneklerin toplam Bütçe içindeki payı 1990 yılında % 7.8 iken bu nisbet 1991 Bütçesinde % 5.9 olarak öngörülmüştür. Cari nitelik taşıyan ve enflasyonu körükleyen giderler olarak bilinen bu ödenekleri geçmiş yıl Bütçesine oranla daraltmak suretiyle enflasyonla mücadele amaçlanmıştır. Böylece bir taraftan Devlet'in temel fonksiyonlarını aksatmadan yerine getirmesi için önlem alınırken bir taraftan da Devlet Daireleri mümkün olan azami tasarrufa zorlanmış bulunmaktadır.

Yatırımların, ekonomik kalkınmamızda en önemli itici unsuru teşkil ettiği görüşünden hareketle, 1991 Bütçesine, 1991 yılında hedef alınan kalkınma hızını gerçekleştirmek için Devlet tarafından yapılması zorunlu yatırımlara yetecek ölçüde 241 Milyar 986 Milyon Türk Liralık ödenek dahil edilmiştir.

Geçmiş yıl Bütçesine oranla % 104.7'lik artış öngörülen Yatırım Proje büyüklüklerinin;

- 55 Milyar 150 Milyon Türk Liralık kısmı bilhassa elektrik santrali kurulması için makine alımlarına;
- 8 Milyar 524 Milyon Türk Liralık kısmı inşaat, yapı ve onarımlarına;
- 31 Milyar 050 Milyon Türk Liralık kısmı su tesisleri ile gölet yapımı ve onarımlarına;
- 71 Milyar 300 Milyon Türk Liralık kısmı alt yapı, ulaştırma ve haberleşme sistemlerine;
- 24 Milyar 190 Milyon Türk Liralık kısmı Tarım, Hayvancılık ve Ormancılığın geliştirilmesine;
- 18 Milyar 800 Milyon Türk Liralık kısmı bilhassa eşdeğer mal uygulaması, Şehit ve Hadise Kurbanı çocuklarına arsa verilmesi ile, kültürel amaçlı meselelerin hallinde;
- 6 Milyar 100 Milyon Türk Liralık kısmı Turizm Yatırımlarına;
- 25 Milyar 300 Milyon Türk Liralık kısmı Ticaret ve Sanayi ile ilgili yatırımlara;
- 1 Milyar 572 Milyon Türk Liralık kısmı ise Yatırım projeleri uygulayan Dairelerin

Bu Bütçede;

- Girne Batı Bölgesi Elektrik Projesi için 2 Milyar;
- İhracat Teşvik Fonu için ..... 23 Milyar;
- Gübre Sübvansiyonu için ..... 12 Milyar;
- Zirai ve Turizm Kredileri Faiz Farkı için 6 Milyar;
- Gölet Yapımı için ..... 24 Milyar;
- Tarımsal Sulama Sistemlerinin
Geliştirilmesi için ..... 2 Milyar;
- Lefkoşa-Magosa İçme Suyu Projesi için .... 2 Milyar 500 Milyon;
- Karayolları Master Plân Uygulamaları için 39 Milyar;
- Haberleşme Sistemlerinin İyileştirilmesi
ve Geliştirilmesi için ..... 12 Milyar;
- Elektrik Santralı Projesi için ..... 50 Milyar;
- Ormancılık Master Plân Uygulamaları için 8 Milyar Türk Liralık projeler
1991 Bütçesinde öngörülen projelerin başlıcalarıdır.

Görüldüğü üzere bu Bütçede alt yapı, ulaşım ve haberleşme yatırımları ile tarımda büyük üretim artışı sağlayacak yatırımlara önemli ölçüde kaynak ayrılmıştır.

Bu Bütçe ile ve alacağımız diğer tedbirlerle hayat pahalılığının dar gelirli vatandaşlarımız üzerindeki yükü hafifletilecektir. Bu amaçla Kamu Görevlileri, İşçiler, Emekliler, Şehit ve Hadise Kurbanı Aileleri ile Ebeveynleri, Malûl ve Malûl Gaziler, Sosyal Sigortalar altında maaş alanlar, Bakıma muhtaç kimsesiz yoksul Vatandaşlarımız ile Bütçeden maaş veya yardım alan diğer zümrelere yıl içinde yapılacak artışlar için yeterli oranda ödenek ayrılmıştır.

Ayrıca Vatandaşlarımızın belediye hizmetlerinden daha iyi yararlanmasını sağlamak amacıyla Belediyelere yapılacak katkılar için Bütçede yeterli oranda ödenek dahil edilmiştir. İlâveten İskân ve Rehabilitasyon çalışmalarının yürütülebilmesinin

Bu Bütçede öngörülen Mali, Sosyal ve İktisadi Transferlerin belli başlı ödenekleri şöyledir ;

- Dinişleri Dairesi'ne yardım 1 Milyar;
- Kırbekçi Maaşlarına Yardım 240 Milyon;
- Spor Federasyonlarına yardım 750 Milyon;
- Türk Ajansı Kıbrıs'a yardım 926 Milyon;
- Siyasal Partilere Yardım 2 Milyar 25 Milyon;
- Bayrak Radyo-Televizyon Kurumu'na mali katkı 5 Milyar 232 Milyon;
- Emekli Maaşları 110 Milyar;
- Şehit ve Hadise Kurbanı Aileleri ile Malûl Gazi Ödenekleri 16 Milyar 147 Milyon;
- Mücahitlik Tazmin Yasası uyarınca öngörülen ödenekler 7 Milyar;
- Burslar ve Nakdi Yardımlar 4 Milyar 421 Milyon;
- Sosyal Sigorta Fonu 34 Milyar;
- Emekli İkramiyeleri 20 Milyar;
- Türkiye ve Türkiye Dışında Tedavi Görenlere yardım 4 Milyar;
- Muhtaç Yoksullara Yardım 16 Milyar 776 Milyon;
- Sermaye Teşkili için 4 Milyar;
- İstimlâk Giderleri için 9 Milyar;
- Yerel Kuruluşlara yardım için 36 Milyar 738 Milyon;

Türk Liralık ödeneklere 1991 Bütçesinde yer verilmiştir.

Hükümetimiz, tüm vatandaşlarımıza hizmeti esas olarak kabul etmektedir. Bu düşünceden hareketle Bütçe ödeneklerinin büyük bölümü Milli Eğitim, Sağlık, İçişleri ve Köyişleri, Ulaştırma ve Haberleşme, İskân, Tarım gibi toplumumuz için vazgeçilmez nitelik taşıyan hizmetleri yürüten kuruluşlara ayrılmıştır. Şöyleki ;

- Milli Eğitim için 84 Milyar 328 Milyon 898 Bin;
- Sağlık Hizmetleri için 91 Milyar 409 Milyon 347 Bin;
- İçişleri, Köyişleri için 58 Milyar 937 Milyon 450 Bin;
- Ulaştırma, Haberleşme için 92 Milyar 682 Milyon 897 Bin;
- İskân için 14 Milyar 327 Milyon 819 Bin;
- Tarım için 71 Milyar 528 Milyon 065 Bin;
- Ticaret ve Sanayi için 3 Milyar 993 Milyon 298 Bin;
- Gençlik ve spor için 4 Milyar 459 Milyon 433 Bin; Türk Liralık kaynak öngörülmesi olup, halkımızın bu hizmetlerden en geniş şekilde yararlanması için gerekli her türlü tedbirin alınmasına çalışılmıştır.

FİNANSMAN

Sayın Başkan;

Sayın Milletvekilleri.

Şimdi de 1991 yılı Bütçesinin finansmanı konusuna değinmek istiyorum.

1991 Bütçe gelir tahminleri, aynı yılın programında öngörülen ekonomik büyüme, dış alım hedefi, beklenen fiyat artışları, üretim-tüketim tahminleri, harcama bütçesinin boyutları, yıl içinde alınması düşünülen idari ve yasal tedbirler ile yürürlükteki vergi yasaları gözönünde bulundurularak hesaplanmıştır. Gelir tahminleri yapılırken, ekonominin gidişini etkileyen unsurlar, gelir tahsilâtlarındaki trendler, vergi kanunlarında yapılan değişiklikler ve başvurulacak diğer tedbirler ayrı ayrı incelenerek değerlendirilmiştir.

1991 yılında, Kamu Gelirlerine, gelişen ekonomik faaliyetleri kavrayacak şekilde bir esneklik kazandırılacak ancak vergi politikamız, tasarrufu ve yatırımları teşvik için bir araç olarak kullanılacaktır.

- Bu Bütçe yılında Katma Değer Vergisi; Banka ve Sigorta muameleleri vergisi ile Emlâk Vergisi uygulamaya konacaktır. Bilindiği üzere başta "AT" Ülkeleri ve Türkiye olmak üzere birçok Ülkede yıllardan beri uygulanan Katma Değer Vergisinin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde uygulanmaya başlanması ile çağdaş vergiciliğe geçilmiş olacaktır. Uygulamaya koyacağımız vergi iadesi ile dar gelirli maaş ve ücretliler, emekli, malûl, sosyal sigortalı ve yoksul maaşı alan vatandaşlarımızın Katma Değer Vergisi dolayısıyla doğabilecek mağduriyetleri giderilmiş olacaktır. Bu yönü ile Katma Değer Vergisi idareyi verginin kaynağına götüren bir vasıta olarak görev yapacaktır.
- Katma Değer Vergisi mükerrer vergilendirmeyi önlemektedir. Katma Değer Vergisinin en önemli müessesesi vergi indirimi rejimidir. Bu sistemle alıcı-satıcı ve hazine arasında üçlü bir ilişki oluşmakta, her satışta alıcı satıcıya vergi ödemekte, satıcı da bu vergiyi hazineye yatırmaktadır. Görüldüğü gibi üçlü ilişkide alıcı ve satıcı arasında hazine lehine bir menfaat doğmaktadır ki bu Katma Değer Vergisinin üstün yanlarından biridir.
- Katma Değer Vergisi vergi kaçakçılığına otokontrol getirmek suretiyle vergi adaleti sağlamaktadır. İlke olarak malların Katma Değerini kapsayan Katma Değer Vergisi uygulamasında katma değeri yüksek olan mallardan fazla vergi, katma değeri düşük olan mallardan ise az vergi alınıyor. Böylece herkes satın aldığı mala göre vergilendirilerek daha adil bir vergilendirmeye gidilmektedir. Bu uygulama, Katma değer Vergisine adaleti sağlayıcı bir özellik kazandırmaktadır. Ayrıca mal ve hizmet alım satımlarında fatura sistemini getirmek suretiyle vergi kaçakçılığında otokontrol görevi yapmaktadır.
- Katma Değer Vergisi ile vergi yükü her kesime paylaştırılıyor. Bu vergi, ekonomik sektörler ve toplumsal kesimler arasında fark gözetmediği cihetle vergi yükü taşıyıcı kesimler arasında paylaşılmaktadır. Böylece vergi; her aşamada yaratılan Katma değer vergisi tutarına paralel olarak geniş bir tabana yayılmaktadır.

1991 Bütçe yılında vergi sistemi sadeleştirilerek vergi idaresi teşkilâtı takviye edilecektir. Mevcut vergi yasaları günün koşullarına göre yeniden düzenlenmek suretiyle vergide otomasyona gidilecektir. Ayrıca; personel eğitilerek daha etkili hizmet verilmesi sağlanacaktır. Bu esaslar çerçevesinde hazırlanan 1991 Bütçe Finansmanı şöyledir :

- 674 Milyar 763 Milyon 700 Bin Türk Lirası Mahalli Gelirler;
- 200 Milyar Türk Lirası Türkiye Cumhuriyeti Yardımları;
- 50 Milyar Türk Lirası Türkiye Cumhuriyeti İkazları;
- 88 Milyar 266 Milyon 300 Bin Türk Lirası Borçlanmalar;

olmak üzere toplam 1.013.030.000.000 Türk Lirası gelir öngörülmüştür.

Geçmiş yıl Bütçe Gelir Tahminleri ile mukayese edildiğinde;

- Mahalli Gelirlerde .....+%.115.4
- Türkiye Cumhuriyeti Yardımlarında .... + % 81.8
- Türkiye Cumhuriyeti İkazları ..... + % 233.3

artış öngörülmüştür. Ancak;

- Borçlanmalarda ..... - % 1.3

oranında azalma hedeflenmiştir. Borçlanmalarda hedeflenen azalmanın esas nedeni, 1990 Bütçesinde Yerel gelirlerin Bütçe Hacmine oranı % 59.2 iken, 1991 Bütçesinde bu oranın % 66.6 olarak öngörülmüş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu özelliği ile 1991 Bütçesi, borçlanmayı asgari düzeyde tutan, harcamaları mümkün mertebe Bütçe Gelirleri ile karşılamayı öngören nitelik taşımaktadır.

1991 Bütçesinde öngörülen 674 Milyar 763 Milyon 700 Bin Türk Liralık Mahalli Gelirlerin ana gelir kalemlerine göre dökümü şöyledir :

- Dolaysız Vergiler..... 290 Milyar 530 Milyon 600 Bin;
- Dolaylı Vergiler ..... 280 Milyar 60 Milyon 900 Bin;

- Cezalar ve Müsadereler ..... 2 Milyar 370 Milyon;
- Kamu Kuruluşları Gelirleri .....3 Milyar 379 Milyon 983 Bin;
- Hazine Malları Kira Gelirleri .....4 Milyar 800 Milyon;
- Muhtelif Gelirler .....7 Milyar 730 Milyon Türk Lirası'dır.

Görüleceği üzere maliye literatüründe adaletli vergi olarak kabul edilen Dolaysız Vergiler, toplam Mahalli Gelirler içerisinde en büyük paya sahiptir.

Sayın Başkan;

Sayın Milletvekilleri.

Memnuniyetle ifade etmek isterim ki son yıllarda, Mahalli Gelir Tahsilâtlarında devamlı ve hızlı artışlar kaydedilmiştir. 1981'de 3 Milyar 449 Milyon olarak gerçekleştirilen yerel gelirlerimiz, 1982'de 4 Milyar 559 Milyon; 1983'de 8 Milyar 638 Milyon; 1984'de 13 Milyar 159 Milyon; 1985'de 21 Milyar 496 Milyon; 1986'da 33 Milyar 281 Milyon; 1987'de 59 Milyar 34 Milyon; 1988'de 109 Milyar 183 Milyon; 1989'da 195 Milyar 748 Milyon Türk Lirası'na yükselmiştir. 1990'da ise Ocak-Kasım Dönemi itibarıyla yapılan fiili tahsilât 338 Milyar 436 Milyon Türk Lirası olup, mali yıl sonuna kadar 380 Milyar Türk Lirası civarında bir tahsilâtın gerçekleşeceğine inanmaktayım. Yerel Gelirlerimizin Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payları ise yıllar itibarıyla aşağıdaki gibi seyir takip etmiştir.

1982'de % 13.4; 1983'de % 18.4; 1984'de % 17.8; 1985'de % 16.9; 1986'da % 17.1; 1987'de % 20.4; 1988'de % 22.5; 1989'da % 21.5; 1990'da ise yıl sonu itibarıyla % 24.9 civarında olacağı tahmin edilmektedir. 1991 Bütçesinde tahsil edilmesi öngörülen yerel gelirlerin, Gayri Safi Milli Hasıla içindeki payı ise % 25.8'e ulaşacaktır. Bu gelişmeler, ekonomisi bize benzeyen Ülkeler için makul oranlar olarak kabul edilmektedir.

1991 Bütçesinin Mahalli Gelirlerimiz fevkindeki finansman ihtiyacı geçmiş yıllarda olduğu gibi her zaman sıkıranla andığımız Türkiye yardımlarından oluşmaktadır.

Geçmişte olduğu gibi bundan böyle de zorlukları yenmemizde, engelleri aşmamızda Anavatan'ın katkıları devam edecektir.

Bilhassa gölet yapımları, içme suyu projeleri, bitkisel üretimin ve sulama sistemlerinin geliştirilmesine yönelik projeler, elektrik enerjisi projesi, telekomünikasyon hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik projeler, mevcut yolların bakım ve onarım projeleri ile üretime yönelik sektörlere özel ağırlık verilmiş olup, 1991 yılında 200 Milyar Türk Liralık Türkiye Cumhuriyeti yardımının yapılması karara bağlanmıştır.

Anavatan Türkiye, ekonomik esenliğimiz için büyük özverilerde bulunmaktadır. Bu vesile ile, bugüne kadar yapılan ve bundan sonra yapılacak maddi ve manevi her türlü yardımları için huzurunuzda Anavatan Türkiye'ye şükranlarımı arz etmeyi bir görev sayıyorum.

Sayın Başkan;

Sayın Milletvekilleri.

Kıymetli zamanınızı daha fazla almamak için 1991 Bütçe Tasarısı ile ilgili ek bilgiler ilişikteki Ek: I - Ek: VIII tablolarında sunulmuştur.

Özetlemek gerekirse, sizlerin değerli inceleme ve katkılarına sunulmuş olan 1991 Mali Yılı Bütçesi ;

- Ekonomideki dar boğazları gidermeye çalışan;
- Mevcut kaynakları en etkili ve verimli bir şekilde kullanmayı amaçlayan;
- Gençlik ve öğrenci sorunlarına çözüm arayan;
- Gelir dağılımının daha adil bir düzeye çıkarılmasını ve harcamaların sağlam kaynaklara dayandırılmasını öngören;
- Ekonomik büyümeyi devam ettiren, ekonomik istikrar ile kalkınmayı ahenk içinde yürütmeye çalışan;

- Hükümet Programı ile taahhüt altına alınan hizmetlerin görülmesine yetecek oranda ödeneklerle donatılmış, eğitim, sağlık, su, yol, telefon ve benzeri hizmetleri tüm vatandaşlarımıza en iyi şekilde sunmayı amaçlayan;

Samimi, makul, sosyal içerikli ve % 7.2'lik kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için yeterli büyüklükte hazırlanan bir Bütçe'dir.

Bütçedeki ödenekler bu anlayış içinde hazırlanmıştır ve uygulamaya da bu hedefler doğrultusunda yön verilecektir.

Sözlerime son verirken, değerli incelemelerinize sunulan 1991 Mali Yılı Bütçesinin Topluma hayırlı olmasını diler, hepinize saygılarımı sunarım.

1991 BÜTÇE TASARISININ BAKANLIKLAR VE MÜSTAKİL DAİRELER İTİBARIYLA ÜDENEK DURUMU

EK: I

BAKANLIK/DAİRE	PERSONEL GİDERLERİ	CARİ GİDERLER	YATIRIMLAR	TRANSFERLER	TOPLAM
Kıbrıs Türk Cumhuriyeti başkanlığı.....	1.258.879.000	3.310.100.000	70.000.000	75.000.000	4.713.979.000
Kıbrıs Türk Cumhuriyeti iyet Meclisi.....	1.813.366.000	838.500.000	1.000.000.000	30.000.000	3.681.866.000
Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kanlığı.....	11.499.512.000	3.545.510.000	3.500.000.000	-	18.545.022.000
leri ve Savunma Bakanlığı.....	7.142.511.000	4.969.262.000	572.000.000	18.302.000	12.702.075.000
ni ve Maliye Bakanlığı.....	17.070.935.000	820.700.000	14.250.000.000	110.500.000	32.252.135.000
Giderler ve Sûbvansiyonlar.....	84.772.978.000	13.728.561.000	49.750.000.000	288.783.502.000	437.035.041.000
ri,Köyşleri ve Çevre lığı.....	16.982.468.000	4.570.482.000	34.120.000.000	3.264.500.000	58.937.450.000
ırma,Bayındırlık ve Turizm lığı.....	32.783.072.000	3.139.575.000	56.760.000.000	250.000	92.682.897.000
Eğitim ve Kültür Bakanlığı.....	64.440.310.000	2.624.188.000	9.799.000.000	7.465.400.000	84.328.898.000
ve Orman Bakanlığı.....	10.261.461.000	1.076.604.000	60.190.000.000	-	71.528.065.000
t ve Sanayi Bakanlığı.....	1.951.508.000	391.790.000	1.650.000.000	-	3.993.298.000
ma ve Sağlık Bakanlığı.....	35.584.855.000	13.968.546.000	3.450.000.000	38.405.946.000	91.409.347.000
Bakanlığı.....	9.388.749.000	239.070.000	4.700.000.000	-	14.327.819.000
ik ve Spor Bakanlığı.....	2.066.669.000	1.242.764.000	400.000.000	750.000.000	4.459.433.000
meler.....	4.158.504.000	300.848.000	-	-	4.459.352.000
Dairesi.....	1.802.722.000	89.500.000	-	-	1.892.222.000
ay Başkanlığı.....	1.046.307.000	188.300.000	-	-	1.234.607.000
Hizmeti Komisyonu Başkanlığı....	484.878.000	162.200.000	-	-	647.078.000
t Genel Müdürlüğü.....	32.466.416.000	4.958.000.000	1.775.000.000	-	39.199.416.000
M.....	336.976.100.000	60.164.500.000	241.986.000.000	338.903.400.000	978.030.000.000
MA.....					35.000.000.000
TOPLAM.....					1.013.030.000.000

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISININ 1990 MALİ YILI BÜTÇESİ İLE
ÖZET MUKAYESELİ TABLOSU

ÖZET

İDER

	1990 Milyon TL	1991 Milyon TL	Fark Milyon TL	1990'a Nispetle Artış %'si	Bütçe Hacmine Göre oranı
I- Sivil Bütçe	509.009.6	978.030.0	+ 469.020.4	+ %92.1	% 96.6
II- Savunma Bütçesi	20.000.0	35.000.0	+ 15.000.0	+ %75.0	% 3.4
	<u>529.009.6</u>	<u>1.013.030.0</u>	<u>+ 484.020.4</u>	<u>+ %91.5</u>	<u>% 100.0</u>

FINANSMAN

I-Mahalli Gelirler	313.259.0	674.763.7	+ 361.504.7	+ %115.4	% 66.6
II-Türkiye Cumhuriyeti Yardımları	110.000.0	200.000.0	+ 90.000.0	+ % 81.8	% 19.7
III-Borçlanmalar	89.442.0	88.266.3	- 1.175.7	- % 1.3	% 8.7
IV-T.C.İkrazları	15.000.0	50.000.0	+ 35.000.0	+ %233.3	% 5.0
V-Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	1.308.6	-	- 1.308.6	- %100.0	-
TOPLAM :	<u>529.009.6</u>	<u>1.013.030.0</u>	<u>+ 484.020.4</u>	<u>+ % 91.5</u>	<u>% 100.0</u>

1991 MALİ YILI BÜTÇE TASARISININ 1990 MALİ YILI BÜTÇESİ PERSONEL-DİĞER CARİ GİDERLER
YATIRIMLAR VE TRANSFERLER İTİBARIYLA MUKAYESELİ ÖZET TABLOSU

EK: III

<u>GİDERLER</u>	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>FARK</u>
<u>İL BÜTÇE GİDERLERİ</u>			
Personel Giderleri	183.141.850.000	336.976.100.000	+153.834.250.000
Diğer Cari Giderler	41.012.104.492	60.164.500.000	+ 19.152.395.508
Yatırımlar	118.185.000.000	241.986.000.000	+123.801.000.000
Transferler	166.670.668.545	338.903.400.000	+172.232.731.455
	509.009.623.037	978.030.000.000	+469.020.376.963
<u>ÜNİVERSİTE BÜTÇE GİDERLERİ</u>	20.000.000.000	35.000.000.000	+ 15.000.000.000
TOPLAM:	<u>529.009.623.037</u>	<u>1.013.030.000.000</u>	<u>+ 484.020.376.963</u>
<u>YATIRIMCI</u>			
Devlet Gelirleri	313.259.089.332	674.763.700.000	+ 361.504.610.668
Devlet Cumhuriyeti Kurumları	110.000.000.000	200.000.000.000	+ 90.000.000.000
Yatırımlar	89.442.003.144	88.266.300.000	- 1.175.703.144
İkrazlar	15.000.000.000	50.000.000.000	+ 35.000.000.000
Uluslararası Organizasyonlar ve Diğer Ülkelerden Sağlanan Yardımlar	1.308.530.561	-	- 1.308.530.561
TOPLAM:	<u>529.009.623.037</u>	<u>1.013.030.000.000</u>	<u>+ 484.020.376.963</u>

1695/...

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISININ EKONOMİK AYIRIMI

EK:IV

	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>FARK</u>	<u>1990'a Nispetle Artış %'si</u>	<u>1991 Bütçe Hacmine Oranı</u>
ari Giderler	224.153.954.492	397.140.600.000	+ 172.986.645.508	+ % 77.2	% 39.2
atırımlar	118.185.000.000	241.986.000.000	+ 123.801.000.000	+ %104.7	% 23.9
ransferler	166.670.668.545	338.903.400.000	+ 172.232.731.455	+ %103.3	% 33.5
avunma	20.000.000.000	35.000.000.000	+ 15.000.000.000	+ % 75.0	% 3.4
OPLAM	<u>529.009.623.037</u>	<u>1.013.030.000.000</u>	<u>+ 484.020.376.963</u>	<u>+ % 91.5</u>	<u>% 100.0</u>

1991 BÜTÇE YASA TASARISININ 1990 BÜTÇESİYLE MUKAYESELİ DURUMUNU GÖSTERİR FONKSİYONEL AYIRIMI

	<u>1990</u>	<u>1991</u>		<u>FARK</u>
Savunma	48.629.346.000	86.901.491.000	+	38.272.145.000
Mali, Yargı, Yasama ve Genel İdari Hizmetler	61.712.776.046	107.840.137.000	+	46.127.360.954
Ekonomik Hizmetler	112.995.224.542	250.206.395.000	+	137.211.170.458
Sosyal Hizmetler	305.672.276.449	568.081.977.000	+	262.409.700.551
TOPLAM:	<u>529.009.623.037</u>	<u>1.013.030.000.000</u>	+	<u>484.020.376.963</u>

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISINDA YER ALAN TRANSFERLERİN 1990 MALİ YILI BÜTÇESİ İLE MUKAYESELİ TABLOSU

	<u>1990</u>	<u>1991</u>	<u>FARK</u>
- Mali Transferler	26.632.516.000	38.783.817.000	+ 12.151.301.000
- Sosyal Transferler	105.279.605.840	223.749.648.000	+ 118.470.042.160
- İktisadi Transferler	1.426.843.000	2.722.000.000	+ 1.295.157.000
- Sermaye Teşkilî ve Transferler	2.000.000.000	4.000.000.000	+ 2.000.000.000
- Borçlar	10.998.263.144	23.909.750.000	+ 12.911.486.856
- İstimlak Giderleri	2.000.000.000	9.000.000.000	+ 7.000.000.000
- Yerel Kuruluşlara Yardımlar	17.024.910.000	36.738.185.000	+ 19.713.275.000
- Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	1.308.530.561	-	- 1.308.530.561
TOPLAM:	<u>166.670.668.545</u>	<u>338.903.400.000</u>	<u>+ 172.232.731.455</u>

1991 MALİ YILI BÜTÇE YASA TASARISI GELİRLERİNİN

<u>Gelirin Nevi</u>	<u>1990 Mali Yılı Tahminleri</u>
<u>DOLAYSIZ VERGİLER</u>	133.595.900.000
<u>DOLAYLI VERGİLER</u>	121.611.800.000
<u>VERGİ DIŞI BÜTÇE GELİRLERİ</u>	44.085.815.000
<u>CEZALAR VE MÜSADERELER</u>	1.630.000.000
<u>KAMU KURULUŞLARI GELİRLERİ</u>	2.190.879.000
<u>HAZINE MALLARI KİRA GELİRLERİ</u>	1.900.000.000
<u>MUHTELİF GELİRLER</u>	8.244.695.332
Mahalli Gelirler Toplamı	313.259.089.332
T.C.Yardımları	110.000.000.000
Borçlanmalar	89.442.003.144
T.C.İkrazları	15.000.000.000
Birleşmiş Milletler ve Üçüncü Ülkelerden Sağlanan İnsancıl Yardımlar	1.308.530.561
Toplam Gelirler	<u><u>529.009.623.037</u></u>

1990 GELİRLERİYLE MUKAYESELİ ÖZET TABLOSU

EK: VII

<u>1991 Mali Yılı Tahminleri</u>	<u>Artış Veya Azalış</u>
290.530.600.000	+ 156.934.700.000
280.060.900.000	+ 158.449.100.000
85.892.217.000	+ 41.806.402.000
2.370.000.000	+ 740.000.000
3.379.983.000	+ 1.189.104.000
4.800.000.000	+ 2.900.000.000
7.730.000.000	- 514.695.332
<hr/>	<hr/>
674.763.700.000	+ 361.504.610.668
200.000.000.000	+ 90.000.000.000
88.266.300.000	- 1.175.703.144
50.000.000.000	+ 35.000.000.000
-	- 1.308.530.561
<hr/>	<hr/>
<u>1.013.030.000.000</u>	<u>+ 484.020.376.963</u>

1699/...

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ KADROLARININ MESLEK GRUPLARINA GÖRE TASNIFI

		<u>1990</u>	<u>1991</u>
(i)	Memur	8.268	8.266
(ii)	22/84 Sayılı Geçici Personelin Kadrolanması (Özel Kurallar)Yasası ile ihdas edilen Ek Kadro	1.492	1.311
(iii)	Öğretmenler	2.553	2.553
(iv)	Polis	2.000	2.000
(v)	Sözleşmeli	98	106
	TOPLAM	<u>14.411</u>	<u>14.236</u>
(vi)	İşçi	<u>2.346</u>	<u>2.329</u>
	TOPLAM	<u><u>16.757</u></u>	<u><u>16.565</u></u>

DIŞ TİCARET HACMİ VE DENGESİ
(MİLYON)

YIL	DIŞ ALIM		DIŞ SATIM		TİCARET HACMİ		TİCARET AÇIĞI	
	TL	\$	TL	\$	TL	\$	TL	\$
1977	1492.7	76.6	453.1	25.6	1945.8	102.2	1039.6	51.0
1978	2067.7	78.9	758.8	30.9	2856.2	109.8	1039.2	48.0
1979	3358.4	87.0	1330.3	43.9	4688.7	130.9	2028.1	43.1
1980	6968.4	103.9	3365.0	55.9	10333.4	159.8	3603.4	48.0
1981	12215.2	108.2	4278.0	40.0	16493.2	148.2	7937.2	68.2
1982	20441.8	124.8	6561.0	42.2	27002.8	167.0	13880.8	82.6
1983	33349.7	144.6	9431.6	43.2	42781.3	187.8	23918.1	101.4
1984	50219.6	129.9	16015.9	46.2	66235.5	176.1	34203.7	83.7
1985	76885.3	145.8	25365.4	50.2	102250.7	196.0	51519.9	95.6
1986	101916.7	149.8	38851.9	58.9	140768.6	208.7	63064.8	90.9
1987	186315.7	214.1	51969.3	62.0	238285.0	276.1	134346.4	152.1
1988	303967.0	215.1	77318.6	55.9	381285.6	271.0	226648.3	159.2
1989	559971.9	260.8	114798.1	54.8	674770.0	315.6	445173.8	206.0
1990	532731.2	235.1	112608.2	42.3	645339.4	278.4	420123.0	193.8

TÜRKİYE VE 3.ÜLKELERE DIŞ TİCARET (MİLYAR TL)

	DIŞ ALIM			DIŞ SATIM			TİCARET AÇIĞI	
	TL	\$	%	TL	\$	%	TL	\$
Türkiye	8.258.1	50.4	40.4	1.266.3	7.9	18.7	6.991.8	42.5
3.Ülkeler	12.183.7	74.4	59.6	5.294.7	34.3	81.3	6.869.0	40.1
Toplam	20.441.8	124.8	100.0	6.561.0	42.2	100.0		
Türkiye	14.526.0	62.4	43.15	1.720.0	7.8	18.1	12.806.0	54.6
3.Ülkeler	18.823.7	82.2	56.85	7.711.6	35.4	81.9	11.112.1	46.8
Toplam	33.349.7	144.6	100.0	9.431.6	43.2	100.0		
Türkiye	21.889.0	56.3	43.59	3.135.4	8.5	18.38	18.753.6	47.8
3. Ülkeler	28.330.6	73.6	56.41	12.880.5	37.7	81.62	15.450.1	35.9
Toplam	50.219.6	129.9	100.0	16.015.9	46.2	100.0		
Türkiye	34.402.9	65.2	44.75	3.601.0	7.0	14.2	30.801.9	58.2
3.Ülkeler	42.482.4	80.6	55.25	21.764.4	43.2	85.8	20.718.0	37.4
Toplam	76.885.3	145.8	100.0	25.365.4	50.2	100.0		
Türkiye	44.516.7	65.6	43.68	5.981.9	9.0	15.40	38.534.8	56.6
3.Ülkeler	57.400.0	34.2	56.32	32.870.0	49.9	84.60	24.530.0	34.3
Toplam	101.916.7	149.8	100.0	38.851.9	58.9	100.0		
Türkiye	74.276.0	85.0	39.86	6.343.8	7.5	12.21	67.932.2	77.5
3.Ülkeler	112.039.7	129.1	60.14	45.625.5	54.5	87.79	66.414.2	74.6
Toplam	186.315.7	214.1	100.0	51.969.3	62.0	100.0		
Türkiye	131.465.0	92.2	43.24	13.592.7	9.1	17.57	117.872.6	83.1
3.Ülkeler	172.502.0	122.9	56.76	63.726.3	46.8	82.43	108.775.7	76.1
Toplam	303.967.0	215.1	100.0	77.318.7	55.9	100.0		
Türkiye	240.751.8	112.6	43.0	18.849.0	8.8	16.41	222.002.8	103.8
3.Ülkeler	319.220.1	148.2	57.0	95.949.1	46.0	83.59	223.271.0	102.2
Toplam	559.971.9	260.8	100.0	114.798.1	54.8	100.0		
Türkiye	202.678.1	90.7	38.04	11.212.1	4.2	9.95	191.466.0	86.5
3.Ülkeler	330.053.1	145.4	61.96	101.396.1	38.1	90.05	228.657.0	107.3
Toplam	532.731.2	236.1	100.0	112.608.2	42.3	100.0		

1702/...

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Borman.

Sayın milletvekilleri; şimdi de Rapor ve Tasarının bütünü üzerinde söz isteyenlere söz vereceğim. Söz isteyenler? Ergün Bey, Kotak. Başka var mı arkadaşlar? Buyurun Sayın Vehbi.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Sayın Başkan beni de yazın.

BAŞKAN- Ergün Bey ...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Efendim?

BAŞKAN- Hacıahmetoğlu Bey de kaldırdı. Birşey verir misin?

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Ama usule aykırıdır.

BAŞKAN- Hayır, daha önceden kaldırdı galiba ama.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Yok efendim. Ben daha önceden yazdırdım Hakkı Beye.

BAŞKAN- Öyle mi? Peki.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- Orda yazılıdır. Hiç olur mu? Muhalefet konuşacak ondan sonra. Usulen öyledir.

BAŞKAN- Peki, peki, buyurun Sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)- Kusura bakmayın Sayın Hacıahmetoğlu, özür dilerim.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden)- Şimdi biz o hakkı tanırız. Birşey değil. Bunun bir zararı yok.

- 1703 -

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Efendim, yani, tabii, şey olsun diye Sayın Bakan takdimini yaptı.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Biz o hakkı size veririz. Ama hakikatte bendedir sıra.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Teşekkür ederim Sayın Hacıahmetoğlu.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Birşey değil. Sıradan UBP olarak siz konuşun, burda konuşmayalım. O hakkı da veririz size.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bir defa, tabii isterseniz biz bırakalım kendi kendinize, kendi bütçenizi burda tartışın ve devam edelim.

BAŞKAN- Buyurun Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bitirelim. Parmakları da kaldırırsınız kamışlık gibi. Ohh, maaşallah, oldu da bitti maaşallah, gider bütçe.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Sizin gibi ben de bir milletvekiliyim.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçeler siyasal belgelerdir. İçinde birtakım rakamlar yazar. Hesaplar, kitaplar var. Gelir gider, işte dengeleri sağlanmaya çalışılır. Ama, aslında siyasal belgelerdir ve hükümetin aynasıdır. Hükümetlerin, politikalarının, yalnızca ekonomik politikalarının değil, politikalarının aynasıdır. İşte bu nedenle de Hükümet ve Hükümete mensup milletvekilleri bu bütçelere sahip çıkmak mecburiyetindedir. Gelir Sayın

1704/...

Bakan takdim eder, muhalefet de kalkar bu politikaları eleştirir. Usul, yöntem budur. Bu yöneme göre bunca yıldır devam ediyoruz. Bugün de Sayın Hacıahmetoğlu'nun anlayışına sığınarak aynı yöntemi sürdürdüğümüz için kendisine teşekkür ederim.

ÇALIŞMA VE SAĞLIK BAKANI ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)-
Halbuki ...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Eski köye yeni adet getirmek mecburiyetinde değiliz Sayın Bakan.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla), Yok, yaşına başına baksanız...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yaşla olsa o zaman çok değişik olması, Başbakanı falan da değiştirmemiz lâzım. Sayın bakanları da değiştirmemiz lâzım. Eğer yaşa saygı ölçüyse, yöntem de tamamen değişir. Yani burda en azından bakanlıklar dağıtılırken Sayın Hacıahmetoğlu'nun yaşına Sayın Başbakanın saygı göstermesini o zaman beklemek de hakkımız olurdu, eğer öyle bir yaş şeyi varsa.

ERTUĞRUL HASİPOĞLU (Yerinden)(Devamla)- Basma şimdi adamın bam teline.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden)- Esas...

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Yaşla olsa seni ...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Efendim?

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Yaşla olsaydı Hacıahmet üçüncü, dördüncü bakandı.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;
gerçekten bütçeler hükümlere suttur. Hükümetler hazırlar, iki yakasını bir araya getirmeye çalışır, Meclis Komisyonlarına sunar. Meclis Komisyonlarında bütçe enine boyuna tartışılır. Eğer mümkün olursa, eğer gerekli bilgiler verilirse mümkün olduğu oranda tartışılır, bağlanır ve Meclise gelir. Mecliste değişiklik önerisi vermek mümkün değildir gelir gider artırıcı öneri yapmıyoruz. Gerçi dengelemek koşulu ile gelir gider dengesi çerçevesinde öneri verebilirsiniz, ancak bu abartılı iştişal olmaktır bizim için. Zaman kaybindan öteye bir anlam ifade etmemektedir. Çünkü bunca yıldır, bunca senedir yaptığımız tüm öneriler kesinlikle reddedilmiştir. Bunun burdaki gelir gider dengesini de gözeterek biçimde verebileceğiniz önerilerin başından reddedilmesini, komisyonda dahi muhalefetin bütçeye ilişkin yaptığı değişiklik önerilerini hemen hemen bütünü ile reddedilmektedir. İşte bu bilinçle sözlerimin başında bu gerçeği ortaya koyayım. Bütçenin tümüne red oyu kullanacağım ve bu konuda da genel politikaları, genel ekonomik politikaları ve siyasal politikaları eleştirmekle yetineceğim. Herhangi bir, kabul edilmeyeceği önceden belli olan değişiklik önerisi veremeyeceğini de vurgularım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüzdeki yıl bütçesini incelerken isabetli saptama yapabilmek açısından pek tabii ki bugünkü koşullara bakmak, bugün içinde bulunduğumuz ekonomik ve siyasal, hatta sosyal durumları gözden geçirmek mecburiyeti vardır. Eğer bugüne bakmazsanız, bugünü incelemeyeniz, gelecek hakkında söyledikleriniz hep havada kalmaya yöneliktir. Sayın Bakan da verdiği bilgilerde, konuşmasının başında sürdürdüğümüz yıllar ilgili bazı gerçeklere de değinmek zorunda kalmıştır. Pek tabii ki 1991 için birşeyler önerirken, 1990 yılındaki gerçekleşmelere de göz atmak ve kıyas yapmak zorunluydu. Ancak bizim yönteminizin dışında Sayın Bakan da yine içinde bulunduğumuz yıllar önümüzdeki yıl hedeflerini kıyaslamıştır ama görülen bütün açıkça görülen gerçeklere rağmen, gerilemelere rağmen, herhangi bir değişiklik getirmemiştir. Fark orda. Biz hem inceleyeceğiz, hem de bu bütçe

ile yine konmuş olan hedeflerin neden gerçekleşemeyeceğini vurgulayacağız. Geçmişte bu böyle olmuştur, içinde yaşadığımız yılda da böyle olmaktadır. 1991'de de böyle olacaktır. Çünkü eğer dış ticaret dengesi ülkede bozulmuşsa, ki bu bir gerçektir, buna ait tedbirleri de bu bütçede hiç olmazsa 1991'e yönelik görmek durumu vardı. Böyle bir hususta, böyle bir yönde işaret biz, şahsen göremedik. Eğer gerçekten ithal olduğunu söyledikleri enflasyonda azma varsa 1990 yılında, 1991'de o enflasyonla nasıl başa çıkacaklarını söylemeleri gerekirdi. Oysa, sanki 1990'da, sanki 1989'da, 1988'de hiçbirşey yokmuş, her yan güllük gülistanlıkmiş, pek de güzel kalkınıyormuşuz, ücretler sürekli artıyor, gelir düzeyimiz yükseliyormuş gibi hiçbir değişiklik yapmadan aynı sistemde ısrar ederek 1991 bütçesi hazırlanmış ve önümüze getirilmiş bulunuyor.

Oysa 1990 yılından 1991 yılına geçmeye hazırlandığımız şu günlerde görüntümüz nedir? Ekonomik açıdan kısaca bu görüntüye bakmakta yarar vardır.

Birincisi, şirketler batmaktadır. Bu batma sonucu büyük oranda, yüzlerce işçi, işsiz kalmakta ve yeniden devlet kapısını zorlamaya başlamaktadır. Nadir Şirketler Grubunun ödeme güçlüğü içerisine düşmüş olması, yazık ki tek ayağa, ekonominin bir bölümünü dayandırmaya çalışmış Hükümet adına büyük bir şanssızlık oldu ve halkımız da bunun ızdırabını çekmektedir, sonuçlarını görmektedir. Bu nedenle, yalnız parantez içinde şunu da söyleyeyim. Ortada görülen belki bir tek Nadir İşletme Şirketinin zaafiyetidir, ödeme güçlüğüdür. Ancak, şunu da vurgulayayım ki, bugün ülkemizde birçok şirkette de yine bunalım vardır. Gizli örtülü, halen açıklanmamış bir bunalım yaşanmaktadır. Zaten yalnızca Nadir Şirketler Grubunun içine düştüğü ödeme güçlüğü nedeniyle bugün ülkede turizmde, ulaşımda, narenciyede büyük bir darboğaz yaşanıyor, büyük bir sıkıntı yaşanıyor. Bunun etkileri yine piyasada başka sektörlerde de vurmuş bulunuyor. Bu şirketlerden öteye piyasamıza baktığımız zaman, bugün için piyasada büyük bir para darlığı olduğu herkesçe biliniyor. Ancak bir türlü Sayın Eroğlu Hükümetinin yetkili bakanları tarafından kabul edilmiyor. Oysa, çıkıp Sarayönünden Arasta'ya doğru yürürseniz, herhangi bir ithalâtçı tüccarla konuşsanız, herhangi bir esnafla konuşsanız, herhangi bir küçük üreticiyle konuşsanız, bu memleketteki kredi, para sıkıntısını anlayacaksınız ve ona göre de tedbir alma yönünde en azından girişimler yapacaksınız. Bugün, bankalar dahil, büyük bir para sıkıntısı söz konusudur ve hat safhadadır. Krediler büyük oranda durdurulmuştur. Süresiz açılmış olan krediler de geri istenmektedir ve tüccar tarafından ithalâtçı tarafından geriye, bankalara ödenememektedir. Bankaların akreditif kredisi şeklinde açılarak getirttiği malların büyük bir bölümü yine nakit sıkıntısından, piyasadaki ekonomik bunalımdan rıhtımlarda durmaktadır. İthalâtçı mallarını çekemediği için, bankalar da bu ticari kredilerini geri

alamamaktadır. Son üç ay içerisinde bu nedenlerle bankacılıktan, bankalarımızdan büyük oranda 30, 40 milyara varan paraların çekildiği ve başka ülkelere gönderildiği açıktır. Bunu da yine herkes bilmekte ama bu gerçeği Hükümet nedense kabul lenmemektedir.

Sanayi sektöründeki, zaten mevcut olan gerileme, zaten aşağı yukarı on yıldır sürekli, böyle ince hastalığa yakalanmış gibi beliren bu sektörde, bugün yine büyük bir bunalım yaşanmaktadır. Kriz doruktadır. Sanayi sektörünün her zaman yine iktidar tarafından övünülerek öne sürülen konfeksiyon, katma değeri fevkalâde düşük konfeksiyon sanayiinde de bugün bir kriz yaşanmaktadır. Sorunları açık açık artık basına yansıyor. Yani gizli gizli yaşadıkları krize çözüm bulamayınca, hükümetten olumlu işaretler göremeyince, artık olayları, bu sektörün sahipleri de, bu sektörün yöneticileri de basına yansıtmakta, kamuyoundan medet ummaktadır. Bugün, sanayi sektörünün tek, kısmen canlı olan konfeksiyon kesimi de büyük bir bunalım içine düşmüş bulunuyor. Bunu da kabul etmek lâzım. Aslında, Sayın Maliye Bakanı bize çok güzel pek tabii ki bilgiler verdi. Ancak, bu bilgilerin zaten büyük bir çoğu, bize konuşmasında anlattığı bilgilerin büyük bir çoğu, bütçe içinde ve yine daha önce bize dağıtılan programda, ki program bütçe olması koşuldur. Programda da vardır.

Bunları anlatacak yerde, bu rakamları tekrarlayacak yerde, bu benim söylediklerimi ele alarak bunlara ne çözüm önerileri getirdiklerini anlatmak mecburiyeti vardı. Bunlara ait birşey söylemediler. Yani enflasyon bu önmümüzdeki yıl eğer yine Türkiye'de aynı düzeyde olacaksa, %60'larda seyredecekse, bizde bunu %40'lara, %35'lere nasıl düşüreceğiz? Bunun çözüm önerilerini getirmemiştir Sayın Maliye Bakanı ve olduğu gibi yine aynı gerçeği kabul ederek işte Türkiye'den enflasyonu ithal ediyoruz dedi. Demek ki yandık, 1991 yılında da enflasyon yine Türkiye'nin üstünde, orda %60'sa bizde %10 point de üstünde olmak koşulu ile %70'lerde seyredecek demektir. Bu söylediklerini yine bankacılık sektöründeki bunlama ne gibi çareler getireceğini yine burada anlatması lazımdı. Bu devletin özerk olması ve devletin memleketimizin para kredi politikasını yönlendirmesi gereken Merkez Bankasının nasıl hiç olmazsa önmümüzdeki yıl devreye sokulacağını ve para kredi politikalarını yönlendireceğini söylemesi lazımdı. Ne gibi değişiklikler yapıyorsunuz? Bakın yandık dayandık hat safhada bir kriz var bankacılıkta, ticaret sektöründe, konfeksiyon sektöründe ve her türlü üretim sanayinde hat safhada bir bunlama vardır. Peki bu uygulanmakta olan ekonomi politikaların ve maliye politikalarının, para kredi politikalarının bir sonucudur. Oyleyse bundan böyle hiç olmazsa Merkez Bankamız ve hükümet ne gibi tedbirler alıyor, ne gibi değişiklik tedbirler alıyor? Onların söylenmesi lazımdı. Ama zaten Sayın Borman da kabul ediyor, biz diyor kalkınıyoruz, o kalkınma yolunda diyor, o yüksek düzeydeki kalkınma yolunda devam edeceğiz diyor. Yani aynı hamam aynı tas. 1991 yılında da aynı sıkıntıları toplum yaşayacak demektir. Yine görüntüye bakarsak bugün her zaman tercihli sektör haline getirdikleri Ulusal Birlik Partisi hükümetlerinin fevkalade yanlış bir politika ile, her zaman tercihli sektör haline getirdikleri bavul ticareti de bir kriz yaşamaktadır.

Bavul ticaretini, bu bavul turizmini bunca yıl, on yıl, on beş yıldır Ulusal Birlik Partisi pompalamıştır. Oyle bir pompalamıştır ki insanın genç genç piyasaya atılması, emekli olması ve o emeklilikten aldıkları birikimlerle de merdiven altlarında birer dükkan açması adeta teşvik edilmiştir. Gecekondu türünden hiçbir zaman doğru dürüst bina diyemeyeceğiniz gecekondu türünden, baraka tipinden dükkanlarla bütün Girne'yi, Mağusa'yı hatta Güzelyurt ve Lefkoşa'yı doldurduk, bu sektörü teşvik ettik. Hiçbir zaman da oturup küllüha masaya vurup demedik, bu sektör kalıcı değildir. Yani obür gün siyasal konjoktürdeki bir değişme, Türkiye'deki ekonomik sistemdeki bir değişme bize büyük darbe vuracaktır ve bu ticaret sektöründen gelen hareketlilik eğer durursa ekonomimiz de büyük bir krize girecektir deyip tedbirleri de alınmamıştır. Nasıl alınabilirdi? Bunca yıldır vahşi bir biçimde kendi gidişatına bırakılmış olan bu bavul ticareti denetim altına alınabilirdi, sanrılanabilirdi. Bu bavul ticaretinden gelen kazançların tekrar tekrar lüks tüketime yapma çiçeğe ya da şuraya buraya, ol fenerine falan gitmesi önlenebilirdi ve büyük oranda ülkenizin gerçek ihtiyacı olan istihdam yaratıcı üretici sektörlerle kanalize edilebilirdi. Bunları biz çok tekrarladık, çok söyledik, çok önerdik. Ama hiçbir zaman yanıt alamadık, hükümet de bildiğini okudu. Ve geldik şimdi bu ülkede bavul ticaretinde de üretim sanayiye, imalat sanayisine uygun olarak bir krizi yaşamaktayız. Buna yönelik de tedbir nedir, ne getirilecektir? Bu da yoktur. Nasıl çıkacağız bu işin içinden, o da belli değildir.

O da belli değildir. Oysa, yaşanan gerçek budur. İthal edilen mallar birçoğu depolarda, olmazsa antrepolarda, daha da olmazsa şimdi rıhtımlarda bekletilmektedir. Bütün bu bekletilen mallar para demektir, kapital demektir, sermaye demektir. Memleketin zenginliğinden, Gayri Safi Milli Hasılaç içinden çekilmiş olan atıl para demektir. Bunu nasıl çözeceksiniz? Nasıl hareketlendireceksiniz? Bunlara dair de karşımıza projelerle önerilerle gelmiş olmanız lâzımdı. Bu yönde de herhangi bir ciddi girişim olacağına dair işaret yoktur. O, dolayısıyla kanaatime göre bavul ticareti daha da aşağı gitmeye devam edecek, bunalım sürecektir, yani enflasyondan kâr sağlayan büyükler bu işten belki paşayı kurtaracak ama, birçok esnaf, orta düzeydeki tüccar da bu gidişten büyük zarar görmeye devam edecek.

Ülkemizin en sıkıntılı sektörlerinden birisi de, hayvancılık ve bitkisel üretim. Yani, kısaca tarım sektörüdür. Hayvancılıkta büyük bir gerileme vardır. Bu gerilemenin sürdüğü bize verilen rakamlarda yine beyan edilmektedir, biz söylemiyoruz bunu. Hayvancılıkta belirlenmiş olan hedeflere yaklaşmamıştır. Yani erozyon zorlamamıştır. Hedefe ulaşması bir yana, bitkisel üretimde korkunç derecede bir gerileme vardır. Şimdi, Sayın Bakan ve Eroğlu Hükümeti, buna yeni bir tedbir alacağına ve öneriler getireceğine, mazaret getiriyor. Bizim karşımıza mazaretle çıkıyor. İşte hayvancılıkta gerileme, insanlarımızın başka sahalarda olanak bulmasından kaynaklanmaktadır. Veya tarımsal hedeflerden sapma, bitkisel üretime de, işte kuraklık sebep olmaktadır gibi mazaretlerle karşımıza geliyor. Oysa, hayvancılıkta girdi maliyetlerini mümkün olduğu kadar sübvansiyeye ederek düşürme ve hayvancılığı da bu ülkede yine cazip bir sektör haline getirme hükümetin görevidir. Bizim ülkemizin geleneksel üretimi olan koyunda, yine halkımızın üretimine alıştığı büyükbaş hayvanda büyük gerileme vardır. Populasyon sürekli düşmektedir. Bu populasyon düştüğü

oranda da yine bir uygarlık ölçüsü olan halkımızın et ve süt tüketimindeki oran, miktar, rakam geriye gitmektedir, düşmektedir. Yine, buna paralel olarak bu şekilde de bir gerileme sözkonusudur. Buna işte kalkınmanın bir örneği, yani hayvancılıktan insanımızın kaçmasına kalkınmanın bir örneği gösterilmeye çalışmak kadar kötü bir yöntem ben şahsen düşünemiyorum. Buna ait de bir çözüm önerisi yoktur. Bakın, bazı rakamlar vereyim. Bu yıl tarım sektöründe hedeflenen %5.8'lik büyümeden vazgeçtik. %2.5 oranında da gerileme olmuştur. Bu rakamlar yine sizin verdiğiniz bilgilerden alıyorum. Yine, hedef koyuyoruz %5.8'lik bir büyüme görülecektir tarımda, hayvancılık ve bitkisel üretim müşterek olarak, hedefe yaklaşma bir yana, %2.5 oranında da gerileme oluyor. Bu neyi gösteriyor değerli arkadaşlarım, sayın milletvekilleri. Bu hükümetin en azından tarım sektörüne, hayvancılığa ve bitkisel üretime yönelik politikalarının yanlış olduğunu, sakat olduğunu gösterir. Eğer bir hedef koymuşsanız, bu hedefe gerçek mazaretler ortada yokken, gerçek bir felâket ortada yokken, çünkü, kuraklık mazaretini getiriyorsunuz ama, kuraklığa ödediğiniz fonla, sizin söylediğiniz düzey birbirini tutmuyor. Kuraklık için ödenen miktar, örneğin dört sene önceki kuraklığa nisbeten dörtte bir boyutundadır. Yani, dört sene, beş sene önceki kuraklık boyutunda bile bir kuraklık yoktur yaşadığımız yılda. Onun için bunu mazaret olarak getirmeyin önümüze. Bu memleketin tarımında, hayvancılığında kuraklıktan etkilenmek bir kader gibidir, doğal koşullara tabidir ve kuraklık her zaman olacaktır.

Bunun tedbirini almanız gerekirdi. Bunun bilincinde hayvancılığı, tarımı teşvik etmeniz gerekirdi. Örneğin; Tarım Sigortasını ıslaha yönelmeniz lâzımdı. Tarım Sigortasında halâ on senedir hayvancılığı dahil edemedik. Bunca yıldır, yedi-sekiz senedir geçmiş olmasına rağmen, yürürlüğe girmiş olmasına rağmen her sene verilen söze karşın hayvancılığı Tarım Sigortası kapsamına alıramadık, almadınız. Eğer almış olsaydınız, belli bir oranda hayvan beslemeden, hayvan yetiştiriciliğinden kaçışı önleyebilirdik belki. Ama o da yapılmamaktadır. Ya bu yıl yapılacak mı? Hayır. Ona ait bir işaret de yoktur. Öyle ise gerileme yine devam edecektir. Yani günümüz koşullarına bakmayı sürdürürsek örneğin dış ticarete de Sayın Bakan belli oranda kabul etti, işte dış ticaret açığımızın büyüdüğünü belli oranda kabul etti, bunu da TC yardımları ve görünmeyen kalemlerden kapatacağımız vaadini verdi. Oysa bizde işte görünmeyen kalemler de gittikçe azalmaktadır. Yani turist azalıyor, yabancı döviz getirici, turizde nerde ise ölü noktaya ulaşmak üzereyiz. Özellikle sezon dışı bu kesin bir gerçektir. Dolayısıyla en azından bu sektörden kazanılacak, görülmeyen piyasayı etkileyecek, gelecek olan görünmeyen gelirler de düşecektir. Türkiye'nin yardımları da carilerde düşmektedir. Bu daha önce yine Ulusal Birlik Partisi Hükümeti ile ANAP Hükümeti arasında anlaşma sonucu doğaldır ve Türkiye'nin bize yardımları doğrudan doğruya alt yapı yatırımları ile sınırlandırılmış bulunmaktadır. Öyle ise dış ticaret açığının bu kalemlerden kapatılacağını söylemek bana göre son derece yanlıştır, ekonomik verilere de terstir. Yani dış ticarete de yine hedefliyorsunuz, hedef koyuyorsunuz, bütününden alınan yıllık programa göre saptama yapıyorsunuz. ama gelin görün ki sizin belirlediğinizin tersine, dış ticaret açığı azalacağına giderek büyüyor. Burada da bir başarısızlık sözkonusu. Bunu herhalde bize meziyet olarak satmak mümkün değildir. Dış ticaret açığındaki olumsuz gelişme görülmektedir. Bakın basit yine

buradan 1991 yılı programından aldığım bazı bilgileri sizlere okuyayım. 1989 yılında dış alımla, dış satımla dış alımın %21'i karşılanırken, içinde yaşadığımız yılda 1990 yılında dış satımla dış alımın sadece %17'si karşılanabilmektedir. Demek ki ithalatınız habire artmaktadır, ihracatınız azalmaktadır ve dış ticaret dengesini sağlama yönünde çabalarınız da olumsuz hale gelmektedir. Dış satımın, dış alımı 1989'da %21 karşılaması ancak %23'e çıkarıldığı takdirde olumlu bir gelişme olarak burada takdim edilebilirdi. Oysa bu oran %17'ye düşmüş bulunmaktadır. Bakın yine programdan birşeyi daha okuyayım size. 1989 yılının ilk dört aylık gerçekleşme döneminde 53.2 milyon Dolar açık var dış ticaret dengesi 1990 yılının aynı döneminde 81.4 milyon Dolar açık vermiştir. Dış ticaret dengesindeki açığın artması, dış turizme göre dış alımın daha büyük oranda artmasından kaynaklanmıştır. Bunu yazmayın, bunu biz de biliyoruz. Doğal olarak bu oranda, çok büyük oranda 1989'a göre dış ticaret açığı büyümüşse yani 1989'un aynı dönemindeki 53 milyon Dolar 1990'da 81 milyona yükselmişse bu korkunç bir gelişmedir ve pek tabii ki dış alımın, dış satıma göre büyük oranda artmasından kaynaklanmaktadır. O zaman siz bize ne yapacağınızı, dış ticaret açığını giderebilmek için, en azından dengeleyebilmek için ne yapacağınızı söylemek mecburiyetindediniz. Dış satımı nasıl yükselteceksiniz? Dış alımı yani lüks tüketimi en azından nasıl kısıtlayacaksınız? Bununla karşımıza gelmeniz gerekir.

Şimdi bu dış ticarete yine gerçek böyledir. Günümüzde yaşadığımız koşullar böyle. 1990 için öngörülmüş olan yatırımların büyük bir bölümü gerçekleşmemektedir. Bu tabii bütçenin yapısından da kaynaklanan bir husustur. Yani örneğin bu yıl elektrik için 50 milyar koymuşsanız ve 50 milyarın bu yılki bütçe döneminde harcanmayacağını da herkes bilmektedir. Ama bu yazılmaktadır. E, bu da yine bizim sorunumuz değil. Hükümetin sorunudur. Gerçekleşme oranı, yatırımların gerçekleşme oranını eğer iyi saptayamazsanız kalkınma, koyduğunuz amaca, kalkınma hedefine ulaşamayacaksınız demektir. İşte geçen yıl aynı şeyleri söylemiştik. Bütçeye getirilmiş olan yatırımların büyük bir bölümü altyapı yatırımdır. Yine altyapı yatırımı olmasına rağmen bunlar için konmuş olan fonların harcanması, yani bu altyapı yatırımlarının da bütünü ile gerçekleşmesi olası değildir. Dolayısıyla kalkınma hızı olarak belirlenen rakamı, oranı tutturmanın ağır işçiliği olan yatırımlar yeterince gerçekleşmeyeceğine göre o oranı da tutturmak mümkün olmayacaktır dedik geçen yıl. Söylediğimizde biz haklı çıktık, siz haklı çıkmadınız. Yani Ulusal Birlik Partisinin Maliye Bakanı çıktı bize dedi ki hayır efendim dedi %7.2'lik kalkınma hızını hesaplarken biz bu faktörleri gözönünde bulundurduk. Yatırımların üretime dönük kısımlarını ve gerçekleşme oranlarını çok iyi hesapladık dedi. Ama bu yıl yine geçen sene tesbit ettiğimiz %7.2 kalkınma hızına ulaşmadığımız %5 civarında kaldığımız, e, demek ki konan hedefe doğru ülkemiz gelişmemektedir, kalkınmamaktadır. Zaten o %5 civarında olan, gösterilen kalkınma hızının da büyük bir kısmı nüfus artışı ile yok edilmektedir. Öylece gitmektedir. Bu bütün istatistik verilerinden açık bir şekilde sırtmaktadır. Döviz sermaye yatırımlarını da yine yaşadığımız yılda büyük bir düşüş vardır. Artması bir yana büyük bir düşüş vardır. İşte bu da yine kalkınma hızını etkilemektedir. E, şimdi aynı yöntemlerle karşımıza geldiğimize göre, sistemi değiştirmediklerinize göre bu yıl saptanan %7.2 kalkınma hızına ne ile ulaşacaksınız. Sistem, aynı sistem. altyapı büyük oranda altyapı içindir. Üretici yatırımlara

hemen hemen hiçbir pay yoktur. Kaldı ki yatırım diye bütçeye girmiş olan kısımların büyük bir bölümünün gerçekleşmesi olası değildir. Gerçek de budur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kısaca bugün ülkemiz %70'lere varan bir enflasyonu durgunluk içinde yaşamaktadır. Enflasyonla durgunluk karşıt unsurlardır. Yani bir ülkede ekonomik kalkınma yolunda bir yatırım politikası izlerseniz kaynaklarınızın üstünde bir yatırımla süratle kalkınma amaçlarsanız işte para kesersiniz içte Kamu İktisadi Teşebbüslerini devreye sokarsanız ve öncelikle o kaynağı olmayan, karşılığı olmayan yatırımları yaparsanız, para keserek yaparsanız, sonra dönüp onun bedelini halktan şu veya bu biçimde alırsınız. Dolaylı vergilerle alırsınız, dolaysız vergilerle alırsınız, zamlarla, ruhsatlarla, harçlarla, alırsınız bunu karşılayabilmek için. İşte bu da büyük oranda piyasaya karşılıksız para sürülmesi neticesi bu kalkınma hamlesini yürüten ülkede büyük bir enflasyon sözkonusu olabilir. Başarılı ekonomi politikası uygulayan organlar bu kalkınma hamlesi sonucu meydana gelen enflasyonu mümkün olduğu en alt düzeyde tutarlar. Ancak Türkiye'deki ekonomistlerin ve hükümetlerin başarılı olduğunu söylemek mümkün değil. Zaten kendileri de bunu kabul ediyorlar. Enflasyon bu nedenle hedeflenenin çok çok üstünde yürümektedir.

Ama bir husus vardır, bir gerçek vardır. Eğer bir ülkede bu kalkınmaya yönelik olan yatırımları ısrarla sürdürür de para keserseniz, enflasyonist politika güdersiniz, o zaman iş olanakları artacaktır, memlekette şantiyeler çalışacaktır, yani hiç olmazsa durgunluk sözkonusu olmayacaktır. İstihdama yönelik ve alt yapıların tamamlanmasına yönelik bir politika sürdürmüş oluyorsunuz. Ha, eğer bir memlekette hem enflasyon, hem de buna karşın durgunluk varsa en tehlikeli ekonomik yapı budur. Bizde olan bu. Yani hem enflasyonist bir politika güdüyorsunuz, enflasyonu bir kısmını ithal ediyorsunuz, bir kısmını da sizin para, kredi politikalarınız, sizin uygulamalarınız, sizin kamu iktisadi teşebbüslerini çiftlik olarak kullanma yöntemleriniz yaratmaktadır, hem enflasyon vardır, hem de bu enflasyonun acısını çeken halkın sırtına bir de durgunluğu eklemiş oldunuz. Sanayide durgunluk, ticarete durgunluk, konfeksiyon sektöründe durgunluk, narenciye sektöründe durgunluk, yani enflasyon içinde bir durgunluğu memleketimiz yaşamaktadır ve iktisat kitapları ekonomistlerin oybirliği ile kabul ettiği husus, bu durumun en tehlikeli ekonomik yapıyı meydana getirdiği hususudur. Bunda oybirliği vardır. Yani siz enflasyondan daha kötü bir duruma getirdiniz ekonomimizi bu memlekette ısrarlı, yanlış, sakat politikalarınızla. Hele hele hiç temenni etmememize karşın eğer Körfez krizi tırmanır da bir savaşla sonuçlanırsa bu memlekette dar ve sabit gelirliler artık ölümlerden ölüm beğensin. Bu da sözkonusudur. Peki buna karşın bir tedbiriniz var mı? Böyle bir düşünce, böyle bir ihmal sıfır değil. Herkes kabul ediyor ki hiç olmazsa yarı yarıya bir savaş tehlikesi vardır ve bu savaş tehlikesinden ekonomias güçlü ülkeler bile zarar görmektedir. sizin tedbirleriniz ne? Ne öneriler getirdiniz yaklaşan savaş tehlikesini karşılayabilmek için? Hiç. Yine yaşayacağız, yine

geleceğiz ve Allah korusun Ortadoğuda büyük felâketlere neden olacak bir savaş çıkarsa da bunun ısıdırabını halkımız ne yazık ki çekecektir. Niye? Aynı şey oldu. İkaz ettik sizi zamanında. Tek bir şirkete ekonomiyi ipotek etmeyin. Tek bir şirkete turizmi dayamayın, tek bir şirketin basında tekel olmasına fırsat tanımayın. Tek bir şirketin devletin kendi kamu kuruluşunu da eze eze narenciyede tek başına yükselmesine ve tekel olmasına fırsat tanımayın. Bunların ikazlarını yapmadık omı biz? Evet siz felâket tellâllığı yapıyorsunuz, siz yabancı sermayeye karşısınız da onun için bunu söylüyorsunuz. Siz dıştan gelecek Türklere karşısınız da, dışarda yerleşmiş, gelişmiş, büyümüş Türklere karşısınız da onun için bunları söylüyorsunuz dediniz. Halbuki biz ciddi bir noktaya işaret ediyorduk ve diyorduk ki yabancı sermaye eğer getirdiği, götürdüğünden fazla ise, eğer gelip bizim okiğimizi, kemiğimizi sömürmeyecekse, eğer gelip devlet denetimi altına girecekse, bu kaynak yetersizliğinde malı memnuniyetle yabancı sermaye gelsin ve bu memlekette yatırım yapsın. Devletin denetimini kabul etme koşulu ile buraya da kaynak aktarmak, kaynak getirmek koşulu ile yabancı sermaye gelsin. Gelsin ama hiçbir zaman gelip de burada tekel haline gelip de belli sektörlerde ekonomiyi sonra da siyasal erki denetleyebilecek hale gelmesin.

Ne yaptınız siz? Fırsat tanıdınız. Rahatlığına yattınız işte Londra'da yerleşmiş hemşehrilerimiz kalkındı, büyüdü, büyük paralar kazandı, büyük bir şirketin yönetim kurulu başkanlığını aldı, o rahatlıkla gelsin turizm de yapsın, gelsin uçakları, Kıbrıs Türk Hava Yollarının alamadığı uçakları alsın uçursun. Gelsin narenciyeden portokalmızı, limonumuzu, mandalinamızı alsın, ihraç etsin. Gelsin iskarta potokalmızı konsantre yapsın, Cypfruvex'in tesisi düşük kapasitelerle çalışırken o da ihraç etsin ve kazanalım. Evet gelsin ama tekelleşmesin. Cypfruvex de yaşasın, onunla beraber diğer turizmciler de yaşasın, onunla beraber devletin turizm işletmeleri de gelişsin ve bir rekabet içinde kalkınma olsun.

Yani özel sektör, kamu sektörü, kooperatifçilik bir yardımlaşma içinde bir birine rekabet ederek büyüsünler. Ekonomiyi de böylece fiyatları da tanzim etmiş olsunlar. Bunu yapacak yerde o rahatlıkla yaslandığınız ense büyüttünüz ve sonra da bir şirket ödeme gücünü içine düşünce ta Londra'daki merkezi, Londra'daki bir şirket ödeme gücünü içine girince memleketi perişan ettiniz. Her sektöre darbe vurdu. Yalan mı söylediğim? İşsizlik geldi, arkasından bankalarda kriz geldi, narenciyeye de kriz geldi. Konfeksiyon sektöründeki durgunlukta bile yine Poll-Peck'in ödeme gücünün etkisi vardır. Siz içte de suçu bütün ile o şirkete atmaya çalışıyorsunuz. O şirkete ve yöneticilerine atmaya çalışıyorsunuz. Asıl suçlu sizsiniz, asıl suçlu hükümettir. Öyle bir ekonomik düzene bu kadar yıldır bütün ikazlara rağmen fırsat vermiş olmanız sizin aymazlığınızın sonucudur. Sizin dikkatsizliğinizin, sizin işi ciddiye almayışınızın sonucudur. Ve bunun sıkıntısını da yazık ki siz değil halkımız çekmektedir. İşte aynı şekilde yine ikaz ediyorum, ikaz etmek mecburiyetindeyiz. Eğer Ocak 15'den sonra Ortadoğu bir sıcak savaş yaşayacaksa parantez açıp tekrar söylüyorum. Temenni etmiyoruz. Savaş hiçbir şeyi çözmez. Her zaman barış dünyada en güzel şeydir. Ama eğer barış uğruna savaş kaçınılmaz olursa bir yerde bazı ülkeler kendi çıkarları uğruna savaşı gerekli görürlerse biz burda bunların çıkarları uğruna yönlenmeyelim diyoruz. Ne yapmak lazım? Tedbir almak lazım, tasarrufa gitmek lazım. Devletin birikimlerini, fonlarını , acil durumlar için bir yerde rezerv tutmak lazım. İhracat ve ithalatı buna göre ayarlamak lazım. Belki devlet eli ile belki kamu kuruluşları eli ile bazı emtiyalarda stok yapmak lazım. Bütün bunlar benim basit ilk etapta düşünebildiğim önerilerdir. Yapılıyor mu? Hayır. Ne gezer hiçbir şey yok. Herşey güllük gülistanlık. Eh inşallah hiçbir şey olmaz da biz de bu vartayı Kıbrıs Türk Toplumunu olarak böyle atlatırız. Bundan başka temenni edecek bir durumumuz ne yazık ki yok. Çünkü siz getirmediğiniz. Şimdi 1990 yılı böyle. Sayın Bakan, Sayın Başbakan ve diğer Maliye Bakanı dışındaki bakanlar konuştuğu zaman kalkınma edebiyatı yapmaktadırlar.

Hatta sayın Başbakan o kadar büyük oranda kalkınmışız ki 1991 yılı artık yüksek refah düzeyine ulaşmak için kullanacağımızdan bahsedebilmektedir. Yani alçak refahı ya da normal refahı hallettik. Yüksek refah düzeyine geçiyor Kıbrıs Türkü. Bunları söylemektedir. Peki kalkınma nedir? Yani neye göre ölçü alacaksınız? Bir şeyi uzun olup, kısa olup, renkli olup, beyaz olduğunu görebilmek için bir şeye göre kıyaslamanız lazım. 2 delikanlının hangisinin boyu kısa dediğiniz zaman biri birine göre kıyas yapıyorsunuz. Bunun boyu uzun. Kime nazaran? Yanındaki diğer çocuğa göre. Bir kıyas yapmadan halkımızı veya 1991 yılında da yüksek refah dönemine geleceğimizi iddia ederseniz havada laflar söylemiş olursunuz. Bunun için kıyas yaparak karşımıza gelmek mecburiyetindediniz. Buna bakalım dünyanın kalkınma için kabul ettiği ölçekler nelerdir? Bunlarla kendinizi kıyaslamanız lazım. Birinci örnek, bazı göstergelere bakalım. Dünya birinci örnek olarak kişi bazına, dolar bazına veya sterlin bazında veya geçerli bir döviz bazında. Her gün değeri düşen Türk parası bazında değil. Dolar bazında kişi başına düşen gelir, bir ölçek. Tüm literatürlere baktığınız zaman kalkınmanın ölçeklerini başında gelir. Kişi başına düşen Dolar bazında gelir.

Biz kalkınmışsak, bu gelirin kalkınma ölçeklerine uygun olması lâzım. Ben araştırdım, emeğimi acımadım, uğraştım vçe gördüm ki dünyanın bir ülkeye kalkınmış gözü ile bakabilmesi için, kişi başına düşen ulusal gelirin on bin Doların, bugün için on bin Doların üzerinde olması lâzım. Yani Güneydeki dostlarımız ulusal gelirlerini büyük bir sıçrama ile sekiz bin Dolara çıkardılar. Onlara bile halâ Avrupa standartlarında, uygar ülke standartlarında kalkınmış gözü ile bakılmamaktadır. Sekiz bin Dolar bile kalkınma limitinin altında. On bin Dolar olacak ki bu da görülecek, elle tutulacak bu kalkınma ölçeği de size ha, kalkınmış bir ülke olduğunuzu söylesinler. Bizde ne kadar? Soruyorum, Sayın Bakan diyor ki; 1990 yılı içinde muhtemelen diyor 3100'e çıkaracağız. Bir temenni. Bu temenniye biz de katılalım.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - 3100? 4228 yazdı başka yerde.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Şimdi ben o listeyi elimde tutuyorum, göstereceğim. Bizim isteğimiz üzerine bize devletten verilen kişi başına düşen ulusal gelir tablosu var Dolar bazında. Buna bakıyorum. 1985'e 1498 Dolar. 1980'de de 1561 Dolar. Herkes gider mersine, bizim ulusal gelir, gider tersine. Elimde devletin, Hükümetin bana verdiği rakamlar var, ben uydurmadım, ben yazmadım. Doğrudan doğruya sizden aldığım rakam. 1980 yılında kişi başına ABD Doları olarak düşen gelir 1561 Dolar. 1981'de 1435 Dolar. Böylece düşer, hepsini okumayayım zamanınızı almayayım. 1984'de 1274 Dolara kadar düşürmüşsünüz ulusal geliri. O zamanlarda yine kalkınma nutku sallıyordunuz. Yani aynı şekilde ben burdaydım 1981 sonrası size, düşürüyorsunuz, ulusal gelirimiz düşüyor, yani kötüye gidiyoruz diyordum, siz gene burada nutuk sallayıp kalkınıyoruz, iyi, hoşuz falan diyordunuz. İşte rakamlar. 1980'den 1984'e kadar, 1985'e kadar 1496, 98'de 85'tir, kalkınma değil, düşme olmuş, düşürmüşsünüz habire aşağı, iniş aşağı gitmiş gelir. Demek ki...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - 0 tarihe kadar istatistiklerle oynamadılar. Ondan sonra istatistiklerle oynadılar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ondan sonra, işte kurnazlık oradadır.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - 85 kadrosu başladı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Erdal Onurhan Bey kardeşimiz gelip...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - Uydurma rakamlar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Meclise, dışardan Bakanlığı devraldıktan sonra istatistik verilerle oynadınız.

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla) - 0 günün süper bakanı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Rakamları kaptırdınız, rakamları saptırmazsanız kola sistemi ile memur şimdi ağlayacak duruma gelmezdi. Ağlayacak duruma getirdiniz, süründürdünüz memuru, süründürüyorsunuz. Tabii işçi daha bir felâket işte. Hayır diyebilecek haliniz var mı? 1985 yılında istatistik verilerle oynadığınız dönemde ki ulusal gelir de açıktır 1274'e düşmüştü, düşüyordu, iniş aşağı gidiyordu. Baktınız iş olmaz, getirdiniz kola sistemini dayadınız. Kola sistemini bozabilmek için gerçek indekslerle, uydurma indekslerle zam yapmaya başladınız 3-4 ayda bir memuru. Dolayısıyla kalkacak yerde yani hayat pahalılığını karşılayacak yerde bugün geldi 1990 yılında gerçek hayat pahalılığı çok altında ve 1980 ölçeklerine göre, reel gelirlerine göre felâket bir duruma düştük. Öneriyor size sendikalar. Sendikalar öneri yapıyor eğer kalkındırdık diyorsanız, eğer ciddi olarak memuru, maaşlıyı iyi duruma getirdik diyorsunuz sendika öneri yapın özel, işte anlaşma yapın yılbaşından itibaren onu uygulayın. Diyor ki biz 80 reel fiyatları ile, reel gelirleri ile o düzeydeki maaşı bize vermenize razıyız diyor. Niye vermiyorsunuz? Çünkü reel bazda memurun 1990'daki aldığı maaşlar düşmüştür. İşte aynı şey. Verilerle oynamaya başladınız 1985 yılından sonra ulusal gelirden de bir artış başladı.

Ama bu artışla da sizin gösterdiğiniz ölçüde olamıyor. Yani biz kalkınmış ülkeler sınıfına giremiyoruz. 1989'da 2513 Dolar, 1990'da yine verdiğiniz bilgilere göre 2886 Dolar ama tahmin ediyoruz ki bu ilk 10 ayın değerlendirilmesidir. Ekim, Kasım Aralık aylarında çok büyük bir kalkınma performansı göstereceğiz de bu 3100 dolara çıkacak. Çıkmayacak. Yine söylüyorum, gelecek sene yine beraberiz. Rakam eğer oynanmazsa 3180 Dolara 3100 Dolara söylediğiniz miktara çıkamayacak. Her halukarda 3000 Doların altında olduğunuz, 3000 Dolara civarında olduğunuz bir gerçektir. İster istatistiki verilerle oynayın, ister maaşları, ücretleri baskı altına alın. Ne enflasyonu düşürebildiniz, ne de ulusal geliri, kişi başına düşen ulusal geliri kalkınmış ülkeler düzeyine çıkarabildiniz. Olay bu. Olay bu, gerçek bu. Öyle ise kalkınma edebiyatı yapma hakkınız yok. İşte birinci ölçek, açık ortaya koyduk ve kendini gösterdi. Başka ne var kalkınmada ölçü olarak gelen. Gelir dağılımı. Çok önemli bir ölçek gelir dağılımı. Bütün planlarınızı, programlarınızı istatistiki olarak Ulusal Birlik Partisinin çıkardığı belgeleri incelerim, her sene de isterim, her sene de söylerim. Katmanlara göre, ülkedeki sınıflara da değil. Katmanlara göre gelir düzeyi nedir? Bize getirmiyorsunuz. Belki gizli gizli yapıyorsunuz ama o acı gerçeği halka ve Meclise açıklamıyorsunuz. Oysa çok önemli bir göstergedir kalkınmada. Yalnızca ulusal geliri artırmak, yalnızca ulusal geliri 10,000 Dolara çıkarmak da yetmez. Örneğin bir Kuveyt'te bütünlük içinde hesaplandığı zaman ulusal gelir dünyada İsviçre'nin de önünde bir numaralıydı. 24,000 Dolar kişi başına düşen gelir, 24,000 Dolar. İşte İsviçre'de de o civarda. ikisinde de bu gösterge gerçek bir gösterge olamıyor. Ortalama bir memleketi aldığımızda, örneğin bir İngiltere'yi. İşte sosyal dengelerin belli oranlarda gerçekleştiği, Thacher onları da dümdüz etti. Veya İsveç'i veya Skandinav Ülkelerini. İşte 15,000 civarında bir gelirleri vardır. İstikrarlı gelir bu. Çünkü aradaki gelir dengelerini de paralel olarak sağladılar. Yani memuru ile sermayedarı arasında uçurum yaratmadan bir gelişme, kalkınma gösterdiler. Oysa Kuveyt öyle değil. Kuveyt'de bir gecede bir ucundan girip, öteki ucundan çıkabildi Saddam. Dünyanın başına da binbir bela açtı.

İşte onun zenginliği, işte onun memleket severliği. İşte onun yurttaşının kalkınmışlığı bu kadardır. Yani gerçekten ses Sülalesi, Saddam sülalesi 24,000 Doların da çok çok üstünde Avrupa kumarhanelerinde binbir gece masalları yaşayacak oranda kazanıyordu. Ama kendi halkının geliri, vasat standart bir Avrupa ülkesinin düzeyine bile ulaşamıyordu. Geniş halk kitleleri, bugün görüyoruz işte fakirliğini de, bilgisizliğini de, müdafaasızlığını da görüyor, yaşıyoruz. Aynı şey İsviçre için de sözkonusudur. İsviçre geri bir ülke değildir. Kuveyt'le kıyaslamıyorum. Ama onların da geliri reel düzeyde 24,000 Dolar boyutunda değildir orda, peki neden? Hade burada petrol, şeflerin büyük kazançları, komisyonları, uçkağıtıcılar ulusal geliri yükseltiyor. İsviçrede... para, kara para, dünyanın bütün esrar paralarının, bütün rüşvetlerin, suistmallerin, büyük rüşvetlerin, bütün petrol dolarların gelip de aklandığı beyaz ticaretinde Kolombiya'dan, Uruguay'dan, Peru'dan, Afganistan'dan dünyanın her yanından kaçak paraların gelip de aklandığı bir yerdir İsviçre. İşte bu patalar geliyor, ordaki, o sır tutan, hiçbir zaman hiç kimseye açıklama vermek zorunda olmayan o İsviçre Bankalarında kasalara giriyor, yerleşiyor ve o memleketin de gayri safi milli hasılası içinde hesaplanıyor. Ama o paralar halka bölünse herhalde 24,000 Dolar düzeyinde bir gelir sözkonusu değil. Yani anlatmak istediğim şu. Önemli olan düzey değil, miktarın, kişi başına düşen gelirin, miktarın yüksekliği değil.

Önemli olan o düzeyde yoğun bulunan kitle sayısıdır. Yani bugün 3000 Dolar düzeyinde bir ulusal gelirimiz var diyorsanız, acaba bu gelir düzeyinin yüzde kaç 1000 Dolardadır, yüzde kaç 1500 Dolar, yüzde kaç da 15,000 Dolar ve üzerindedir? İşte bunu bize anlatmanız lazım. Bunu göstermeniz lazım. Bunu size söyleyeyim. Bizim el altından edindiğimiz bilgileri size söyleyeyim. Gelir dağılımı son 15 yılda korkunç bir boyutta bozdunuz. Bu memlekette zengin ve fakir arasındaki uçurum şiddetli bir biçimde büyümektedir, süratle büyümektedir. Siz büyüme hızını büyütemiyorsunuz, geliri yükseltelemiyorsunuz ama zenginle fakara arasındaki uçurum da gün geçtikçe uygulamakta olduğunuz politikalar sonucu derinleşmektedir ve bu memleketin Gayri Safi Milli Hasılasını artık %70 boyutunda nüfusun sadece %20'si tüketmektedir. Yani %70'i nüfusun %20'sine gitmektedir. %30'u da geri kalan %80'i arasında bölüşülmektedir. Pastanın bölüşümü ne yazık ki ülkemizde bu hale gelmiştir. İşte böyle bir memlekette gelir dağılımının böylesi bozulduğu bir ülkede ulusal geliri 3000 Dolara çıkarmanız zaten başarı değildir de, üzerinde durulacak bir rakam bile değildir. Önce gelir dağılımını düzelteceksiniz. Nasıl düzelteceksiniz? Vergi politikaları ile düzelteceksiniz. Ücret, maaşlarla düzelteceksiniz. Siz, tam tersini yapıyorsunuz. Vergi politikalarında da yine dar gelirlinin sırtına yüklüyorsunuz. Bütçeye kazanç sağlamayı, yerel girdi elde etmeyi de dar gelirlinin sırtına yüklediniz vergilerden elde ediyorsunuz. Bir ikinci kaynak olarak da her zaman için asgari ücreti, işçinin aldığı ücreti ve memur maaşlarını baskı altında tutup, enflasyonun altına düşürmeyi amaçlıyorsunuz ve onu yapıyorsunuz. Beş senedir uygulanan ekonomik politika yazık ki budur. Baskı altında ücretler ve maaşlar enflasyon oranının çok altında belirlendiği için bugün yazık ki her zaman kendimizi kıyasladığımız Türkiye'nin bile çok çok gerisinde kalmıştır.

1985 yılını referans aldığınızda açın, öğrenin ve gelin bunu tartışalım. Biz inceledik. 1985 yılı içinde muadil, aynı düzeyde barem çeken Türkiye'deki bir memurla bizim memur arasında büyük fark vardı. Ama bu fark bizim memurun lehine idi. İki kat çekiyordu bizim memurumuz 1985'te Türkiye'deki muadiline göre. Ya şimdi? Türkiye'deki muadiline göre yarı yarıya düşürdünüz, gerilettiniz bizim memuru. Nasıl bir politikadır bu? Şu anda oradakinin yarısıdır aynı düzeyde baremi olan memur. Şu anda yarı ücret. İşte 1985'ten 1990'a kadar uyguladığınız ücretleri, maaşları baskı altına alma politikasının sonucu budur.

İnkâr edebilir miyiz bunu? Gelin bunu tartışalım. Gelin bunu nasıl aşacağımızı, nasıl bu durumdan memuru kurtaracağımızı konuşalım. Asgari ücreti nasıl bir milyona, bir buçuk milyona çıkaracağımızı, ona göre de diğer kazançları yükselteceğimizi konuşalım. Bunları konuşmak lazım. Bunları öneri olarak getirmek lazım. Biz bunları söylediğimiz zaman kaynak yok. E, nelere kaynak bulabildiğinizi biraz sonra konuşmalarım arasında konuşacağım. Herşeye kaynak var. Amme Hizmeti Komsiyonu Başkanının arabasına, evinden komisyona giderken sekiz- on milyon liralık portatif telefon takmayı biliyorsunuz devlet olarak. Ya da hangi yargıcın dört senede bir davalara gün verebilecek durumdaki bir yargıcın arabasına taktırmayı biliyorsunuz. Bütün bakanların arabalarına portatif telefon taktırmayı, bu yönde israf gitmeyi biliyorsunuz. Ama kaynak yaratma yönünde tasarruf sağlayıp da yerel gelirleri artıracak metodları bulup kamu görevlisinin ona paralel asgari ücretle geçimini sağlayan işçinin gelirini artırmayı bir türlü aklınız almıyor. Olmuyor. Olmaz tabii.

Olmuyor. Olmaz tabii. Bu uyguladığınız politikalarla pek tabii ki olmaz. İşte size başka bir ölçek daha getirdim. Kalkınma, ya ne kalkınma? Bir memleketin Gayri Safi Milli Hasılasını %70 boyutunda o memleketin %20'si tüketiyorsa ve geri kalan %30'u da %80'i tüketmek mecburiyetinde kalıyorsa bu memlekette gelir dağılımından söz etmek için çok acımasız olmak gerekir. Bu da yine ölçeklerden biri. Tasarruf - yatırım dengesi. Yine bu memlekette kalkınmaya yönelik bir tasarruf politikası ve bu tasarruftan sağlanacak bir yatırım politikası var mıdır? Açıyoruz bütçeyi, bakıyoruz. Yine yatırımın yine içinde yok bizim Hükümet, yine ense büyütme, yine rahatlıktır. Yatırım Türkiye'ye ihale edildi. Türkiye bize ne verirse, onlar da tabii sınırlı, ne verirse ona kaldık. Ne veriyor Türkiye? Türkiye diyor, kardeşim, karışmıyorum ben senin, carilerine karışmıyorum, maaşlarına karışmıyorum, öyle borçlanma diye bütçeye her kalem oynattığında attığın on milyarlar da karışmıyorum, vermeyeceğim. Ben sana Anavatan olarak altyapı yatırımları ki çok büyük bir lutuftur, onları yapacağım diyor. Haklı olarak. Haklı olarak, yöntem yanlış da olsa, altyapı yatırımlarına Türkiye'nin yaklaşımındaki yöntemler yanlış da olsa, bize yaptıkları yatırımlar için son derece minnettar olmamız lâzım. Hele hele Hükümet olarak siz haklısınız ikide birde her sayfada şükran borcumu ödemek için cümle yazmakta. Çünkü ondan başka bir yatırım politikanız yok. Ya diyorum ben maazallah Türkiye yine kızarsa, eskiden olduğu gibi ve bu altyapı yatırımlarını da kesmeye başlarsa halimiz ne olacaktır? Hiç bir yatırım politikası yok. Yaslanmışız ne verecek Türkiye. Yolladık listelerimizi bunu sildi, bunu çizdi, bunu çıkardı. Geriye kalan işte ulaştırma, telekominikasyon, yol, elektrik santralleri, ağaçlandırmaya bir yatırım. Tamamen alt yapıya dönük yatırımlar. Peki siz kaynak eksikliği var. Yatırım yetersiz. Üretime dönük yatırım yok gibi bütçede, baktım, aradım, bulamadım. İşte okuyalım, hal böyleyse sizin tasarruf yatırım dengesini sağlayarak lüks tüketimi önleyerek istikrarsız bavlul turizmine giden paraları da denetleyerek, kontrol altına alarak, kamu fonlarını en azından

bir yatırım bankasında toplayarak, yatırım politikası gütmeniz lâzım. Oysa yok. Bakın hiç işte yatırımlarda görelim, ne getiriyor bütçe, ne getirmekte? Evet büyük oranda tekrar ediyorum, ben de tekrar edeyim, Türkiye'ye minnettarız. Gerçekten çok büyük oranda yatırım yapıyor. Yani bir 400,000,000 liralık elektrik santrali projemizi yüklenmesi bile başlı başına bir sene için yeterli bir yatırımdır. Bir kaynak aktarmasıdır bize. Oysa o yolları da yapıyor, göletleri de yapıyor, telefon-telgraf için istediğimiz yatırımları da yapıyor. Ama bizim ne var ki bizim koyduğumuz yatırıma dönük kalemler? Hayır. İşte bakın, bu bütçede Girne Batı Bölgesi Elektrik Projesi var, iki milyar. İhracatı teşvik Fonu yirmi üç milyar. Bu da Türkiye'nin verdiği sıfır gümrük uygulamasını karşılamak için dolaylı bütçemizde görülen, hiç bir zaman müdahale etmeyeceğimiz bir miktar. Yatırımla hiç alakası yok. Yine burda ihracatı teşvik etmek için verilmiş bir husus değildir. Bir tek gübre subvansiyonu için, o da Türkiye'den gelmektedir, kaynak vardır. İşte devam ediyorum. Gölet yapımı, yirmi dört milyar. En büyük yardım kalemleri, Lefkoşa-Magosa İçme Suyu Projesi, 2,500,000,000. Karayolları Master Plân Uygulaması 39,000,000,000. Yatırımlarımız bunlar. Bunların kaçta kaçının gerçekleşeceğini bile bilmiyoruz. Haberleşme sistemlerimizin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için 12,000,000,000. Ve elektrik santrali için 50,000,000,000. Ormancılık Master Plân Uygulaması için 8,000,000,000 Türk Liralık proje. Yatırımlar bunlar. Arıyorum, bakıyorum. İşte bir 2,000,000,000'lık bir küçük tarımsal sulama sistemlerinin geliştirilmesi, 2,000,000,000 değil, 22,000,000,000'lik kalem olması lâzım gelen bir husus sadece 2,000,000,000. Damla suyun bu memlekette israf edilmemesi lâzım gelen bir iklimde yaşıyoruz biz. Sonra kuraklıktan şikâyet ediyoruz. Hâlâ daha narenciye bahçelerine, hâlâ daha sebze bahçelerine, hâlâ daha tarlalara salma suyla sulama yaptırıyoruz.

İzin veriyoruz yatırım yapamadığımız için. Yarısını toprak çekiyor, diğer kısmı da buharlaşıyor suyun ve bir kısmı da, bir kaç damlası da yüzdeliği itibarı ile tarlaya gidiyor. Buna yönelik tarımsal sulama sistemlerinin geliştirilmesi için iki milyar değil, yirmi iki milyar olması lazım gelirken, kaynak yetersizliğinden bunu koymuyorsunuz. Öyle ise tasarruf yatırım dengesini yeniden gözden geçirmek mecburiyetinde değil mi Hükümet? Var mı öyle bir çalışma? Hayır, yok. Başka ne var peki?

Zirai ve turizm kredileri faiz farkı için altı milyar. İkisini birleştirdi görülmesin. Asıl turizm kredileri işin faiz farkı. Ona gidecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; gerçekten eğer bir revizyon yapılmış olsaydı, onları inceleyip de onlara göre konuşma olası idi. Ama işte ölçeklerden bir tanesini daha ben söylemiş oldum. Bir başka kalkınma göstergesi de bütün literatürlere giren, ekonomistlerin üzerinde hemfikir olduğu husus orta sınıfın, orta kesimin yani memur, küçük esnaf, zanaatkar, küçük üretici, çalışan kesimin tüketimdeki gıda maddeleri payı. Yani bir para kazanıyorsunuz, bu paranın kaçta kaçını giyinmeye, lüks giyinmeye harcayabiliyorsunuz, kaçta kaçını yazda hiç olmazsa bir tatil yapmaya harcayabiliyorsunuz? Yani 12 ay, 11 ay, 11,5 ay çalışan bu kesim acaba 15 gün de hiç olmazsa bir tatil yapacak bir para ayırabiliyor mu? Ya da başka birtakım ihtiyaçlarınızı karşılayabiliyor musunuz? Örneğin çok eskimiş olan artık benzinini finanse edemediğiniz, yedek parçasını alamadığınız arabanızı değiştirme tasavvurlarınız var mı? Şimdi bunlar yine gelişmişlik ölçümü. Yoksa bir memlekette artık kazandığınız paranın büyük bir kısmı %80 boyutunda, %85 boyutunda bogaza gidiyorsa memleket geri kalmış bir ülkedir ve bizim yaşadığımız olgu şimdi budur. İnsanımız bakkalı bile ödeyemiyor, kasabı bile ödeyemiyor, bırakın tatil

- 1730 -

düşünmeyi, Almanya, İngiltere ya da Türkiye'de. Bunlar çoktan hayal oldu. Yiyecek maddesine bile aldığı ücretler yetmiyor. Çoluk çocuğunun ayakkabısını değiştiremiyor, nerde kaldı ki otomobil değiştirme tasavvurları yapsın, düşünsün. İşte gelişmişliğin bir ölçüsü de budur. Bu yönden de bir yenilik getirebilir miyiz? Bu kesimi insanlarımızı tatmin etme yönünde kesinlikle yoktur.

BAŞKAN - Ergün Bey bitirecek misiniz?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Hayır Sayın Başkan, devam edeceğim.

BAŞKAN - Devam edeceksiniz. Ara vereyim mi?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Tabii, tabii. Lütfen. Tabii.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; oturuma kalındığı yerden devam etmek üzere 14.30'a erteliyorum.

Kapanış saati: 13.00

1731/...

- 1731 -

İKİNCİ OTURUM

AÇILIŞ SAATI: 14.40

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisi, II'nci Dönem, I'inci Yasama Yılı'nın 23'üncü Birleşiminin, ikinci oturumunu açıyorum. Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

KÂTİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır.

Kaldığımız yerden devam ediyoruz. Buyurun Sayın Ergün Vehbi.

1732/...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1991 Bütçe yılı eleştirisine, Mali Yılı Bütçe eleştirisine girmeden önce genel ekonomik durumu kısaca inceledim. Bununla ilişkili, Hükümet politikaları ile ilişkili bir de ülkedeki sosyal durumsözkonusudur. Yani ekonomik duruma paralel olarak, ekonomik çıkmaza paralel olarak ülkenin sosyal yapısı da yazık ki bir çıkmaz içindedir. Devlet, sanırım 34-35 milyara yükselmiş olan sosyal sigorta borcunu hâlâ ödemekte ısrarlıdır. Yasalar rağmen, kurallara rağmen yalnızca devletin kendi payı olan 34 milyarlık bir fon Bütçeye konmuştur. Geri kalan üçüncü ayak olarak devletin ödemesi gereken sigorta primi devlet tarafından hâlâ yerine getirilmemektedir. Yasalara aykırı olarak. Bu ne sonuç doğuruyor? devlet, 35-40 milyarlık borcunu sigortaya ödemeyince bu kez sigorta, sigorta emeklisinin ödeneğinden kesinti yapmaktadır. İşsizlik sigortasından kesinti yapmaktadır, hastalık sigortasından kesinti yapmaktadır ve Sosyal Sigortalar Kurumunun hizmetleri niteliğine uygun olmayacak biçimde düşmektedir. Şu anda devletin bu borcunu ödemesi durumunda Sosyal Sigorta emeklilerine büyük bir ferahlık gelebilir. Yalnız yeni bütçlede de buna ilişkin herhangi birşey gşrmedik. Sosyal yapıdaki bunalım anlaşılan devam edecektir.

Düşünün ki bu Sosyal Sigorta emekliye bir rehabilitasyon sağlarken, ülkenin işsizine de işsizlik primi ödemek üzere kurulmuş bir sigortadır. Oysa devlet destek olmadığı için, bırakın devlet desteği, devletin yasal yükümlülüğü olan borcunu bile devlet ödemediği için emeklileri rehabilite edemiyoruz, işsizlere de doğru dürüst para veremiyoruz. Sosyal yapı kesinlikle bir çöküntü içindedir. Açıkça inceleyip gördüğümüz zaman yine bize verilen bilgilerden, resmi bilgilerden bu devletin Sosyal Sigorta aracılığıyla işi kaybetmiş, işten atılmış bir işsize ödemeyi yükümlendiği günlük yevmiye 4500 Türk Lirasıdır. Yani iki paket sigarayı alamayacak düzeyde bir günlük yevmiye layık görülüyor işsiz insana. Amaç bu değildir. Sosyal devlet anlayışı bu değildir.

Bir başka fon vardır. O da muhtaç yoksullara ödenen fondur. Yine bir sosyal yardım niteliğinde, altı bin civarında kişiye sosyal yardım adı altında, muhtaç yoksul yardımı adı altında para ödenmektedir. Ve bütçede de bunun karşılığı vardır. Ancak gelin görün ki adı muhtaç yoksul olmasına rağmen, yani ihtiyaç içinde kişi, fakara kişi olmasına rağmen devletin bu insanlara layık gördüğü para, en kabadayısı 250,000 lira civarında bir paradır. Öyle bir sosyal yardım aslında bir çeşit de hakaret teşkil etmektedir o ödenen kişilere. Yalnız temas ediyoruz. Konuşuyoruz, görüşüyoruz. İnsanlar o kadar muhtaç durumda ki yaşlandıkları zaman bu parayı bile almak mecburiyetinde kalıyorlar. Muhtaç yoksula, fakir-fukaraya, ihtiyaçlı insana ödenen bu 250,000 lira düzeyindeki fındık-fıstık parası ayrıca sosyal bir başka yarayı açacak biçimde ödenmektedir ve iktidar, Ulusal Birlik Partisi ne yazık ki bu altı bin muhtaç yoksulun ensesinden her seçim döneminde oy avcılığı yapmaktadır. Doğru dürüst bir sisteme bağlanmamıştır. Muhtarlar eliyle, kaymakamlar eliyle,

hatta onlardan da öteye Ulusal Birlik Partisinin idare amirleri eliyle bu muhtaç yoksullara bu çekler götürülüp verilmekte ve hatta çoğu zaman da bu yoksullar tehdit edilmektedir. İşte ya bize oy verirsin, ya da dikkat et ha, bu parayı da kaybedebilirsin. Sanki ihya ettik kendilerini...

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerindden) - Hayırdua' larını almak için...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Aslında dıştan hayırdua verdiklerini söyleseler de içten size gadara koydukları bellidir ama ne yapsınlar ki dışa dökemiyorlar ve sanki teşekkür edermiş gibi görünmeye mecbur kalmaktadırlar. Aksi takdirde et de elinizde, bıçak da. Bir terslik gördüğünüz anda bu muhtaç yoksula parasını kesebiliyorsunuz. Böyle sosyal devlet anlayışı olmaz. Ben bunu sürekli her yıl dile getiriyorum. Eğer bu insanlar yoksulsa, eğer sizin oraya yazdığınız gibi, üstelik yoksul değil sadece muhtaç yoksulsa bunlara devlet doğru dürüst sosyal devlet anlayışına uygun biçimde sahip çıkmak mecburiyetindedir. Alırsınız bu insanları bu ihtiyaçlarını giderecek biçimde, hiç olmazsa bu ülkede normal bir aileyi geçindirecek en asgari düzeyde para dediğiniz asgari ücret boyutunda bir maaşa bağlarsınız ve sosyal güvence verirsiniz kendisine, kanunların güvencesini verirsiniz. Yani seçim amaçlarıyla, partizan amaçlarıyla paralarının kesilmeyeceği bir sistemi getirip dayandırabilirsiniz. Oysa şimdi doğru dürüst kurallar, kaideler yoktur. Zaten paranın seviyesi de düşüktür.

Aynı şekilde yine sosyal bir yara şehitlerimizin, Allah rahmet eylesin, şehitlerimizin çocukları, dulları, kızları, erkek evlâtları, evet, bazı olanaklar şehit ailelerine sağlanmıştır.

Ev belki verilmiştir. Bir şehit maaşı bağlanmıştır. Arsa verilmesi için şehit çocuklarına yasa geçirilmiştir. Ama bunlar artık bu sağlanan imkânlar ne yazık ki şehit ailelerini rehabilite etmekten uzaktır. Bugün ortalama bir şehit eşi işte 700-800.000 lira civarında, 800.000'nin altında bir para almaktadır. Eşini yitirmiş, geçim kaynağını yitirmiş bir kişi o çocuklarını bu para ile bugün artık en gençleri lise son sınıflara gelmiş olan bu şehit çocuklarını geçindirmeleri pek de mümkün görülmemektedir. Biz gittiğimiz zaman dertlerini dinliyoruz, bize anlatıyorlar. Yine korktukları, çekindikleri için bu ülkede, bu şehit aileleri de, şehit çocukları da, şehit dulları da seslerini çıkarmamayı yeğliyorlar. Ancak lütfen gidin ve bu sosyal, kanayan yarayı da deşin. Ve görün ki yaptığınız yardımlar devlet olarak onların yaptığı fedakârlığın, onların verdikleri şehitin fedakârlığının yanında hiç kalmaktadır bugün için. İşte bu insanlara kızlarda evlendikleri zaman çeyiz yardımları yapıyorsunuz. Bunu erkek çocuklardan esirgiyorsunuz. Adı çeyiz yardımı olduğu için deniyor. Kızlara yapıyoruz deniyor. Oysa evliliğin yükü bugün pekala bilmekteyiz ki erkeklerin üzerindedir çoğunlukla. Dolayısıyla o erkek çocuklarına, erkek şehit çocuklarının da böyle bir yardıma ihtiyacı olduğunu bile bile onlara vermediniz. Vermiyorsunuz. Oneri getirdik, komitede kabul etmediniz. Yani ne olacak şu memlekette 3-500 erkek şehit çocuğuna da evlenirken bir devlet katkısı verirseniz? Bütçenin zaten dibi delik, açık. Birazcık daha o delik büyürse pek büyük bir anlam ifade etmese gerek. Ama sosyal yönden bunu dahi kabul etmediniz.

Bir diğer sorun, sosyal yapımızda yine ekonomiden kaynaklanmaktadır. Devlet olarak kola sistemine bağlı, yetersiz de olsa kamu görevlilerine iki ayda bir, bir hayat pahalılığı ödeyeği de veriliyor. Yetersizdir. Nasıl yetersizdir? E indekslerle oynuyorsunuz. Meşur Onur, Erdal Onurhan'ın bakanlığı döneminde bulunduğu sihirli formüller, Devlet Plânlama

Statistik Ensttüsünün indeksleri aŝađıya doğru çekilmektedir. Dolayısıyla bu kolla sistemi ile verilmekte olan hayat pahalılığı eşel-mobil sistemine göre, hep aŝađıya doğru, baskı altında tutulmaktadır. Dolayısıyla enflasyonun altında gelen zamlarla maaşlar sürekli erezyona uğramaktadır. Ama hiç olmazsa belli bir zam, göstermelik de olsa kamu görevlilerine veriliyor. Peki, dışarıda çalışanlar, özel sektörde çalışanlar niye bu hayat pahalılığı almasın. Hayat yalnızca memur için pahalı değildir ki. Dışarda çalışan, un fabrikasında çalışan, makinist dükkânında çalışan, başka bir tarlada çalışan, ya da inşaatta çalışan insanlar için de hayat pahalılanmaktadır.

Dolayısıyla devlet olarak öyle bir sistem getirmek mecburiyetindediniz ki kamu görevine, yani memleketin belli bir kesimine, kamu görevlisine verdiğiniz yaşam pahalılığı otomatik olarak bu memleketin diğer çalışan kesimlerine de intikal ettirebilsin. Bu yapılmadığı müddetçe bu konuda kanayan bir yara olarak kalmaya devam edecektir. Ve şu andaki görüntümüz ne yazık ki Anayasada bize emredilen sosyal devlet anlayışına uygun değildir. Buna paralel olarak tabii bunca marifetli bir hükümetin, gelen tepkileri de asgariye indirmek için yine sosyal yapımızda sendikalarla ve demokratik kitle örgütleri ile uğraşmasını da doğal karşılamak lâzım. ŝimdiki kabineden daha pek duymadık ama geçmiş kabineden 90 öncesi mevcut kabineden sağlık işleri ile uğraşmak yerine sendika kurup, sendika bozmakla uğraşan bakanları da gördük bu Mecliste. Ve bunlar bu kürsüden tartışıldı, konuşuldu, gündeme getirildi. Bu doğru değildir. Hizmet eğer kamuoyunda destek bulmak istiyorsanız, eğer halkımızın vicdanında aklanmak istiyorsanız bunun yolu işte yoksul paralarını muhtar eli ile verdirip de o muhtaç yaşlı insanları tehdit etmek veya sendikaları erozyona uğratmaya çalışmak değildir. Hizmet vereceksiniz, hizmeti doğuğa çıkaracaksınız, o zaman zaten halkımız hakkınızı verecektir.

Sendikalarımız da yazık ki uygulanan politikalar sonucu erozyona uğramıştır, zayıflamıştır, yeterli, gerekli demokratik eylemleri, etkinlikleri bugün için gösterebilecek durumda değildir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sosyal yapımızda da çok kısa olarak bir gezinti yaptım. Yine en önemli ekonomi, sosyal yapı ve ülkemizin siyasal durumu vardır. Siyasal duruma da çok kısa olarak yine bir göz atmakta yarar vardır. Dünya hızlı bir değişim içindedir. Avrupa'nın totaliter rejimleri birer ikişer yıkılmakta ve bunların yerine çok partili, serbest seçimlere dayalı, insanların özgür iradeleriyle oluşacak parlamentolar yer almaktadır. Yani daha önce tek partili sistemlere dayalı göstermelik demokratik düzenler artık çok partili sisteme dayalı, gerçek demokratik düzenlere doğru bir gidiş içindedir. Bunların tohumları atılmış bulunmaktadır. Bunların oluşumlarını gün be gün, her gün izliyoruz ve kaçınılmaz bir biçimde dünya Afrika'daki ülkeler dahil, Avrupa, Asya bu yöne gidecektir. Hal böyle iken bizde yazık ki şu küçük ülkemizde geçmişte öğündüğümüz sınırlı demokrasimize bile tahammülümüz kalmamış gibi bir görüntü sergiliyoruz. Oysa törpüleyecek yerde, demokrasiyi tırtıklayacak yerde, güçlendirmek, yerleştirmek, uygar Avrupa ülkelerinin bile gıpta edeceği bir konuma getirmek gerekir. Bu bizim için, bizim gibi gerçekten yetişmiş, eğitilmiş bir halkın olduğu ülke için hiç de zor veya tehlikeli bir yöntem değildir. Dünya üzerinde demokrasiye doğru bu gelişmeler olurken, doğu-batı arasında da soğuk savaş sona ermiş bulunmaktadır. Birleşmiş Milletler bir yeniden doğuşa girerek super devletlerin birbirlerini veto etmeden, Güvenlik Konseyinden yaptırımcı kararlar çıkarabileceği bir yöne gitmektedir. Kuveyt krizinde böyle bir uygulamayı gördük, yaşadık. Bundan böyle de yaşayacağız.

Çok süratli olarak yine iki superin anlaşması sonucu iki Almanya birleşmiş ve tek ülke haline gelmiş bulunuyor. Lübnan'da sorun büyük oranda çözümlenmiş durumdadır. İsrail bile ilk defa tarihinde yumuşak bir biçimde de olsa Amerika Birleşik Devletleri tarafından dahi bir Birleşmiş Milletler kararıyla kınanmıştır. Şimdi bu gelişmeler böyle sürerken Rum Liderliği son derece... Rum liderliğinin son derece atak bir politika güttüğünü görüyoruz. Her platformda vardılar. Her platformda başarılıydılar, etkilidirler ve biz şikâyet etmekle yetinir bir hale geldik. Dünyayı kandırıyorlar. Dünyayı nasıl kandırdıklarını etüd ederek, o kandırma yöntemlerini uygulama yollarını elbet bizim de bulmamız gerekir. Niye onlar kandırabilir dünyayı? Eğer gerçekten bir kandırma sözkonusuysa, niye onlar kandırabilsin de biz kandıramayalım? Ha bu bizim doğrudan doğruya ekonomik zaafiyetimizden, içteki sosyal zaafiyetimizden kaynaklanan bir husustur. Açıkça söylüyorum. Bir ülkede ekonomi berbat olacak, çıkmaza girecek, krizde olacak, sanayi çökecek; hayvancı hayvan yetiştirmekten vazgeçecek, şirketler batacak, bankalar kredi vermez duruma gelecek, her şeyde bir bunalım yaşayacağız ama içte hal böyleyken dışta da hükümetimiz başarıdan başarıya koşacak. Öyle bir paradoks olamaz. İçte olan yıkıntı, doğaldır ki dış politikamızda da kendini gösterecektir. İşte nitekim göstermektedir. Bizim Rum liderliği karşısında dünya üzerinde çeşitli platformlarda sürekli başarısız sonuçlar almamızın nedeni kendi beceriksizliğimizdir. Nasıl ki ekonomide beceriksiziz, nasıl ki eğitim hizmetlerinde geriledik, nasıl ki sağlık hizmetlerinde geriledik, işte dış politikada da gerilememizin örneği, ölçeği, her platformda kaybetmemizdir.

Aksi takdirde ben her zaman söylerim, yazarım, iki şık vardır. Ya mağlup olmamızın nedeni haksızlıktır, ya başarısızlığımızdır. Haksız olduğumuzu kabul etmeyeceğimize göre ve haksız olmadığımıza göre demek ki başarısız kalıyoruz. Başarısız kalmamızın da baş nedeni işteki ekonomik bozukluktur, ekonomik başarısızlıktır. Ekonomiyi bahane ederek dünya uluslararası platformlarda yerimizi alamıyoruz. Gelen davetlere bile, eğer fazla masraflı olur diye cevap vermiyoruz, yanıt vermiyoruz. Bunun hesabını kime vereceğiz? Bu memlekette bugün de kuramadığımız eşgüdümü ne yazık ki dış politikada da kuramadık. Dışişleri Bakanlığı sözde politika planlama yapacak, bütün örgütleri yönlendirecek. Cumhurbaşkanlığı yine bu davamızı, ulusal sorunlarımızı dış dünyada savunacaktır. Yasama Meclisi de bütün yetkilerini kullanarak yine dış politikada ve ulusal sorunlarımızda ağırlığını koyacak. Bu üç organ bu memleketin içinde bir türlü bir eşgüdüm altında bir olup da belli bir politika çizememiştir bugüne kadar. Tersini söyleyecek varsa buyursun söylesin. Yasama Meclisi ile Cumhurbaşkanı arasında dış politika yönünden kopukluk açıktır, nettir. Dışişleri Bakanı burada içimizde olmasına rağmen Meclisimizle irtibat halinde değildir. Çoğu kez dışarıda Meclisin yürüttüğü Avrupa Konseyinde veya diğer parlamentolarda yürüttüğü faaliyetler Dışişlerinden kopuk biçimde yürütülmektedir. Yani ekonomideki başarısızlığımız, trafikteki başarısızlığımız, hastahanelerdeki başarısızlığımız, dış politikada ve ulusal sorunlarında eşgüdümün başarısızlık biçimde sırtıtmaktadır. Bunu da düzeltmenin yolu, hem ekonomide atılım yapmaktır, ekonomide kalkınmak güçlü olmaktır, hem de demokrasiyi kökleştirerek bu müesseseler arasında eşgüdümü geliştirmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu söylediklerimin elbette bir dayanağı vardır. Dışişleri bütçesini görüşürken, daha teferruatlı olayların derinliğine gireceğim ama ekonomi için, bizim için çok önemli olması lazım gelen hiçbir meşakatla açabildiğimiz dış temsilciliklerimizi yeterince ulusal sorunumuz doğrultusunda o buldukları ülkede kullanabiliyor muyuz? Hayır. Ne gezer. Türkiye'nin bu kadar

ilişki içinde olduğunu söylediniz, Türkiye'nin dünya üzerine yayılmış olan dış temsilciliklerini, elçiliklerini, ticaret ataşelerini gerektiği gibi kullanabiliyor muyuz? Hayır. Gittiğimiz, daha önce de söyledim yine söylemekte yarar var. İstanbul İktisadi Kalkınma Vakfı Başkanı Sayın Kami bize yemek verdi, oturduk heyet olarak. Komite olarak kendisi ile, kendileri ile konuştuk. Diğer Yönetim Kurulu üyeleri de orda ve temennimiz söyledik. Dedik ki size heyet olarak AT nezninde Türkiye adına girişimler yaparken bizim de sorunumuz bu. Rumlar tek başına gitti AT'ye müracaat etti ve bizi de temsil ettiklerini iddia ediyorlar. Gelelim bu platformlarda sizin yanınızda bizim iş adamlarımız da bir benzer İktisadi Kalkınma Vakfı da burada kuralım. Ve bizim haklarımızı oralarda savunsunlar dediğimiz zaman, e, biz bunu dedi çok istedik ve önceleri kurulduğumuz zaman da yapıyorduk. Burdan temsilciler gelip gidiyordu. Sonradan bize bildirdiler, telgraf çektiler bizim için bu yöntem çok pahalı olmaktadır, bu nedenle bundan böyle sizin heyetlere dahil olmayacağız. Kimin ne hakkı vardır parasızlığı ileri sürerek bunca israfın olduğu şu memlekette, kimin, hangi fonları nasıl kullandığının belli olmadığı, belli olmadığı bir memlekette teknik ve tanıtma işbirliği adı altındaki departmana 200.000.000'dan 3.500.000.000'a çıkan tahsisler verdiğimiz bir memlekette işte paramız yoktur. Dolayısıyla adam yollayamıyoruz da memleketi temsil edemiyorlar dedirtmeye kimin ne hakkı vardır? Bu yapıyı değiştirmek, ekonomimizi de ona göre yönlendirmek ve kökleştirmek mecburiyetinde olduğumuzu hep beraber kabul edelim. Bunun birinci adımı da bu bahsettiğim örgütler arasında gerçekçi, temelli, köklü ve uzun süreli eşgüdümün sağlanmasına dayanabilir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütün bunları söyledikten sonra 1991 yılı ne getiriyor kısaca bunlara da bakmak istiyorum. Hem ekonomik, hem sosyal, hem siyasal yönden fevkalâde zor bir yıla başlayacağız bir ay sonra. Siyasal gelişmeler, dünya üzerindeki siyasal gelişmeler kısa süre sonra bizi daha da büyük boyutta etkilemeye başlayacak. Eğer körfez krizi barışçı veya savaşçı bir yöntemle kısa sürede çözümlenirse dünyanın süper ülkelerini ve o süper ülkelerin kullandığı, kullandığı, at oynattığı Güvenlik Konseyini birdenbire hiç şaşmayalım karşımızda göreceğiz. Etraftan korkunç bir baskılar bize de yönelinecek ve eğer haklılığımızı kanıtlamak, eğer haklarımıza sahip olmak durumunda olmak istiyorsak o günler geldiği zaman ekonomik olarak güçlenmek, sosyal yönden, demokratik olarak güçlenmek ve tüm dünyaya kendi ayaklarımız üzerinde durabildiğimizi kanıtlamak mecburiyetindeyiz. Bu adımları atacak yönde, yani, önümüzdeki yıl bütçesinde politikalarda bir değişim ben görmedim. Şimdi bir sürü kötü sonuçlar saydım. Ekonominin gelip tıkanıdığı noktaları vurgulamaya çalıştım. Siyasal başarısızlığımızın bile ekonomideki başarısızlığımıza paralel yürüdüğünü söyledim, anlatmaya çalıştım. Eğer bunlar doğruysa ki doğrudur, hepsi rakamlara dayanıyor, hepsi saydığım sonuçlar ortadadır, görülüyor. O zaman bugünkü politikalarda bir değişiklik getirmek gerekir. Politikalarınızı değiştirmeniz lâzım ki hiç olmazsa bundan böyle daha hızlı kalkınmanın yollarını aşabilelim. Hiç olmazsa %7.2'yi aşmasak bile %7.2'lik bir kalkınma hızına ulaşabilelim. Eğer buna alışmak istiyorsak bugünkü bizi engelleyen, durduran geçmiş uygulamaları değiştirip yeni atılımlara gitmek mecburiyeti vardır. Bakıyorum yani uygulama aynı. Ne var? Meselâ enflasyonla mücadele diyor. Var mı enflasyonla mücadele için herhangi bir adım? Hayır. Enflasyonla mücadelenin, pahalılıkla mücadelenin birinci kaidesi açık bütçelerden vazgeçmek veya vazgeçmeseniz de mümkün olduğu kadar kapayamayacağınız açıkları bütçeye dahil etmemektir. Oysa ısrarla bakıyorum karşılıksız, kaynağı belirsiz, net, açık olarak 125 milyar lira girmiş bulunuyor bu bütçeye. 125 milyar. 75 milyar

borçlanma diye. Bu borçlanma nerden kapatılacaktır? iç borçlanma. Kimden ne borçlanacaksınız? Vergiler yoluyla olmayacağına göre, istikrar, bono çıkaramayacağınıza göre devlet olarak tahvil çıkaramayacağınıza göre, Boğaz köprüünüz yok, onu satamayacağınıza göre, arsalari, arazileri parsellediniz, 3-5 şirkete ihale ettiğinize göre, nerden karşılayacaksınız 75 milyar liralık iç borçlanmayı? Hiçbir yerden. Doğal bir açık. Otomatik, baştan, kesin bir açık. Onun üzerinden eskiden çok eleştirirdik diye... Efendim?

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)-Mağusa yolu var, onu satarız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ha zaten bize önerildi. İsmi lâzım değil, bize önerildi. Yeni liman yaptınız dendi, o yeni limanı...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Girne limanı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Özel sektöre vaerin Girne limanını ki kazanç sağlayın dendi. Tabii bunlar hiçbir zaman bu söylenen açığı kapatacak yöntemler olmayacaktır ve bu açık kalacaktır. Tabii sadece 75 milyar değil. Bir de uyardık, kurnazlık yapıldı, bu defa istikraz olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin istikrazı 50 milyar da ona ayrıldı. Aslında bu da karşılıksızdır. Bu da doğrudan doğruya bir açıktır. Ola ki Türkiye'yi kandırırız da hiç olmazsa bu borçlanmanın yani doğrudan borçlanma diye 125 milyar koyacaklarında 75 milyarını koyalım, 50 milyar da işte Türkiye'den olabilir de alırız diye o da konmuştur. Net açık 125 milyardır arkadaşlar. Bilimsel açığı bu bütçenin

- 1743 -

125 milyardır. Nasıl kapatacaksınız? İşte enflasyonun tahrik edici unsurlarından bir tanesi de açık budur.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Her sene kapattığımız gibi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Neyi kapattınız? Her sene maaşallah gittikçe kendi yazılarınız var, açayım okuyayım. Ne kadar açık olduğunu her senenin açıkları şeyde de gördük. Kesin Hesap Yasa Tasarılarına da girdi. Her sene açık. Ama kapandı gibi kabul ediyoruz. Zaten doğru dürüst bir bütçe uygulaması şimdiye kadar yapılmadı ki. Sağlıklı değil. Eğer bir bütçeye sağlıklı demek istiyorsanız, o bütçenin kaynakları, finansman kaynakları evvelâ baştan sağlıklı olması mecburiyetindedir. 2-3 kaynağınız vardır.

1744/...

Birincisi yerel gelirler. Yerel gelirler dolaylı vergiler vasıtası ile yani dar gelirli sınıfa binaen vergiler vasıtası ile sürekli artırılmaktadır. Bir tek artan kalem bu. Sürekli artırıyorsunuz onu. Çünkü neye, zam işte ruhsatla geçen gün araba ruhsatlarına birkaç milyar alacaksınız diye %100 zam yaptınız. O kaynaklarla bunu gideriyorsunuz. İşte KDV getiriyorsunuz, işte gümrükleri artırıyorsunuz habire...

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Zam yap. Haftada bir paket sigara. Maliye Bakanı öyle dedi, haftada bir paket sigara.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Onu taksitle kabul etmiyor yalnız. Onu sorduk biz Vergi Dairesine. Öyle dedi Sayın Bakan, ama yani birkaç paket sigara fiyatı olan bir ruhsat parasını da ödemeyecek mi bu millet dedi. Oysa tabii hesabın bu şekilde yapılmaması gerekir. Biraz da Sayın Maliye Bakanı softa şaşırtması yapıyor. E bir vergi olsa, yalnızca bu birkaç sigara paketi fiyatındaki vergi olsa birşey değil. Ama araç ruhsatını ödeyecek. O, bir ay 200.000, 200.000 de veriyor öteki ay telefon parası, 250.000 de öteki ay...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - E az konuş Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - E senelik söylüyorum sana, senelik sayıyorum sadece. Her aya koyduğunuz birtakım vergilerden, harçlardan, ruhsatlardan evelallah 200-250.000 lira bir pay düşmektedir. Zaten verdiğiniz ne ki? 500.000 lira asgari ücret veriyorsunuz. Her aya bölündüğü zaman da 200.000 lirayı aşan oranda da elinden parayı alıyorsunuz. Nasıl ödesin insanlar?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Lefkoşa) (Yerinden) - Sayın Vehbi, Doktor Hanım diyor ki, eğer burda konuştuğunuz gibi telefonda da konuşursanız elbette yüksek gelir size.

- 1745 -

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Aman ne haddimize , aman.
Aman ne haddimize.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Benim evde
vardır telefonlar. Bana evde 19.000 lira geldi geçen ay.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Sende telefonlar çiftler çiftlerdir
Sayın Atasayan. Onun için birine o kadar ödedin, dur, ötekine
de gelsin de söyle. Biliyoruz onları.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Bir tanedir
benim.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Evet yani...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Arabalarda
konuşuruz biz arkadaşların.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - E hani, araba taksitlerini de ödemiye
kimse.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Arkadaşların
arabalarından konuşuruz biz.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Biz bile ödeyemiyoruz. En
yüksek düzeyde maaş alan insanlar da. Vatandaş yurttaş nasıl
ödesin araba taksitlerini? Bir de onlar var tabii. Araba
taksitleri var.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) (Devamla) - Arabadan
konuşurum ben, telefonda konuşmam. Aklın kesmez.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Ha şeyden, telsiz o şimdi yeni
moda olan otomatiklerden.

1746/...

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 239.000.000.000 lira civarında da yatırım. TC yardımı şeklinde ve yatırım olarak. Toplam 239.000.000.000 vardır bütçede. Bu bölümün de, bu fasılın da büyük bir kısmının gerçekleşmesi imkânsızdır. Ben tekrar etmemek için tekrar okumayacağım şeyleri, yatırım kalemlerini. Ama 50.000.000.000 yazmışınız. elektrik santrali için 50.000.000.000. 50.000.000.000'ı 1991 içinde kaçını harcayacaksınız? Kaçını harcayacaksınız? 5.000.000.000'ı? 10.000.000.000'ı? Bu fasıldan da 239.000.000.000- dan da büyük bir açık vardır. Yani harcanmayacak olan bir kesim vardır yatırımlarda da. Bir gölet yapımında konmuş olan miktarın kaç harcanacaktır? Bir su yatırımında , bir telekomünikasyonda konmuş olan paranın kaçta kaç gerçekleşecektir, hiç belli değil. Yani bilinmeyen karalamadan birtakım rakamların yazıldığı bir bütçe. Kaynak 125.000.000.000 borçlanma. 200 kusur milyar TC yardımı. Hangi miktarının o yıl içinde gerçekleşeceği belli değil. 100.000.000.000'ı olabilir. 50.000.000.000'ı , 25.000.000.000'ı olabilir. Hiç belli değil. İyi peki kaynakların senin böyle işe, sağlıklı bir bütçe yapma olanağın var mıdır? Mümkün değil. Dolayısıyla bizim bütçemizin...

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) (Devamla) - Bizim olmayan paranın ne verirlerse.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - E o zaman buraya yazmayın. Buraya alabileceğinizi, anlaşın hangisi harcanacaksa onu yazın . Ama bütçeyi şişirip de şişirip bize getirip de işte 1.000.000.000.000'dur... Efendim.

- 1747 -

İÇİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE ÇEVRE BAKANI SERDAR
DENKTAŞ (Yerinden) - Hepsini harcayacağız.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Bu yıl için harcayamaz-
sınız. Belki ileride onlar "cover" eder birbirini ama...

SERDAR DENKTAŞ (Yerinden) (Devamla) - O kadar
daha olsa onları da harcarız.

ERGUN VEHBİ (Devamla) - Verseler harcayacak.
Verseler hükümet bunu da evelallah yerini bulur.
Yani harcar. Ama vermiyorlar. İşte zaten yeni yöntem
hani başından ben dedim. Yöntemi eleştirmemize rağmen
de haklılık payı vardır TC'nin. Geçmişte proje parası
diye serbest bıraktıkları paraların, örneğin Doğu
Akdeniz Üniversitesi inşaat işçisi diye ödenen kıs-
mını o kişilerin Lefke'de oturduğunu saptadık. Bili-
yoruz hep konuşuldu bunlar.

1748/...

Yani Lefke'de Mağusa'daki Doğu Akdeniz işçisi diye görünen adamlar maaş aldı. Derivasyonda Lefke'de yapılmakta olan Güzelyurt yöresinde yapılmakta olan derivasyonun parası Lâpta sakinlerinden bazılarına ödendi meselâ. Bunlar oldu geçmişte. Bunlar hep var. Tabii bu aksaklıktan doğrudur, Türkiye şimdi doğrudan doğruya kendisi ihale etmektedir, kendisi ödemektedir, müteahhidi yollamaktadır, teknik personeli yollamaktadır, projeyi yapmaktadır ve kamyonuna kadar buraya göndermektedir. Bu da yanlış bir yöntem. Ama ne yazık ki Ulusal Birlik Partisinin geçmiş uygulamalarının Türkiye Hükümetlerini zorladığı bir yöntem. Tasvip etmesek de gerçek durum, fiili durum yazık ki budur. Şimdi bütçenin 239 milyar olarak görünen yatırımlarının %90'ı altyapı yatırımdır. Üretime dönük yatırımın yoksa bütçede kalkınmadan söz etmek olanaksızdır. Uzun vadede ancak milli hasılanın büyümesine katkı sağlayacak olan altyapıları kalkınma indekslerinin içine sokarsan işte neticede yanılırsın ve doğru dürüst hedeflere de ulaşamazsın. Bu bütçe doğal olarak yine bir ihtisas bütçesidir. Enflasyonla mücadelenin bir ikinci koşulu da israfın sonuna kadar önlenmesidir. Var mı öyle bir şey bütçede?

Şimdi arkadaşlar; biz komitede tuvaleti olmayan okulları tartıştık. Yeni okul yapıyorsunuz, açılıyorsunuz...

MUSTAFA ERBİLEN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Yani öyle okullar var?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Evet. Bu memlekette evet. İsmi de vereyim. Özgürlük Ortaokulu. Mağusa'da okul yapıyorsunuz, çocukları oraya götürüyorsunuz ve çocukların hacirini gidereceği tuvalet yapamıyorsunuz. Okul da var...

MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden)(Devamla)- Duvar dibine...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Evet bunu tartıştık ve sazlığa gidiyorlar...

- 1749 -

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Sazlığa değil, Cambolat'ın tuvaletlerine gidiyorlar.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Havalı tuvalet. Cambolat'ın tuvaletine koşarlar şeyde...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Var şimdi, yeni yaptırıyoruz kendilerine.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- İnşallah yaptırabilirsiniz. Yalnız yani bu memlekette tuvaletsiz okul devrinin de açıldığını 1990 yılında öğrendik. Üstelik bizim söylememiz sonucu değil, kendi milletvekillerinin tartışması sonucu zabitlere geçti ve biz de dolaylı olarak öğrenmiş olduk, yani sizin ağzınızdan. Şimdi bu çığır açıldı.

AHMET SEVİNÇ (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Cambolat'ın yanındadır, yakındır, oraya giderler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Tabii koşacak...

1750/...

Yüksek İdare Mahkemesini kaldırdınız o yasa geçtiği için.
O tartışmayı tekrar açmıyorum ama...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Onları da
kapatalım kurtulalım.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)-Orada da çift tedrisat yapı-
yorsunuz. Yeni bina yapamadığınız için çift tedrisat.
Bunlara para bulmayan bir hükümet eğer bütçesinde otomobil-
lere 8-10 milyon liraya mal olacak portatif telefon parası
koyarsa bunun adı israf bütçesi olur.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Belâ oldu
başımıza o telefonlar Allah için.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Okula tuvalet yapamayan
bir hükümet...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- İşiniz gücünüz
yok, çıkarın. Çıkarın telefonları.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Çıkarın biz de diyelim
ki hiç olmazsa adım başladı, bir adım attık beraber.
O bizimdir...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Bir taraftan
çağ atladık dedik, bir taraftan da çıkaracağız telefonları...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Çağ değil kardeşim biz
tuvaleti atlayamadık, geçemedik. Tuvalete şey koyamadık,
ne çağı?...

İSMET KOTAK (Yerinden)(Devamla)- Siz çay atladınız.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Çayı atlayıp, dereciği...
Atlayıp...

- 1751 -

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Çağ, çağ...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Yani bu tabii israf bütçesi dediğimiz zaman alın bakın, inceleyin, meselâ memur maaşları ne kadar artacak? Tahmin yapıldı, %45 civarında. Efendim güya enflasyon düşecekmiş, işte 45... Tabii %45 civarındadır şey.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- %93'tür. Gel bakalım ödeneklere bakalım...

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- E bak göreceksin. %45. O da binbir dalavera, numarada memurun eline geçecek olan %30, %28 oranındadır. Onu hesapladık biz biliyoruz.

1752/...

Eğer diyelim ki 150. Eğer maaşı 150 artıran bir hükümet aynı bütçeden diğer cari giderlerde ikram izaz parasını bütün bakanlıkların yüzde yüz artırırsa, buna tasarruf bütçesi demek olanaklı mıdır?

EMİNENT MEMUR (Gazi M. Gusa) (Yerinden) - Kaç liradır hepsi.

ERGÜN VEMBE (Devanla) - Kaç lira isterse.

İSMET KOÇAK (Yerinden) (Devanla) - 3 milyon. Ortalama ödenek de var.

ERGÜN VEMBE (Devanla) - Üç yüz milyon, dört yüz milyon, bir milyar ne kadar olursa olsun. Bir milyar siz bana verin, ben size çok daha olumlu bir yatırıma bunu yönlendireyim. Önemli olan zihniyettir. Sadece o nu Sayın Atasayan? Sadece ikram izaz paralarını ve telefon, kablosuz telefonları, otomobile takmak mıdır? (un yanında bir sürü daha söyleyebileceğimiz israf kalemleri vardır. Nedir?

EMİNENT MEMUR (Yerinden) (Devanla) - Telefonları dedin hadi anlayalım.

ERGÜN VEMBE (Devanla) - Tıp bakanlık binası, çok ihtiyacımız vardı. Dışişleri Bakanlığının binasını söylüyoruz. Dışişleri Bakanlığının binasında daha dört bakanlık sığacak yer vardır. Başbakanın yerinde de vardır. Başbakan Dışişleri Bakanlığını alsın, Dışişleri Bakanlığının binasına da diğer yapmayı tasarladığınız tıp binaları koyun ve bu bütçeye de maddet tasarruf yaparsanız, madem enflasyonla pahalılıkla mücadele etmek istiyorsunuz 2.5 milyar tıp bakanlık inşaat için para koyun. Aha israf, hale daha 2.5 milyar var bu bütçede. **Tıp Bakanlık yapacaktık.**

İSMET KOÇAK (Yerinden) (Devanla) - Davetli zevatin listesini vermediler.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - U, davetli zevat
paraları beşyüz milyon, altıyüz milyon, bir milyar kısmı...

TAŞKENT KASIMYAN (Yerinden) (Devamla) -
Bayındırlık Ulaştırılmaya gitmedin Galiba Sayın Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Gitmeye kalkarsak
milyarlar, on milyarlar, yüz milyarlar aha bir kalemde
benim size söylediğim, daha da söyleyeyim. Efendim?

TAŞKENT KASIMYAN (Yerinden) (Devamla) - Seksen
milyondur sizin söylediğin.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Herde ikibuçuk milyar tip
bakanlık inşaatı diyor Sayın Kasıyan ya dinlemiyorsunuz.

TAŞKENT KASIMYAN (Yerinden) (Devamla) - Univer-
siteye verecek o parayı yahu.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ha hiç elâkesi yoktur.

ENHAT KURAN (Yerinden) (Devamla) - Aktarın,
aktarın vermediniz üniversitenin istediği parayı.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Durun daha söyleyeyim mi?
İsraf bütçesi ne demektir? Kamu İktisadi Teşebbüsleri,
liste istedik geldi. Okuyorum size fazla zamanınızı almak
istemiyorum. Efendim Sanayi Holding'inin faaliyetini
sürdürüyor. Sayın Kotek'in dediği gibi 40 kişi kendi
merkezinde hala oturuyor, beş yıl önce de 40 kişi otururdu,
beş yıldan sonra da 40 kişi oturuyor. Ama fabrikalar efendim
çıkışmış, ellibeş kişi çalışıyor. Fabrikada 5 kişi çalışıyor,
ikisi, üçü veya vardiyalı beş kişi olarak duruyor ve böyle
bir müessesese. Biz bunu idare ettirmeye çalışıyoruz ve kaynak
tükettiliyorsunuz. İsrafın boyutlarını açın, israfın boyutlarını
size de verilmiş olan listeden okuyun. Kamu İktisadi
Teşebbüsleri Türk Hava Yollarını.

TAŞKENT KASIMYAN (Yerinden) (Devamla) - Doğru doğru.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bir bedava bilet, parasız bilet dağıtım listesinde. Nasıl oluyor da senelerce bunun üzerinde konuşuruz konuşuyoruz ve hala ısrarla bu yöntem **sürdürüyor ve bunu anlamak mümkün mü?** Kimin yetkisinde binlerce insanın bedava İstanbul, bedava Ankara, bedava **Londra** bileti vermek? Veriliyor kardeşim.

TAKİMET AKALYAN (Yerinden) (Devamla) - 400 kişiye...

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Evet daha 400, 400 **da, 500** de gizlenen **varmış**. Bir de geçmiş liste, geçmiş sene listelerine nazaran kısıntılı **gelmiş**. Personele verilen liste yok. Sadece yönetim kuruluna, büyüklere. Her bir yönetim kurulu üyesi 15, 20 bedava Londra seyahati, İstanbul seyahati yapmış. E, bedavanın bu kadarı da herhalde biraz fazla. İncelediniz **mi**, baktınız **mi** Sayın Atasayan? Lütfen bakın. **Tayyare** işleri ile uğraşan Sayın Atasayan sekiz on defa gitmiş evvel Allah. **Tayyare** işlerinin Londra'da işi ne? Hade Ankara'ya gitti, hade Ankara'da Türk kuşu var **diyecek** de bize yutturacak, Türk kuşuna gitti, **Londra'ya** neyle gitti, nasıl gitti, ne vardı, **tayyare** mi alacaktı orden, parpar mı alacaktı?

TAKİMET AKALYAN (Yerinden) (Devamla) - Konferansa gitti.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Ne konferans ya, ne konferansı?

TAKİMET AKALYAN (Yerinden) (Devamla) - Tanıtma. Bir taraftan şikâyet ediyorsunuz tanıtıyoruz diye.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Biz bu KİTC'yi eğer tanıtmak gerekirse kimlerin tanıtması lazım geldiğini de baştan söyledik. Bunları **saydım**. Bu Meclis var, bu Meclise yer verin bir.

TAKİMET AKALYAN (Yerinden) (Devamla) - Meclise de bir bir milyar verdik Sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Dışişleri Bakanlığı var, ona **yer verin** iki. Cumhurbaşkanlığı var üç. Ha, bir de iki üç bakanlıkta ilaytan tanıtma birimlerini **kurdunuz**.

- 1755 -

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ona da geleyim.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Meclise de verdik
Sayın Ergün Vehbi. 1.500.000.000.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Efendim?

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Bir milyar da
Meclise verdik.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Nedir Meclisin? İki defa
Strazburg seyahatiyle bitecek bir tahsis koydunuz.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Yok, bina için.
Meclise de verdik bina için.

BAŞBAKAN DERViŞ EROĞLU (Yerinden)- Bınaya karşısınız
yani?

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Yani senin oy
verdıkların tamam, bizim oy verdıklarımız tamam değil?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Sayın Başkan, değerli milletve-
killeri;...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Meclise de verdik.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Biz karşıyız dedikse herşeye,
hiçbir iş yapmayalım, herşeye kökten karşıyız diye birşey
söylemedik.

DERViŞ EROĞLU (Yerinden)(Devamla)- Lâf ola.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Meclis binası yapılması lâzım
geldiğini, bu Mecliste sizden önce, hem de Cumhuriyetçi Türk
Partisinin bir üyesiiken ...

1756/...

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- O zaman yani.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Evet o zaman, içten eleştiri alma pahasına ben önerdik. İlk defa gündeme getiren benim. Komitede de öneri yaptım. Sebebini söyleyeyim. Her sene taş, bina, betonarme yapılara üretim yerine para ödediğinizi söylerim ve sizi de eleştiririm. Bu sene de eleştiriyorum bakın. Tip bakanlık inşaatı 2.500.000.000 lira. O mu? Öyle rahatlıkla koyuyorsunuz ki bu paraları, öyle rahatlıkla bir Dışişleri Örgütüne, şeflere ve normal memurlara da odalar verecek düzeyde binalar veriyorsunuz ki, hiç, biz ancak o binayı Dışişleri olduğunda öğreniyoruz. Önce yalan dolan, endek göndek Cumhurbaşkanı için yapılmış, görüyoruz falan. Cumhurbaşkanı ne yapacak bu kadar büyük binayı falan diyoruz, bir bakıyoruz, bina bittikten sonra Cumhurbaşkanı oraya gitmekten vazgeçmiş, Dışişlerimiz oraya taşınıyor, o muhteşem binaya. Şimdi halâ devam ediyor. Buna karşıyım. Ama ...

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Halılar nasıl?

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bir memleketin, halılar krem rengi, bembeyaz böyle duvardan duvara şekildedir. Buna karşıyım ama, Meclise geleim, onu da izah edelim madem sordunuz. Meclise bir bina yapmak, çoktan yapmak mecburiyetimiz vardı. Neden? Biz siyasal olarak sorunu çözümlenmemiş, tanınmamış bir ülkeyiz. Biz, bir federal yapıda mı, konfederal yapıda mı, ileride Rumlarla bir çatı altına gelsek bile, ayrı Meclise sahip olacak bir halkız, bir toplumuz. Aynı Meclisimiz olacak. İster federal Cumhuriyet olsun, ister konfederal Cumhuriyet olsun, ister bunların hiçbirisi olmasın ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti devam etsin. Hangi koşulda olursa olsun, bizim demokrasiye aşık toplumumuzun bir parlamento binası olacaktır. İşte ben eleştiremi burada yapıyorum.

Bu memleketin insanı, vergisinden ayırarak, Türkiye'den gelen yardımlardan kıyarak, Merkez Bankasını, önu mermerlerle süslenmiş böyle tuhaf binalar hediye etmiştir. Dışişlerine de binalar vermiştir. Maliye Bakanlığına da, herkese de ama, Meclise, yani, tüm dünyanın gözünün üstünde olan Meclisine bir bina verememiştir. Nedir bu bina? Sigara fabrikasının üstünde mamül yapılmış ganimet bina. Ganimet binada oturmayız, oturmamamız lâzım. Oturmamalıydık zamanında. Lâf ettirmemeliydik dünyaya biz, Kıbrıs Türk Toplumunu, Kıbrıs Türk Halkı, kendi insanı, kendi kendine Meclis binası yapamaz da, gitti Dianellos'un, Vergobullos'un sigara fabrikasının üstüne Meclis binası inşa ettirdi lâfını söyletmememiz lâzımdı. Söylettik. Hiç olmazsa dedim bunu değiştirelim. Öneri yapıyorum. Ben de destekleyeceğim dedim. Gelin bütçeye fon koyalım ve şu Meclis binasını, Kıbrıs Türk Halkının mücadelesine yakışır bir hale getirelim. En mutena yerde, en güzel yerde, en iyi bina olarak, dostun düşmanın gözüne batacak bir bina olarak yapalım çdedik ve savunduk. Haksız mıyım? Oraya yapılacak yatırım, bizim bütün siyasal davamızı, şahsiyetimizi, toplumun kimliğini etkileyecek bir yatırımdır. Bu 2.500.000.000'ı buraya, bu kadar rahatlıkla koyan bakanlık, bizim Meclis binasının tevsi inşaatına bile 100.000.000 lirayı çok gördü ve illâ, efendim üç buçuk senede, dört senede bitirin ne yapalım, bir iki senede bitirmeyin diyebildi. İşte yanlışlık burda. 2.000.000.000 koyalım, 3.000.000.000 koyalım dedik. 4.000.000.000 koyup süratle bitirelim dedik. Ama, oradaki tartışmalarda da işte en erken üç yıla bölünecek Meclis binasının tahmini ve ona göre fon konacak dendi. Bu yanlıştır. İşte bunu bu şekilde izah etmek mecburiyetindeyim. İsrafın bir kaşadı da, anlatmaya başladığım gibi kamu iktisadi teşebbüsleri, işte, söyledik. Yani sade benim Hilmi Aka'nın şahsiyetine, kişiliğine bir sözüm yok. Ancak, o kadar çok seyahat var ki, baktığınız zaman, bedava seyahat var ki, baktığınız zaman dikkatinizi çekiyor.

Yeni o Türk kuşu mudur? Türk Hava Kurumudur. Bir kurum **kurduk** bu kurumun başına devlet kendi müdürlerinden, müsteşarlarından **birisini de** koyabilirdi **eğer** süratli kalkınmasını isteseydi. Niçin? **Bir** özel şahıs konsun dedi? **E, o** şahıs da efendim zengin olsun ki yani devletten **katkı** istemesin ikide birde ve **hani** belki kendi o zenginliğinin bir kısmını da oraya kanalize eder dedik. Biz bakıyoruz tam tersine. Normal seyahatler bile onun ensesinden çıkmaya başlıyor. Ondan vazgeçtim. İlerlediğiniz zaman bu listede gördüğümüz bazı isimleri bize kim, nasıl işah edecek? **Beleş** Londra biletini Sayın Erdoğan Kânioğlu'na hangi gerekçe ile verdiniz? Yani istemiyorum burada, bu kürsüye şahıs ismi getireyim. Ama eğer elimdeki belgede bunlar yazılıysa, bunları konuşmak mecburiyetindeyiz, bize de bunları anlatmak mecburiyetindedesiniz. Hıde anlдық bilmem Türk Kuşunun ya da Türk Hava Kurumunun Müdürü veya Başkanı gidiyor ama Erdoğan Kânioğlu hangi gerekçe ile Londra bileti alıyor, Ercan Londra ve Ercan bileti alıyor? **Pas bilet alıyor. Beleş bilet alıyor. Bunu nasıl izah edeceksiniz bize? Har vurup harman savuruyorsunuz. Kamu İktisadi Teşebbüsleri dedik. Hepsi kaynak tüketen birer müesseseye haline geldi. Devletin başına, halkımızın sırtına binen birer kambur haline geldi. Tedbir var mı? Hani tasarruf? Hani enflasyonla mücadele istiyorsunuz? Kamu iktisadi kuruluşlarının **islahı** yönünde bir tedbir var mı? Yok. Tedbir olacaktır, israfını önleyeceksiniz, verimliliği sağlayabilecek olan özel sektörle **rekabet** edebilecek olan yaşasın kardeşim. Benim sırtımdan kimse gidip Kamu İktisadi Teşebbüsün müdürlüğünü, denetçiliğini, yönetim kurulu üyeliği yapıp da sırtımızdan **hovardalık** yapmasın. Kâr sağlasın, **rekabet** etsin, özel sektörle serbest piyasa rejimini içinde, canlılığını idame ettirsin. **Ettirmezse** siz onun hesabını soracaksınız.**

TİCARİET VE SANAYİ BİLİMİ İLİMİ A. RAŞİT - Çelişki.

ERGÜN VLHİRİ (Devamla) - Çelişki değil Sayın Bakan. Size benim anlatmak istediğim devletin zorunlu olarak yapması gereken hizmetler değildir. Bu memlekette devlet zorunlu olarak sanayiye girmemiş olan, adında endüstri lefi de bulunan bir müesseseyi hâbire özel sektöre teşvik etmek mecburi, içinde değildir. Ne getirdiğini, ne götürdüğünü hesaplamak mecburiyetindedir. Dize hikâye anlatmayın. Efendim Eti kamu kuruluşu. Evet kamu kuruluşudur, doğrudur. Peki kamu kuruluşuysa Eti'nin yönetim kurulunda Türk Bankasının iki temsilcisinin ne işi var? Nerden geliyor? İki tane temsilci açın, okuyun, bize verdiğiniz listede Türk Bankası adına orda bulunuyor. Ondan sonra da bütün akreditifler, bütün krediler Türk Bankası kanalı ile gidiyor. Brezilya'dan kahve Türk Bankası eliyle geliyor, Hong-Kong'dan bilmem ne malı Türk Bankası eliyle geliyor, Ceylon'dan çay onunla geliyor. Niyet Nasıl kamu kuruluşu? Kamu kuruluşuysa benim Merkez Bankan açan akreditifi veya Kooperatif açan. Krediyi vereceksiniz Türk Bankasına Eti'yi besleyeceksiniz, adı da bunun kamu kuruluşu olacak. Ben yararını örnek mecburiyetindeyim. Yararını görmüyorsa devletın sübvansiyonunu bunlara kanalize etmeye hakkınız yoktur. Bizim söylediğimiz budur. Yoksa eğer yararlıysa, eğer bir tanzim oyunu oynuyorsa bu piyasada, haşa daha da geliştirelim kamu kuruluşlarını daha da destekleyelim, Canı gönülden fon da koyalım. Alıyorum ben Eti'yi ticaret yapıyorum, araç getiriyorum. Var mı, getirdiniz mi Eti'nin getirdiği ithal ettiği araçlarda yerli özel piyasaya rekabet? Hayır. Gidiyor Eti, hem devlet teşviği alacak, hem desteklenecek devlet tarafından, adı kamu kuruluşu olacak, ama yedek parçada öteki ithalatçı ile özel sektörle anlaşacak, fiyatları istediği düzeyde tutacaklar, araba fiyatlarını istedikleri düzeyde tutacaklar. Ben de onu bir kamu kuruluşu diye destekleyeceğim ve başta yapıcağım. Bunlara dikkat edin, söylediğiniz bizim bunlardır. Açık, net.

Aynı şekilde denizcilik şirketi kâr sağlayacaksa, getirecekse feribot işletmeciliğini bu memlekete, bu kadar sene sonra da hiç olmazsa yerleştirebilecekse tutunuz.

Yoksa, birtakım müdürlerinin, müsteşarlarının bu memlekette en üst düzeyde para alması için o müesseselerde kimse at oynatmasın. İşte, elimdeki listelerde, bize verilen listelerde apaçık yazılıyor. Hangi kamu kuruluşunun müdürü ne kadar ödeniyor, ne kadar para alıyor? Herkes inceledik. Batak birtakım şirketlerin müdürleri, milletvekilinden çok daha büyük bir maaş çekiyorlar. İşte Sanayi Holding 5.000.000 civarında. Diğer aldıkları, diğer, işte özel araçlar veya benzin şu bu falan, onları da bilmiyoruz. Sadece maaşından bahsediyorum. Batak şirketler, alın buyurun. Cypfruvex. Cypfruvex'in listesi geldi, istedik. Kaç milyar lira borcu vardır? 12.000.000.000 lira borcu vardır Cypfruvex'in. İşte buyurun. Neyedir o bu borç? 12,000,000,000, faizlerle birlikte 12,000,000,000 TL borcu vardır. Ne yapıyordu Cypfruvex? Teşvik mi ediyordu? Hayır. Özel sektörün verdiği düzeyde para bile vermiyordu üreticiye. Daha düşük ödeme yapıyordu. Hepimiz bunu biliyoruz. Portakal ve narenciyeyi alıyordu, gönderiyordu. Ordan tahsil ettiği paranın kısmen masraflarını düşüyordu, bir kısım da yedek akçe olarak tutuyordu veya tutması lâzımdı. Geri kalanı da üreticiye belki prim olarak dağıtıyordu. Yaptı mı bunu? Eğer bunu yapsaydı çnasıl olur da 12,000,000,000 Türk Lirası borcu olur bu Cypfruvex'in faizleriyle birlikte. Gelin de izah edin bana. Üreticinin sırtından yapılan kârları da biz çok iyi biliyoruz. Özel şirketler, özel müesseseler kâr edebiliyor da, devlet tarafından üstelik getirilmiş olan, teşvik görmüş olan bir

Cypfruvex Şirketi nasıl olur da 12,000,000,000 borç yapıyor? Bu halkın sırtına bir kambur bindiriyor. Kamu iktisadi kuruluşlarını savunurken dikkat etmek lâzım. Kamu iktisadi kuruluşlarının yöneticileri ya adam olacaklar, ya doğru dürüst iş yapacaklar, rekabet edebilecekler, ya da gidecekler. Biz gideni duymadık. İşte o batak, 12,000,000,000 borcu olan Cypfruvex'in müdürü, 5,000,000 lira aylık alıyor. Aylık çekiyor. Diğer ekstraları da herhalde caba. Milletvekilleri

ne kadar alıyor? Milletvekilleri alıyor mu o kadar para? Bu memleketin en üst düzeydeki personel rejimine uygun yönetilmesi lâzım gelen kamu iktisadi teşebbüsleri bu memleketin insanının başında kambur değil mi? İlerliyelim, devam edelim. Aynı şekilde, Kıbrıs Türk Turizm İşletmeleri müdürü ki aşağı yukarı ailesiyle birlikte bir 15, 16 defa da onun, Londra veya İstanbul veya beleş seyahatleri de vardır. Kraların, turizm işletmelerinden başka, bina olarak, yer olarak istifadeleri vardır. Maaş yine Barem 19 ve %30 da...

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Turist dedin adına, turist oldu.

ERGÜN VEHBİ %30 da ekstrası vardır. Devam edelim. Yine Kıbrıs Türk Petrolleri 6,000,000'a yakın da onun maaçları vardır. Daha sıkı durun. Kıbrıs Türk Tütün İşletmeleri müdürü 10 küsur milyon lira aylık almaktadır.

İSMET KOTAK (Yerinden)(devamla)- Az bile. Lojman da var, lojman. Lojman var, makam var.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Bu halka ne verdiğimizizi, bu halka ne sattığımızı iyi saptamak ve yasaları da uygulamak mecburiyetindeyiz eğer Personel Rejimi sözkonusuysa, tutun kulağından, getirin, oturtun, inceleyin. Bugün İgrevci işçilere ilgi göstermemek durumundadır Hükümetimiz. Niçin greve gittiklerini çözmek mecburiyetindeyken siz, ilgisiz kalıyorsunuz. Adamlar, birden bire çalışırken, toplu sözleşmeden kaynaklanan haklarında iki dudak arasından kısıtlama getirilmiştir kanunlara ve toplul sözleşme haklarına aykırı olarak. Onlara yapılabilenler bir türlü o senelerdir şu KİT yöneticilerine yapılamamıştır, hizaya getirilememiştir. Ne hakları vardır? Aynı şekilde, Kıbrıs Türk Hava Yollarının pas biletleri, trafik memuru gibi pas edenler, yine 9,500,000 lira da maaş almaktadırlar. Seyahatler de dediğim gibi caba. Böyle kamu kuruluşu muhafaza etmek, iktidarın çiftliğini oluşturmak anlamındadır.

Biz bu anlamda alıyoruz. Bunlar gerçekten bir çiftlik haline getirildi, bazı partizanların otlandığı müesseseler haline getirildi, reform dönemlerinde de oy uğruna kullanılan şirketler haline getirildi. O nedenle eğer gerçek kamu kuruluşu olacaksa, yapacaksanız **ama** biz de destekleyelim canı gönüllü. Ama sürekli bu toplumun kaynaklarını tüketen müesseseleri de bize devlet **müessesesi diye bize yutturmaya kalkmayın.** Biz Sanayi Holding için bu Mecliste çok mücadele verdik, **Sanayi Holding'in** baştan kuruluşu yanlıştı. İpleri elinizde tutasınız diye 1976'da kırk tane fabrika için **fil dişi kulede** bir merkez oluşturdu. Oraya da bir iki tane müdür tayin ettiniz, kendi adamlarınız, kendi yandaşlarınız. **Uzaktan kumanda**yla kırk fabrikayı yönetmeye kalktılar, ve batırdılar. **Batıran merkezdir, işçi batırmaz. İşçi neyi batırsın, ne alır ki neyi batırsın işçi?** İşçi emeğini verir, çalışır, vardiye dersin, vardiyaya gelir, üretim dersin üretim yapar. O merkezdekiler de efendi sözde plânlarmış, efendim fiyatları sepiylermiş, efendim mağazalarını oluştururlarmış, efendim ihracat yaparlarmış, efendim bakanlıklarını ithal ederlermiş. On beş sene içinde on beş tane üst kademe yöneticisinin suistimali ortaya çıktı. Atmak veya uzaklaştırmak mecburiyetinde kaldınız. Geldik yine dayandık 1990 yılına. Merkezde kırk kişi oturur, fabrikalar on on iki tanesi **güya** çalışıyor beş on kişi ile, yine uzaktan kumandayla devam ediyor. Biz daha o dönemden söyledik. Uzaktan kumanda ile fabrika yönetilmez, ayırın desentralize edin. Üretim benzerlikleri olan firmaları sadece birleştirin ve teşvik edin. Yetkilisine, çalışanlarına, onun için teknik personele teşvik verin. Yanına yapılacak olan plastik fabrikası ile rekabet edebilesin. En az onun düzeyinde kâr sağladığı zaman onun **müdürünün aldığı primi o şirketin müdürünün de alacağını** bilmesi lazımdı o insanlar. Neden yapmadınız bu kadar zamandır? Şimdi de yoktur. Hiçbir teşvik olmayacak, koyacaksınız oraya, oturacaksınız da kalkınmıyor. Doğrudan doğruya kaynak tüketen birer müessese haline gelmiştir. Revize edelim, kökten alalım, yenileyelim. Rekabet piyasasına da alışsınlar, görelim bakalım. Bu nedenle benden en azından bu konuda

senelerdir konuşan bir kişi olarak körü körüne destek beklemeyin.

Bayın Başkan, değerli milletvekilleri;

İSMET KOCAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Pahalıdır oylar...

ERGÜN VLIBİ (Devamla) - Öyle. Sakat vergi politikaları da bir yöntem. Bununla da mücadele etmek, enflasyonla mücadele etmenin yine bir yöntemidir. **Çünkü enflasyonist politikalar sürekli gelir dağılımını bozar. Çok parası olanların, büyüklerin işine yarayan bir sistemdir enflasyon. Dar gelirlinin, dar ve sabit gelirinin sürekli canına okur. Onlar değer kaybeder, onlar gelir kaybeder, ücretlilerin maaşları azalır, kazandıkları küçük esnafın veya sanatkârın kazandıkları azalır, bakkal çakkal malını yerine koyamaz. Ama ithalat yapan büyük tüccarlar da buparanın sürekli değer düşümünden de yapılan zam-lardan da haberdar oldukları için de sürekli servetlerine servetler katırlar. İşte siz sosyal devlet anlayışı ile bu ülkeyi yönetecektiniz, bu kesimlere yönelmeniz ve bunlardan gerekli vergiyi almanız gerekir.**

Yerel gelirlerin mutlaka artırılması lazım. Alınacak ön tedbirlerle bugün bütçeye koyduğunuz yerel gelirlerin iki misli artırılması kesinlikle işlem değildir, kesinlikle. Vergi Usûl Yasasını değiştireceksiniz bir. İkincisi vergi sistemini değiştirecek, servetleri artıracaksınız. Mülk Vergisini bir arsa, bir ev, bir konut, bir sosyal konut dışında muaf tutarak diğerlerinden alacaksınız. Arsa spekülasyonlarından, apartmancılardan vergi alacaksınız, kâr edenden ciro üzerinden ve beyan ettikleri, ithalat **üzerinden ki** Maliye Bakanlığına gider, beğenselerde beğenmeseler de kârlarını alacaksınız.

Gümrükleri ıslah edeceksiniz, gümrük kaçaklarını önleyeceksiniz. Yerel gelirler bu memlekette otomatik olarak iki misline çıkar. O zaman da cambazlıkla, dar gelirliden daha neler sağabilirim yönlerine gitmezsiniz. Yani, araç ruhsatlarına iki misli zam yapmışız. Ne olacak yani birkaç milyar daha. Bir tek zenginden alsanız, bunu karşılırsınız arkadaşlar. O araç ruhsatlarından, o toplumun, o dar gelirlinin sırtına bindireceğiniz karşılığı rahatlıkla, bakın eminde yine resmi bir belge var. Bankaların bir yıl içinde ödedikleri vergiyi gösteriyor bu.

İSKÂN BAKANI HASAN YUMUK (Yerinden)- Vergi vatandaşın kutsal görevidir.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Ödesinler. Kutsal görev. Herkes ödeyecek, ama herkes, Anayasamız da onu gerektiri. Herkes, gücüne göre katılır devlet masraflarına diye. Ödemek mecburiyetindedir. Vergisiz olmaz. Ama, dar gelirliden, asgari ücretten de siz vergi almaya kalkarsanız ve alıyorsunuz. Muaftır diyoruz ama aslında dolambaçlı yoldan yine asgari ücretten vergi alınmaktadır. Biz yanlış olarak bunu koyuyoruz. Yoksa, kazanan müesseselerden gidin, alın kardeşim. Biz de yardımcı olalım. İşte, Ticaret Bankası. Bir banka, yine Kıbrıs Ticaret Bankası, lâlettayın, seçtim içinden. KKTC'de alınan vergisi sadece 130,000,000 Türk Lirasıdır. Türk Bankası

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Türk Bankası Türkiye'de daha çok öder.

ERGÜN VEHBİ (Devamla)- Evet. Türk Bankası, Türkiye'de ödediği, dışta ödediği vergi, içte ödediği vergiden de fazla, o kadar da enteresan bir durum. Türk Bankası, Türkiye'de 2,024,000,000 lira ödemiş Türkiye'de. Bize de gelmiş, orda bir şubesi vardır. İşte bir, iki şeyi vardır. Bize de gelmiş burda sadece 463,000,000 lira vergi ödemiş. 2,000,000,000'a mukabil, 463,000,000. İşte, gerçekler burda. Bunların yakasına

yapışacak mısınız, yapışmayacak mısınız? İsteyecek misiniz, istemeyecek misiniz arkadaş? İşte kaynaklar açık. Bankacılık. Ya sigortalar? sigortalar, halkı mecbur ediyorsunuz, yarın öbür gün, işte arabalarımız, aman yapmadık bu ruhsatı, polis yakalar, içeri de götürür, alır arabayı da götürür. İki günde çıkaramazsın. Neden? Gidip de filanca sigorta şirketini veya feşmekân adama sigorta parasını ödemedin diye. Zorunlu. Olsun. Ama madem zorunlu koyuyorsun, hiç olmazsa zorunlu sigortayı devlet kendi eliyle yapsın ve bütçeye de bir kaynak sağlamış olsun. Yok ki lâletayın, ne olduğu, şirketlerin sermayelerinin bile bilinmediği birtakım müesseseleri sigortacı diye burda tescil edeceksin, toplanan paranın büyük bir bölümü dışa kaçacak, bir bölümü de burda işletilecek, devlete doğru dürüst vergi de vermeyecekler. İşte bir kaynak daha size. Sigortacılık. Alın, onlardan çda toplayın, getirin. O zaman, öyle katma değer vergisi getirip de bugün, alelacele getirip de yeniden bazı üç kâğıtçıları, bazı kurnazları zengin etme yönünde tedbirler düşünmek mecburiyetiniz kalmayabilir. Doğru dürüst kaynaklara yöneldiğiniz, gittiğiniz takdirde.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime çok kısa bir iki hususu daha ilâve ettikten sonra bitirmek istiyorum. Bu memlekette yine enflasyonu körükleyen, yine halkın ödediği vergilerin kaybına neden olan bir başka husus da, kamu iktisadi teşebbüslerine ek olarak fonlar. Kamu fonlarıdır. Kamu fonlarının yönetimi fevkalâde sakattır, yanlıştır. Bu paralar birikiyor, birikiyor, ne yazık ki bu ülkede değerlendirilemiyor. Bugün, İhtiyat Sandığı, her yıl getirilir, konuşulur. İhtiyat Sandığı paraları 89,000,000,000'a ulaşmış bulunuyor. Bize verilen liste bu. 89,000,000,000'luk İhtiyat Sandığı parasıyla işçi adına, emekçi adına, devlet adına, bu üçlü birliktelik adına çok güzel işler yapılabilir. Meselâ ne yapılabilir? Meselâ, çok söylediğimiz ve bugüne kadar gerçekleşmemiş olan bir devlet yatırım bankası kurulabilir. Bu yatırım bankası ne yapabilir? Ticarete giden özel banka kredileri yerine, üretime gidecek kredilendirmel sistemini bu memlekete getirebilir devlet denetiminde. Neye yarar bu? Hem üretimi desteklersiniz, sınaiyi desteklersiniz, hem enflasyonu denetlersiniz, hem de emekçilerin 89, 90 milyara ulaşmış olan İhtiyat Sandığı paralarını da erozyondan kurtarırsınız.

Bir başka kârı da, devlet eli ile kişi zengin etmekten vazgeçmiş olursunuz. Çünkü bunun yöntemi, bunun adı budur. Devletin milyarlarını eğer siz Türk Bankası Ltd.'e vadeli olarak ve sadece %50-55 faizle koyarsanız, o bankanın ortaklarına emekçilerin sırtından topladığınız İhtiyat Sandığı parası ile büyük kâr, çıkar sağlamış oluyorsunuz. Bunun adının başka türlü konmasına olanak yoktur. İşte sadece Türk Bankasına 8,5 milyar yatırmışsınız İhtiyat Sandığı parası olarak. Ne hakkınız var? Bir yıl vade ile ve %55 faizle. Dışarda faizler %65'ken, hatta %68'ken, Türkiye'de daha yüksekken siz bir özel bankaya 8,5 milyarı %55 faizle nasıl yatırılırsınız ve bir sene vadeli üstelik orada tutarsınız? Sadece o değil. Bu şekilde diğer bankalarda da, Ticaret Bankasında da, Kredi Bankasında da, bütün özel bankalarda yani aile işletmesi şeklinde olan bütün bankalarda, yani üç-beş sermayedarın hakim olduğu ve mevduatlarının, tasarruflarının büyük bir kısmını kendi ticari amaçları bakımından kullanan bankalara aşağı yukarı 60 milyar liralık fonu bölüştürmüş durumdasınız. Uzun vadeli, bir yıl vadeli ve %55 faizle. Ne hakkınız var? Alın bunları. Diğer fonlarla, fiyat istikrar fonu var, döviz istikrar fonu var, onlarla birleştirin ve bir kalkınma bankası oluşturun ki bu ülkeye bir yararı olsun.

(Meclis Başkanı Hakkı Atun, Başkanlık Kürsüsünü Meclis Başkan Yardımcısı Vehbi Z. Serter'den devralır.)

Döviz istikrar fonu hesabı. Yine 131 milyar Eylül 1990 sonu itibarıyla. Bir not var. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası da devlet fonlarına faiz vermediği nedeni ile döviz istikrar fonu hesabına da faiz verilmemektedir. Lâfa bakın. Sanki bu para değil. Sanki bu halktan toplanan bir para değil. Merkez Bankası faiz vermiyor diye bu fonlara da 131 milyar liralık fonlara da faiz verilmiyormuş. Hangi usul bu? Nerden geldi bu yöntem? Nasıl böyle bir yöne gidebiliyorsunuz kamu fonlarında? İşte bu büyük miktarlara baliğ olan kamu fonlarının kullanılması da ve para

kredi politikasının da bu söylediğim unsurlar üzerinde çizilmesi sonucunda ancak enflasyonla pahalılıkla ve yatırım yetersizliği ile, kaynak yetersizliği ile mücadele mümkün olur ki daha büyük hedeflere gidebilelim, daha büyük yatırımlar yapabilelim, yerel gelirlerimizi artırabilelim, tasarrufa halkımızı yönlendirebilelim. Bugün için müşahit durumda olan bir merkez bankası vardır. Saydığımız ekonomik bunalımlar var. Bankalar krizde, şirketler krizde, ticari kesim krizde, kredi alanlar krizde, kredi verecek olanlar krizde, peki Merkez Bankası? Merkez Bankası müşahit. Oysa mücahit gibi saldırması, uğraşması, devreye girmesi ve yardımcı olması lâzım gelirken müşahit olarak bir yerde, mermerden binasında durmakta ve durumu izlemektedir.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Heykel, heykel.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Eğer değilse siz söyleyin. Ne yaptı, ne müdahale etti? bakıyorum ben reeskont hatlarına, kredilerin ayarlanmasına, içerde duran munzam karşılıklara, bunlar nasıl hareketlendiriliyor, ne getiriliyor, ne götürülüyor, hiçbir şey yok. Devreye sokun, enflasyonla mücadele için yine diğer bir konu, özerk bir merkez bankasının ısrarlı bir biçimde, sistemli bir biçimde memleketin para kredi politikalarına dahil olmasıdır, müdahale etmesidir. Ben başından beri, çok eskiden beri KKTC kurulduğundan beri, KKTC parasını savunan bir kişiyim. Ben bir muhalefet partisiyim. Bir muhalefet partisi olarak ben, kendi ekonomik görüşlerim çerçevesinde KKTC parasını savunurum ve doğru olduğuna da inanırım ama vatandaş da bunu benden dinlediği zaman haklı der veya haksız der. Ama hiçbir zaman benim verdiğim demeçten ürkmeyiz, korkmaz, benim muhalefet partisi olduğumu bilir, koşup da bankadaki Türk parasını veya dövizini çekip de Türkiye'ye kaçırmaz. Ben bunu yine söyleyeceğim. Bugün yine söylüyorum bakın. KKTC parasını basmanız lâzım, çok daha yararlı olur eğer gerçekten ciddi bir para-kredi politikası sürdürecekseniz.

Bağımsızlık yönünde de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin pekiştirilmesi amacına da hizmet eden bir unsurdur. Ama siz benim rahatlığımda demeç veremezsiniz hükümet olarak. Siz eğer Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Parası basılması konusunda karar vermişseniz, bunu ciddi olarak, sistemli bir biçimde ve öncelikle halkı tedirgin etmeyecek şekilde, bankaları iflasa sürüklemeyecek şekilde yürütmeniz ve operasyona girmeniz gerekirken bayrağı elden bırakmamak için biz bir söylüyoruz, hükümet tamamen siyasal amaçlı olarak, hükümetin bazı yetkilileri iki söylüyor, beş söylüyor. Dolayısıyla de bankalara bunlar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti parası basacaklar, Kıbrıs Paralarını iç ettikleri gibi bizim paraları da iç edecekler diyerek bankalara halk saldırıyor. Bu oldu, bunu gördük. Biz en azından önerirken daha bilimsel bir yöntem önerdik. Dedik ki bire bir. Türk Parası ile bire bir koymanız lazım. Başka türlü mümkün değil. Bire bir değerde koyacaksınız, öyle başlayacak, ondan sonra eğer özerk bir Merkez Bankası ve birikimlerinizle, ihracatınızla, üretiminizle desteklerseniz Türk Parasından bile daha değerli bir parayı bu memlekete sağlayabilirsiniz. Biz bu öneriyi yaptık. Baktık adının açıklanmasını istenmeyen bir üst düzey, bürokrat hayır efendim. Öyle bire bir Türk Parası olur mu? Dolar ayarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Parası basacakmış, bu demeci verdi ve basına yansıdı. Nerde? Hangi gücünle Dolar ayarında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Parasını basacaksın.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Üstüne yazacak.

ERGÜN VEHBİ (Devasmla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi bağlıyorum. Bu amaçla ne yapılması lazım gelir? Lüks tüketimi kısınız. Önümüzde daha büyük krizlere gidebiliriz.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yani akıl satıyorsun şimdi.

ERGÜN VEHBİ (Devamla) Evet, şimdi akıl satıyorum. İstikrarsız istihdam yaratıcı olmayan, istikrarsız, sürekli değişebilen bavul ticareti yerine devlet olarak artık yerel girdileri de yüksek olacak sanayiye, üretime teşvik edin. Turizmi teşvik edin. Onlara ağırlık verin. Ticaretten bunca zamandır kazananların yakasına yapışın ve kazandıkları paranın hiç olmazsa bir bölümünü bu memleketin yerel kaynaklarını harekete geçirecek imalata sevkettirin. Yönlendirin. Biraz da zorlayıcı olun, emredici olmasanız da devlet olarak zorlayıcı olma hakkına sahipsiniz. Merkez Bankasını devreye sokun. Demin söylediğim gibi para, kredi politikası çerçevesini çizin. Kamu İktisadi Teşebbüslerin süratle masaya yatırın. Operasyon ihtiyacı var. İlaçla, aspirinle tedavi olacak safhayı çoktan aşmıştır onlar. Kansereleşmiştir. Kesip neşterle, Doktor çok iyi bilecek, atmak lazım kanserli uzuvları. Aksi takdirde Kamu İktisadi Teşebbüsleri bu memlekette kaynak tepmeye devam edecektir. Kamu fonlarının erozyonunu önlemek ve bu paraları bilimsel bir biçimde ekonomiye enjekte edebilmek için derhal tedbir alın. Bir kalkınma bankası veya başka daha verimli usulle bunu ekonomiye sevkedin.

Eşdeğer sorununu, süratle halletmek için gerekli tedbirleri alın. Eşdeğer sorununun da 15 senedir çözümlenmemiş olması ekonomimize çok büyük kayıplara, zararlara neden olmuştur. Malına mal diyemeyen insanlar, yeterli verimli düzeyde bu memlekette çalışmıyorlar, çalışmaktan kaçıyorlar. Bahçeleri kurutuyorlar. Tarlaları atıl vaziyette muhafaza ediyorlar. Artık bu memlekette hiç olmazsa 15 sene sonra ne kimindir, neresi kime aittir? Belli olsun. Bunu da süratle yerine getirin yerel gelirlerde ciddi atılıma gidelim. Vergi Usul Yasalarını değiştirelim. Servetlere ve büyük gelirlere yönelerek yerel gelirleri, bütçenin yerel gelirlerini misli ile artırmayı, katı ile artırmayı hedefleyelim ki gerekli yatırımları da kalkınma hızımızı artıracak olan gerekli yatırımları da sağlayabilelim. İyi, sağlıklı yetişmiş bir nesil elde edebilmek için, gelecekte eğitime ki bunlar da cari yatırım adı ile anılır ekonomide. Eğitime ve sağlık hizmetlerine bütçe içindeki paylarını büyüterek daha fazla değer verelim. Bakıtığımız zaman birinin payı %9, sağlığın payı %9. Ötekinin payı %8 civarındadır bütçe içinde. Bu uygar ülkelerle kıyaslandığı zaman son derece düşük sayılardır, rakamlardır.

Bunların bütçe içindeki payı eğitim ve sağlığın iki misli %15'lere, 16'lara tırmanması gerekir ki sağlıklı iyi yetişmiş, eğitilmiş bir nesil yetiştirelim.

Yine partizanlığa ve adam israfına son verin. Seçim kazanmanın yolu partizanlıktan geçmesin bu memlekette. Alışalım hizmetten geçsin ve bu memleketin yetişmiş elemanlarından istifade yolunu arayın. Bu memleketin Amerika'da, Avrupa'da, Türkiye'de master yapmış, doktora yapmış, iyi yetişmiş, iyi üniversiteden mezun olmuş çok insanı vardır ve bu gençlerimiz, bu insanlarımız atıl halde sağda, solda durmaktadır, bakkallık yapmaktadır, çakkallık yapmaktadır veya anasının, babasının peşinde gitmektedir, bir dükkânda ömür törpülemektedir. Partizanca adam yerleştir, yerine, bilime, uzmanlığa, bilgiye, görgüye önem verip bu insanımızdan istifade edelim.

Tabii bu söylediklerimi de yapmayacağınızı bildiğim için 1991 Bütçenize de tümü ile ret oyu vereceğimi bir kez daha tekrarlar, saygılar sunarım.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden)-
Hiç evet dediniz mi zaten?

ERGÜN VEHBİ (Devamla) - Bazılarına. Hiç söylediğimizi kabul ettiniz mi siz? Bir önerimizi kabul etseydiniz ilâç için? Yok hiç kabul etmediniz.

BAŞKAN - Sayın Vehbi; teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri; söz sırası Sayın Kotak'ta. Genel Kurulun onayladığı mutabakat çerçevesinde bugünkü programı bitirmeden birleşimi yarına kapatmayacağız. Onu da bilginize getiriyorum.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Önemine binaen biz de ciddiye aldık Sayın Başkan.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederiz.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Biraz uzadı ise

BAŞKAN - Hayır efendim, rahat olun da devam edeceğim. 17.00'yi geçtiği takdirde devam edeceğim.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1991 Mali Yılı Bütçesi genel görüşmesinde ben Sayın arkadaşım Ergün Vehbi'nin işaret ettiği hususların mümkün olduğu kadar dışında kalmayı ve genellikle her bakanlık ele alınırken veya her sektör ele alınırken, daha geniş görüş ve öneri sunmayı tercih edeceğim.

Uzun ve yorucu bir komite çalışmasından sonra Genel Kurula ulaşan 1991 Mali Yılı Bütçe Tasarısı sunulduğu gibi ekonomik ve toplumsal beklentilere yanıt verecek yapıda değildir. Sayılara dayalı olarak tahmin edilen gelişmeleri de sağlayacak nitelik taşımamaktadır. 1990'da hedeflenen %7 büyümenin gerisinde kalınacağı ve büyük olasılıkla bunun %5'te duracağı nasıl bu bütçe sunumu ile itiraf edilmekte ise, 1991 hedeflerinin de yapay, kamuoyunu oyalamaya yönelik, lâfola belirlendiğini rahatlıkla söyleyebilirim. Bu bütçe enflasyonu yenmeyi hedeflememektedir. Sanayinin geliştirilmesini, ihracatın artırılmasını getirmemektedir. Tarımda ilerleme getirmeyecek, aksine sayısal durumla itiraf edildiği gibi gerileme getirecektir.

Kişi başına düşecek gelir şişirilmiş sayılarla tırmandırılmıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde 4225 Dolar, hayal bile edilebilecek bir durum değildir. Nitekim daha Bütçe Meclisten geçirilmeden, çalışan kesime ilk tokaç asgari ücretin indekslere göre değil, Ulusal Birlik Partisi politikasına ve hizmet ettiği kesime uygun olarak beş kişilik aile için ayda 520.000 Türk Lirası olarak saptanması ile bu hükümetin, bu iktidarın tutumu deşifre edilmiştir. Yıl sonunda ise kişi başına düşen gelirin hangi noktada stop edileceğini bu Mecliste birlikte göreceğiz. O zaman bunu getirenlerin, ortaya koyanların nasıl bir gerekçeleri olacağını merak etmekteyim. Bu kadar işçisinden, çalışanından, maaşı, ücreti esirgeyen ama makam sahiplerine izaz ikram kalemlerini alabildiğine bol tutan, topu topu elli dakika başkentten uzaklığı olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde onca makam arabasına her biri on milyon liraya mal olacak, kullanımı ile masrafı ayda on beş milyon lirayı aşacak araba telefonu takılmasına olanak sağlayacak, tanıyacak kadar israf ve de insafsız bir bütçedir.

Para, banka, kredi konusunda belki kısa vadede söylene-
bilecek olanlar ilgili arkadaşlar tarafından son derece
duyarsız şekilde kabul edilebilir, karşılanabilir. Ama bu
ülkede ana sorunun belli noktalarda odaklaştığını kimse
inkar etmemelidir.

Sayın Başkan , değerli milletvekilleri; ayrı ayrı
bakanlıklara geçmeden geneli üzerinde söylemeye çalıştığımız
bu bütçe hakkında paralel olarak Ankara'ya bir göz atarsak
bugün orda da 1991 yılı bütçesinin görüşülmekte olduğuna
tanık oluruz. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti radyo ve
televizyon'dan korkmamaktadır. Muhalefetin radyo ve
televizyondan konuşması artık bir engel oluşturmamaktadır.
Meclisten yapılmakta olan doğrudan doğruya yayınla yurttaşa
Meclis faaliyetlerinin doğru çekilmektedir. Ama Kuzey Kıbrıs
Türk Cumhuriyetinde tek ses, tek nefes politikası bir dereceye
kadar artık halkı Meclise karşı, duyarsız bir politikaya karşı
da gerçekten soğuk duruma itmiştir. İşte Mecliste halkın,
temsil eden insanların katılabileceği sıralarda tek kişi
göremememizin ana nedeni budur. Bir zamanlar bu Meclise gelip
saatlerce bu Meclisin çalışmalarını izleyen halk artık tek
ses, tek nefesden bıkmıştır ki başını döndürüp bu Meclise
çevirmemektedir. Çünkü çıkacak olan bu bütçenin halk olarak
kendisine bir yararı olduğuna da inanmamaktadır. Bunu
sektörler itibarı ile de görebilirsiniz. Bu bütçe gündeme
girmiştir, Meclis Komitesinde görüşülmüştür. Ama sanayici
kendi başına, hükümetten artık gerçekten umudunu yitirmiş
olarak halka, basına giderek şikayet etmek durumunda kalmıştır
kendi sorunlarını. Yine sendikalar. Bu bütçe komiteden
geçtiği halde 1 Ocak tarihinden itibaren bu memleketin kamu
görevlisi, memuru, polisi ne kadar artış alacağını henüz
öğrenmemiştir. Hükümet de böyle bir açıklamayı gerekli
görmemiştir. Bütçe Komitesinden bunun onayını almamıştır.
Önümüzde bir bütçe vardır. bu bütçeyi sanki olağan, yapay
cari giderle için karşılanmakta veya bir kısım yatırım
bütçesinin laf ola bu sayfalar arasında yer almasını ön-
görülmemektedir. Dolayısıyla halkın, çalışanların merak ettiği,

halkın ve çalışanların ihtiyaç içerisinde bekledikleri gelişmeyi bir türlü bu bütçe ile bu hükümet ne verebilir ne de verebileceğini vaadedebilir. Bunlar bir sır olarak halen devam edip gitmektedir. Türkiye Cumhuriyetine kulak verirseniz Ankara'da bugün hükümet yetkilileri bütçenin eğitim, sağlık ve personeli bir düzeye getirme bütçesi olduğundan bahsetmiştir. Oysa önümüzdeki bütçe için Komisyonda yapmış olduğum konuşmamda da belirttiğim gibi en azında 30 tane tanım bulunabilmiştir. Ama hiçbirisi bu bütçenin niteliğini vurgulamaya yeterli olmamıştır. Türkiye bu yıl hedef belirlemiştir. Ben eğitimde %22'lik bir atılıma gideceğim. Ve bütçeden %22'lik bir pay ayırmıştır. Ama Kuzey Kıbrısta öğrencilerin oturmak için sandalye bulamadığı, okul binalarının tamir edilmediği böyle bir ortam içerisinde bizim bütçemizin eğitime ayırdığı buyurun, sadece %8'dir. Sağlık ve personel politikası bakımından bundan daha ileri bir durumda oluşumuzu kimse bize söyleyemez. Hele personele ne vereceğini daha bu bütçe Meclisten geçmek üzere olduğu bir sırada bile söyleyemeyen bir hükümet elbette ki tek yanlı, başıboş ve kendine buyruk bir hükümet olarak görevini sürdürmeyi amaçlamıştır diyebiliriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüzdeki bütçede sıra itibarı ile Cumhurbaşkanlığı onu Meclis, Başbakanlık ve Dışişleri ve Savunma Bakanlığı izlemektedir. Yıllar içerisinde bu 4 makam arasında bir dış politika, savunma veyahutta temsil olayı çatışması gözlemlemekteyiz.

Bu bütçeleri gözden geçirirseniz, Dışişleri Bakanlığı sanırım o kendi örgütüne sahip olduğunu sanmaktadır. Ama politikayı Cumhurbaşkanlığı, Başbakan, hatta Meclis ve de Dışişleri Bakanlığı dörtlü olarak götürmektedir. Bunlar arasında bir uyum, bir ahenk gerekmektedir. Bunların ürettikleri politikaların uzmanların elinden geçmesi zorunluluğu vardır. Yirmi dört saatte birbiri ile çelişki içerisinde, dört makam arasında bile çelişki içerisinde bir politika götürülmesinin olanağı yoktur. Bu bütçe çerçevesinde şunu gözlemliyoruz.

Dışişleri ve Savunma Bakanlığı ismini alan Bakanlığın, savunma fonksiyonları kaybolmuştur. Kendi de zaten zaman zaman savunmayı temsil edip etmediğini zannederim bu Bakanlık personeli bile merak etmektedir. Çünkü bu Meclisin önüne ciddi savunma sorunları getirilmemiştir. Maliye, Bütçe ve Plân Komisyonunda da biz görüşürken, bu bütçede de savunma ile ilgili herhangi bir ciddi görüş veya savunma yapılmamıştır. Hatta bu bütçede komitede artış yapıldı denilen kalemin en büyüğü yine dışardan birilerinin hazırladığı üç-beş satırla gelen ve eklenen 13 milyara yakın bir ek ödenekten ibarettir sanıyorum, yanılmıyorsam rakamda.

Kıbrıs konusu bu makamların tek dış politika konusudur. Sanki bir devletin konusu tek bir konuymuş gibi. Yalnız kendi varlığıymış gibi. Evet kendi varlığı en önemli konudur ama tek konu olamaz. Yani bir Kıbrıs ayakta kalacaksa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ayakta kalacaksa, bu politika güdülecekse, elbette ki bunun yan politikaları beraberinde üretilecektir, buna paralel örgütlenme bu, eğer dört makamsa bunu götürmekte olan ki bunun arkasında da bir yığın makamlar vardır, onlarla birlikte ciddi bir örgütlenmenin, ciddi bir mekanizmanın oluşumu zamanı çoktan gelmiştir, hatta geçmektedir.

Akraba, eş, dost kayırması ile dış görev birbirine denk getirilemez. Vazgeçiniz artık. Terkediniz bunu. Bu bir meslek memurluğudur. Dışişleri Bakanlığına yetenekli, gençler alınmıştır, alınmayı sürdürünüz, almayı sürdürünüz. Yetiştiriniz o hamuru, onun içinde olacaklardır ve Yasanın gerektirdiği koşulları ortaya koyarak dış görevlere gönderiniz. Yeterli değildir açılan, daha da böyle çeşitli yerlerde açılması, eğer Dışişleri Bakanlığı çerçevesi sığmazsa bunun başka formüller altında yapılmasına da olanaklar olduğunu bu kürsülerden sürekli söyledim ve elim değişince sürekli yazdım. Bunu bir TAK temsilcisi, hatta bir ticaret ateşesi, hatta Ticaret Odası temsilciliği bir demek suretiyle geriye kalan ülkelere yayılma olanağı vardır. Ama önce ciddi bir örgütümüzün olması gerekmektedir. Merkez ciddi olacaktır ki Dışişleri Bakanlığı politika üretebilsin. Başbakana, Cumhurbaşkanına ve Meclise ve bunlar arasında bir köprü oluşturulsun. Benim gördüğüm kadarı ile böyle bir bağ sözkonusu değildir. Bu Meclisin öteki meclislerle bağı kurulmalı, politikayı hangi noktaya kadar götürmesi gerektiği ise, ilgili icra organı ile Meclis müştereken kendinin komisyonlarında tayin edilip oluşturulmalıdır. İşte Sayın Dışişleri Bakanı Alptemoçin geldiler ve ilgili makamlarla görüştü, ziyaret ettiler, bizlerle de teşekkür ederiz, Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliğinde bir görüşme yaptılar. Ama ben temenni ederdim ki ve bundan sonraki temaslarda da temenni ederim, diğer ülkelerden de gelen milletvekili veya dış örgütlerle ilgili temsilciler geldiğinde bu Meclisin dış ilişkiler komisyonu toplansın ve bu Dış İlişkiler Komisyonunda bu tür görüşmeler ayanbayan yapılsın. Bunlarda yarar vardır. Bir meclisin saygınlığı, bir politikanın gerçekten gerekliliği ve geriye kalanların duyarlılığını istiyorsak bunun yolu ve yöntemi budur.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Onları Atakol idare ediyor.

İSMET KOTAK (Devamla) - Amerika Birleşik Devletlerine bir Senato Dış İlişkiler Komisyonunun bir itibarı vardır, bir Savunma Komisyonunun bir itibarı vardır. Avrupa Konseyine gittiğinizde, Dış İlişkiler Komisyonu gitmektedir, aynıleri gitmektedir.

Türkiye'den de oturur Meclis seçer ve giderler. Temsil edilirler, görüşmeleri sürdürürler. Geriye kalan örgütlerde de durum budur. Birleşmiş Milletler'de yeni bir oluşum söz-konusudur. Bu 1981 yılından başlatılmıştır. Bu Birleşmiş Milletler çatısı altında üye olan, gözlemci olan veya olmayanlar. Olmayanlar da vardır bu dünyada. Tayvan bugün asla, çıkarılmıştır. Onun için kabul edilmiştir. O çıkarılmıştır bu camiyadan. Orda vardır varlığı ve bu tür örgütler de mutlak surette Tayvan da temsil edilmektedir. Geriye kalan büyük devletler de temsil edilmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin temsil edilmemesinin ana nedeni bizim duyar-sızlığımızdır, kapıları zorlamamızdır. Dış gezi olarak bakmamızdır bu gibi olaylara. Böyle bir olayı bu duruma soktuğunuz zaman Birleşmiş Milletlerde kurulması-tasarı halinde -10 yıldan beri sürmekte olan meclisler arası yeni bir assamblenin dışında kalmaya mahkumsunuz. Çünkü Eylül ayında toplanmakta olan toplantılara Dışişleri Bakanı sağolsun Atakol çantasını alır, bilmiyorum tek mi gider artık yoksa bir kişi daha götürür mü? Eskiden tek giderdi. Belki şimdi bir kişi daha götürür. Bu gidişle bir sonuç alınamaz. buna masraflı diye bakıyorsanız ben size bu bütçenin içerisinde masraf kalemleri öneririm. Kıbrıs'a davaetli zevatın giderleri diye milyarları koyuyorsunuz, bilgi vermiyorsunuz. Bütçe Komisyonunu kapamadan bize bir yığın bilgilerin verileceği söylendi. Sayın Komite Başkanı da karar almış, talimatlar yağdırmıştı. Bir kısım örgüt bunu gönderdi. Ne bakanlıklar ne geriye kalan örütler tenezzül bile etmediler. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin bütçeleri dünyanın her tarafında program bütçeleri ile birlikte görülür. Bunun adı bunun için program bütçesidir. Ama ne acıdır ki yıllardan beridir Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Meclisi yalnız Devlet Bütçesini görür, 6 ay sonra da içte arada bir atılıp gönderilen Kamu İktisadi Teşebbüslerine de şöyle bir göz atar. Dolayısıyla tasarruftan bahsediyorsak, dış temsiliyetten bahsediyorsak bu bütçede tasarruf kalemleri mevcuttur. Bu politikaları eğer ciddi olarak üretmek ve değerlendirmek olanağına sahip değilseniz, hata işlersiniz.

Karşınızda hatayı affetmeyen ve bizi biran önce yutmak isteyenler vardır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini tanıtmak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini kökleştirmek bir ana politika olduğuna göre bunun gereklerini yerine getirmek ve bir gece yarısı ansızın dağılacakmış gibi oturmamak gerekmektedir. Bunun yolu da Dışişleri Bakanlığını tam teşekküllü olarak kurmaktır. 1963'den beri bu örgüt kurulmamıştır. Çeşitli yerlerde kulüp temsilcileri ile, çeşitli yerlerde sekreterle iktifa edilmişti . Şimdi öğreniyoruz. İnşallah yanılıyorum. İnşallah böyle bir teşebbüse gidilmez. Dışişleri Bakanlığının Londra Temsilciliğine işte hasbel kader orda burdan daha önceden ayrılan bir zatın atanması gündeme geliyor. Çılgınlıktır bu. Gerçekten çılgınlıktır. Ulusal Birlik Partili olmuş veya olmamış. Beni ilgilendirmiyor. Önemli olan burada bir örgüt var mıdır? Dışişleri Bakanlığı Örgütü var mıdır? Örgüt varsa bunun kademeleri bellidir. Bu kademe içerisinde göndereceksiniz. Ama doğaldır, diğer ülkeler de uygulamaktadır. Bakanlık yapmış veya bakanlık yapmamışsa da ülke içerisinde gerçekten o ülkeye uygun kendi iç görevleri bakımından görevi ifa edeceğine inandığımız insanları da istisna olarak fevkalade görevlerle gönderirsiniz. Bizde istisna kayde haline geldi. Dışişleri Bakanlığından aşaydan yukarıya kısımlar çok nadir oluyor. Neyse ki New- York Temsilciliğine sanıyorum eğer doğruysa yayınlanan haber. Çünkü bize ciddi olarak bir bilgi verilmedi. Kadrodan bir arkadaşın gitmekte olduğu şeklindedir. En azından New-York Temsilciliğinde böyle bir girişim varsa mesele yok. Ama geriye kalanları da düzeltiniz. Bunun başka şekli yoktur.

Cumhurbaşkanlığı Kıbrıs konusunun güdücüsü bir makam olarak görülür. Peki geriye kalanların katkısı ne olur? Geriye kalanların katkısı olmayacaksa bunun anlamı kalmaz. Bizim Anayasamız Cumhurbaşkanına böyle bir görev vermektedir. Daha geniş yazılmıştır ve bu görev hükümetle birlikte götürülmektedir. Ama o zaman da Meclis , Cumhurbaşkanlığı, Hükümet ve Dışişleri Bakanlığı arasında gerçekten ciddi bir koordinasyon gerektirmektedir.

Bunlarda mali yanlarını vurgulamak istemiyorum. Sayın Maliye Bakanı özür dilerim burada politika yapmak zorunda idim. Çünkü burada fonksiyon önemlidir ve genel bütçe eleştirilerinde bu fonksiyonlar ele alınır. Ben, temenni ederim bir Körfez Krizi çıktığında bir Kuveyt'in Güney Kıbrıs'ın korumacılığına kendi koruması altına alan, Güney Kıbrıs'ın kendi koruması altına alan bir Kuveyt'in ne anlam ifade ettiğini ilk bizim Dışişleri bakanlığı açıklamalı ve bu konuda kamuoyunu gerçekten duyarlı hale getirmeli idi. Bugün bile daha işte basına veya milletvekiline veya Meclise böyle bir yaklaşma olmamıştır. Karanlıkta elimizle böyle ne bulduysak, onun savunmasına gidiyoruz. Kıbrıs politikası açısından bu Mecliste 4 tane muhalefet milletvekili kaldık. 2 YDP ve 2 bağımsız. Sayın Dışişleri Bakanı son üç ay bir tek gün bizleri toplayıp, veya ayrı ayrı bir tek kelime bilgi verdiğini söyleyebilir mi? Ben Dışişleri Bakanı ile ilgiliyim. Cumhurbaşkanı beni çağırabilir, söyleyebilir. Meclis Başkanı ile istediğimde kapısını çalar, giderim, benim görevim, ben de milletvekiliyim bilgi isterim. Başbakan isterse bilgi verebilir. Çünkü başbakan bir Hükümetin başıdır, politikaya bulaştığı kadar, dış politikaya bulaştığı kadar bulaşmaktadır ama bir Dışişleri Bakanının temel görevidir bu ve Dışişleri Bakanının Sayın Alptemuçin'le yaptığımız görüşmede bir tek şey söyledim. Zaten yazım, bugün onu da. Karanlıkta el yordamı ile ne araştırırsak Kıbrıs konusunda onu biliyoruz. Başka birşey bildiğimiz yok. Kıbrıs'tayız biz, milletvekiliyiz ve bu Meclisteyiz. Temenni ederim Ulusal Birlik Partisi milletvekilleri benden daha çok birşeyler bilsinler. Umut ediyorum yani.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış ilişkiler bu savunma açısından ise Sayın Başbakan ve Sayın Dışişleri ve Savunma Bakanının gerçekten daha duyarlı olmasını dileriz. Komitede bu konu da enine boyuna tartışıldı. Asker kanadı bir an önce bir heyetin oluşturulması ve çalışmaların

başlatılması temennisinde bulunduk. Bunda büyük yarar görmekteyiz. Bu kopukluktan ötürü çocukların ülkeye dönüşleri ertelenmektedir. Gençler yurt dışında kalmaktadır ve bu az değildir, büyük boyutlardadır. Onurlandırılan, sürekli onurlandırılan, 1963'den beri böyledir. Kim dışarıya kapağı atmışsa 2-3 yıl ondan sonra onurlandırılmıştır. Bu yaklaşımla devam etme olanağımız yoktur arkadaşlar. Kıbrıs'ta kalan, bekçilik yapacak, Kıbrıs'ta kalan mücahitlik yapacak, Kıbrıs'ta kalan mücadeleyi sürdürecektir ama hasbel kader 1963-1975-1965'te bir yere gidip gelen havaalanında mum ile karşılanacak. Sağ olsun Hükümet son günlerde Yurt dışındaki Türkler Konferansı yaptı ve bazıları bu kadar seneden sonra da bu toprakları görebildiler, gelme zahmetine katlandılar. Ben hepsi için söylemiyorum bu cümleyi ve ve bu toplantıda büyük yarar vardır. Gerçekten yararlı idi. Ama rica ederim eğer ben kendi savunmamı düşünüyorsam, bunun dayanağını bu esasa dayayamam ve bu ülkede işte dört tane daha üniversite açılmıştır. Bu üniversitelerden mezun olacak olanlar da vardır veya liseden mezun olacak olanlar da vardır, benim için fark götürmez. Bunların da eşit haklarla yararlanması lazımdır belirli haklardan ve savunmanın herhalde yeni şekilde düşünülmesi gerekmektedir. Benim nüfusum bu kadar, benim çıkaracağım adam bu kadar deme cümlesi içinde mahkum olamayız. Çünkü binlerce insan yeniden bu topraklara ekilmiştir. Öyle ise et tırnaktan ayrılmayacağına göre Türkiye'deki koşulların, Kıbrıs'ta da geçerliliğini bir an önce sağlamak mecburiyetindeyiz. Biz zaten kendi başımıza bu kadar uzun bir sınırı ne kadar sıkı karşılayamayız. Yani bu meydandadır. Bu bilindiğine göre yeni yöntemlerin geliştirilmesi lazımdır. Bu 1963'ten önce ve 1967'den sonra Geçici Türk Yönetimi ve Kıbrıs Türk Yönetimi adı altında kurulan hükümetlerce formüle edilmiştir ve Türk Mukavemet teşkilatı çerçevesinde bunun devamlı mücahitlikte kalmak isteyenler kadrosu oluşturulmuştu. Bunda hiçbir sakınca yoktur. Yani bunun askerliği meslek olarak seçecek olan insanımız varsa bunu niye dışlıyoruz. Türkiye'de bu olanak vardır. Türkiye'de şimdi daha küçük, daha etkin ordu sloganı çıkmış ve Genel Kurmay Başkan tarafından formüle edilmiştir.

O halde bunun yolu ve yöntemi Kıbrıs'ta da geçerliliğini korumalıdır. Yani geçici olarak askere alacağınız bir gencin, ister bir buçuk, ister iki yıl, size yapabileceği hizmet sınırlıdır. Ama eğer sizin ihtiyacınız elektronik mühendisiyse, o zaman bunu askerde devamlı tutabilecek formülü ve geliri sağlamanız gerekmektedir. Bunun yolu ve yöntemi budur. Bu konuda peşin hükümlü olmadan masaya formülleri koyup, rahatlıkla tartışmak gerekmektedir. Ve bunu artık sonuçlandırma zamanı gelmiştir. Her defasında yeni bir formül geçirilmekte, bir grup bundan yararlanmakta, bir grup mağdur olmaktadır. Buna gerek yoktur. Bunu uzun zaman dilimi içerisinde oturup tartışmak ve ciddi olarak formül etmek kaçınılmaz olmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benim elimdeki komite raporu sırasına göre bundan sonraki beş numaralı Ekonomi ve Maliye Bakanlığı Bütçesidir. Gerçi biz bağlarken bunu, daha sonra bağladık ki bütçe denkleği sağlansın. Ancak burada sırada bu bulunmaktadır. Benim bu konuda söylemek istediğim Sayın Vehbi'nin uzun uzadıya anlattığı mali ve ekonomik politikaların tümüne katılmaktayım. Bunu tekrarlayıp zaman almak niyetinde değilim. Çünkü gerçek orada yatmaktadır. Eğer gelirleri gerçek gelirler haline dönüştürmezseniz bütçe sürekli açık verecektir. Sürekli açık, enflasyon demektir. Bugün zaten Türkiye, özür dilerim, bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Türkiye'deki enflasyonun %10 üzerinde seyretmektedir. Rakamlar budur. Alınız geçmiş yılları, %10 üzerinde seyretmektedir. Bizim Devlet Plânlama Teşkilâtı son yıllarda denge politikasından ötürü biraz vidaları sıkmaktaysa da ne söylerse söylensin, rakam meydandadır. %10. Kıbrıs'ta büyük umutlarla bir program orda ortaya konmuştur. Olabilir. Sayın Başbakan zaman zaman söyler. Gelen giden Maliye Bakanları da savunur. Bu bir seçenektir. Ben gelirim başka, siz orda oturduğunuz sürece de kendi politikanızı sürdüreceksiniz. Buna saygı duyarız. Seçeneğiniz hizmetler sektörünün en iyi şekilde hizmet vermesini sağlamak ve gelire dönüştürülmesi. Buna bankacılık, sigortacılık, turizm ve benzeri, bunun yanında ulaşım sektörünü de sağlamanız lâzım ki bu tamamlanabilsin. Sayın Maliye Bakanınının

Bütçesinde ve Turizm Bakanının bütçesinde vurguladım, tekrarlıyorum. Ne söylerseniz söyleyiniz, bu altın yumurtladığını kabul ettiğiniz tavuk kolay kolay bu yumurtayı çıkarmaz. Bunun belirli süresi vardır. Turizmin paraya dönüştürülmesi için büyük harcama ve uzun bir zaman gereklidir. Kaldı ki bizim dezavantajımız Rum ambargosunun sürmesi, tanınmamışlığımız ve uçaklarımızın şu ana kadar çok az sayıda, geriye kalanların da direkt olarak uçuş yapamamasıdır. Çok az sayıda bazı cesur girişimler olabilmıştır. Onlar da sürmemiştir. Turizmden bugün toplumun geliri gündüzcü turistlerdendir, yani b vulculardandır.. Bunun ötesinde henüz otel düzeyinde ciddi bir gelire kavuşmuş değiliz. Bu gerçeği isterseniz buyurunuz otellerin şu andaki boş hallerinden görünüz. Gelecek sene de hazırlanınız kredi verir, en azından faiz farkı  dedikleriniz size bunu iade edemeyeceklerdir.  nk  turizm sektörü o kadar kârlı bir sektör değildir belirli düzeyde. Belki on sene sonra yatırım yapacak olanlar buldukları paraları iki yılda almaya başlayacaklar. Ama Şimdi yatırımcılar on sene sonrayı beklemelidirler. Başka  areleri yoktur. O halde geciken, ama bu sahaya yatırım yapmayalım öyle bir de söylemedim, yatırım yapacaksınız.  nk  turizm bugünkü modern dünyanın gerçekten vazgeçilmez sektörüdür. İyi para getirmektedir. İyi pazarlandığında ve iyi hesaplar yapıldığında. Dolayısıyla bu neyi gerektirecektir? Sektörün bıraktığı boşluk o zaman dilimi içinde geriye kalan sektörlerin doldurulması, o halde bu da tarım ve sanayidir. Tarım ve sanayi de gerileme sözkonusudur.

Alınız Bütçeyi, Programınızı da alınız, orada zaten söylüyorsunuz. Tarımda gerilemeyi siz kabul ediyorsunuz. Sanayiye de ben size söyleyeyim. Çünkü yeni yatırımları teşvik etmiyorsunuz, öyle bir kaleminiz yok. Faiz farkını da vermiyorsunuz. Ama sanayi bölgeleri yapıyormuşuz. O önemli değil. Sanayi bölgesini yaparsanız alt yapı yatırımdır. Ama Mağusa'daki gibi eğer sanayi bölgesinden araba satıcılarına oto galerisi diye sanayi bölgesi verirsiniz, onu arsa kullanımından, arsa parasından kurtarmış olursunuz. Yoksa sanayiye bir hizmet etmiş olmazsınız. O halde burada eksiklik sanayi ve tarımın geriletilmesidir. Ekonomi bir bütündür. Onun için Maliye Bütçesinde bunları vurgulayın. Bu Bütçe sanayi ve tarıma gerçekten tırpan vurmaktadır. Oysa bizim, siz söylediniz tutanaklara bakarız, Sayın Maliye Bakanının ilk yaptığı konuşma, komitede yaptığı konuşma elimdedir. Nüfusun %60'ının köylerde olduğunu söylüyorsunuz. Nüfusun %60'ı köylerde ise, demek ki bunun büyük bir bölümü tarımla iştigal etmektedir. Öyle ise tarımı bir an önce ortadan kaldırmanın değil, tarımı, hayvancılığı desteklemenin gereği vardır. Onu da kendi bütçesinde belirteceğim. Eksiklik nedir maliye ekonomisi açısından? Para, banka, kredi politikası tamamen havadadır. Sayın Bakanı devreye sokabilecek yasal değişiklikler bir an önce yapılmalıdır. Merkez Bankası eğer eksikse, Yasası büyük iyi niyetlerle kurulmuştur. 1982-1983'te Ulusal Birlik partisi-Demokratik Halk Partisi Koalisyonunda kıran kırana Ankara ile mücadele vererek kurulmuştur bu Merkez bankası. Ama iyi bir kaynaktır kullanılması gerekmektedir. Merkez Bankası bankaları denetlemezse, faizi eğer üç ay, altı ayda bir kapitalize eden bankaların önüne çıkmazsa Hükümetin ana politikaları hiçbir şekilde yerini bulamaz. Siz bu bütçeler içerisinde programa dayalı olarak ben sektörler arasında kredilendirmeyi sağlayacağım diyorsunuz. Yani ticaret sektörüne bu kadar sanayi, bu kadar imalat sanayine, bu kadar medenciliğe, bu kadar veya geriye kalan diğer tarıma şu kadar diye yönlendireceğim

diyorsunuz, ama yönlendirmiyorsunuz. Hatta Merkez bankasını bile yönlendirmiyorsunuz. O elimde fazla para vardır diyor, Habuki fazla para nedir, Sayın Ergün Vehbi söyledi. İhtiyat Sandığının paralarının büyük çoğunluğu Kooperatif Merkez bankasındadır. Sosyal Sigortanın bütünü Merkez Bankasındadır. O yüzden o da inanıyor ki halk tercih etti kendisini. Değil. Zamanında biz yasaları öyle yaptık onun için. Bu Meclis yasaları öyle yaptı, o da kendini başarılı bir mekanizma kabul etmesin. Ama elindeki parayı üretime dönüştüreceğine götürüp Türk Bankasına faize yatırmaktadır, düşük faizle. Sokaktaki insana verse daha yüksek faiz alacaktı. Başka bankaya yatırsaydı da daha fazla faiz alacaktı. Bu gerçekleri yaşıyoruz. Kıbrıs'ta sermaye eksikliği vardır, doğrudur. Ama varolan sermaye de boşuboşuna kullanılmaktadır ve bazı bankalar bunları yurt dışına kaçırmakta ve kullanılmaktadırlar. Burada üretime dönük kullanılmamaktadır. Sayılar bunu göstermektedir.

Ben vaktinizi almak istemem. Açınız Merkez Bankasının Eylül ayında yayınladığı istatistikleri orada göreceksiniz durumu. Ticaret sektörü alabildiğine kredi kullanmaktadır. Kullananlar belli. O halde yatırım için çarpınan adamın elinde sermaye olarak kullanacak parası yoktur. Sayın Ergün Vehbi'nin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde kendi parasını çıkarma olayında zamanlama itibarı ile farkımız olmakla beraber eğer bir devlet kendi parasına sahip olmazsa dış etkenlerden, dış etkilerden hiçbir zaman kurtulamaz sözcüğünü söyleyerek en azından birleşmekteyim. Belki bir Körfez Krizi nereye varacağı meydana çıktıktan sonra bu konuyu da konuşuruz. Bu konuda bizim katkılarımız istenirse memnuniyetle, özellikle para politikaları konusunda iddialı olduğumuz için oturur ve beraber konuşuruz. Çünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde başka atılacak adım yarar getirmez ama yararlardan bir tanesi budur. Ama bunun zamanı zemini ve birimi önemlidir. Kimse hayal içine dalmasın. Bir zaman bu Kurucu Mecliste bir kaç arkadaş doluştuydu, bu binanın içerisine, çıkıp bu kürsüden dediler ki biz bunun üzerine bire kırk yazacağız ve Sterlin değerinde olacak. Hayal etmeyelim. Bir Dolar değerinde olacak. Bunu da hayal etmeyelim.

Ama Şimdi neden Türk parası olayı Kıbrıs'ta çok basit Şekilde uygulanabilmiŐ ve büyük sarsıntılar geçirilmemiŐtir? Bunun nedeni eksiklik duyulmuyor da onun için. Yani burada Türk parası eksikliği varsa Merkez Bankası derhal getirmektedir. Mesele burdadır. Para primini dayadığınız ülkenin parasını getiremezseniz sizin paranız daha çok sarsılır. Ve kötü para iyi parayı kovar. ıkardığınız para piyasada kalır. Türk Lirası aranır hale gelir. Bunu burda belirtmeyi görev bilirim. Bunu ilk söyleyen ben olmadığıma göre bunu para teorisyenleri söylediğine göre bana yanılıyorsunuz da diyecek durumunuz yok. Dolayısıyla bu konu son derece hassas bir olaydır. Sayın Maliye Bakanının bütçesini aldığımıza göre gelirlere de değineyim ve geçmiş olayım bu konuyu.

Gelirler konusunda Sayın Borman'a biz umut bağladık. Muhalefette bile olsak, işte Hükümet, işte Maliye Bakanı. Yıl sonu, gelecek yıl sonuna, 91 yıl sonunda bu Meclis kürsüsünden hesaplaŐmak üzere sizlere on iki aylık kredi tanımaktayız. Çünkü bu ülkede...

GÜNAY CAYMAZ (Lefkoşa) (Yerinden) - Faizsiz.

İSMET KOTAK (Devamla) - Bu ülkede, faizi ondan sonra eğer baŐarımızsa geri alırız. Bu ülkede gerçekten vergi vermeyen bir kitle vardır. Bu çok az veren bir kitle. Vergi vergiğini göstermeye çalışmaktadır. Vermiyorlar. Sigortacılardan vergi alacaksınız.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Her avantanın içindedirler.

İSMET KOTAK - Yasanın gerektirdiği maddeler konacak ve vergisi alınacaktır beyler. Bankalardan bu vergi atır atır alınmalıdır. Banka hissedarlarından da alınmalıdır. Meydandadır çünkü bunlar. Büyük her Şirketlerin ortaldadır. Ufak tefek

değil artık, büyük büyük şirketler ortaya çıktılar. Hiç saklı değil bu iş, meydanda. Bunların verdikleri devde kulak. Ama siz önce yine halkı düşündünüz. Çektiniz tabancayı, Katma Değer vergisi dank alınca vuracaksınız kapacaksınız. Niyetiniz bu. Sayın Bakan Komisyonda da söylediğini kabul etmem. Katma Değer Vergisini getiriyoruz beyler diyor. İşte arı kovanına elimizi sokuyoruz ve kaynağı bulacağız kimde para var. Ve bulamayacaksınız. Türkiye'de örneği vardır. Gidin İstanbul'a, gidin İzmir'e, Mersin'e gidin, alış-veriş için. Kapıdan girdiğiniz anda fatura ister misiniz, istemez misiniz beyim diye sorar. Siz hangi mekanizmanızla denetleyeceksiniz? Denetlenmez demedim. Çünkü bu ülkede, bakınız Türkiye'de Maliye Bakanlığı makbuz basar, fatura basar ve resmi evrak diye verir, defterlerine kadar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yıllarca çeşitli Maliye Bakanları geldi gitti, bu memlekette resmi makbuz Maliye Bakanının bastırıldığı ve faturayı uygulamaya koyamadı. Koydurmadılar. Çünkü ben değilim ki engel size. Sizin partinizin arkasında milyarlık servete sahip olanlardır bu engeller. Bunu yenebilirseniz kurunuz. Eğer Maliye Bakanlığının denetimini kuramayacaksanız, Katma Değer Vergisi halkın yeni bir soygun aracı olacaktır. Ben size burda bunu işaret etmeyi görev bilirim.

Gelirlerde en kolay gelir dediniz, yapıştırdınız arabalara vergiyi. %100 olarak artırdınız. Hatta bazı arkadaşlar bunu az buldu da. Sayın Ergün Vehbi'nin anlattığı hikâyeye uygun olarak az buldunuz herhalde. Bunun ardı, bunun hesabı meydandadır. Zaten toplayacağınızla neyi karşılayacağınızı görüyoruz. Ama eğer direkt vergileri artırırsanız, doğrudan doğruya gücü nispetinde vermesi gerekenden toplasanız bu açık çoktan ortadan kalkardı. Fakat bunun kolayına kaçırıyorsunuz. Katma Değer Vergisini getireceksiniz. Daha önce rihtım vergisini artırdınız. Limanda yolcu beklemekte olan insandan yeni rihtım vergisi aldınız. Vatandaşın sırtına yeni bir külfet getirdiniz. Serbest liman kuruldu, güya serbest limandır. Zamanında nefes tükettik. Emeğimize acımadık mücadelesini verdik. Öyle bir vergilendirildi ki öyle bir pahalılandırıldı ki normal limandan mal getirmek daha ucuzdur. Mersin çıktı karşınıza. Mersin genişliyor. Mağusa da küçülüyor. Bir rihtım, bir serbest liman düşünün ki ilk serbest limana indirdiğiniz mal hem rihtım vergisini verecek, inecek, ihraç etseniz, ikisini vermeyeceksiniz. Yurt içine getirirken rihtım vergisini bir daha vereceksiniz. Böyle bir serbest liman mümkün değildir. Gelir bekleyen eğer tavuğu kesecekse, gelir sağlayamaz. Sayın Örek de kazı bağırtmadan yolunuz derdi bu kürsüden.

Mersin limanından

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İçişleri, Köyişleri ve Çevre Bakanlığı, biz bu Bakanlığın sadece yönetim bakımından ele almaktayız ve sular idaresi bakımından ilgi duymaktayız.

Diğer konuları kendi bakanlığında geniş olarak ele alacağız. Beni üzen bir Çevre bakanlığının bir Bakanlık adına da Çevre bakanlığı da diyerek koymuş olmamızdır. Çevremizi isterseniz gidiniz görünüz. Bu Bütçe ile zaten böyle bir çevre koruma veya çevreyi kurtarma olayı cereyan edemez. Konan ödenekler meydandadır. Onun için son derece olumsuz, olanaksız bir bütçe ile karşı karşıyayız. Su olayına gelince, maalesef Tarım Bakanlığında olması gereken kalem burada olduğu için söyleme gereğini duyuyoruz. Kıbrıs su bakımından ne olduğu meydanda. Ama bunun tasarrufunu sağlayacak olan insanlara bir tavsiyede bulunurken, devlet olarak bizim görevimizi yerine getirmiş olmamız lazım.

Bu kadar seneden beri su araştırmaları sonucunu vermemiştir, çünkü ciddi su araştırması yapılmamıştır. Komisyonda sorduk, büyük büyük laflar edildi bize. Elleriinde olan bütün imkanlarla, bütün araçların tamir edildiğini ve seferber edildiğini söylediler. Ben de yanılıyor muyum dedim, Peyak'ın önüne yarın sabah siz de gidip bakınız veya bugün geçerken geçin bakın. Bütün araçlar orada yığılı durur. Ele geçirilmiş en meşhur iki tane büyük dril ki en derinliğe inebilecek, iki binaya kadar inebilecek araç, gereç orada yatmaktadır. Böyle bir araştırma sözkonusu değildir. Türkiye'den de ekipler geldi buraya, o ekiplerin de saltanat kurduklarından başka birşeye tanık değilim. Bir grubu bizim gazetenin sokağında, bir grubu başka bir yerde apartman dairelerinde oturmaktadırlar.

Derivasyondan bahsediyorsunuz; küçük, küçük barajlardan bahsediyorsunuz, bu bir yatırımdır. Ama su araştırması bu ülkede ciddi olarak ele alınmamış, halen de ele alınmamış. Ele alınmadığı sürece de zarara uğramaya devam

edeceğiz. Güney Kıbrıs'ta çeşitli önlemlerle verimsiz toprakların ne hale getirildiklerini, özel projelerle ne gibi başarı sağladıkları meydandadır.

Bayındırlık Ulaştırma Bütçesi turizmi de içermektedir. Turizm için söyleyeceğimi söyledim. Devam etmek istemem. Bayındırlık Ulaştırma Bakanlığı Bütçesine baktığınızda bu Bütçesinin sadece bir yönetim yapacağına inanmaktasınız. Yani başka bir katılımı yoktur. Yan şirketleri olduğunu söylüyoruz. Kıbrıs Türk Hava Yolları gibi. Denizcilik Şirketinin %51'ini zaten devrettiler ve etkin değillerdir. Mağusa limanının yanında bir kızak vardı, onu da ihale edip özel şirkete verip kurtuldular. Limanlar konusunda söylenecek söz günlerce zannederim herhalde otursak burada günlerce tartışırız. İşte yeni yapıldığı söylenen, turistik olduğu, özellikle Nazif Borman her zaman bana savundu, turistikdir Girne dedi. Buyurun turistik memlekettir görünüz onu. Mağusa limanı şu kadar yıllık geçmişi vardır zannederim o daha temizdir. Bir görünüz bakalım o liman turistik midir? Ve kullanılabilir midir? Ona bakınız evvela. Sanıyorum bu konularda da özellikle rıhtımı değil, limanı değil, ama halka hitap edecek servisleri yapacak olan, çizecek olan mühendislerin uluslararası seyahat etmesi, bir yığın ülke görmesi, deneyim kazanması veya dıştan uzman kişiler getirilmesi gerekmektedir. Hava alanı örneğinde olduğu gibi. İşte liman orada, bir feribotun girmesi ve gitmesi içerisine daha önce daha büyüktü bunlar 300-500 yolcunun alınması gerekmektedir. Bunun nasıl hızlı, nasıl süratli birbiri üzerine düşmeden, tertemiz işlemlerinin yapılması gerçekten bir bilim işidir. Bu bir teknik olaydır. Vardır bunun örnekleri. 2000 yolculuk gemiyi yüklerler, işte feribot da çalışır İngiltere'de. Ama eğer geçiş yerleri muamele yapılacak araç gereçler, acentelerin sahip olması gereken bilgisayarlar eğer kullanılmazsa, böyle izinlerin verilmemesi, limanların temiz, pak tutulması ve hakikaten halka servis vermeksi gertekmektedir. İşte Bayındırlık, Ulaştırma Bakanlığının hatalı uygulaması Mağusa ile Mersin arasında feribotun yük ve yolcunun taşınmasını yıllardan beri serbest bırakan bir idare, bölgecilik ısrar ve zihniyeti ile dört saatlik mesafeyi yani Türkiye ile dört saatte kurulacak irtibatı yıllardan beridir engellemektedir.

1960'ta bunu Makarios yapmaktaydı. Çünkü Türkiye'yle bu bağın kurulmasını istemiyordu. Şimdi bölgecilikten ötürü Girne Taşucu arası kısaltılmamıştır. Nihayet yolcu taşımacılığına izin verildi. Ama tır taşımacılığına izin verilemez. Neden? Liman kirlenecekmiş. Zaten liman kirli. Turistikmiş, bozulacakmış. Alakası yok. Çünkü gümrük muamelelerinin çoğu Mağusa'da da tırlar yapılmamaktadır ve ordan çekip gitmektedirler. Genellikle Türkiye'yi bağlamanın yolu yöntemini vazgeçenin olmuştur. Çünkü yeterince yük ve yolcu Mağusa'da vardır. Ne oy kaybına aldırınız, ne de gelir kaybına. Gerek yoktur artık. Mağusa tıkanmıştır. Girne eğer kullanılırsa Antalya hattı da açılacaktır. Antalya'ya bugün Ortadoğunun veya Doğu Akdenizin Riveyara'sı haline gelmiştir beyler. Bizi fersat fersat geçmiştir turizmde. İmkânlarıyla, otelleriyle ve hizmetiyle. Bizim onlara ihtiyacımız vardır. Onun için Girne Limanını yük ve yolcuya açacaksınız. Ama ben dökme yükten bahsetmiyorum. Bu kadar geniş yürekli değilim. Hayır. Ama eğer bir feribotları, bir değil, bir kaç tanesinin antalya, Taşucu, Alanya, Mersin, hatta İskenderun da çalışmasını istiyorsanız serbest bırakacaksınız, geliş gidiş sağlayacaksınız. Daha fazla irtibat kurulsun. Yük ve, biran önce tırlarla getirilsinler, kapalı getirilsinler, yarıya indirmesinler. Ama bu ülkeye Sayın Hacıahmetoğlu'nun dediği gibi, Komisyonda söylediği, meyve ve sebzenin gerekli olan, izne tabi olanın biran önce pazara ulaşmasını, balık veya eti toplayabileceksiniz. Bütün bunları hâlâ Mağusa'dan yapmanın anlamı yoktur. Burda itiraz edilemesin. Bunun yolu Türkiye'yi biran önce bağlamaktır. Havayolundan sizi bağlayamıyoruz. Mal meydanda. Kıbrıs Türk Hava Yolları gece yarısı uçuşlarıyla Ankara'yı bağlama çabasındadır. Ankara'yı. Yıllar içerisinde verilen mücadeleyle Lefkoşa, Ercan'la İstanbul arasında günü birlik, o da yazda ya, şimdi Pazartesi gitmeye kalksanız Kıbrıs Türk Hava Yolları yoktur. Neyse ki özel şirketlerin uçakları vardır. Ama geriye kalan yörelere gitme olanağınız yoktur. Bugün iki adımlık ötedeki, 20 dakikalık Adana'ya uçamazsınız. Biz bunları yol yapmalıydık. Kıbrıs Türk Hava Yolları yol yapmalıydı. Öbür şirketler eğer çalışacaksa teşvik etmeniz gerekmektedir. Bu bir süre teşvik isteyen bir olaydır. Bunun başka yolu yok. Eğer

Kıbrıs Türk Hava Yolları sağlıyorsa mesele yok. Özele de deyin ki çalışabilirsen çalış. Çünkü Adana'yı, Antalya'yı ve Ankara'yı, İstanbul, İzmir'i bağlamazsanız havadan Türkiye'yi nasıl Kıbrıs'a bağladığımızı söyleyebileceksiniz? Başkent Ankara'ya gitmek büyük bir maceradır. Sabahın 2.00'sinde Ankara'ya varacaksınız haftanın üç gecesinde. Öyle bir bağlantı, bağlantı değildir. Bayındırlık Ulaştırma Bakanlığı'nın ana fonksiyonu budur. Bunlar üzerinde dursun. Öteki Sayın Borman'la tartıştığımız, ama aslında sorumluluğu Bayındırlığa düşen başka bir olay vardır. Taşımacılık. Ülke içinde toplu taşımacılığın önderliğini Ulaştırma Bakanlığı yapmalıdır. Örgütlenme getirmelidir. Yerel yönetimle İçişleri Bakanlığıyla beraber, buna formül bulmak görevidir. Çünkü bu ülkede daha fazla özel araç istemiyorsanız, toplu taşımacılığı teşvik edeceksiniz. Kırk türlü toplu taşıma aracı vardır. Artık Lefkoşa'nın buna tahammülü kalmamıştır. Yurttaşın işinden evine gidip gelmesinin tek yolu yöntemidir, arabaları park edecek yer dahi bulamıyorlar. Ne kadar masraf olursa, başka çaresi yoktur. Komşusuyla da gitse deseniz, araba sayısı bir tek aşağı inecektir. Bunun toplu taşımacılığa gereksinim olduğu su götürmez bir gerçektir.

Eğitim Bakanlığında Türkiye'yi örnek verdik. Bu yıl Türkiye'de gerçekten eğitime büyük katkı vardır. Bizde akaryakıtta elinizi soktunuz vatandaşın cebine, akaryakıtı kullandığında alıp birtakım zenginlere turistik yatırım yapabilmesi için faiz farkı ödemektesiniz. Türkiye'de akaryakıt fonundan eğitim desteklenmektedir. %4.5. Toplananın %4.5'u eğitime verilmektedir. İnşallah bu sözlerimi Eğitim Bakanı işitir ve harekete geçer. Çünkü okullarda öğrencilerin oturacak sandalyesi yoktur.

Bazı okullarda yoktur. Bunu idareciler söylüyor lütfen işitiniz. Okullar tamir istiyor, tamir edecek para yoktur. İlgilene olamaz, çünkü paraları yok zaten. Bizim lükse harcayacak paramız yok, çağı yakalama gibi bir iddiayı ileri sürenlere hayret etmekteyim. Arada bir resimler çıkar gazetelerde. Geçen gün Cumhurbaşkanı da gitti koleje, bir resim de onunla çektiler. Eminim Cumhurbaşkanı'na da, açık söyleyim yalan söylediler. Çünkü orada bir modern bilgisayar eğitimi yoktur. Lütfen inceleyiniz. Birbirimizi aldatmayalım artık. Bir zaman oyuncaklar geldi bu ülkeye, herkes de oğlum bilgisayar öğreniyor, çocuğum bilgisayar öğreniyor diye döktüler paraları, evlere oyuncakları aldılar attılar. Bu kadar kolay mı bu bilgiyi almak? Bu okullarımızda bu eğitim verilememektedir. Hatta bazı okullarımızda ceryan yoktur ki böyle bir eğitim verilsin. Yıllardır bu idareciler haykırmaktadır. Ama ne acıdır ki seslerini işittirememektedirler. Eğitim geri kalmıştır. Türkiye'deki sınavlardan meydandadır. Kimse övünmesin, kimse saklamasın bunu. Türkiye'de görüyorsunuz. Bilgisayarda gerçekten belirli yörelerde büyük atılım vardır. Bizde yoktur. Ama biz övünmek istediğimizde dokuz harmanlık yer isteriz. Bu yeterli değildir. Biz geçmiş eğitim kadrolarınının bugüne kadar yaptıklarını inkâr etmiyoruz. En azından işte sizler yetiştiniz, bizler yetiştik. Bu değildir. Bizi aşılıyor arkadaşlar artık. Bunu anlamamız gerekiyor. Bu bilgi bizi aşmıştır. Genetik mühendisliği, bir tek yoktur ki. Daha yeni göndereceğiz. Gönderebilmemiz için burs bulacağız. Bilgisayarda dev adımlarla yapılan ilerlemeyi gördükçe biz ne gün, biz artık evlatlarımızla iletişimi kaybediyoruz. Ama Kıbrıs'ta değil. Başka ülkelerdekine. Bizimkilere bu verilmemektedir ki. Özel olarak almaya çalıştığınız bilgiler de yetersiz bilgilerdir. Eğitime dikkat ediyoruz. Bu yıl da istenen para verilmedi. Başka amaçlara bol bol verdiniz, eğitime %8 verdiniz. Yanlıştır. Kendi evlatlarınız için bunu düzenlemeniz gerekir.

Ayrı fon kurulacaksa, ayrı fon kurulacaktır. Ama ek vergi değildir bu, bunun yolu. Katma Değer Vergisine mukabil Sayın Bakan bir açıklama yaptı, ben de hayret ettim. Biz lüks maddelerden alacağız bunu diyor eğitim vergisi. E Katma değer vergiyi nerden alacak? Onu da sorduk. Bize dedi ki acil maddelerden almayacağım. Zorunlu maddelerden almayacağız. O da lüks maddelerden almayacak. Hangi birisi lüks maddeden alacak? Güvenlik Kovvetleri de lüks maddelerden alır. İçeri girerken de alır. Dolayısıyla alır, gümrük vesaireler.

Dolayısıyla eğitim apayrı bir olaydır. Derinliğine ilgili bütçede gireceğiz, ödenekleri açısından konuşuyorum.

Tarım Ve Orman Bakanı talihsiz bir Bakandır. Genç arkadaşımın böyle bir görevi yüklenmesi de talihsiz bir dönemde olmuştur diyebilirim rahatlıkla. Çünkü narenciye sektörünün bir kriz dönemi vardır, yaşanmaktadır. Cypfruvex geçmişte sınıfta kalmış bir örgüttür.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) -
Üstesinden geleceğiz.

İSMET KOTAK (Devamla) - İnşallah efendim. Biz de alkışlayacağız bu işin üstesinden gelince. Neticede sende mülayelik var. Cypfruvex gerçekten bugüne kadarki icraatları ile başarısız olduğunu ortaya koymuştur. Başka sahalarda da başarısızlığı denenmiş adamları da Cypfruvex'e kırparlar kırparlar yıldız yaparlar. Bunu da ne demek istediğimi rahatlıkla anlarsınız. Tıpkı temsilciliklerde olduğu gibi.

- 1792 -

Dolayısıyla benim Cypfruvex'ten eğer bakanlıklar aktif rol oynamazsa doğru dürüst bir netice alacağınıza inanmıyorum. Sayın Atasayan'ın bir zamanlar yine bu Cypfruvex kadrosuna güvenip, bu kürsüden çıkıp Cypfruvex; narenciye bu yıl altın yılını yaşayacaktır dedi, ve gerçekten o yıl Cypfruvex tarihindeki en büyük zararları yaptı. Atasayan'ın orda bir suçu yok. Ama Atasayan'a o bilgileri verenlerdedir suç. Onlar nerdedir şimdi? Karun kadar zengindirler. İsterseniz tek tek inceleyiniz. Bu olaylar yaşandı. Onun için olay, onun için genç ve dinamik arkadaşına tavsiyem, olayları yakından izleyiniz. Londra'yı yakından izleyiniz. Hollanda'yı, Rotterdam, Amsterdam limanlarındaki olayları yakından izleyiniz.

1793/...

Görecektir, hatırlayacaktır bu... Çünkü özel kesim geniş çapta alım yapamayacaksa bilmiyoruz, Cypfruvex'in üzerine kalacaktır ve ben açık söyleyim size, ben başından beri bu kuşkumu taşıyorum. Toprak Ürünleri Kurumuna iş geldiğinde, suçlusu hepimiziz. Neden? Kurmasaydık böyle bir kurum. 1975'te de karşı çıktım, ondan sonra da karşı çıktım. Bir kooperatif örgütü varken, bir örgüt daha. Tarımsal Donatım Kurumu, Kooperatif Levazım varken bir Tarımsal Donatım daha. Ne oldu? Sonuç sıfır, sıfır. Ondan sonra Eroğlu hükümetleri ben liberal bir ekonomi izleyeceğim, KİT'leri küçülteceğim demek zorunda kaldı. Gerek yoktu zaten Toprak Ürünleri Kurumu ile Tarımsal Donatıma. Toprak Ürünleri Kurumunun başına kim gelmişse gelsin, yönetimine kim gelmişse gelsin kimisi patatesci oldu, kimisi buğdaycı. Bu ayan beyan yaşadığımız gerçeklerdir. Kimse bunları inkâr etmesin. Bugün patates olayı bir yaradır ülkede. Kuzey Kıbrıs'ta kalan topraklar üzerinde 1972 yılında arayın bulunuz rakamları, 100,000 tona yakın üretim yapılmıştır patatesten. Biz başarısızlığımızı bir su olayına bağladık. E su yok ki biz de üretelim. Aynı topraklar, işte Vadili'den itibaren Güney Kıbrıs'ın bütün toprakları paketleme üniteleri duruyor orda, patatesin ve havucun. Havucu da öldürdük. Bu tarım politikasıdır. Tarımda atılım yapmak gerektiğine inanırım. Bu ödeneklerle yapabileceğinize inanmam ama bu bütçenin dışında kaynaklar olduğunu ve uluslararası ortak girişimlerle projelerin tahakkuk ettirilebileceğine inanırım. Türkiye bu atılımlara girmiştir tarımda, balıkçılık başta olmak üzere. Ben Komitede söylediğimi söyleyim. İsrail'de değil deniz kenarında keserek, çölde balık yetiştirilmiştir, kendi havuzlarıyla, tuzlu su. Aynı çölde domates yetiştirildi, onu da size söyleyim, o tuzlu suda. Bunlar bir atılımdır. Bu bilgi birikimini elde edebilmenin yolu ve yöntemi komisyonda söylediğim gibi teknik elemanlarımızı yurt dışına göndermemizdir. Ortak girişimler yapmak mecburiyetindeyiz. Onlar devletlerle yaptılar, uluslararası kuruluşlarla

yaptılar Güney Kıbrıs, biz özelle yapmak zorundayız. Çünkü bizi tanımıyorlar. Baf yöresinde Dimi ovasında, Dimi bölgesinde biliyorsunuz, iki nehri birleştirdiler, göl meydana geldi, yedi yılda bitki örtüsü değiştirildi. Biz hâlâ gökyüzüne bakıyoruz, hâlâ buğday, hâlâ arpadan bahsediyoruz. Onlar avokado, mango ihraç etmektedirler. Bu ayan beyan ve bu topraklarda üreyecek maddelerdir bunlar. Çünkü bizde ispatlanmıştır. Lefke bölgesinde avukadoyu Rahmetli Paşa kendi yetiştirmiş, örnek olmuştur bu topluma. Kim devam ettirdi? Kimse. Bugün Mesaryada hâlâ biz doğru dürüst hayvancılık yapamıyoruz. Hâlâ köy içindeki ağıllarla uğraşıyoruz. Keçi adedinin artışı en azından bu yönetimin yüz karasıdır. Çünkü bakınız 1967 öncesinde ki çarpışma yıllarıdır bu, o yılın dönemlerinde bile o dönemlerde bile geçici olarak tayin edilen kaymakam yardımcılarını veya kaymakamlar bal gibi köylerde kendi otoritelerini yürütür ve keçilerin en azından parasının farkını ödemek suretiyle alıp kesilmesini, ortadan kaldırılmasını sağlardı. Bugün bizde buyurunuz bakınız, keçi adedi düşmemiştir, artmıştır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Koyun düşer, büyükbaş düşer, keçi kalkar.

İSMET KOTAK (Devamla)- Koyun düşmektedir. Verdiğiniz rakamlarda düşmektedir ama o düşmemektedir. Öyleyse tarımda bir reform lâzım. Atılım gerek. Benim halkım tarıma yatkındır, yeniliğe yatkındır. Bilgi ve görgüsü vardır.

1990 yılında eğer mavi dil hastalığından hâlâ bu kadar hayvan ölmüşse bizim ihmalizdir. Çünkü bütün servisleri Lefkoşa'ya topladık. Çıkarınız Lefkoşa'dan. Çıkarınız. Bir zamanlar Yalusa en modern hastaneye sahipti. O bölgeye hitap edebilecek. Sayın Eroğlu kendi de mesleğidir, biz Mağusalı olarak yaşadık, o yörede vardı. Ama son derece büyük değil ama belirli bakımı yapabilecek durumdaydı. Biz hepsini toparladık. Lefkoşa'dan başka servis yok. Veteriner de burdadır. Lâboratuvarları, onlar da burdadır. Halbuki Teşkilât Yasaları kurulurken, çalışma yapılırken bölgelere kadrolar konmaktadır, kim tayin olursa gitmemektedir. Dolayısıyla tarımda bir atılım yapılmasının zamanı gelmiştir ve çoktan geçmektedir.

Ticaret ve Sanayi Bakanlığı için Sayın Ergün Vehbi'nin söylediklerine katılıyorum. Geçmişte Sanayi Bakanlığını yüklenmiş bir kişi olarak şunu söyleyim ki sanayi bu yıl ilerleme yapmayacaktır. Desteğiniz yoktur. Yeni yatırımları teşvik etmiyorsunuz. Bakanlığın bir an önce daha geniş kadroya kavuşması, olanakları kavuşması ve sanayi yatırımlarının hangi alanda olması açısından DPO ile ortak proje hazırlaması gerekmektedir. Bu teşvik edilmelidir. Yer bakımından ve kredi bakımından. Koruma gelmelidir. Hükümetiniz politikası ne olursa olsun Amerika'dan daha güçlü değilsiniz. Amerika kendi ürününü korumak için koruma yapmaktadır. Dünyanın en liberal ülkesinden bahsediyoruz. Türkiye kotayı neye açmıyor? Türkiye 780.000 km²'dir. Korkuyor mu? Açmıyor. Kendi tekstilini veya kendi politikalarını uygulasın diye Tayvan'a daha çok kota verir, Türkiye'ye daha az verir. Sizde koruma yok. Korumayı tamamen kaldırdınız. Kalitesi, fiyatı ve mal bulundurulduğu açısından, miktarları, stoğu tamam olan malları korumak zorundasınız. Makarnanın bu toplumda silinip gitmesinin nedeni, Sanayi Bakanlığının zamanında yaptığı hatalı girişimdir. Hatalı politikadır. Burada her kapanan iş yeri bizim için bir yara olmalıdır. Sanayi Holding açılmıştır kapıları işletilmiştir, devre devre. Açıldı genişledi daraltıldı, açıldı genişledi daraltıldı şimdi daraltma devresindedir. Peki, politika göttünüz hükümet olarak. Biz özele devre ediyoruz. Biz özele kiraliyoruz. Özel bunu alacak ve daha kârlı işletecek. Geliniz hep beraber Meclis komisyonları olarak gidip bir ziyaret edelim. Bu özele kiraladığınız fabrikaların hangisi işlemektedir? Kaçta kaç işlemetedir? Kaçta kaçının makineleri sökülüp götürülmüş,...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Boşaltıldı.

İSMET KOTAK (Devamla)- Boşaltılmış ve ambar olarak kullanılmaktadır. Biz ziyaret ediyoruz. Arkadaşlar da ziyaret etsinler. Yürekler acısı bir durum yaşanmaktadır. Bugün

10.500.000.000'lık elektrik teli ithal eder elektrik kurumu. Ama bunu ihale edersiniz özel kişileri torpilli bir sınıf yetiştirdiniz. Onlar vurgunu vurmaktadır. 10.500.000.000, Otururken orada daktiloda bir yazı yazar İngiltere'deki bir firmaya, veyahut Türkiye'deki firmaya, onun teklifini alır elektrik kurumuna verir ve aradan milyonları vurur. Vergisiz kâr . E, Sanayi Holding'in tel fabrikası ne oldu? En azından onun ürettiği, o çizgideki tel burdan niye temin edilmez? Niye karşılanmaz? Boru fabrikası niye çelik boru fabrikası, hâla kapalı tutulur? Bir potanın delinmesi bir sonuç mudur? Bu pota bu kadar yıl niye tamir edilmedi? Niye devreye sokulmadı? Bal gibi 82-83 yılında bunlar çalışıyordu ama. Ama boru ithalatçısı öyle istedi diye darbelenmiştir, kapısına kilit vurulmuştur. Bu örneklerdir bunlar. Plastiği biz Türkiye'ye satardık, şimdi her şeyimizi, plastiğin her şeyini Türkiye'den getirmeye başladık. Fabrikalar da, Sayın Bakan ben demiyorum Sayın Bakan sorumludur, çünkü yenidir. Ondan önceki de var, ondan önceki de var. Ama 5 kişiye indi bazı fabrikalar. Arkadaşlarım söylerler. 5 kişinin biri müdür herhalde, ikisi de, biri gündüz biri gece, biri gündüz bekçisidir. Demek üretim yoktur orda.

İSKAN BAKANI HASAN YUMUK (Yerinden) • Bekçiyi kaldırdık.

İSMET KOTAK (Devamla) - Kaldırdığınız hep işçidirler. Beşi birden çalışır müdürle beraber. Allah versin. Onun için 10.500.000.000'lık tel ithal edersiniz yurt dışından. Şimdi benim teminim, ben de aynı görüşteyim Sayın Vehbi ile bu Kamu İktisadi kuruluşudur. Ekonomiye zarar vermektir. Buna rağmen tutulsun gibi bir inancım yoktur. Kâr etmek zorundadır. Mecburuz. Yani oraya oturan adam oturamaz.

Zarar etmişse çıkacaktır. Ama bunun sorumlusu da sizsiniz. Sanayi Holding İdare Heyetine baktığımızda işin sonucu meydana çıkar. Bu İdare Heyetine emanet ettiniz, bu kadar sene önce kendilerine. Halâ orda oturmaktadırlar. Seçimde size yardım etti diye bu takımı mecbur değilsiniz ki orda tutasınız. Başarısızdır. Dolayısıyla değiştirmeleri gerekmektedir. Sonra bu kadar genel merkeze artık ihtiyaç kalmamıştır bu kadar azalan fabrika içinde. Bize zaten vere vere 17 tane fabrika verildi galiba yanılmıyorsam rakamlarda. 42 tane idi bunlar, 17'ye düştü. 16'ya düştü. Genel Merkezdir bir tanesi, öbürü 16. Bir iki tanesi de belki de ambardır, bilmiyorum onlara bakmadım. Ama benim teminim, eğer gerçekten kârlı çalışacak tesis varsa çalıştırılsın kaliteli üretiliyorsa, fiyatı da tamamsa ikinciye kapayın demedim. İkinci de yatırım yapacaksa yapsın, rekabet olsun. Ama Türkiye'den gelen malın neden daha ucuz olduğunu araştıralım.

Türkiye teşvik vermektedir. Teşvikle Kıbrıs'a gelmekte, bizim fabrikalarımız zarar edip kapanmakta, ondan sonra da tamamen ithalata dönmekteyiz. E nereye istihdam yaratacağız? İnşaat sektörü darbelenmiştir, dikkatinizi çekerim. Hele son narenciye ve yine Nadir Şirketler Grubunun kriz içinde oluşunun nedeni olarak bu ülkede geriye kalan sektörlerle de kriz yayılmıştır. İnşaat sektöründe işçi çıkarılması devam ettiğine göre geriye kalan sektörlerin bundan istihdam etme mecburiyeti vardır. Başka çaresi yoktur bunun. Ama eğer bu tesisler üretim yapamazlarsa bir yerde bundan en büyük darbeyi ekonomi alacaktır.

Çalışma ve Sağlık Bakanlığı konusunda çok geniş konuşma yapacağımız için burada girişte gerçekten bir-iki cümle ile geçiştirmek istiyorum. Çalışma hayatını lütfen öyle günlük kararlarla etkilemeyelim. Çünkü bunun yarası çok büyük olur. Bu kadar senenin kurumlarını bir anda sarsmayalım ve genç arkadaşımız, dinamik arkadaşımız, super bakan dedik kendisine, bir anda lütfen bu mekanizmayı bozmasın, tartışılsın. Hükümet politikası olarak tartışılsın, dönülsün grup olarak tartışılsın ve komisyonlarda iyice tartışalım. İkide bir yasalarla oynamak kimseye yarar getirmez. Bunu belirtmiş olalım.

Sağlık açısından ise hayal alemine dalmayalım. Bizim sınırlı bir sağlık olanağımız vardır ve belki de yurt dışına hastayı göndermek daha kârlı olacaktır, bazı sahalarda. Bazı sahalarda doğrudur, burda tedavi imkânı vardır. Ama bazı sahalarda çok lükse kaçmayalım. Biz her tedaviyi burda yapacağız diye buna soyunmayalım, yapamayız ve gerçekten getirdiğimiz araç ve gerecin yüzüne bakmak zorunda kalırız. Elemanlarımıza yazık olur. Astarı yüzünden pahalı olur. Yani yurt dışında siz 9-10 milyona yapacağınızı, burada 25 milyona mal etmiş olacaksınız. Bu yüzden çok titiz olmak gerekmektedir. Bizim istediğimiz

insanımızın önce koruma açısından sağlığının korunması, artı tedaviye iş geldiğinde m¼mk¼n olduğu kadar bunun yapılabilmesi. Ama eğer bir seviyenin üzerine gidecekse ben bunun T¼rkiye veya ¼teki ¼lkelere g¼nderilmesine hiçbir zaman herhangi bir şekilde sorun olduğuna inanmam, g¼nderilmesinde ve insanımıza yardım elinin uzatılmasından yanayım.

İskân Bakanlığına yine b¼tęeler ayırdınız, yeni ¼denekler ayırdınız.Yeni yasa da yapıyor arkadaşımız. Bu konular derinliğine bu k¼rs¼den konuşulacaktır. Bu konuda başınız sizin de bizim de ağrımaya devam edecektir. Bu b¼tęe açısından s¼yleyeceđimtek c¼mle yeni yaralar ağıyorsunuz. İskân Bakanlığı geğmişte mal verdiği insanlar var, mal vermedikleri var. Paketlerin gizli gizli açılma olayları vardır. Bunlardan da artık vazgeçilmesi gerekmektedir. 11'inci dediler, 11'inciyi konuşana kadar biz 14'¼nc¼ye ulaşmışlar. Dolayısıyla bu ¼lkede bu artık tarihe kavuşturulmalıdır. Sayın Bakana ¼zellikle bir dosyayı hatırlatmak isterim. B¼tęe Komisyonunda çeşitli bakanlıklarda hatırladım, Trafalgar Properties Ltd. ¼zerine geçirilmiş bu devletin, bu insanın, bu yetimlerin hakkı olan araziler vardır Girne'de. Bu dosyanın Savcılıkta olduğunu bize s¼ylediler. Sizin bakanınız Savcılığa sizden ¼nce havale ettiğini belirttiler. Bu ana kadar ortaya ęıkarılmamıřtır. ęıkarılması gerekmektedir. Atı alan ¼sk¼dar'ı geğmiştir. Bu mallar s¼rekli el değiştirmektedir. Kimsenin buna hakkı yoktur. O tapuların iptal edilmesi gerekmektedir. Eğer erken hareket etmezseniz bu hareket etmeyenlerin boynuna geręekten bu g¼nah asılı kalacaktır.Bu konuyu sizin b¼tęenizde dosyasını da getirerek uzun boylu konuşmayı da yapacağımı burda belirtmek isterim.

Genęlik ve Spor Bakanlığı açısından genę arkadaşım spor yazarlarının eleştirilerini ¼zerinde toplamaktadır. Olabilir. Bence onlar da yeni bir arkadaşla danışmanın heyecanı içerisinde bu eleştirilerini yaparlar. Ama ben inanıyorum ki geręekten Genęlik ve Spor Bakanlığı bu toplum içerisinde zaten ikinci kez h¼k¼mette b¼yle bir

Yavaş yavaş yerini bulacaktır. Gençlikle ilgili olarak herhangi bir ciddi bir ödeneğe rastlamadık. Demek oluyor ki bütçenin arslan payını geriye kalan bakanlar kaptı. Sonradan kurulmuş olan bu öksüz bakanlığa pek birşey bırakmadılar. Ama Ulusal Birlik Partisi seçimlerde bol bol tişörtler bastırdı.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) - Piyangosu var.

İSMET KOTAK (Devamla) - Bol bol tişörtler bastırdı. İşte hep gençlik bizimle beraberdir dedi. Üniversiteden arabaları kiraladı, o Üniversiteli gençlere de dediler ki yahu siz de işte komvoya katılın da gençlik bizimle beraberdir diyelim. Galiba öyle oldu olay. Çünkü öyle olmamış olsaydı bu gençlik bütçesine bol bol ödenek koyar ve yerlerine de bu hizmeti götürmeye çaba harcardınız.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Onlar yevmiyeliydi bizim için.

İSMET KOTAK (Devamla) - Evet. Evet tabii. Efendim mahkemeler bütçesi için isterseniz konuşup Sayın Zaim Necatigil'i yine üzmeylim.

ZAİM NECATİGİL (Lefkoşa) (Yerinden) - Yok hiç üzmen.

İSMET KOTAK (Devamla) - Mahkemeler bütçesinde geçen gün olayı ayan beyan söyledik biz.

MUHARREM SÖYLEMEZ (Gazi Mağusa) (Kâtiplik kürsüsünden) Dışişleri Bakanı da geldi.

İSMET KOTAK (Devamla) - Nedir efendim?

MUHARREM SÖYLEMEZ (Kâtiplik kürsüsünden) (Devamla) - Dışişleri Bakanı da geldi.

İSMET KOTAK (Devamla) - Dışişleri Bakanlığına söyleyeceğimizi söyledik biz. Çok konuştuk onun için tekrarlamak istemiyoruz. Tabii kendi bütçesinde. Ancak mahkemeler olayında lütfen, madem ki bu yasayı da geçirdiniz ve bina olmadığı için böyle bir yasa geçirdiniz, lütfen binasını da sağlayınız da bu yasayı geri alınız. Çünkü artık gerek kalmamıştır. Ve mahkemelerin ihtiyaçlarını da karşılayınız. Efendim!..

SALİH MİROGLU (Girne) (Yerinden) -(Anlaşılmayan sözler)

İSMET KOTAK (Devamla) - Ha bu konuyu tekrar açmayalım isterseniz. Bir şaşırtmacaydı. Seni de aldattılar o cümle ile.

SALİH MİROGLU (Yerinden) (Devamla) - Estağfurullah.

İSMET KOTAK (Devamla) - Aldattılar aldattılar. İnanırım yani. İnanırım.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Dışişleri Bakanlığı...

İSMET KOTAK (Devamla) - Ha evet. Evet Kenan o binayı verseydi olacaktı bu iş ama vermedi. Evet onun için geldi zaten mahkemeler deyince ama maalesef... Efendim geriye kalan bütçeleri ayrı ayrı konular üzerinde yürütmek istemiyorum. Ben genelini söyleyeceğim. Bu ülkede eğer sermaye büyük çapta bulunup ekonomiye enjekte edilmezse yatırımlar sürekli gerileyecektir. Bu bütçenin Sayın Bakan takdim ederken 1.000.000.000.000 bütçe yaptık dedi. Tabii 1.000.000.000.000 bütçenin kaç milyon dolar ettiği meydandadır. Dün de Akbank'ın bir ilanı vardı gazetede, Milliyet Gazetesi'nde. Sermayesini 1.000.000.000.000'a çıkardığını yazdı Akbank, Türkiye'deki. Yani Türkiye'deki Akbank'ın

sermayesi kadar bir yıllık bütçemiz. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin kaynaklarından bunun 10 katı bütçe çıkarılabilir. Gideri değil ama. Siz giderini çıkarmak istersiniz. Ben gelirinden bahsediyorum.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - O halde gelirini tamamı şeklinde önümüzde mesafe vardır yıllardır....

ULAŞTIRMA, BAYINDIRLIK VE TURİZM BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Durduran geçen sen 3 misli dedi.

İSMET KOTAK (Devamla) - Kaç demişti?

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - 3 misli dedi.

İSMET KOTAK (Devamla) - Peki ben size söyleyim biraz umudum vardı ki yani bu hükümette bu sessizlik beni umutlandırdıydı. Dendi ve içlerinden yani sana hak verirtiz ama bizim dilimiz söylemez. Ama anlıyorum ki eski Maliye Bakanı ki o kesimlerin sözcüsüdür umut bırakmayacak kendilerine. Çünkü bu Maliye Bakanı, özür dileyerek söylüyorum, 5 sene zarfında çalışanların her türlü hakkını geriletmiştir. 5 sene. Mehmet Bayram.

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - Hangisidir?

İSMET KOTAK (Devamla) - Mehmet Bayram, çalışanların her türlü hakkını geriletmiştir. Türkiye'de öğretmen bizim öğretmenimizin yarısı kadar maaş alırdı. Bugün bizimki onunkinin yarısı kadar almaktadır. Dolayısıyla Sayın Mehmet Bayram'dan benim umudum yoktur bu konularda.

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - Yalnız sen o şeyi biraz...

İSMET KOTAK (Devamla) - Evet onun için Sayın Eroğlu isabetli davrandı, evet.

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - 10 mislini bırak da 5 de..

İSMET KOTAK (Devamla) - 10 demedim zaten 5 dedim.

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - 10 dedin. Sen 10 söyledin.

İSMET KOTAK (Devamla) - 5 dedim baliba ben.

MEHMET BAYRAM (Yerinden) (Devamla) - 10 misli.

MUHARREM SOYLEMEZ (Katiplik kürsüsünden) - 10 misli.

İSMET KOTAK (Devamla) - 10 dediysem düzeltirim efendim. Tutanaklarda da düzeltiniz 5 olsun. Madem Mehmet Bayram 5'e razı oldu demek oluyor ki önümüzde 5.000.000.000.000'luk bir gap vardır. Ben size işte koca bir sene izin veriyorum buyurun doldurun bunu. Evelâ sigortalardan sağlayınız bunu. Karun kadar zengin oldular. Yeter artık onların. Efendim?

ERGUN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Okul tuvaletinin 100.000.000'u çıkmıştı bizimle.

İSMET KOTAK (Devamla) - Efendim? Ha bulur, bulur. Dolayısıyla benim özetle söylemek istediğim şudur. Bu bütçenin en yararlı noktası gelirleridir. Giderleri istediğimiz gibi tanzim edebiliriz. Çünkü hükümet olarak sizin politikanız odur.

Eğitime ben vermeyeceğim, turizme vereceğim. Sizin seçeneğinizdir. Biz de sizi eleştireceğiz. Nitekim eleştirdik. Ben dış politikada, dış ilişkilerde bu kadar örgüt istemem, üç tane örgüt isterim. Bu da sizin seçeneğinizdir. Bunu yalnız eleştirebiliriz. Ama gelirler bahsine geldiğinde siz de bağılısınız. Çünkü gelirler Anayasanın dediği gibi herkesin belirli oranda kendi gücü kadar o bütçeye katılması gereken kalemlerdir. Eğer siz benim gücümü onun gücünü ekleyemezseniz bu gelirleri sağlayamazsınız. Benim söylemeye çalıştığım budur. Dolayısıyla bütçe zaten yatırımlarını Türkiye'ye ihale etmiş bir bütçedir. Şimdi giderlerini de çalışan sınıfın omuzuna bindirmiştir. Temenni ederiz önümüzdeki yıl bu büyük çapta gelir sağlayan sınıftan vergi alan bir hükümetle karşı karşıya kalıp yeni ve değişik bir bütçe hazırlığı yapıp karşımıza gelmelerini görmüş olalım. Hepinize saygılar sunarken bütçeye ret oyu kullanacağımı açıklarım.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Kotak.
Sayın Kâşif buyurun efendim.

AHMET KÂŞİF (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; benden önce konuşan iki arkadaşım uzun uzadıya her şeyi açıkça eleştirmişlerdir. Tekrar aynı konulara değinip de benim bunları eleştirmek biraz yersiz olur kanısındayım. Ben genel kapsamda birkaç konuya değinip sözlerimi kısa keseceğim. Bence sunulan bütçe görüşmeleri...

AHMET SEVİNÇ (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Şimdi YDP olarak konuşuyorsunuz?

AHMET KÂŞİF (Devamla)- E herhalde Yeni Doğuşlu olduğum için Yeni Doğuş olarak konuşuyorum.

AHMET SEVİNÇ (Yerinden)(Devamla), Onu da bilelim Ahmet de...

AHMET KÂŞİF (Devamla)- Bağımsız değilim, Yeni Doğuşluyum Ahmet bey...

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Başladın sen de soru sormaya.

AHMET KÂŞİF (Devamla)- Yanında oturduk sonra huyundan suyundan kapacak.

Bence bütçe görüşmeleri özellikle de Mali Yıl Bütçe Tasarısı üzerinde yapılan görüşmeler çok önemlidir. Çünkü bütçenin geneli üzerinde yapılan görüşmelerde hükümetin bir yıllık icraatının muhasebesi yapılmaktadır. Esasen 15 yıldır bu memleketi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini idare eden UBP'dir ve her yıl bilmiyorum, kanımca bu muhasebeyi vermişlerdir. Eskiler daha iyi bilir.

TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)(Devamla)- Hesabı vermişlerdir, hesabı da.

AHMET KÂŞİF (Devamla)- Açıkcası bütçe görüşmeleri genelde hükümet için, özelde de ayrı ayrı bakanlıklar ve bunların bağlı kuruluşları için bir sınav günleridir. Ben diyorum ki bu hükümet edenler son bir yıllık süre içinde başarılı olamadılar. Hatta sınıfta kaldılar. UBP Hükümeti son bir yıllık süredeki uygulamalarıyla ülkemize ve ülkemiz halkına demokrasiyi bile çok görmüştür. Hükümet edenlerle birlikte UBP yıprandıkça Sayın Başbakan nalını keserini eline almış ve "Rabbena hep bana" diyerek Seçim Yasasını ve halkoylamasını da değiştirmek suretiyle bir ucube yaratmıştır. Sonuç ortadadır. Toplumsal birlik ve bütünlük zedelenmiştir. Kuzey Kıbrıs Türk halkı olarak

birliğe ve dirliğe en muhtaç olduğumuz günlerden geçmekteyiz. Halbuki hükümet edenlerin uygulamadaki hataları yüzünden küçücük köylerde bile kahveleri ayrı ayrı insanların olduğunu içimiz sızlayarak görmekteyiz. Belki Ulusal Birlik Partisi bu politikalar sonucunda 34 milletvekilini Mecliste ezici çoğunlukla sağlamıştır ama Ulusal Birlik Partisi hakkıyla iktidar olmamanın ezikliğini kendi içinde bile yaşamaktadır. 50 sandalyeli Mecliste 34 sandalye ile hükümet etmek çok kolaydır. Ama esası sayıca çoklukta değil de halkın istediği, halkın özlediği iktidar gücüne ulaşmaktır. Ulusal Birlik Partisi olarak siz bunu maalesef yapamadınız. 1990 seçimlerinden sonra sayısal çoğunluğunuza rağmen halkın iktidarı olamadınız. Şu anda bütün güç elinizde. 1990 seçimlerinden sonra bugüne kadar halk yararına en ufak bir atılım yaptığınızı söyleyebilir misiniz? Enflasyon ve hayat pahalılığı altında ezilen, canından bezen insanımız için hangi tedbirleri aldınız? Köylüyü, çiftçiyi, üreticiyi ezip elemekten başka ne yaptınız?

Seçimlerden önce söylenen sözler, verilen vadeler acaba ne oldu? Sandıkta mı kaldı? Ulusal Birlik Partisinin son iktidar döneminde bürokrasinin halk hizmeti yapmasında engellemektedir. Hatta Kuzey Kıbrıs Türk halkını benden olanlar ve karşımda duranlar diye parsellemiştir. Halkımızın kendi öz yönetimine, kendi canı ile kanı ile kurduğu devlete güven saygıları son Ulusal Birlik Partisi hükümetince de zedelenmiştir. Örnek mi istiyorsunuz? İçişleri Bakanlık Müsteşarınızın Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde bürokrasinin çöktüğünü açıkça ifade ettiğini herhalde siz de duymuşsunuzdur. Bunun anlamı da sizin çok güzel çalışır dediginiz devlet şartlarının durduğunun ifadesidir. Acılara, sorunlara karşı, sendikal haklara karşı, duyarsız hükümet dönemleri yine Ulusal Birlik Partisinin son dönemlerinde başlamadı mı? Baskıların yoğunlaşip entrikalıkların ve entrikacıların arttığı çok talihsiz günler yaşamaktayız. Enflasyon canavarı, hayat pahalılığı canavarı, karşısında asgari ücretliye 520.000 ₺ ile yetin dendiği talihsiz günler yaşamaktadır. Kendi hükümetimizin ülkemiz insanına yarattığı kanserlik, umutsuzluk kol gezmektedir. Ama Anavatanımız Türkiye'nin ülkemizde gerçekleştirdiği büyük alt yapı yatırımları ile ülkemiz ve ülkemiz insanının geleceği şekillenmektedir. Biz Yeni Doğu Partisi olarak Anavatanımıza olan şükran borcumuzu bu vesile ile bu kürsüden bir kez daha dile getiriyoruz.

TAŞKENT ALIYAN (Gazi Meçusa) (Yerinden) - Yaşar be mesaj tamam.

ALİMET KİŞİP (Devanla) - Tüm alt yatırımlar tamamen Anavatanımızca gerçekleştirilen ülkemizde hükümetin de bu büyük şansı kullanarak insanımızın diğer sorunlarına eğilmesini geçim derdine derman olmasını diliyoruz. Ülkemiz insanına da uygulamada da ayırım yapılmamasını istiyoruz. Sözlerimi ben daha fazla uzatmadan burada bitirirken ülkemiz insanlarının daha refah ve daha mutlu bir yaşama kavuşması için hükümet edenlerin daha aktif, daha duyarlı çalışmalar yapmasını diler saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Kâşif.
Sayın Atasayan söz istiyor musunuz efendim?

KÂŞIF - Tâşkent bey. size soruyor.

BAŞKAN - Tâşkent bey size soruyorum. Söz istiyor musunuz?

TÂŞKENT BAŞKAYAN (Yerinden) (Devamla) - Vakit geçtiği için Sayın Başkan...

BAŞKAN - Peki teşekkür ederiz. Hükümet adına söz isteyen var mı? Buyurun Sayın Başbakan.

BAŞBAKAN DR. DERVİŞ ERGÜDÜ - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; uuh kofete mensup arkadaşlarımızın eleştirilerini dinledik, eleştirileri içerisinde öneriler de var, o önerileri de dikkatle dinledik. Hatten bakanlıklar eleştirilirken de arkadaşlar daha fazla eleştiri ve öneri sunma inkanını bulacaklardır. Umarız ki yararlanacağımız önerileri gündeme getirirler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;
Uluslararası alanda hızlı gelişmelerin, dönüşümlerin ve krizlerin boy verdiği bir ortamda yeni bir bütçe yılına girmeye hazırlanıyoruz. Söz konusu gelişmelerin çok büyük bir kısmı bizi yakından ve doğrudan etkileyecek niteliklere sahiptir. Öncelikle Rum-Yunan ikilisi uluslararasındaki yeni gelişmeleri nihai hedefleri ENOSİS'i gerçekleştirecek bir ortamı yaratmak için konuları saptırarak kullanmaktadır.

Rum Liderliği, Kıbrıs'taki gerçekleri dünya kamuoyunun lgözünden saklayarak, uluslararası alanda genel kabul görmüş ilkelere ve kavramları ustaca istismar etmekte, böylece Anavatanımız ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti üzerinde ağır baskılar yaratmaktadır.

Orta-Doğu'nun son derece stratejik bölgesinde bulunan Kıbrıs, uluslararası alanda kolayca dikkatleri üzerine çekebilmektedir. Kıbrıs, karmaşık bir yapının ve farklı çıkar çatışmalarının çbulunduğu Orta-Doğu bölgesinde farklı etkenlerin birbirine kenetlendiği ve gerek içte, gerekse uluslararası alanda hassas dengeler üzerine oturmuş bir adadır. Bu nedenle genelde Kıbrıs konusuna uluslararası alanda ve iç sorunlar yönünden yaklaşırken son derece dikkatli davranmak ve milli davamızın nihai hedeflerini sürekli gözönünde bulundurmak zorundayız. Özellikle Körfez Krizinin yarattığı kendine özgü koşullardan geçildiği bu dönemde çok daha dikkatli davranmak zorundayız. Çünkü yapılabilecek küçük bir hata, Kıbrıs'ta tamiri mümkün çolmayan ve aleyhimize olacak gelişmeleri başlatacaktır.

Ulusal Birlik Partisi İktidarı olarak biz, içte ve dışta Kıbrıs konusuna son lderece özen göstermekte ve olayları izleyerek gereken önlemleri zamanında almaya çalışmaktayız. Aynı çduyarlılığı başta muhalefet kesimleri olmak üzere ülkemizdeki herkesin göstermesini beklemekteyiz. Ancak muhalefet kesimleri, içte ve dışta yıllardır, ortaya koydukları hatalı politikalar ve düşünce yaklaşımları sonucunda içine düştüğu yalnızlık nedeniyle bütün demokratik kurumlarımıza ve Kıbrıs Türkü'nün en güzel eseri olan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine hem de uluslararası alanda saldırmaktan vazgeçmemektedirler. Bu sözleri tabii ki Meclisin dışında olan muhalefete de...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Üstümüze almayız zaten Sayın Başbakan.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa)(Yerinden)- Yarası varsa gocunsun.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Tabii. Bize düşen temel görev, iç sorunlarımızı demokratik kurallar çerçevesinde çözmeye çalışmak, uluslararası alanda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini savunmak ve kökleştirerek sonsuza kadar yaşatma mücadelesi vermektir. Maalesef muhalefet kesimlerinin milli davayı savunma ve milli dava etrafında kenetlenerek, tek bir ses verme yönünde siyasal olgunluğa kavuşmadığını görmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasası, demokrasi, insan hakları ve hürriyetler temeline oturtulmuş çağdaş bir Anayasadır. Anayasamızın öngördüğü kurallar çerçevesinde bütün meselelerimizi demokratik bir şekilde çözebilecek imkânlarla sahibiz. Buna rağmen muhalefet meselelerimizi Anayasamızın ilkeleri dışında boykotlar ve benzeri yollarla çözmeyi kesas almıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde gerçekleştirilen son seçimlerde muhalefet halktan kopukluğunun ve milli davaya ters düşmesinin faturasını ağır ödemiştir Sayın Ahmet Kâşif.

AHMET KÂŞIF (Gazi Mağusa)(Yerinden)- O fatura nasıl ödendi herkes gayet iyi biliyor.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Muhalefet, hür ve demokratik bir ortamda barış içinde ve halkımızın %97 oranındaki katılımı ile gerçekleştirilen seçimlere gölge düşürmeye çalışmaktadır. Ancak olayların içinde yaşayan sağduyu sahibi ve gerçekleri bilen halkımız, muhalefetin seçimlere yönelik düşünce ve hareketlerine hiç itibar etmemiş ve kendilerini yalnızlık içinde kaderleriyle başbaşa bırakmıştır. Son seçimlere ilişkin muhalefetin iddialarına karşı zaman zaman detaylı analizler ve değerlendirmeler yaptığım için bugün bu konuda daha fazla birşey söylemek istemiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisindeki ve Meclis dışındaki muhalefet, 1991 Mali Yılı Bütçesini eleştirirken her zaman ortaya koydukları kalıplaşmış sözlerle Ulusal Birlik Partisi iktidarının uygulamalarını eleştirmiş ve "ekonomi çökertildi" "halk perişan edildi" şeklindeki bilinen iddialarını tekrarlamıştır. Bu iddialar komisyon safhasında da söylenmiştir. Bugün sabah-tan beri de söylenmeye devam edilmektedir. Özellikle muhalefet eleştirilerini, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-Türkiye Cumhuriyeti Ekonomik İşbirliği ile uygulamaya konan rekabetçi serbest piyasa ekonomisi modeli ve bu modele dayalı olarak uygulanan yeni politika ve önlemler üzerinde yoğunlaştırmıştır. Muhalefet, Ekonomik İşbirliği Protokolünün imzalandığı dönemde ileri sürdüğü iddialarını, somut bir şekilde meydana gelen olumlu gerçekleştirmelere ve gelişmelere rağmen aynı nakaratla sürdürmektedir. 1987 yılından günümüze dünyada ve ülkemizde çok şeyler değişmiş ve yeni bir yapılanma başlamıştır.

Bir bir yıkılan komonist rejimler ekonomik ve sosyal kurtuluşlarını demokratikleşmede ve rekabetçi serbest piyasa modelinin uygulanmasında görüşlerdir. Serbest piyasa ekonomisinin, ülkelerin ekonomik kalkınmalarındaki rolünü gören Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa ülkeleri bu yönde yeni bir strateji uygulamaya başlamışlardır. Buna rağmen bizdeki muhalefet çevreleri yaşanan gerçekleri hala daha görememekte, ya da işine gelmediğinden görmezlikten gelmekte ve Ulusal Birlik Partisi iktidarını, serbest piyasa ekonomisini uyguladığı için kalıplaşmış gerçek dışı sözlerle ve istatistikleri de saptırarak eleştirmektedirler. Ancak **halkımız yaşadığı gerçeklerin bilincinde, uygulamalarımızın sağladığı avantajlardan yararlanmakta ve muhalefete itibar etmemektedir.**

Sayın Ergün Vehbi fert başına düşen gelirin sadece birkaç yılını alarak dolar bazında düştüğünü söylemiştir. Eksik bilgisini veya eksik aktardığı bilgiyi tamamlamak düşüncesi ile bir çalışma yaptım. 1981 ve 1984 döneminde dolar cinsinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde fert başına düşen milli gelirin azaldığını dolayısıyla ülkemizde bir kalkınmanın olmadığını ileri sürmüştür. 1981, 1984 dönemi Sayın Ergün Vehbi'nin de hatırlayacağı gibi dünyada doların aşırı değer kazandığı bir dönemdir. Bu dönemde fert başına düşen milli gelir artışının doların yıllık değer kazancının altında kaldığı bütün ülkelerde fert başına düşen gelirden azalma meydana gelmiştir. Ancak her ülkenin kendi para birimi ile sabitleştirilmiş fiyatlarla yapılan karşılaştırmalar ekonomideki fevkalade büyümeyi göstermektedir. Nitekim 1975 - 1990 döneminde TL cinsinden fert başına düşen milli gelir fevkalade olarak sürekli bir artış göstermiştir. 1981-1984 döneminde de (TL) cinsinden fert başına düşen milli gelirden herhalde artış söz konusudur. Milli gelirden reel gelişmeler ülkemizde hızlı bir büyüme olduğunu göstermektedir. Diğer yandan 1975 yılında 1390 Dolar olan fert başına gelir, 1990 yılında 3180 Dolara yükselmiştir. Demek ki, fert başına düşen milli gelir de 1975 döneminde üç kat artış sağlan-

kelkinmişlik düzeyi bu dönemde üç kat yükselmiştir. Sayın Vehbi herhalde bu gerçeği dile getirmekten kaçınmıştır, işine gelmediği için.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Tahmindir o 3180.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Nitekim bankalardaki mevduat durumunu da biraz değişik anlatmıştır. Doğrudur. Bankalar yıl başına yaklaşırken mevduatlarını, plasmanlarını kısmışlardır. Her banka yıl sonu hesaplarını kapatırken tabii ki durumunu yüksek göstermek için plasmanı kısar. Bizde de esas nedenlerin başında bu gelmektedir. Bir de Ocak on beşte savaş başlar sözleri tabii ki tasarruflu, hem de bankacı bazı tedbirler almaya sevk etmiştir. Ama buna rağmen Eylül ayında (T) olarak mevduat 475,509,000,000 iken, Ekim ayında 463,720,000,000'a yükselmiştir. Döviz mevduatı da 1990 Eylül ayı itibarıyla 88,441,000 civarındayken, yine Ekim ayında 88,700,000 dolar olarak görülmektedir. Döviz rezervi de Ekim dönemi itibarıyla 191,000,300,000 civarındadır. Plasman olarak biliyorsunuz, siz iktisat okudunuz.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Fena mı yaptık Sayın Başbakan?

DR. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - %50'sinden... E, fena yapmadınız onun için belirtiyorum. %50'den fazlasını veremez. Bankalarda şu anda 463,700,000,000 mevduat olduğu dikkate alınır ve yapılan plasmanı da 700,000,000 olduğu dikkate alınır %50'sine yakın bir plasman yapılmıştır demek.

Ulusal Birlik Partisi kurulduğundan beri serbest piyasa ekonomisine ve hür teşebbüse inanmış bir partidir. Partimizin program ve tüzüklerinde bu husus açıkça ortaya konmuştur. Ulusal Birlik Partisi hükümetleri döneminde ekonomimizdeki gelişmelere ve ekonomideki örgütlenmeye paralel olarak bu sistem aşamalı bir şekilde yürürlüğe konmuştur. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-Türkiye Cumhuriyeti Ekonomik İşbirliği Protokolü ile de rekabetçi serbest piyasa modeline, uygulamaya konan politikalarla daha çok etkinlik sağlanmış ve ekonomide liberalleşme hızlandırılmıştır. İşte muhalefet, serbest piyasa ekonomisi uygulamalarımızı gerçeklere dayanmayan iddialarla eleştirmekte ve bizi sözde halkımıza şikâyet etmektedir. Ulusal Birlik Partisi iktidarının halkımızdan sakladığı hiçbir gerçek yoktur. Partimiz yapacaklarını programı, seçim bildirgesi ve hükümet programlarıyla halkımıza duyurmakta ve onay talep etmektedir. Nitekim, Partimizin Mayıs 1990 Seçim Bildirgesinin "Ekonomik Düzen" başlığı altındaki bölümünde "Ulusal Birlik Partisi, hızlı ve sağlıklı ekonomik ve sosyal kalkınmanın, serbest piyasa koşullarına dayalı bir ekonomik sistemle gerçekleştirilebileceğine inanmaktadır. Bunun içindir ki rekabetçi piyasa koşullarına dayalı bir kalkınma stratejisini benimsemiş ve uygulamaya koymuştur. Ulusal Birlik Partisi, özgür çalışma ortamının ve rekabetin, tüketici isteklerine en iyi cevabı verdiği, bunun ekonomik ve sosyal kalkınmanın temeli olduğuna inanmaktadır. Ulusal Birlik Partisinin öngördüğü ekonomik sistemde devlet müdahaleci değil, özel sektöre yol gösterici, teşvik edici ve yardımcı bir rol üstlenmiştir. Özel sektörümüzün gelişmesine ve ulusal kaynaklarımızın rasyonel değerlendirilmesine gereken önem ve öncelik verilmeye devam edilecek; yabancı sermayenin ülke koşullarına uygun olarak yatırım alanlarına yöneltilmesi özel teşviklerle sağlanacaktır" denmektedir. Yani, seçim bildirgesinde ne söylemişsek, onu Hükümet Programımıza da aldık ve uygulamaya devam etmekteyiz. Zaten Sayın Ahmet Kâşif'in konuşması içerisinde söylediği doğru bir söz var. 1976 yılından beri halk bizi iktidar olarak

seçmektedir. Çok doğru söyledi. Ama, seçim bitti ne yaptınız demektir. Halk bizi sandıktan iktidar olarak çıkarırken herhalde 1990 yılına gelinceye kadar yapmış olduğumuz icraatlardan, halk yararına ortaya koyduğumuz icraatlardan dolayı bizi seçmiştir. Yoksa hiçbir icraat yapmamış olsaydık halkımızın beklentilerini o 15 yıllık dönemde cevap vermemiş olsaydık, son seçimde %55 oyla bizi iktidar yapmazdı. Onun için halkın mutluluğunu düşünen Ulusal Birlik Partisi iktidarlara bu dönemde de halkının mutluluğu için çalışacak, gereken her türlü tedbiri alacaktır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Biraz da Özker'e müteşekkir olun.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Sayın Özker Özgür burda yok. Burda olsa, konuşsa cevabını verirdik ama...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla)- O yok diye ...

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Özker'in gemisinde siz de vardınız.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden)- İstedin. Yaptıklarımız, yapacaklarımızın teminatıdır demek istiyor.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Evet, bu kadar yeter diyorsun. Evet, doğrudur. Özetidir. Görüleceği gibi, seçim bildirgemizle, serbest piyasa ekonomisini uygulamak için halkımızdan onay istedik ve halkımız %55 oy oranı ile bu onayı bize vermiştir. Şimdi muhalefet, halkımıza verdiğimiz sözleri tuttuğumuz ve serbest piyasa ekonomisini uyguladığımız için bizi eleştirmekte, bu politikamızı değiştirmemizi istemektedir. Ulusal Birlik Partisi iktidarlara inandığı hususları programına almakta

ve belirlediği politikaları başarıya götürmek için her türlü özveri ile çaba sarfetmektedir. Biz halkımızın bizden beklediklerini sağlamayı ve halkımızın refah ve mutluluğu için gerekenleri eksiksiz yapmayı ilke olarak benimsemiş bir partiyiz. Tabii ki siz geldiğinizde kendi politikalarınızı ortaya koyacaksınız. Sayın Kotak'ın vurgulaması güzel. Bazı konularda, bu hükümet politikasıdır. Onu eleştiririz ama başarısı veya başarısızlığı o politikanın ıktidara bağlıdır demiştir. Doğrudur. Biz de ortaya koyduğumuz politikaların başarılı olması için tabii ki çalışmaktayız.

Muhalefet çevreleri, ekonomik işbirliği Protokolü çerçevesinde yaptığımız uygulamaları eleştirmekte ve ekonominin çökertildiğini iddia etmektedir. Ancak, bunlarla ilgili hiçbir tutarlı veriyi de ortaya koyamamaktadırlar.

Çünkü ülkemizde ileri sürdüklerinin tam tersi gerçekleşmektedir. "Ekonomik İşbirliği Protokolünün uygulamaya konmasıyla nasıl bir çalışma olmuştur ve bu protokol neyi öngörmekteydi sorusuna cevap aradığımızda ulaşacağınız sonuç tam bir başarı ve ekonomik ve sosyal kalkınmamızın hızlanmış olduğudur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ekonomik İşbirliği Protokolü Özetle, KKTC'nin kendi ayakları üzerinde durmasını, temel alt yapı yatırımlarımızın tamamlanmasını, ekonomik kalkınmamızın serbest piyasa ekonomisi stratejisine dayandırılmasına öngörmektedir. Protokolün uygulanmaya konmasıyla, pol, telekomünikasyon, su ve sulama gölet projeleri, liman, elektrik ve ormancılık projeleri gibi ekonomik kalkınmamızda esas rolü oynayan temel alt yapı yatırımları birer master plan kapsamında süratle uygulamaya konmuştur. Bu alt yapılarımız üç dört yıl gibi kısa bir sürede hızlı bir şekilde başlanmış ve böylece ülkemiz daha çağdaş bir görünüme kavuşmuştur. UBP iktidarınının uygulanmaya koyduğu serbest piyasa ekonomisi sistemiyle ekonomik büyüme hızlandırılmış, büyüyen ekonomiden bireylerin sosyal adalete hakları çerçevesinde milli gelirden pay almaları sağlanmış; çağdaş bir sosyal güvenlik sisteminin kurulması, sağlık, eğitim ve diğer sosyal limitlerin geliştirilerek yaygınlaştırılması suretiyle ülkemizde güçlü bir sosyal güven kurulmuştur. Serbest piyasa ekonomisine dayalı politikalar ile tasarruflar özendirilmiş; sağlanan tasarruflar üretime dönük ve istihdamı artırıcı yatırımlara yönlendirilmiştir. Bu uygulamalar sunucunda, ekonomik büyüme ve kalkınmanın, gelir düzeyi hızla artmış, KKTC ekonomisi kaynak yarıtan dinamik bir yapıya kavuşturulmuş, işsizlik sorunu sorunu çok büyük ölçüde çözülmüş ve ekonomimizde yapısal dönüşümler gerçekleştirilmiştir. Ortaya konan bütün bu gelişmeleri yayınlamış olan fiili gerçekleşme rakamları çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bunda rağmen publisite gerçekleri yok kabul ederek kısır bir döngü içinde halkımızı yanıltmaya çalışmaktadır. Ancak bunda da başarıya ulaşamamakta ve halkımızın sağduyusu ile gerçekler karşısında yenik düşmektedir.

Ekonomide meydana geldiğini söylediğim gelişmeleri, ekonomik işbirliği protokolünün uygulandığı döneme ait gerçekleşmiş verilere dayanarak, tutanaklara geçmesi ve gelecek konuşklara subalefatin gerçek dışı iddiaları ile karşılaştırma yapma imkanı vermek amacıyla burada rakamları göstermeye çalıştım. Ekonomik gelişmeleri değerlendirirken öyle fazla gerilere de gitmeyeceğim. KKTC-TC ekonomik işbirliği protokolünün fiilen uygulandığı dönemi ve 1987, 1988 ve 1989 yıllarına ait üç yıllık gerçekleşme verilerini değerlendireceğim. Bu dönemi neden aldığım sorusu sorulabilir. Bunun izahatı açıktır. Çünkü muhtelif bütçe ile ilgili eleştirilerini yaparken uygulanan serbest piyasa modelinin başarısız olduğunu, ekonominin gerilediğini ve krizden kurtulmadığını ileri sürerek mevcut ekonomi politikamızın değiştirilmesi gerektiğini iddia etmiştir. Bu iddialara verilecek en güzel cevap, kuşkusuz şökr nusu dönemdeki ekonomik gelişmeleri resmi rakamlara dayanarak göstermektir.

KKTC - TC Ekonomik işbirliği protokolünün öngör-
düğü politikaların yürürlüğe konması ve gerekli önlemlerin alınması sonucunda 1986-1989 döneminde, geçmiş dönemlerle kıyaslanmayacak hızlı bir ekonomik gelişme meydana gelmiştir.

Bu dönemde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisi reel olarak yılda ortalama %7.4 oranında büyümüştür. Üstelik ekonomide gerçekleştirilen bu yüksek oranlı büyüme yıllar itibarıyla istikrarlı bir artış göstermiştir. Ekonominin reel büyüme hızı 1987 yılında %6.8, 1988 yılında %7 ve 1989 yılında %8.5 oranında olmuştur. Bu dönemdeki toplam reel büyüme hızı ise %24 oranında gerçekleşmiştir. 1986-1989 dönemindeki ekonomik gelişmenin büyüklüğünü ortaya koyabilmek için ülkemizde plânlı kalkınma döneminin başladığı 1977 yılı ile işbirliği protokolünün uygulamaya konduğu döneme kadar geçen dokuz yıllık dönemde, yani 1977-1989 döneminde ekonomide gerçekleştirilen büyüme hızını karşılaştırmak yeterli olacaktır. 1977-1989 döneminde ekonominin reel büyüme hızı yılda ortalama %3.8 oranında gerçekleşmiş ve bu dokuz yıl içinde ekonomimiz toplam olarak %39.7 oranında büyümüştür. Milli gelirimize ait bu verilen protokolün uygulama döneminde yıllık büyüme hızımızın olağanüstü bir oranda arttığını çok açık şekilde göstermektedir.

Muhalefetin ileri sürdüğü iddialardan biri de tarım sektörünün gözden çıkartıldığı ve sanayinin çökertildiğidir. Sayın Ergün Vehbi bunu komite safhasında da enine boyuna eleştirmiş, açıklamaya çalışmıştır. Bugün sabah yaptığı konuşmada da, tarım ve sanayinin çökertildiğini iddia etmiş, Sayın Kotak da kendisini desteklemiştir. Oysa Protokolün uygulandığı 19887-1989 döneminde, hükümetimizin İtarıma sağladığı teşvik ve sübvansiyonların etkisi ile üçüncü yılına girdiğimiz kuraklığa rağmen tarım sektörü yılda ortalama %2.7 oranında olmak üzere toplam olarak %8.2 oranında reel bir büyüme göstermiştir. Bu dönemde gerilediği iddia edilen tarımsal üretim 47,616,500,000 Türk Liralık değerinden 159,475,700,000 Türk Liraya yükselmiştir. Reel bazda tarımsal üretim, sözkonusu bu dönemde %13.5 oranında artış göstermiştir. Hayvancılık üretimi ise aynı dönemde

15,033,100,000 Türk Lirasından 58,644,000,000 Türk Lirasına yükselmiştir. Tarımın ihmal edildiği ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin tarımsal ürün ithalatına bağımlı kılındığı iddialarına bu veriler gereken cevabı vermektedir. Ulusal Birlik Partisi tarımın sosyal ve ekonomik yaşamımızdaki önemi ve yerini çok iyi bilmektedir. Bu nedenledir ki üreticimizi destekleyen politikaları uygulamaya koyduk. Üreticiyi destekleyen düşük faizli krediler ve sağlanan sübvansiyonların etkisi ile ülkemizde peşisıra hüküm süren kuraklık yıllarına rağmen tarım sektöründe ve tarımsal üretimde reel artışlar sağlanmıştır. Hükümetimiz tarım sektörünün gelişmesi için üreticilerimizi bundan böyle de desteklemeye kararlıdır. Bu nedenle 1991 yılı bütçesine gübre sübvansiyonu ve zirai kredi faiz farkı için toplam 14,000,000,000 ödenek konmuştur. Muhalefetin, hükümet sübvansiyonları kaldırdı, üreticiyi perişan etti şeklindeki iddialarına kanaatimce öngördüğümüz bu ödenek miktarı en güzel cevaptır.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Biz azalttı dedik
Sayın Başbakan.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Ulusal Birlik Partisi iktidarı tarımın hava koşullarına bağımlılığının çsakıncalarını ve olumsuz etkilerini ve su sorununun boyutlarını çok iyi bilmektedir. Bu nedenledir ki, muhalefetin çok eleştirdiği Ekonomik İşbirliği Protokolundan gölet ve sulama master plânı öngörülmüştür. Bu master plân çerçevesinde 49 adet göletin yapımı programa bağlanmış ve bunların on tanesi tamamlanmıştır. Esas amacımız, yağın yağmurların bir tek damlasını bile kaybetmemek ve

yağışlı yıllardaki suları toplayarak yer altı su kaynaklarımızı zenginleştirmek ve üreticimizin sulama imkanlarını geliştirmektir. Gölet Master Planı bu amaca çok büyük ölçüde ulaşılmasını sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;
UBP iktidarı, muhalefetin ileri sürdüğü iddiaların aksine sanayi sektörümüze her zamankinden çok daha fazla önem vermektedir. Bu nedendir ki İşbirliği Protokolu'nda sanayi sektörümüzün gelişmesini sağlayacak düzenlemeler öngörülmüştür. Bugün sanayimiz yasa ile teşviklendirilen ve desteklenen sektörlerimizden biridir. Çünkü UBP iktidarının başta gelen hedeflerinden biri de, KKTC'nin kendine özgü koşullarında, ekonomik ve sosyal yapımıza uygun, gelişmeye açık bir sanayi faaliyetini gerçekleştirmektir. Sanayimizin geliştirilmesi ve sağlıklı güçlü bir yapıya kavuşturulması, sanayi yatırımlarının ülkemizin ihtiyaçlarını karşılayıcı, ihracata yönelik, rekabet edebilir, verimli ve ekonomimize en üst düzeyde katkı sağlayabilir duruma getirilmesi, Hükümetimizin öncelik verdiği hedeflerdendir. Bu hedefimizin gerçekleştirilmesi için sanayi yatırımlarını teşvik edici, sanayii koruyucu, uygun kredi imkanlarını yaratıcı ve ihracatı teşvik edici politikalar uygulanmakta, gerekli önlemler alınmaktadır.

Hükümetimizin sanayii teşvik politikasının temel amacı, rekabet edebilen ve ülkemize döviz kazandıran sanayi dallarının geliştirilmesi ve güçlendirilmesidir. Sanayide öngördüğümüz amaçlara ulaşabilmek için bir dizi teşvik tedbiri uygulamaya konmuştur. Bu teşvikler kapsamında Organize Sanayi Bölgeleri kurulmakta, uzun vade ve düşük kira ile kamu arazileri ve binaları kiralanmakta, sanayi yatırımlarına gümrük muafiyetleri tanınmakta, vergi indirimleri yapılmakta ve düşük faizli kredi imkanları sağlanmaktadır.

Sanayi sektörüne tutarlı politikalar çerçevesinde sağlanan teşvikler sonucunda bu sektörümüz son derece

hızlı gelişmektedir. Sanayi sektöründeki gelişme, özellikle Ekonomik İşbirliği Protokolünün uygulandığı son üç yıllık dönemde olağanüstü bir hıza ulaşmıştır. 1986-1989 döneminde imalat sanayii sektörü reel bazda yılda ortalama %18.3 oranında olmak üzere toplam olarak %65.6 oranında büyümüştür. Bu dönemde imalat sanayii üretimi 47 milyar 694 milyon 900 bin Türk Lirasından, 350 milyar 449 milyon 100 bin Türk Lirasına yükselmiştir. 1986-1989 döneminde imalat sanayii üretimi reel olarak %68.3 oranında artmıştır.

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden) - Bravo Sayın Başbakanım. Söyleyin efendim. İçteki, dıştaki muhalefet duysun.

AHMET KÂŞİF (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Emin; kime yağ çekiyorsun?

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Yağ çekmeye ihtiyacı yok.

EMİN UZUN (Yerinden)(Devamla) - Kime yağ çekeceğim? Gerçekleri söylüyorum.

AHMET KÂŞİF (Yerinden) (Devamla) - Sustun sustun, ansızın konuştun.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - İdare Amiri olduğu için çok sessizlik hoş değil diyor.

AHMET KÂŞİF (Yerinden)(Devamla) - Gerektiği yerde konuşsun.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Eskiden biz konuşurken CTP'nin on iki milletvekili birden söz atardı konuşmayayım diye.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Biz dinliyoruz.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Muhalefet var zaten.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Yok sizin muhalefetinizden çok memnunuz.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Dinleyip, sonra gereken yanıtları vereceğiz.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Tabii doğrusu odur. Demokrasilerde yaklaşım öyle olması lâzım. Zaten daha bakanlıklarda da Sayın Ergün Vehbi konuşacak.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Söyleyeceğiz efendim.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla)- Sanayi sektöründeki ve sanayi üretimindeki bu hızlı artışlara paralel olarak sanayi ürünleri ihracatımız da hızlı bir gelişme göstermiştir. Sanayi ürünleri ihracatımız 1986-1989 döneminde yıllık 14.7 milyon Dolarlık değerinden 25 milyon Dolara yükselmiştir. Bu gelişme sonucunda toplam ihracatımızda sanayi ürünlerinin payı %28.3'ten %45.3'e çıkmıştır. Dolayısıyla ihracatımızda geleneksel olarak önemli bir ağırlığı olan tarım ürünlerinin payı azalmış ve buna karşılık sanayi ürünleri ihracatının payı artmıştır. Son üç yıllık dönemde meydana gelen bu gelişmeler ihracatımızın yapısında önemli bir dönüşüm sağlamıştır. Bu gelişmeler yanında imalat sanayii tesislerinin sayısında ve buralarda çistihdam edilenlerin sayılarında önemli artış olmuştur. Son üç yılda imalat sanayii tesisleri sayısı %23 oranında artarak 460 adetten 566'ya yükselmiştir. Bu tesislerde istihdam edilenlerin sayısı da %20.6 oranında artmış ve 7,853'ten 9,470'e ulaşmıştır.

Muhalefetin, serbest piyasa ekonomisinin uygulanmasıyla sanayi sektörümüzün çökertildiğini ve sanayi tesislerinin hızla kapandığını iddia ettiği bir dönemde, imalat sanayii sektöründe, üretiminde, tesis ve istihdam sayısındaki artışlar, ekonomimizde başarılı bir sanayileşme olduğunu ve muhalefet çevrelerinin gerçekleri yansıtmadığını çok net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;
KKTC-TC Ekonomik İşbirliği Protokolü'nda ağırlık verilen sektörlerden biri de ulaştırma-haberleşme sektörü idi. Çağımızda ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesinde ulaştırma ve haberleşme son derece önemli yer tutmaktadır. Çağdaş teknolojilere dayanan haberleşme sistemlerinin kurulmaması halinde ekonomik kalkınma çabalarından bir sonuç almak son derece zordur. Bu gerçekleri dikkate alan Hükümetimiz, Protokol görüşmelerinde ulaştırma ve haberleşmeye ağırlık vermiş ve bu alandaki alt yapıların tamamlanmasını öngörmüştür. Bu çerçevede başlatılan Karayolları Master Planı ile Haberleşme Sistemleri'nin iyileştirilmesi Projesi aşamalar halinde gerçekleştirilmektedir. Ulaştırma-haberleşme sektöründe yapılan yatırımların etkisiyle sektörün büyüme hızı yeni bir ivme kazanmıştır. Ulaştırma-haberleşme sektörü 1986-1989 döneminde reel olarak yılda ortalama %9.5 oranında gelişmiştir. Bu dönemde ulaştırma-haberleşme sektörü toplam olarak %31.1 oranında büyümüştür. Gerçekleştirilen alt yapı yatırımlarıyla karayollarımızın standartları yükseltilmekte, haberleşme sistemlerimiz çağdaşlaştırılmaktadır.

Yeni kalkınma stratejimizde turizm sektörü ekonominin itici sektörü olarak belirlenmiştir. Teşvik edilen turizm sektörü de hızlı bir gelişme göstermektedir. 1986-1989 döneminde turizm sektörü yılda ortalama %14.8 oranında büyümüştür. Bu üç yıllık dönemde turizm sektörünün toplam reel büyüme hızı %51.5'e ulaşmıştır. Yine bu dönemde ülkemize gelen toplam turist sayısı 131,492'den 274,073'e, net turizm gelirleri de 52 milyon dolardan 154.9 milyon dolara yükselmiştir. 1990 yılında ise turist sayısının 350,000'ne, net turizm gelirlerinin de 218.9 milyon dolara ulaşması beklenmektedir. Turizm sektörüne sağlanan teşviklerin etkisi ile turizmde hızlı bir gelişme izlenirken, ülkemizde her geçen gün turistik tesislerin ve turizm yatırımlarının sayısı da artmaktadır. 1986-1989 döneminde otel sayısı %21.1 oranında artmış ve 38'den 46'ya yükselmiştir.

Aynı dönemde yatak sayısı 4,173'ten 5,254'e yükselmiştir. 1986 yılında turizm tesislerinde ve turistik yan tesislerde 1,700 kişi istihdam edilirken bugün bu sayı 2,552'ye ulaşmıştır. Turizmdeki bu gelişmeler ve teşvik önlemleri turizmcileri yatırımlara yönlendirmektedir. 1990 yılının ilk on aylık döneminde sadece Girne bölgesinde toplam sabit sermaye yatırım değeri 33 milyar 777 milyon İL olan onbir adet turizm projesi onaylanarak teşviklendirilmiştir. Bu projelerin tamamlanmasıyla 1991 yılı sonunda 263 kişiye ek istihdam olanağı sağlanacak ve 714 adet ilave yatak kapasitesi yaratılacaktır.

KKTC ekonomisinde ve sektörel bazda meydana gelen hızlı büyüme sonucunda, ekonomimiz kabuk değiştirmekte ve yapısal değişim göstermektedir. Ekonomide meydana gelen yapısal dönüşümle ülkemizin tarıma dayalı geleneksel yapısı yerini sanayi ve hizmet sektörlerine bırakmaktadır. 1986-1989 döneminde Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'da tarım sektörünün payı %12.5'ten %10.9'a inmiş buna karşılık sanayi sektörünün payı %11.5'ten %14'e yükselmiştir. Turizm sektörünün ekonomideki payı bu dönemde %1.8'den %2.1'e çıkmıştır. Kamu hizmetleri sektörünün payı ise %21.7'den %18.8'e düşmüştür. Bu gelişmeler ekonomimizde, belirlenen hedefler doğrultusunda bir yapısal dönüşüm olduğunu göstermektedir. KKTC ekonomisi bu dönüşüm sonucunda daha sağlıklı ve dinamik bir yapıya kavuşmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri;
İşbirliği Protokolu kapsamında para kambiyo alanında yapılan değişiklikler sonucunda döviz cinsinden mevduatlarda ve toplam döviz rezervlerimizde önemli bir artış meydana gelmiştir. 1986-1989 döneminde döviz rezervlerimiz %116.4 oranında artarak 85.5 milyon dolar değerinden 185.1 milyon dolar değerine yükselmiştir. Aynı dönemde döviz cinsinden mevduatlar 37.6 milyondan 83.9 milyona ulaşmıştır. Döviz rezervlerinde ve döviz cinsinden mevduatlarda meydana gelen bu artışlarda en büyük etken Kambiyo rejiminde gerçekleştirilen liberal düzenlemeler olmuştur.

Özetle muhalefet çevrelerinin çok eleştirdikleri Ekonomik İşbirliği Protokolu ve serbest piyasa sistemi KKTC'nin ekonomik gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Serbest Piyasa ekonomisine dayalı olarak uyguladığımız yeni büyüme stratejisi ekonomik gelişmede bir hamle etkisi yapmış ve ekonomik kalkınma süreci hız kazanmıştır. Yukarıda açıkladığım makro ekonomik göstergeler bu gerçeği ortaya koymaktadır. Ekonomik göstergelerin ortaya koyduğu bir diğer gerçek de, bu İşbirliği Protokolu'nun öngördüğü hedef ve amaçlar gerçekleştirilmekte ve rekabete dayalı serbest piyasa modelinde başarıya ulaşılmaktadır. Bu nedenle 1991 Yılı Programı'nda da belirtildiği gibi serbest piyasa ekonomisine dayalı büyüme stratejisinin uygulanmasına devam edilecek ve KKTC'nin ekonomik kalkınmasına daha da hız kazandırılacaktır. Tabii ki bu dönemde yapılması gereken değişiklikler, ekonominin daha da kökleşmesi ve büyümesi için alınması gereken tedbirler de mutlaka alınacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

Bir ülkenin ekonomisine ait veriler değerlendirilirken ve analizler yapılırken bir birinden kopuk yılların teker teker alınması ve buna dayanarak sonuçlara varılması son derece yanıltıcıdır. Bugün muhalefet çevrelerinin içine düştükleri açmaz bundan kaynaklanmaktadır. Ekonomik değerlendirmeler, statik analiz yöntemi yerine belli bir dönemi kapsayan dinamik analiz yöntemi ile yapılmalıdır. Ancak böyle bir değerlendirme ile objektif sonuçlara ulaşılabılır ve sadece objektif sonuçlar başarıyı ya da başarısızlığı ortaya koyabilir. İşte 1986-1989 dönemini ele aldığımızda ve bu döneme ait tahminlere dayanmayan fiilen gerçekleşmiş makro ekonomik verileri değerlendirdiğimizde KKTC'nde uygulanan ekonomi politikalarının başarılı sonuçlar verdiğini ve bu üç yıllık dönemde ekonominin yüksek bir performans gösterdiğini görmekteyiz. Gerçekler bu iken, bir ekonomi stratejisinin ürünü olan üç yıllık döneme ait veriler ve gelişmeler muhalefet çevrelerince yok kabul edilmekte; bu dönem bir bütün olarak değerlendirilmek istenmemektedir. Buna karşılık

1990 yılının büyük ölçüde ilk üç aylık verilerine dayanılarak yıl sonu itibarıyla yapılan gerçekleşme tahminleri ele alınmakta ve bunlara dayanılarak ekonominin geneline ve uygulanan politikalara ait kesin genellemeler yapılmaktadır. Böylesine bir yaklaşım gerçekçi olmadığı gibi tamamen subjektif değer yargılarına dayanmaktadır. Muhalefet subjektif değerlendirmelerde o denli ileri gitmiştir ki kuraklık nedeniyle 1991 yılında tarım sektöründe beklenen daralmayı bir ekonomik sistemi mahkum etmek ve uyguladığımız ekonomik politikaların başarısızlığını göstermek için temel dayanak almıştır. Bir ekonomide önemli olan husus öngörülen hedeflerdeki ileriye ve geriye doğru sapmalar değildir. Önemli olan husus ilgili dönemde genel olarak ekonominin gösterdiği performanstır. Muhalefetin başarısız bir yıl olarak değerlendirdiği 1990 yılında reel ekonomik büyüme hızı, geçici gerçekleşme tahminine göre en az %5 oranında olacaktır. Bu büyüme hızını görmezlikten gelen ya da küçümseyen muhalefet net kalkınma hızımızın sıfır düzeyde olduğunu da iddia etmektedir. Bu iddianın gerçeklerle hiçbir ilgisi yoktur. Çünkü 1990 yılında beklenen tahmini nüfus artış hızı %1.3 oranındadır. 1990 yılına ait %5 oranındaki büyüme hızını dikkate aldığımızda ...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Hesapsız gelen hariç tabii

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Hesaplı konuşuyoruz biz. 1990 yılına ait %5 oranındaki büyüme hızını dikkate aldığımızda ekonomimizin beklenen net büyüme hızı en az %3.7'dir. Bu net büyüme hızı da ekonomimizin ve halkımızın yaşam standardının 1990 yılında, 1989 yılına göre daha ileri bir noktada olduğunu göstermektedir. Bu olgu, UBP iktidarı döneminde ekonomik gelişmemizin ve halkımızın refah düzeyinin her yıl daha ileriye götürüldüğünü göstermektedir. Bizim temel hedefimiz KKTC ekonomisinin güçlü temeller üzerinde gelişmesini sağlamak ve halkımızın refah ve mutluluğunu artırmaktır. Ekonomik göstergelerimiz de bu hedefe ulaşmada başarılı olduğumuzu göstermektedir.

Muhalefet çevrelerinin hükümetimize yönelik eleştirilerinden biri de dış ticaret açığımızın büyüdüğü, ekonominin tasarruf olanaklarını yitirdiğidir. Muhalefet bu iddialarını da münferit gelişmelere dayandırmakta, bu konuda da bütünsellikten yoksun değerlendirmelere yönelmektedir.

Her ekonominin, rakip ekonomilere göre "karşılaştırmalı üstünlükleri" vardır. Ülkeler karşılaştırmalı üstünlükleri olduğu alanlarda uzmanlaşmakta ve diğer ekonomik faaliyetlerden meydana gelen açıklarını bu yolla kapatmaktadır. KKTC doğal kaynakları son derece fakir olan küçük bir ada ekonomisine sahiptir. Böyle bir ekonomide yatırım malları, ara malları, hammaddeler ve nihai tüketim malları ancak ithalatla karşılanabilmektedir. Bu tür ekonomilerde, bizde olduğu gibi, hızlı bir kalkınma süreci de yaşanıyorsa ülkenin ithal gerekleri de kalkınma hızına paralel olarak artmaktadır. Hızlı kalkınan ve ada ekonomisine sahip olan ülkemizin bu nedenle ithal eğilimi yüksektir. Ekonomimizin bugünkü doğal yapısı bunu zorunlu kılmaktadır. Dolayısıyla öngördüğümüz yıllık büyüme hedeflerine ulaşabilmemiz için ithalatımızı artırmak zorundayız. İthalat artışlarımızın dış ticaret açığını artırdığını dikkate alan hükümetimiz karşılaştırmalı üstünlük olarak gördüğü hizmet ihracına yani turizm sektörüne ağırlık vermiştir. Böylece meydana gelen dış ticaret açıklarımızı turizm gelirleri ile dengelemeye yönelik bir strateji benimsenmiştir. Bu gün ulaştığımız aşamada dış ticaret açıklarımızın %77.8'ini net turizm gelirlerimizle karşılamaktayız. Arta kalan dış ticaret açığımızı ise diğer ekonomik faaliyetlerden (diğer görünmeyen kalemlerden) sağladığımız gelirlerle karşılamaktayız. Ödemeler Bilançosu'nun genel denge kalemine baktığımız zaman, dış ticaret açığına rağmen ödemeler dengemizin fazla verdiğini ve döviz rezervlerimizin arttığını görmekteyiz. Nitekim ödemeler dengemiz 1989 yılında açık değil, 31.6 milyon dolar fazla vermiş ve döviz rezervlerimiz 29.8 milyon dolar artmıştır. 1990 yılı sonunda döviz rezervlerinde 38.6 milyon dolar artış ve ödemeler dengemizin de 39.7 milyon dolar fazla vermesi beklenmektedir.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Ne diyor-
sun Ergüncüğüm?

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Ama doğru, rakamlar yalan
söylemez. Ama gazetede yazarken başka türlü yazarlar, ra-
kamları almadan.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Benim verdiğim
rakamlar da yine sizin kaynaklarınızdadır.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Genelde ödemeler
dengesi bunu gösterir, müspet.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) Müspet, artıda.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Artıda.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Ödemeler Dengesi bir bütün-
dür ve bu bütüne ait veriler birlikte değerlendirilmelidir.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden)(Devamla) - Sizin bir Planlama
Örgütünüz var, istatistik cambazı.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Paradır bu
iş para.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - İstatistik cambazı olmak
için o sahada da uzman olmak lâzım. İstatistik sahasında
da. Ama biz istatistikte cambazlık yapmayız, rakamlarla oynamayız.

MUSTAFA ADAOĞLU (Yerinden)(Devamla) - Ekonomi Fakülte-
sini onlar senden daha evvel bitirdiler, daha kıdemlidirler.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Evet bu yapılmaz, belirli
kalemler yalnız başına değerlendirilirse yeterli sonuçlara
ulaşılmaz. İşte arkadaşlar yeterli kaynaklara, yeterli
kalemlere başvurmadıkları için hep eksik rakamlarla karşımıza çıkarlar.

Ödemeler dengemizi bir bütün olarak değerlendirdiğimizde dış ticaret açığımızın arttığını, buna karşılık dış kaynak kullanımının bir göstergesi olan cari işlemler dengesi açığının azaldığını ve ödemeler dengemizin fazla verdiğini görmekteyiz. Bu ise toplam dış ekonomik ilişkilerimizde iyi bir performansı göstermektedir.

Serbest piyasa stratejisine dayalı ekonomi politikalarımızın uygulamada ulaştığı başarı düzeyi sonucunda KKTC ekonomisi kaynak yaratan, yurtiçi tasarrufları artan bir yapıya kavuşmuştur. 1986-1989 döneminde ekonominin toplam kaynakları reel olarak %16.5 oranında artmış ve GSMH'nin toplam kaynaklardaki payı %93'den %99'a yükselmiştir. Bu veriler ekonomimizin kaynak yaratma gücünü göstermekte ve bugün geldiğimiz aşamada toplam kaynaklarımızın %99'unun yurt içi kaynaklardan oluştuğunu ortaya koymaktadır. Aynı dönemde yurt içi tasarruflarımız reel olarak %34.5 oranında artmıştır. Yurt içi tasarrufların Gayri Safi Milli Hasıla'ya oranı da yükselmiş ve %13.4'ten %14.5'e ulaşmıştır. Toplam kaynaklara ve yurt içi tasarruflara ait gerçekleşmiş veriler, muhalefet çevrelerinin iddialarının aksine ekonomimizin kaynaklarının sürekli gelişmekte olduğunu ve yurt içi tasarruflarımızın reel olarak arttığını ortaya koymaktadır. Bu olgu, uygulanan serbest piyasa ekonomisinin sağladığı başarıyı ve ekonomimize kazandırdığı dinamizmi göstermektedir.

Sayın Başkan, Değerli Milletvekilleri,

Ekonomimize ait açıkladığım makro ekonomik göstergelerin de gösterdiği gibi 1987 yılından beridir uyguladığımız yeni büyüme stratejisi ile son derece olumlu sonuçlar alınmış, ekonomimiz hızlı ve dinamik bir büyüme sürecine girmiş ve ekonomimiz yüksek bir performansa kavuşmuştur. Ekonomide sağladığımız gelişmeleri istikrar içinde devam ettirmek ve halkımızın rahat ve mutluluğunu daha da artırmak esas amacımızı teşkil etmektedir. Bu nedenle konjonktürel gelişmelerin ve krizlerin ekonomimizi olumsuz yönde etkilememesi için gerekli önlemleri zamanında uygulamaya koymak ve yıllık programları esas alarak hareket etmek zorundayız.

1991 Yılı Programı'nın temel politika ve hedeflerine göre hazırlanan 1991 Mali Yılı Bütçesi ekonominin en önemli araçlarından biridir. Bu aracın etkin kullanılması ölçüsünde ekonomik uygulamalarda başarıya ulaşılabilecektir. Bu nedenle bütçenin gelir ve gider yapısını ekonominin önceliklerine, öngörülen hedeflere, son zamanlarda ülkemizde ve dışta meydana gelen gelişmelere göre belirledik. Özellikle Körfez Krizi'nin ekonomimiz üzerinde görülmeye başlayan etkilerinin de dikkate alınarak bütçenin hazırlandığı burada açıklamakta yarar vardır.

Körfez Krizi ile birlikte Dünya'da ve Bölgemizde sıcak savaş rüzgarlarının estiği bir ortamda ekonomik sorunlar da kendini göstermeye başlamıştır. Ekonomilerin ana enerji kaynaklarından biri olan petrolde meydana gelen fiyat artışları dünyada yeni bir enflasyonist ortam yaratmıştır. Ülkeler Körfez Krizi'nin yarattığı ekonomik sorunların etkilerini asgaride tutabilmek amacıyla bir takım önlemler almaktadırlar. Hükümetimiz, Körfez Krizi'nin ekonomimiz üzerinde muhtemel daraltıcı etkilerini önlemek ve mevcut büyüme sürecini devam ettirmek için gerekli makro ekonomik politikaları belirlemiştir. 1991 Mali Yılı Bütçesi bu politikaların bir parçasını teşkil etmektedir. Körfez Krizi'nin sıcak bir savaşa dönüşmesi halinde artıracığı ekonomik sorunların etkilerini asgariye indirmek ve ekonomide daralmaya imkan vermemek için 1991 Yılı Programı önceliklerine ve hedeflerine göre bütçede yeni düzenlemeler yapılmıştır. 1991 yılı için belirlenen bütçe hacmi, 1991 yılı için hedef alınan Gayri Safi Milli Hasıla'nın %38.7'sine eşittir. 1990 yılında bütçe hacminin Gayri Safi Milli Hasıla'ya oranı %34.7 olarak belirlenmişti. Bütçe hacminin Gayri Safi Milli Hasıla'ya oranının 1991 yılında yükseltilmiş olması ekonomide Körfez Krizi'nin yaratabileceği daralmayı önleme amacını taşımaktadır. Muhalefetin iddialarının aksine 1991 yılı bütçe hacmi, ekonomide daralma yerine genişlemeyi sağlayacak, ekonomik ve sosyal dengeleri daha sağlıklı bir yapıya oturtacak büyüklükte saptanmıştır.

Bütçede öngörülen harcama ve gelir kalemleri 1991 Mali Yılı Bütçesinin temel politika ve hedeflerini ortaya koymaktadır. Bunları şu başlıklar altında toplayabiliriz.

Hızlı ekonomik büyüme sürecini devam ettirerek çalışanlarımızın gelirlerini reel olarak artırmak; Vergi kayıplarını ve sızıntılarını asgariye indirmek ve devletin gelir kaynaklarını artırmak.

Bu konuda Ekonomi ve Maliye bakanlığı hassas bir şekilde çalışmaktadır. Yalnız Sayın Kotak'ın belirttiği bugünkü gelirleri 5-10 misli artırmak zannederim milli geliri dikkate alırsak mümkün olmadığı ortaya çıkmaktadır. Ama vergi kaçaklarını önleyici tedbirler Vergi Usul yasasından başlayarak çeşitli yasalarda yapılacak tadilatlarla önlenecektir ve çalışan kesimden, özel kesim de dahil olmak üzere aldığımız vergi 50 milyar, yıl sonuna kadar 50 milyara varacak bir miktardır. geriye kalan gelirleri özellikle çalışanların maaşları, yani çalışanlardan aldığımız vergi ile karşılamaktayız şeklinde bir laf edilmiştir. Bana göre son derece yanlış bir sözdür. Bütçe ve zaman zaman Maliye Bakanlığının yayınladığı bildirimlere bakılmadan söylenen bir sözdür. Hatta Bütçeye bakılacak olsaydı, 338 milyar ₺'sı çalışanlara maaş ödediğimizi, 328 milyar ₺'sı da sosyal transferlere ödediğimizi dikkate alırsanız yılda topladığımız 50 milyarla çalışanların maaşını karşılamak mümkün değildir. Onun için Hükümetin başka gelir kaynaklarına da başvurması gerekmektedir. O gelir kaynakları da zorlanmaktadır, elde edilecek gelirin artırılması yönünde. Yine bu bütçe ile sosyal adalet ilkesi çerçevesinde vergi adaletini geliştirmek; temel alt yapı yatırımlarını süratle tamamlamak; Devlet elinin uzandığı kesimleri esenlendirecek olan sosyal transfer harcamalarını artırmak; sağlık ve eğitim hizmetlerini daha da etkinleştirmek; ekonominin tarım, sanayi ve turizm gibi temel sektörlerini geliştirici ve ekonomiye kaynak yaratıcı faaliyetleri yoğunlaştırmaktır.

Ortaya konan bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla 1991 Mali Yılı Bütçesi, 1990 yılı başlangıç ödeneğine göre cari fiyatlarla %9.5, sabit fiyatlarla %19.7 oranında büyütülmüştür. Dolayısıyla reel olarak %19.7 oranında büyütülen 1991 yılı bütçesi, ekonominin gelişmesini sağlayacak bir büyüklükte bir trilyon on üç milyar otuz milyon İL olarak belirlenmiştir. Böylesine büyük bir değere ulaşan bütçe hacminden beklenen yararların sağlanabilmesi için harcamalar içinde yatırımlara ağırlık verilmiştir. Yatırımları ön plana çıkaran politika tercihi ile 1991 Bütçesine, ekonomide genişlemeyi hızlandırıcı bir fonksiyon verilmiştir.

Sayın Kotak'ın söylediği gibi bir bankanın bütçesi bir trilyonu geçti sözlerine tabii ki itibar edecek değiliz. Bu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gelişen bir ülke.

Nüfusu belli. Gelir kaynakları belli ve bir trilyonu aşmamız bile bize göre büyük bir olay. Çünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde çalışan nüfus resmi kayıtlara göre yetmiş bini aşmamakta, gelir vergisi veren nüfus ise herhalde yetmiş binin altında, elli bin civarında.

EKONOMİ VE MALİYE BAKANI NAZİF BORMAN (Yerinden) -
Asgari ücret vergiden muaftır.

DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Asgari ücret vergiden muaf da tabii ki asgari ücreti de tenkit etti arkadaşlar. Asgari ücreti sizin düşündüğünüz gibi bir milyon olması herhalde bizim tarafımızdan da benimsenecek bir olay ama, asgari ücret bir hesaba göre yapılmaktadır. Bu rakamlar ona göre çıkmaktadır. Kaldı ki bizde asgari...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Erdal Onurhan'ın rakamlarıdır onlar.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Asgari ücret de vergiden muaftır. Şu anda tesbit edilen asgari ücrete göre aşağı yukarı yedi milyonluk bir gelir her yıl vergiden muaf tutulacaktır. Hem de çalışanlara ücret artışı istersiniz, hem de gelir kaynaklarımızı kısıtlamayı önerirsiniz. Motorlu araçlardan vergi almaya kalktığımız zaman muhalefet karşımızda, başka gelir kaynaklarına el attığımızda muhalefet karşımızda, ama maaşlara gelince, çalışanın maaşlarına gelince Hükümetten daha cömert davranmaya çalışmaktadırlar. Sanki kendileri iktidara geldiğinde ki geçmişte bazıları geldi, koalisyon ortağı oldu. Gelirin nasıl sağlandığını gördükleri zaman, giderleri nasıl kısmamız gerektiğini ve asgari ücret başta olmak üzere çalışanlara verilecek maaşlarda nasıl cimri davrandığını, ama fiyat artışlarına geldiği zaman nasıl cömert davrandığını da, aman buna da artış getirelim, aman buna da artış getirelim dediklerini gayet iyi hatırlamaktayız.

Hüseyin Bey başını sallıyor. O ara Bakanlar Kuruluna sık sık giren arkadaşı. Toplumcu Kurtuluş Partisi muhalefet ortağımızken Sayın Salih Coşar hatırlasınlar, zam konusu gündeme geldiğinde yarış halindeydiler.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Subvansiyonlar da kalksın.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Daha subvansiyonlar sıfırlansın ve her şeye zam getirelim. Halbuki hükümete gelmezden önce fiyatların dondurulması için yasa önerisi sunmuşlardı. Bu ne değişikliktir. Bizden bu kadar senedir hükümet icraatında bulunan kişiler olarak bizim zorlandığımız konularda siz gayet rahat davranıyorsunuz. Zam efendim yapılsın, ne olur vatandaş alışır sözlerini hâlâ daha kulaklarımızda işitmekteyiz. Ama muhalefete düşer düşmez bu Meclis kürsüsünden her zammın karşısına çıkmışlardır. Haklı zamlar yapıldığını bildikleri halde. Onun için size iktidar nasip olmadı, olmasın. Ama iktidara gelerseniz bu memlekette gelir toplamanın ve geliri paylaşmanın kolay olmadığını siz de anlayacaksınız.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Geliri toplamanın yerleri belli. Üstüne gitmezseniz ben ne yapayım.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Yer bellidir. Üstüne de gidiliyor. Ama kaynak, kaynak küçük.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Kaynak var.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hükümetimiz uyguladığı reel maaş-ücret politikasını 1991 yılında da sürdürecektir ve kamu görevlilerimizin satın alma güçlerini reel olarak artıracaktır. Bu amaçla 1991 yılı

bütçesinde personel giderleri reel olarak %15 oranında artırılmıştır. Bütçeden sosyal yardım alan, şehit aileleri, malül gaziler, yoksullar ve diğer grupların gelirlerinde de 1991 yılı için reel artış öngörülmüştür. Buna göre 1991 yılında transfer harcamaları, 1990 yılı ödeneğine göre reel olarak %33.5 oranında artırılmıştır.

Bütçede öngörülen personel giderleri ile transfer harcamaları, muhalefetin iddialarının aksine, 1991 yılında kamu görevlilerinin ve sosyal yardım alan vatandaşlarımızın satın alma güçlerinin reel olarak artırılacağını ve refah düzeylerinin bugünkünden daha yüksek bir düzeye çıkartılacağını göstermektedir. Sosyal devlet ilkesini benimsemiş ve hayata geçirmiş olan Ulusal Birlik Partisi iktidarı, 1991 yılında personel giderleri ve transfer harcamaları politikalarıyla ülkemizde sosyal adaleti daha da güçlendirmeyi hedef almış ve bunu gerçekleştirmek için de bütçeyi etkin bir araç olarak kullanma politikasını benimsemiştir.

Hükümetimiz dünyadaki siyasal ve ekonomik konjunktürü yakından izlemekte ve gerekli önlemleri almaktadır. Dünya ekonomisi yönünden sarsıntılı geçecek bir dönem olarak görülen 1991 yılında,

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin korunabilmesi için ekonomiyi canlı tutacak harcamalara bütçede ağırlık verilmiştir. Bu kapsamda ekonomik hizmetler için 1991 yılı bütçesinde toplam olarak 250,206,400,000.-TL tutarında ödenek konmuştur. Böylece bütçenin fonksiyonel ayırımı bazında 1990 yılı bütçesine göre ekonomik hizmetlerin toplam bütçe içindeki payı artırılmış ve %21.3'ten %24.7'ye yükseltilmiştir.

Muhalefet kesimleri, serbest piyasa ekonomisini eleştirirken, bu sistemin bir gereği olan sübvansiyonların kaldırdığını ve üreticilerimizin kendi kaderleri ile başbaşa bırakıldığını iddia etmektedirler. Hükümetimiz ekonominin yönlendirilmesinde, üretimin ve üreticinin desteklenmesinde sübvansiyonları, ekonomik sistemimizin gereklerine göre etkili bir araç olarak kullanmaktadır. Tarım üreticisini desteklemek ve üretimi teşvik etmek amacıyla 1991 yılı bütçesine gübre sübvansiyonları için 12 milyar Türk Lirası ve zirai kredi faiz farkı için de iki milyar Türk Lirası ödenek konmuştur. Bunlar yanında tarım ve sanayi üretiminin artışına katkıda bulunacak olan İhracatı Teşvik Fonu için bütçede 23 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Turizmin gelişmesinde ve turizm yatırımlarının artışında belirleyici bir rol oynayan turizm kredileri faiz farkı teşviki için bütçede 4 milyar TL ayrılmıştır. Bizim bu Turizm Teşvik Fonundan verdiğimiz teşvikleri de tenkit etmektesiniz.

ERGUN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - E hep İlçe Başkanlarına verirsiniz.

Dr. DERSİŞ EROĞLU (Devamla) - İlçe Başkanları bir tane iki tane olur, üç tane olur. Daha fazla olmaz. İlçe Başkanı da eğer turizmle...

ERGUN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Arslan payını da onlar alır.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Eğer İlçe Başkanı turizm yatırımı yasalarımıza uygun olarak yapıyorsa elbette o da bu yasadın faydalanacaktır. Yasa İlçe Başkanları yararlanmaz diye bir madde koymamıştır.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Sayın Başbakan, zaten bütün memleket UBP'li. Ne yapalım yani.

MUSTAFA HACIAHMETOGLU (Girne) (Yerinden) - Taşkent nedir yani?

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Evet.

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Bu söz çok doğru Sayın Taşkent Atasayan.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Onun için az kaldı kıl payı kurtardınız.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Yasalar karşısında...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Asil girdi, Türkiye girdi...

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Sayın Ergün Vehbi, sen Meclis kürsüsünden kalktın ki müdahale olmadı seçimlere dedin. Şimdi ne oldu, müdahale edilmedi diyorsun?

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Hayır ben olmadı demedim. Rica ederim.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Sayın Kotak bu Meclis kürsüsünden seçimlere Türkiye müdahale etmemiştir dedi.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Ben dedim ki 81'de de oldu, 85'te de oldu, 90'da da oldu.

İSMET KOTAK (Gazi Mağusa) (Yerinden) - En büyük de 90'da oldu tabii. Kabul et.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Onu tabii kabul etmiyoruz.

İSMET KOTAK (Yerinden) (Devamla) - Nasıl kabul etmiyorsunuz?

EMİN UZUN (Yerinden) (Devamla) - Kesinlikle red.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - %97'ye varan bir katılım oldu. Sözlerimin arasında vardı. Madem dokundunuz...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Paranın ucunu gösterince çoğu koştı.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - E paranın bolluğu sizdeydi. Biz hâla daha borç ödüyoruz.

EMİN UZUN (Yerinden) (Devamla) - En muhteşem seçim oldu.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Partinin borçlarını ödemek için piyango çıkarıyoruz. Ulusal Birlik Partisi yılbaşı piyangosu. Ama sizin o zaman üç partili sermayesinin birleştiği bir bütçeniz vardı.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bir parti etmezlerdi hepsi.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - E zaten halk da öyle anladığı için, halk da öyle gördüğü için, sizi sandıktan çıkarmamıştır.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - E bütçesinden bahsettik.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Uçü bir parti etmezdi dediniz, doğrudur.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bütçe olaraktı.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Ben sizin sözünüzü kabul etmiyorum. Kendi sözlerinizi benimsiyoruz. Yine reddediyorsunuz. Evet.

Demek ki, ben şuna inanırım. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben hayatım boyunca şuna inanırım. Kimse zorla sandığa gitmez. Kimse sandıktan zorla istemediği adama oy vermez. Bu bir gerçektir. 1990 seçimlerinde de bu böyleydi. 1985 seçimlerinde de öyleydi. 1981 seçimlerinde sandıktan kaçırıldı dediklerinizi de, Sayın Kotak'ın 1981 seçimlerinde sandıklar kaçırıldı dediğini de gayet iyi biliyorum. Halbuki bu memlekette çok partili sisteme geçtiğimiz günden beri sandık kaçma değil, bir oy pusulası bile kaçamaz.

Dr. AHMET KAŞIF (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Kaçacaktı ama engellendi Sayın Başbakan.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Koskoca Asil'i bile kuruttunuz, tükettiniz. Bir seçim uğruna.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Siz onu da bu memlekette çok gördünüz.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bir seçim uğruna gitti adamlar.

Dr. DERViŞ EROGLU (Devamla) - Seçimle alakası yok tabii de siz yani yabancı sermaye olarak gördünüz. Yabancı sermayeyi benimsediğiniz. Halbuki zaman zaman yabancı sermayeye karşı değiliz diyorsunuz. Son zamanlarda bu sözü çok söylüyorsunuz. Biz yabancı sermayeye karşı değiliz. Hatta Sayın Ozker Ozgür'ün bile Ticaret Odası toplantısında yabancı sermayeden yana olduğunu söylemeye başlamıştır. Ben anlamakta

Evet Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; subvansiyonlardan bahsediyordum. Turizmin gelişmesinden bütçeye dört milyar Turizmi Teşvik Fonu için, turizm teşviği için faiz farkı koyduğumuzu söyledim. Küçük esnaf ve zanaatkarlarımızı destekleyici politikaları uygulayan hükümetimiz, bu kesime düşük faizli kontrollü kredi imkânları sağlamaktadır. Küçük esnaf ve zanaatkârlarımıza kredi imkanları yaratmak için bütçeye 750,000,000 ₺ ödenek konmuştur. Bütçede öngörülen bütün bu ödenekler doğrudan üretime dönük ve sübvansiyon niteliğindedir. Üretimi teşvik amacıyla ekonomik faaliyetlerde genişleme yaratacak olan sözkonusu sübvansiyonlar için bütçede öngörülen toplam ödenek miktarı 41,750,000,000 ₺'dir. Bu amaçlar için 1991 yılı bütçesinde 8,250,000,000 ₺ tutarında ödenek ayrıldığını dikkate aldığımızda, 1991 yılı, 90'da ayrılmıştı o, 1991 yılı bütçesinin ne denli üretimi destekleyici ve ekonomik faaliyetleri geliştireci bir nitelik taşıdığı açıkça görülmektedir.

Bütün bu hususların bütçede kalem kalem net bir şekilde yer almasına rağmen muhalefet 1991 bütçesinin kalkınmaya ve üretime dönük olmayan ısrafçı bir bütçe olduğunu iddia edebilmektedir. Gerçeklerin bu denli gözardı edilmesini anlamak pek mümkün değildir. Sanırım muhalefet de kendi kendini anlayamamaktadır.

Ulusal Birlik Partisi iktidarı sosyal devlet ilkesini benimsemiştir. Bu nedenle sosyal devlet olmanın bütün gereklerini en iyi şekilde yerine getirmeye çaba harcamaktadır. Muhalefet serbest piyasa ekonomisini benimseyen Ulusal Birlik Partisi iktidarının sosyal kesimleri acımasız bir şekilde kendi kaderlerine terk ettiğini ileri sürmektedir. Bunun gerçekle hiçbir ilgisi yoktur. Hükümetimiz sosyal devlet ilkesine verdiği öneme paralel olarak her yıl toplam bütçe ödeneklerinin yarısından fazlasını sosyal hizmetlere ayırmaktadır. 1991 yılı bütçesinde, bütçenin fonksiyonel ayırımı bazında sosyal hizmetler için ayrılan pay toplam bütçe harcamalarının %56.1'ine eşittir. Bu gerçek

hükümetimizin sosyal hizmetlerin geliştirilmesine ne kadar önem verdiğini ve sosyal dengelerin kurulmasına ne ölçüde özen gösterdiğini kuşkuyla yer vermeyecek bir şekilde ortaya koymaktadır. Ulusal Birlik Partisi iktidarı dönemlerinde gerçekleştirilen sosyal hizmetlere yönelik harcamalarla ve uygulanan sosyal içerikli politikalarla ülkemizde çağdaş ve güçlü bir sosyal düzen kurulmuştur.

1991 Mali Yılı Bütçesinde ekonomide gelişmeyi, üretim artışını esas alan ve ekonomik ve sosyal dengeleri gözönünde tutarak belirlenen harcama politikası yanında, bütçeyi sağlıklı gelir kaynaklarına dayandıracak politikalara da ağırlık verilmiştir. Devletin gelir kaynaklarını geliştirecek, vergi adaletini yaygınlaştıracak ve bugüne kadar vergilendirilmemiş gelir kaynaklarından gerekli vergilerin alınmasını sağlayacak çağdaş bir vergi sistemi 1991 yılında yürürlüğe konacaktır. Hükümetimiz günümüzde ulaşılmış en çağdaş vergi olan Katma Değer Vergisini yürürlüğe koymak suretiyle vergi yükünün adil dağılımını sağlayacaktır. Yıllardır Ulusal Birlik Partisi iktidarının adil vergi almadığını, vergi adaletsizliğinin son derece önemli boyutlara ulaştığını iddia edip duran muhalefet, vergide adaletin sağlanmasında önemli bir araç olan Katma Değer Vergisine karşı çıkmaktadır. Muhalefet Katma Değer Vergisini halkın başına inecek bir balyoza benzetmekte ve bu vergi ile halkın cebine el atılacağını ileri sürmektedir.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Doğru söylüyor.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Dolayısıyla muhalefet bir kez daha konulara dar açıdan baktığını ve sırf eleştirmek için karşı çıktığını ortaya koymuştur. Ulusal Birlik Partisi iktidarı inandığı ve benimsediği ilkeleri yaşama geçirmekte ve halkımızı destekleyen politikaları uygulamaya koymaktadır.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Sizin ki Katma Değer Vergisi de değil, tüketim vergisi.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Hükümetimiz... E, incelemeyi daha yasa tasarısını onun için bilmiyorsun. Hükümetimiz sosyal adaletin güçlendirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında vergi politikalarını önemli bir araç olarak görmektedir.

Bu nedenle halkımızın vergi yükünü hafifletmek ve vergi yükünün adil bir şekilde dağılımını sağlamak amacıyla çağdaş vergilendirme yöntemlerini, süratle uygulamaya koyacaktır. Katma Değer Vergisi, harcamaların vergilendirilmesi alanında günümüzde ulaşılmış en ileri aşamadır. Gripli olduğumuz için sesimiz iyi çıkmıyor ama meramımızı anlatıyoruz.

EMİN UZUN (Yerinden) (Devamla) - Devam edin efendim. Anlayan anlıyor.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Kümülatif, yani artan bir etki yaratmayan genel bir tüketim vergisi olan Katma Değer Vergisi çağdaş bir vergilendirme tekniğine sahiptir. Bu özelliği yanında KDV, üretim ve dağıtım faaliyetlerinin her safhasında alındığı için fertlerin vergi yükünü artırmayan bir niteliğe de sahiptir. Prensipte olarak ekonomideki tüm mal ve hizmetleri kapsayan KDV, vergide "tarafsızlık ilkesi"nin gerçekleştirilebilmesine ve vergi mükellefleri üzerindeki vergi yükünün en düşük seviyede tutulabilmesine imkân sağlamaktadır. İşte yıllardır sözde vergi adaletini savunan muhalefet, ülkemizde verginin yaygınlaştırılmasını ve daha adil bir vergilendirmeyi sağlayacak olan böylesine avantajlara sahip çağdaş bir vergilendirme sistemine karşı çıkmaktadır. Ancak hükümetimiz sosyal devlet ilkesinin gerektirdiği her türlü önlemi almakta ve halkımızı daha mutlu günlere kavuşturmakta kesin kararlıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1991 yılı için belirlenen bütçe gelir politikası doğrultusunda, 1991 Mali Yılı Bütçesi, 1990 bütçesine göre daha çok yerel gelir kaynaklarına dayandırılmıştır. 1990 bütçesinde yerel gelirlerin toplam bütçe harcamalarını karşılama oranı %59.2 iken, 1991 yılında bu oran %66.6'ya yükseltilmiştir. Dolayısıyla bütçe finansmanının %66.6'sı reel gelirlerimizle sağlanacaktır. 1991 yılında belirlenen vergi politikasına göre dolaysız vergilerin yerel gelirler içindeki payı %42.6'dan %43.1'e yükseltilecektir. Böylece bütçe daha sağlıklı gelir kaynaklarına kavuşturulurken, vergilendirmede de daha adil bir

yapı kurulacaktır.

1991 Mali Yılı Bütçesi'ne ait yukarıda ortaya koyduğum nitelikler; 1991 yılında ekonomiyi geliştirici, sosyal dengeleri güçlendirici ve sağlıklı gelir kaynaklarını yaratıcı politikaların uygulanmasında bütçenin etkili bir araç olarak kullanılacağını göstermektedir. Ülkemizin ekonomik ve sosyal hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve gelir kaynaklarının artırılması ilkesi doğrultusunda uygulanacak olan 1991 Mali Yılı Bütçesi, daha güçlü yarınlara temelini atılmasında etkin bir araç olacaktır. Bu niteliklere sahip olan 1991 Mali Yılı Bütçesi Ülkemize ve halkımıza son derece yararlı sonuçlar sağlayacaktır. Halkımızın refah ve mutluluğunu esas alan hükümetimiz, 1991 yılı bütçesinin hedeflerini gerçekleştirebilmesi için gerekli uygulamaları mutlaka yapacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Özker, Sayın Özker diyorduk nerdeyse Ergün Beye.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Özlemeye başladınız Sayın Başbakan.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Sayın Ergün Vehbi şehit ailelerinden bahsetti. Gerçi ben konuşmam içerisinde Bütçe Komisyonundaki konuşmanı da dikkate alarak cevap vermeye çalıştım ama şehit ailelerine yardım yapmadığımızı ortaya koymaya çalıştı salondaki konuşmasında. Yeterli yardım.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Yeterli yardım yapmadığınızı , yok. Hiç yapmadığınızı.

Dr. DERVİŞ EROĞLU (Devamla) - Oyle, yeterli olsun. Ulusal Birlik Partisi Hükümetleri şehit ailelerine, çocuklarından başlayarak ebeveylere her türlü desteğin bütçe olanakları içerisinde vermeye çalışmıştır. Ve bugüne kadar zannedirim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümetlerinin şehitlerine ve şehit ailelerine sahip çıktığı kadar hiçbir ülke sahip çıkmış değildir. Ama büyük bir mücadele verilmiş. Bu mücadelede can da verilmiş. Ne kadar yapsak azdır düşüncesi içerisinde olan hükümetimiz her yıl bu kesime mali olanaklar çerçevesinde yardımlarını artırmaktadır. Çeyiz paraları, arsa, şehit ailesine ev ve milyona varan maaş verilmektedir.

Dolayısıyla şehit çocukları mahrum edildi sözlerinize katılmıyorum. Hatta biz şehit çocuklarına bazı konularda öncelikler verdiğimizizi, tavizkâr bir politika izlediğimiz için de yine sizler tarafından ağır tenkitlere uğradığımızı da unutmadık. Zannederim onlar da unutmadılar. Onun için burda politika yapacağız diye bu kesimi istismara gerek yok. Biz eğer siz bu konuya değinmemiş olsaydınız, bu konudan hiç bahsetmeyecektik. Çünkü istismar edilir düşüncesiyle karşımızda bazı yanlış anlamalara gireceklerin olduğunu düşünüyorduk.

Sendikalara müdahale ettiğimizi söylediniz Sayın Ergün Vehbi.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Ona da Erbilen cevap versin.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Bakanların, bakanların sendika kurduğunu söylediniz. Şimdi bir nebze hafızanızı yoklarsanız Sarıca, eski yandaşınız Sarıca'nın Dev-İş'in Başkanı, Daha sonraki yandaşınız Koreli'nin Tarım-Sen'in Başkanı olduğunu Sayın Erdal Süreç'in yıllarca Amme Memurları Sendikasının Başkanı olduğunu gayet iyi hatırlarsınız. Yani...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bakan değiller.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Yani muhalefette olanlar, milletvekilleri, siyasi kişi...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Bakan yürütmeyi tutuyor Sayın Başbakan.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Siyasi bir kişi muhalefette oldu mu, sendika başı da olabiliyor, sendika kurabiliyor ve iktidarda olan bir kişi sendikalarla ilişki içerisine giremez...

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - O zaman Sovyetlerdeki sendikalara benzer sizinki. Erbilen kurarsa sendikaları devlet sendikası.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Herkes sendika kurabilir. Geçmişte kulakları çınlasın Sayın Bozkurt bir sözüm üzerine çok kızmıştı. Ama o devre kabinede olan arkadaşlar hatırlayacaklar. Turizm işinin de mimarı Sayın İsmail Bozkurt'tu.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Ama o kurmadı, kurdurttu.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - E, Erbilen mi kurdu? Erbilen kurturttu diyorsunuz. Kaldı ki Erbilen'in fazla günahı yok o işte.

AHMET KÂŞİF (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Yani var?

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - E, o kadar suçlamalar yapıldı ki o da bir nebze üzerine aldı ama, esas kuran arkadaş biliyorsunuz ve bugün Kamu-İş'in başında Hüseyin Alasya diye bir arkadaşımızdır. Muhalefet çevrelerinden gelmiş bir arkadaşımızdır. Ama şu anda partimizi destekleyen, partimizi benimseyen bir arkadaş olması herhalde suç değildir. Ama %55 oy almış bir partide elbette ki sendikacı da olacak, esnaf da olacak, tüccar da olacak, velhasıl, bir de eşel mobil sistemini dışarıda çalışanlara da uygulayalım şeklinde bir öneriniz olmuştu. Eşel mobil sistemini bu memlekette uygulamakla hata yaptığımızı zannetmiyorum. Son dört aydan başladık. Üç ay ve iki aya indi, iki ayda bir hayat pahalılığı hesaplanıyor ve çalışanların maaşına veriliyor. Dışta toplu sözleşme kapsamında olanlar da bildiğim kadarıyla devletin verdiği hayat pahalılığını almaktadırlar. Onun için dışta uygulanmıyor diye bir kaide yoktur. Dışta da uygulanıyor. Toplu sözleşmeyle çalışanlar bazı avantajlar alması yanında hükümetin verdiği hayat pahalılığını da almaktadırlar.

Dünya gerçek demokratik düzenlere gidiyor dediniz. Konuşmalarım arasında vardır. Halbuki bizde sınırlı demokrasiyi bile hazmedemiyoruz dediniz. Çok doğru söylediniz. Bu memlekette sınırlı demokrasiyi bile hazmedememişler en yüce karar merci olan halk iradesine karşı çıkan partilerimiz olmuştu. Halk iradesini inkâr etmiş, benimsememiş ve Meclisi boykot etmiştir. Bundan daha büyük demokrasiye darbe vurulamazdı. Bu darbeyi vuranlar da şimdi demokrasi türküsü söylüyor. Memlekette demokrasi kısıtlanmış. Kime biz Meclise gelip oturamazsınız dedik? Kim Meclise geldi de yolunu kestik Meclise giremezsiniz dedik?

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Mahkemelere koşuyorlar.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Bilakis bütün siyasi partilerle seçmenin vermiş olduğu yetki çerçevesinde temaslarımızı sürdürdük ve herkese görevini hatırlattık. Göreviniz dışarıda değil, halk sizi seçmiştir, muhalefet görevini vermiştir. Buyurun Meclise bu görevi yerine getiriniz. Sizler bu görevi yerine getirdiniz, bu konuda sözüm size değil ama, sınırlı demokrasiyi bile hazmedemiyoruz deyince siz de herhalde bizi kastetmediniz, Cumhuriyetçi Türk Partisiyle Toplumcu Kurtuluş Partisini kastediniz. Çünkü onlar Meclisi boykot etmiş, halk iradesine karşı gelmişlerdir.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Maşallah birbirinize benziyorsunuz.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Hiç bir zaman benzetmedik. Bak bu benzetmeyi hiç beğenmeyiz ve kabullenmeyiz.

MUSTAFA ADAOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ergün' cüğüm, yalnız başına kaldın, tek başına.

HÜSEYİN CURCIOĞLU (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bir Türk dünyaya bedeldir.

Dr. DERViŞ EROĞLU (Devamla) - Sayın Ergün Vehbi bir konuya daha değindi. Özellikle benim de benimseyebileceğim bir konu olduğu için ileride karşı çıkacağını da bildiğim için, kendi önerisine karşı çıkacağını bildiğim için bir kere daha zabıtlara geçmesi için söylüyorum. Kamu fonlarının yönetimi fevkâlade sakattır dedi. Halbuki iyi yönetildiğini zannediyoruz. Biz öyle biliyoruz. Ve %55'de bankaya veriliyor deniyor.

E, resmi faiz, mevduat faizi %55'tir. Herhalde gidip de bankalarla resmi bir kuruluş faizi %60'a çıkarırız diye pazarlık edemez. Fevkalade sakat bir düşünce. Ama bir banka kurulabilir dediniz, Kalkınma Bankası bu fonlarla. O görüşünüzü benimsiyorum. Ben de kişi olarak benimsiyorum. Eğer o fonların yöneticileri de benimserse bu yola gidilebilir. Ama ben inanırım ki böyle bir yola gittiğimiz zaman ilk karşımıza çıkacak olan yine sizsiniz. Dış politikanın da ekonomi gibi sakat yürütüldüğünden bahsetti. Ekonomi sakat olmadığına göre biz, çünkü biz sakat olmadığını rakamlarla ortaya koyduk. Demek ki bu dış politikalarla doğru yoldayız. Ama biz bazı çevrelerin düşündüğü gibi süratle çözümden yana değiliz, süratle hareket edildiği zaman dış politikada özellikle, büyük hatalar ve tamiri mümkün olmayan hatalar da yapabilir. Onun için biz tamiri mümkün olmayan hatalar yapmak yerine, konuyu yavaş yavaş halletmek ve dünya devletlerine de Kıbrıs sorununu ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gerçeğini anlatmayı yeğleriz. Ve o yönde de büyük çalışmalarımız vardır. Sizin zannettiğiniz kadar dış politikada başarısız değiliz. Bugün dünya Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gerçeğini görmektedir. Anlamaktadır. Anladıkları için de Dışişleri Bakanı Türkiye'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine gelmeye çalıştığı zaman yaygara koparmaktadırlar. Bir ülkeye bir başka ülkenin bakanının gelmesi ne zaman başka devletler tarafından protesto edilmiştir? İşte güney komşularımız ne zaman Türkiye'den bir bakan gelecek olsa ve özellikle Dışişleri Bakanı gelecek olsa Yunanistan'la birlikte koro halinde protestolar yağdırmakta ve dünyayı ayağa kaldırmaya, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyini toplantıya çağdırmaktadırlar. Bu da bizim dış politikada canlılığımızı, sesimizi duyurduğumuzu göstermektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlık binası yapımına da Sayın Ergün Vehbi karşı çıkmıştır. Halbuki hükümeti , devleti artık bu gibi müseselerin de adlarına yakışır binalar yapmak gerekmektedir. Kaldı ki Sayın Ergün Vehbi burda çift standart uygulamaktadır. Mecliste bina yapımına karşı çıkmamakta ama Bakanlık binası yapımına karşı çıkmaktadır. Bana göre bu da yanlış bir düşüncedir. Çünkü bakanlıkların da iyi bir bina çatısı altında olması gerekmektedir, meclisin olduğu gibi. Bu düşünceler içerisinde fazla vaktinizi almak istemiyorum. Başbakanlık bütçesinde yapılacak eleştiriler aşamasında da yine yanıt vermeye çalışacağım. Ümit ederim ki bütçenin madde madde görüşülmesine ve sonunda da geneline olumlu oy verirsiniz, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Başbakan. Sayın milletvekilleri;...

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Cevap hakkımızı sonraya saklıyoruz.

BAŞKAN - Peki tamam.

ERGÜN VEHBİ (Yerinden) (Devamla) - Diğer bakanlıklara.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır. Tasarının madde madde görüşülmesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?... Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

TAŞKENT ATASAYAN (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ek sunuş mu var?

BAŞKAN - Efendim 28 kabul. Red 2. Çekimser yok.
Madde madde okuyunuz efendim lütfen. 1'inci maddeyi
okuyunuz.

(milletvekilleri ayağa kalktılar)

BAŞKAN - Oturun arkadaşlar lütfen.

KATİP -

1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhuriyet Meclisi
aşağıdaki yasayı yapar:

Kısa İsim 1. Bu yasa 1991 Mali Yılı Bütçe Yasası olarak
isimlendirilir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; 1'inci maddeyi oyla-
rınıza sunuyorum. Kabul edenler?... Etmeyenler?...
Çekimser?... Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okuyun.

KÄTİP-

BİRİNCİ KISIM
Genel Kurallar

31 Aralık, 1991
tarihinde sona
erecek Mali Yıl
Hizmetleri İçin
Tahsis Edilen
Ödenek

2. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin 1 Ocak, 1991 tarihinde başlayan ve 31 Aralık, 1991 tarihinde sona erecek olan 1991 Mali Yılında, bu Yasa'ya ekli C,D ve E (Kadro, Gider ve Araç) Cetvellerinde saptanan hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesi için 1.013.030.000.000.-TL. ödenek tahsis edilir.

BAŞKAN- Sayın milletvekilleri; 2'nci madde ile birlikte maddeya bağlı gider cetvelleri program çerçevesinde görüşüleceğinden program bütçelerinin görüşülmesine yarın başlanacaktır.

Birleşimi kapatmazdan önce bir ek sunuşumuz vardır. Bağımsız Gazi Mağusa milletvekili Sayın İsmet Kotak'ın yurt dışı izin istemi vardır. Okuyun lütfen.

KÄTİP-

10 Aralık 1990

KKTC Meclisi Başkanlığı,
Lefkoşa.

1982 yılında ameliyatımı yapan doktorların İstanbul'daki Uluslararası Hastanede bulunmasından istifade ederek "Genel 5 yıllık devre kontrolü" için iki veya üç günlük izinli olarak yurt dışında bulunmam gerektiğinden gereken işlemlerin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

İsmet Kotak
Gazi Mağusa Milletvekili.

BAŞKAN- İzin verilmiştir efendim.

Gelecek birleşim yarın saat 10.00'da yapılacaktır.

GÜNDEM:

1. Başkanlığın Genel Kurula sunuşları,
2. Özel gündemde yer alacak işler.
  1. 1991 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının program çerçevesinde görüşülmesi.
    1. Program 01, Cumhurbaşkanlığı Bütçesinin görüşülmesi.
    2. Program 02, Cumhuriyet Meclisi Bütçesinin görüşülmesi.

Birleşimi burada kapatıyorum. Teşekkür ederim.

(Kapanış saati: 18.55)

DÖNEM: II

YIL: 1

CUMHURİYET MECLİSİ
23'üncü Birleşim
10 Aralık 1990, Pazartesi
Saat: 10.00

GÜNDEM:

I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI.

II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:

- (1) 1991 Malî Yılı Bütçe Yasa Tasarısının (Y.T.No:28/1/90) Saptanan Program Çerçevesinde Görüşülmesi.
1. Tasarıya ilişkin Komite Raporunun okunması.
  2. Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmelere, Ekonomi ve Maliye Bakanının sunuş konuşması ile başlanması.
  3. Rapor ve Tasarının bütünü üzerindeki görüşmelerin tamamlanması ve Tasarının madde madde görüşülmesine başlanması.